

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

ZITA PAKŠTAITYTĖ
IV kurso studentė

**PARAPIJŲ BENDRUOMENIŲ NARIŲ MOTYVAI DALYVAUTI
PABĖGĖLIŲ INTEGRACIJOS PROCESSE**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: dr. I. Petronytė

Vilnius, 2017

BAKALAURO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:
Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas bakalauro darbas *Parapijų bendruomenių narių motyvai dalyvauti pabėgėlių integracijos procese* yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Zita Pakštaitytė

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Pakštaitytė Z. Parapijų bendruomenių narių motyvai dalyvauti pabėgėlių integracijos procese: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovė dr. I. Petronytė, 2017. – 116 p.

Reikšminiai žodžiai: pabėgėlių integracija, religinės bendruomenės, motyvai, parapijos, savanoriška veikla.

Šiame darbe nagrinėjami Vilniaus krikščionių katalikų parapijų bendruomenių narių motyvai dalyvauti ir nedalyvauti pabėgėlių integracijos procese Lietuvoje bei galimybes dalyvauti teikiant pagalbą pabėgėliams veikiantys veiksniai. Remiantis interviu su Vilniaus miesto parapijų nariais atskleidžiami jų apsisprendimo dalyvauti priimant pabėgėlius Lietuvoje motyvai, motyvai skatinantys nedalyvauti priimant pabėgėlius Lietuvoje, atskleidžiami motyvų pokyčiai, sąveikos bei veiksniai įgalinantys dalyvavimą priimant pabėgėlius.

Turinys

Įvadas.....	6
1. Teorinis pagrindas	13
1.1. Sąvokos.....	13
1.2. Savanoriškos veiklos motyvų teorinės prielaidos	14
2. Tiriamoji dalis	20
2.1. Metodologija.....	20
2.2. Analizė.....	23
2.2.1. Pirminės nuostatos.....	24
2.2.2. Asmeniniai motyvai padėti.....	30
2.2.3. Motyvai skatinantys neįsitraukti.....	37
2.2.4. Veiksniai įgalinantys įsitraukimą	43
2.3. Apibendrinimas	47
Išvados.....	49
Literatūros sąrašas	51
Summary.....	56
Priedai.....	57
Priedas Nr. 1	57
Priedas Nr. 2	59
Priedas Nr. 3	60
Priedas Nr. 4	61
Priedas Nr. 5	62

Išvadas

Migracijos apimtys pasaulyje auga, 2015-aisiais kritiškai padidėjusi nelegali migracija į Europos Sąjungą per Viduržemio jūrą ir pietryčių Europos valstybes buvo pavadinta Europos migrantų krize. Planuojama, kad dėl ES prieglobsčio prašytojų paskirstymo mechanizmo per 2016-2017 metus į Lietuvą turėtų būti perkelti 1105 užsieniečiai, kuriems būtų suteikiamas pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga Lietuvos Respublikoje¹. Tai ženkliai didesnis prieglobstį gavusių asmenų skaičius nei yra įprasta Lietuvoje: įprastai per metus sėkmingai integruojama apie šimtą užsieniečių, kuriems buvo suteiktas prieglobstis Lietuvoje², todėl nenuostabu, kad ši tema sprendimo priėmimo fazėje susilaukė didelio žiniasklaidos dėmesio ir sukėlė įvairių diskusijų visuomenėje.

Visuomenės nuomonės tyrimai liudija, kad pritarimas prieglobsčio prašytojų perkėlimui į Lietuvą itin žemas. Remiantis 2016m. Socialinių tyrimų centro užsakymu atliktu tyrimu 69 proc. respondentų nepitaria pabėgėlių perkėlimui³, daugiau nei pusė respondentų į Lietuvą perkeltus prieglobsčio prašytojus laikė ekonominiais migrantais⁴, kas visuomenėje dažnai suprantama kaip neigiamas dalykas. Visuomenės nuomonė daugiausia formuojama ne asmeninės patirties bendraujant su prieglobsčio prašytojais, bet informavimo priemonių. Tai patvirtina ir G. Blažytės 2015m. atliktas tyrimas, kuriame nustatyta, kad dauguma respondentų nėra susidūrę su Lietuvoje gyvenančiais imigrantais iš ne ES šalių, o nuomonę apie imigrantus daugiausia formuoja žiniasklaidos priemonės⁵, anot I. Zaleskienės ir I. Banevičienės, net Ruklos ir Pabradės gyventojai, gyvenantys šalia į Lietuvą perkeltų užsieniečių, teigė daugiausiai informacijos apie pabėgėlius Lietuvoje gaunantys iš žiniasklaidos⁶. Iš to galima spręsti, kad pabėgėliai yra tarsi izoliuojami, atskiriami nuo vietos bendruomenių, dėl šios priežasties gali toliau plisti mitai, nepasitikėjimas ir baimės, susijusios su atvykstančiais. Neigiamas požiūris į pabėgėlius gali tapti kliūtimi sėkmingai pabėgėlių integracijai: dėl įsivyravusio nusistatymo pabėgėliams sunkiau rasti darbą, gyvenamąją vietą, jie patiria patyčias ar nesijaučia laukiami prieglobsčio šalyse⁷. Tokia iš pirmo žvilgsnio nepalanki pabėgėlių integracijai aplinka natūraliai kelia klausimus ar apskritai įmanoma sėkminga

¹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Užsieniečių, gavusių prieglobstį, paramos integracijai teikimas <<http://www.socmin.lt/lt/socialine-integracija/pabegeliu-integracija.html>> [žiūrėta 2017.05.10]

² Ten pat.

³ Tarptautinė migracijos organizacija, Europos migracijos Tinklas, „Prieglobsčio prašančių asmenų perkėlimas į Lietuvą: migrantų patirtys, ekspertų vertinimai, Lietuvos gyventojų nuostatos“. Vilnius: 2016, 41. <http://www.iom.lt/images/publikacijos/failai/1480415327_IOM_leidinys_2016_2_web.pdf> [žiūrėta 2017.05.08]

⁴ Ten pat, 42.

⁵ Giedrė Blažytė „Visuomenės nuostatos imigracijos atžvilgiu ir jų atsiradimo prielaidos“, *Etniškumo studijos*, 2015/1, 124

⁶ Irena Zaleskienė, Jolanta Banevičienė, „Pabėgėlių socioedukacinių poreikių tenkinimo galimybės Lietuvoje“ *Socialinis darbas* 3(2), 102

⁷ „Prieglobsčio prašančių asmenų perkėlimas į Lietuvą: migrantų patirtys, ekspertų vertinimai, Lietuvos gyventojų nuostatos“, 24.

integracija ir kaip būtų galima įveikti visuomenės uždaramą bei įtraukti priimančiąją visuomenę į integracijos procesus.

Vis tik būta ir ypatingo atvirumo pabėgėliams apraiškų: Lietuvos Evangelikų liuteronų ir Romos katalikų bažnyčios pirmosios aktyviai sureagavo į krizę ir suteikė prieglobstį persekiojamiems Sirijos⁸ ir Irako⁹ krikščionims, Lietuvoje juos globojo parapijų bendruomenės. Žvelgiant paviršutiniškai religinių bendruomenių pagalba kenčiantiems, skurstantiems asmenims, dėmesys pažeidžiamoms visuomenės grupėms (šiuo atveju persekiojamiems krikščionims) gali atrodyti savaime suprantamas ir natūraliai kylantis iš religijos mokymo. Goodal apibendrina, kad daugeliui pasaulio religijų tradicijų būdingas mokymas skatinantis (ar pagrindžiantis) pagalbą ir svetingumą keleiviui ar svečiui, ypač bėgančiam nuo persekiojimų¹⁰. Visgi neverta religijos vaidmens per daug supaprastinti – vien priklausymas tam tikrai religijai negarantuoja, jog bus paraidžiui vadovaujamasi religijos mokymu. Pagalbos teikėjų motyvacijų įvairovę dirbant su pabėgėliais paremia ir Snyder: šalia altruistinių tikėjimo bendruomenių motyvų padėti kenčiantiems gali veikti ir kiti motyvai¹¹.

Tarptautiniame mokslo diskurse religijos, tikėjimo ir priverstinės migracijos ryšių temai daugiau dėmesio imta skirti nuo 2000-ųjų.¹² Galima išskirti keletą reikšmingesnių tyrimų krypčių: tyrimai analizuojantys tikėjimą, kaip migracijos pagrindą ar veiksnį (pvz., Chaillot¹³, Musalo¹⁴, Koser Akcapar¹⁵), tikėjimo vaidmenį traumų įveikimo procese (Gozdziak¹⁶, McMichael¹⁷, Dorais¹⁸), tyrimai analizuojantys tikėjimo organizacijų rolę pabėgėlių perkėlimo ir integracijos procesuose (itin vertinga straipsnių rinktinė specialiajame *Journal of Refugee studies* numeryje

⁸ BNS, „Į Lietuvą atvyksta 40 Sirijos pabėgėlių“, Vilnius: 2014. . < <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/37250> > [žiūrėta 2017.05.08]

⁹ Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“, „Irako krikščionys dėkoja už galimybę gyventi saugiai“, Vilnius: 2015. <<http://www.vilnius.caritas.lt/naujienos/551-irako-krikscionys-dekoja.html>> [žiūrėta 2017.05.08]

¹⁰ Christine Goodall „Shouting towards the Sky: the role of religious individuals, communities, organisations and institutions in support for refugees and asylum seekers“, Research Paper No. 275, Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra, 2015, 10. <<http://www.unhcr.org/research/working/554764b49/shouting-towards-sky-role-religious-individuals-communities-organisations.html>> [žiūrėta 2017.05.08]

¹¹ Susanna Snyder „Un/settling Angels: Faith-Based Organizations and Asylum-Seeking in the UK.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 575.

¹² Elena Fiddian-Qasmieh „Introduction: Faith-Based Humanitarianism in Contexts of Forced Displacement.“ *Journal of Refugee Studies*, 24(3), 2011, 429

¹³ Christine Chaillot „Some aspects of the situation of refugees from the oriental Orthodox Christian churches.“ *Refugee Survey Quarterly*, 26 (2), 2007, 47-56.

¹⁴ Karen Musalo „Conscientious objection as a basis for refugee status: protection for the fundamental right of freedom of thought, conscience and religion.“ *Refugee Survey Quarterly* 26(2), 2007, 69-78.

¹⁵ Sebnem Koser-Akcapar, „Conversion as a Migration Strategy in a Transit Country: Iranian Shiites Becoming Christians in Turkey“ *The International Migration Review* 40(4), 2006, 817-853

¹⁶ Elzbieta M. Gozdziaak „Spiritual Emergency Room: The Role of Spirituality and Religion in the Resettlement of Kosovar Albanians.“ *Journal of Refugee Studies* 15 (2), 2002, 136-152.

¹⁷ Celia McMichael, „‘Everywhere is Allah's Place’: Islam and the Everyday Life of Somali Women in Melbourne, Australia.“ *Journal of Refugee Studies* 15 (2), 2002, 171-188.

¹⁸ Louis Jacques Dorais, „Faith, hope and identity: religion and the Vietnamese refugees.“ *Refugee Survey Quarterly* 26(2), 2007, 57-68.

„Faith-Based Humanitarianism in Contexts of Forced Displacement“ (2011), kur nagrinėjama religinių bendruomenių ir religinių organizacijų humanitarinė veikla ir pagalba pabėgėliams globalioje šiaurėje (Wilson¹⁹, Snyder²⁰, Eby et al.²¹) ir globaliuose pietuose (Orji²², Parsitau²³, Horstmann²⁴, Fiddian-Qasmiyeh²⁵).

Vietos religinių bendruomenių pagalbą pradėta daugiau tyrinėti palyginti neseniai, nors tarp pabėgėlių integracijos sėkmingumą lemiančių veiksnių akcentuojamas priimančios bendruomenės elementas. Ager ir Strang „sėkmingos“ integracijos vertinimo modelyje socialiniai ryšiai (ryšiai pabėgėlių bendruomenės viduje (pvz. šeimos, bendruomenės ryšiai), ryšiai su priimančiąja bendruomene ir ryšiai su valstybės institucijomis) įvardyti vienu iš sėkmingos integracijos rodiklių greta įsidarbinimo, gyvenamosios vietos gavimo, teisių suteikimo, kalbos mokėjimo ir kitų²⁶. Galima sakyti, kad mokslinėje diskusijoje sutariama, kad integracija iš tikro gali būti sėkminga tik aktyviai dalyvaujant visoms susijusioms šalims: patiems pabėgėliams, valstybės institucijoms ir priimančioms visuomenėms.

Pastebėta, kad religinės bendruomenės ir organizacijos gali būti naudingi ištekliumi vykdant pabėgėlių integraciją: tos pačios religijos išpažinimas arba religijų skatinama „artimo meilė“ gali padėti palaikyti taikų sugyvenimą²⁷ ar padėti imigrantams lengviau prisitaikyti prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų, leidžiant išsaugoti religinę tapatybę naujoje visuomenėje²⁸. Religinių bendruomenių ir religinių organizacijų dalyvavimą priimančioms pabėgėlius analizuojantys tyrimai žvelgia į bendruomenių ir organizacijų atliekamas funkcijas, jų veiksmingumą ir ribotumą, rečiau atsižvelgiama į tai, kaip bendruomenių nariai paaiškina savo įsitraukimą, kas motyvuoja juos prisidėti, dažniausiai apsiribojama aiškinimu, jog padedama dėl religinio mokymo: dauguma pasaulio religijų moko užjausti neturinčius prieglobsčio (pvz. Eby et al.²⁹, Goodall³⁰).

¹⁹ Erin Wilson, „Much to be Proud of, Much to be Done: Faith-based Organizations and the Politics of Asylum in Australia.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 548-564.

²⁰ Snyder.

²¹ Jessica Eby, Erika Iverson, Jenifer Smyers, Erol Kekic, „The Faith Community’s Role in Refugee Resettlement in the United States.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 586-605.

²² Nkwachukwu Orji, „Faith-Based Aid to People Affected by Conflict in Jos, Nigeria: An Analysis of the Role of Christian and Muslim Organizations.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 473-492.

²³ Damaris Seleina Parsitau, „The Role of Faith and Faith-Based Organizations among Internally Displaced Persons in Kenya.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 493-512.

²⁴ Alexander Horstmann, „Ethical Dilemmas and Identifications of Faith-Based Humanitarian Organizations in the Karen Refugee Crisis.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 513-532.

²⁵ Elena Fiddian-Qasmiyeh, „The Pragmatics of Performance: Putting ‘Faith’ in Aid in the Sahrawi Refugee Camps.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 533-547.

²⁶ Alastair Ager, Alison Strang, „Understanding Integration: A Conceptual Framework“, *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 2008, 166-191.

²⁷ Clare Daley, „Exploring community connections: community cohesion and refugee integration at a local level.“ *Community Development Journal*, 44 (2), 2009, 164.

²⁸ Gerard Clarke, „Faith Matters: Faith-Based Organisations, Civil Society And International Development“ *Journal of International Development*, 18, 2006, 839.

²⁹ Eby et al.

Priimant pabėgėlius per parapijų bendruomenės priėmimo našta gali būti bent iš dalies perkeliama nuo valstybinių institucijų ar nevyriausybinių organizacijų į bendruomenės tinklą, kuris gali padėti pabėgėliams integruotis tiesiog jų naujoje gyvenamojoje vietoje, per asmeninį ryšį. Tai galėtų tiek palengvinti integracijos procesą atvykstantiems asmenims, tiek sumažinti visuomenės neigiamą nusistatymą kylantį iš nežinojimo ir baimės. Prieglobsčio prašytojų integracija gali tapti iššūkiu priimančiai valstybei ir visuomenei, todėl įvairių visuomenės grupių įsitraukimas teikiant pagalbą pabėgėliams yra itin svarbus kaip priemonė palengvinti integraciją.

Parapijų veikla priimant pabėgėlius bendruomenėse yra įdomus ir dar neišsemtas tyrimo objektas – moksliniuose tyrimuose dažnai aptariamos tikėjimo bendruomenių pagalbos priemonės, analizuojami religinių bendruomenių veikimo būdai ir jų poveikis prieglobsčio prašytojams, tačiau palyginti retai analizuojami pagalbą pabėgėliams teikiančių bendruomenių narių motyvai padėti ir motyvai nepadėti, nors jie yra itin svarbūs norint paskatinti žmones įsitraukti į bendruomenės veiklą, kuri gali būti naudinga ne tik bendruomenei ar įsitraukusiam nariui, bet ir visai visuomenei. Todėl šiuo tyrimu nuspręsta pabandyti išsiaiškinti kokiais motyvais parapijų nariai aiškina savo įsitraukimą ir neįsitraukimą teikiant pagalbą pabėgėliams Lietuvoje.

Lietuvoje imigracijos, migrantų ir pabėgėlių integracijos tema moksliniame diskurse pradėta daugiau plėtoti palyginti neseniai. Tai galima sieti su Lietuvos stojimu į Europos Sąjungą³¹, dėl kurio buvo būtina suderinti Lietuvos teisę su ES prieglobsčio suteikimo teise, taigi rengtos ES teisyno apžvalgos³², vertinamas ES teisės ir nacionalinės teisės suderinamumas³³. Lietuvai tapus ES nare ir toliau vykdomi teisinės bazės tyrimai susiję su prieglobsčio politika ir jos įgyvendinimu³⁴, rengiami lyginamieji tyrimai, pvz. lyginta Baltijos valstybių imigrantų integravimo politika³⁵. Taip pat daugiau dėmesio imama skirti asmenų, kuriems buvo suteiktas prieglobstis, integracijos sėkmingumui ir ekonominės bei socialinės integracijos problemoms: Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūros (UNHCR) tyrimas apie pabėgėlių integraciją Lietuvoje identifikuoja sunkumus su kuriais susiduria Lietuvoje prieglobstį gavę pabėgėliai³⁶, Bartkevičienės ir Raudeliūnaitės tyrimai

³⁰ Goodall.

³¹ Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, „Migracijos ir migrantų integracijos teorinių prielaidų sociologiniais ir politologiniais aspektais analizė“, Tyrimo ataskaita, Vilnius: 2014. <<http://www.ces.lt/wp-content/uploads/2013/05/Migracijos-ir-migrant%C5%B3-integracijos-teorini%C5%B3-prielaid%C5%B3-sociologiniais-ir-politologiniais-aspektais-analiz%C4%972.pdf>> [žiūrėta 2016.02.05]

³² Lyra Vysockienė, „Prieglobsčio teisės raidos po Amsterdamo sutarties probleminiai aspektai.“ *Jurisprudencija*, 31(23), 2002, 14–24.

³³ Lyra Vysockienė, „Lietuvos teisės derinimo su Europos Sąjungos prieglobsčio teisynu iššūkiai.“ *Jurisprudencija*, 52(44); 2004, 27–32.

³⁴ Janina Radvilavičiūtė, „Užsieniečių gavusių prieglobstį Lietuvoje, integravimo į darbo rinką politika.“ *Viešojo politika ir administravimas*, 12, 2005, 126–129.

³⁵ Legal Information Centre for Human Rights „New immigrants in Estonia, Latvia and Lithuania“, Tallinn: 2010. <<http://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/02/new-immigrants-in-Estonia-Latvia-and-Lithuania-LICHR.pdf>> [žiūrėta 2017.05.08]

³⁶ Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra „Integration of refugees in Lithuania, Participation and Empowerment“, 2014. <<http://www.refworld.org/pdfid/58a486e34.pdf>> [žiūrėta 2017.05.08]

analizuoja integracijos priemones palengvinančias integracijos procesus³⁷, identifikuoja integracijos problemas³⁸ ir svarbiausią socialinių darbuotojų teikiamą pagalbą³⁹. Greta integracijos teisyno ir politikos tyrimų bei integracijos proceso tyrimų galima išskirti visuomenės nuomonės tyrimus (pvz. Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto⁴⁰, Pilietinės visuomenės instituto tyrimai⁴¹ analizuojantys visuomenės nuomonę ir vertinimą).

Nors religinių bendruomenių pagalba prieglobsčio prašytojams ir kitiems migrantams per pastarąjį dešimtmetį jau buvo gana plačiai ir giliai išanalizuota, Lietuvos mokslininkų tyrimuose ši tema palyginti neliesta. Galima manyti, jog tai susiję su iš esmės nedidelėmis imigracijos apimtimis Lietuvoje ir pačių religinių bendruomenių ne itin aktyviu dalyvavimu pabėgėlių integracijos procese. Galima sakyti, kad Lietuvos mokslininkų pabėgėlių integracijos tyrimuose dėmesys yra sutelktas į socialinių darbuotojų veiklą, kaip vieną pagrindinių integracijos sėkmingumą lemiančių elementų ir pabėgėlių patirtis, o vietos bendruomenės dažniausiai išlieka pasyviu, priešišku, o kartais ir nepastebimu elementu integracijos proceso tyrimuose.

Bendruomenių narių aktyvaus įsitraukimo į bendruomenės vykdomą veiklą motyvai iš esmės mažai analizuoti, tačiau verta paminėti, kad dalyvavimo savanoriškoje ar pilietinėje veikloje motyvams skirta daugiau dėmesio. Lietuvoje savanoriškos veiklos motyvacijos tyrimai sutelkti į keletą tyrimų krypčių: tyrimai analizuojantys savanorišką veiklą ir motyvaciją dalyvauti savanoriškoje veikloje su vaikais ir jaunimu (tyrė Jonutytė⁴², Grincevičius⁴³ ir kiti), studentų savanoriškos veiklos motyvų tyrimai (tyrė Klanienė, Litvinas ir Ražanauskaitė⁴⁴, Repečkienė, Kvedaraitė, Žvirelienė ir Glinskienė⁴⁵, Gelžinienė⁴⁶ ir kiti), tyrimai analizuojantys motyvaciją

³⁷ Aistė Bartkevičienė, Rita Raudeliūnaitė, „Imigrantų, atvykusių iš ne Europos Sąjungos šalių, integracijos priemonių poreikis Lietuvoje.“ *Socialinis darbas* 11(2), 2012, 341-354.

³⁸ Aistė Bartkevičienė, Rita Raudeliūnaitė, „Prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos problemos Lietuvoje.“ *Socialinis darbas*, 11(1), 2012, 105–118.

³⁹ Aistė Bartkevičienė, Rita Raudeliūnaitė, „Social Support Strategies For Immigrants: The Context Of Social Work Practice In Lithuania.“ *Journal of Arts and Humanities (JAH)*, 2(3), 2013, 90-97.

⁴⁰ Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, 2015 m. visuomenės nuostatų apklausos rezultatai, 2016. <<http://www.ces.lt/2016/01/2015-m-visuomenes-nuostatu-apklauso-rezultatai/>> [žiūrėta 2016.02.05]

⁴¹ Pilietinės visuomenės institutas, „Pusė Lietuvos gyventojų nusiteikę padėti atvykstantiems pabėgėliams, tačiau dauguma nežino kaip“, Pranešimas spaudai, 2016. <http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2016/06/PS_Puse-Lietuvos-gyventoju-nusiteike-padeti-pabegeliams-tik-nezino-kaip.pdf> [žiūrėta 2016.02.05]

⁴² Ilona Jonutytė, „Savanorių vaidmuo įgyvendinant vaikų socialinės gerovės programas bendruomenėje“, *Socialinis darbas*, 1(1), 2002, 73-81.

Ilona Jonutytė, „Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais.“ *Pedagogika*, 83, 2006, 96-102.

⁴³ Ovidijus Grincevičius, „Savanoriškos socialinės veiklos galimybės Vaikų dienos centruose.“ *Sveikatos mokslai*. 21(5), 2011, 72–82.

⁴⁴ Vilma Ražanauskaitė, „Socialinio darbo studentų savanorių ir organizacijos sąveikos ypatumai.“ *Socialinis darbas: patirtis ir metodai*, 8(2), 2011, 183-195.

⁴⁵ Aušra Repečkienė, Nida Kvedaraitė, Renata Žvirelienė, Rasa Glinskienė, „Motives and benefits of students participation in voluntary activities“ *Socialiniai tyrimai*, 2(35), 2014, 96-107.

⁴⁶ Ilona Klanienė, Šarūnas Litvinas, Jūratė Gelžinienė, „Studentų socialinės atsakomybės ugdymas/is savanoriška veikla“ *Tiltai*, 3, 2011, 159-168.

dalyvauti pilietinėje ar pilietinių organizacijų veikloje (tyrinėjo Bersėnaitė ir Tijūnaitienė⁴⁷, Žiliukaitė⁴⁸ ir kiti). Tyrimuose taikomos įvairios prieigos, strategijos, atskleidžiami įvairūs savanorišką veiklą skatinantys motyvai (nors noro padėti kitiems motyvas pasikartoja daugelyje tyrimų), pavyzdžiui Butkuvienė analizuodama savanoriškos veiklos motyvus esminiu motyvu įvardija piliečių norą spręsti aktualias problemas, taip pat pabrėžia savirealizacijos ir bendravimo svarbą imantis savarankiškos veiklos ar renkantis savanorystės sritį⁴⁹, Liobikienė kaip vieną iš dažniausių motyvų dalyvauti „Caritas“ veikloje įvardija altruizmą⁵⁰, Repečkienė ir kolegės pastebi, kad studentus užsiimti savanoriška veikla skatina įvairūs motyvai, veikiantys vienu metu: noras prasmingai praleisti laiką, noras padėti kitiems ir t.t.⁵¹

Vis tik galima manyti, kad parapijos narių įsitraukimas į savanorišką bendruomenės veiklą teikiant pagalbą pabėgėliams ir motyvai įsitraukti bei neįsitraukti yra verti atskiro dėmesio, kadangi tikėjimo bendruomenių narių motyvai teikti pagalbą pabėgėliams Lietuvoje iki šiol nebuvo analizuoti, o būtent bendruomenių teikiamas prieglobstis buvo vienas iš pirmųjų bandymų padėti prieglobsčio prašytojams: dar prieš pradėdant įgyvendinti ES prieglobsčio prašytojų perkėlimo mechanizmą bendruomenės koordinuojamos Vilniaus Arkivyskupijos „Carito“ pirmuosius tris mėnesius savarankiškai teikė pagalbą ir organizavo pabėgėlių įsikūrimą. Įsigilinus į parapijų narių motyvus dalyvauti ir nedalyvauti šioje veikloje galima įgyti naudingų žinių apie tikinčiųjų įsitraukimą į savanorišką veiklą bendruomenėse ir galimybes įtraukti pilietinės visuomenės veikėjus į svarbių valstybei problemų sprendimą per parapijos bendruomenes bei identifikuoti esminius veiksnius įgalinančius įsitraukimą.

Tikslas: Išsiaiškinti kokiais motyvais parapijų bendruomenių nariai grindžia savo įsitraukimą (norą įsitraukti) bei nenorą įsitraukti teikiant pagalbą pabėgėliams

Uždaviniai: 1) Pristatyti teorines tyrimo prielaidas: atskleisti kaip ir kokie motyvai padėti ir nepadėti gali veikti apsisprendimą dalyvauti padedant integruoti pabėgėlius; 2) sukonstruoti tyrimo instrumentą ir juo remiantis atlikti empirinį tyrimą; 4) surinkus medžiagą, atlikti kokybinę turinio analizę, identifikuoti ir pristatyti išryškėjusias motyvų padėti ir nepadėti į Lietuvą perkeliams pabėgėliams kategorijas; identifikuoti įsitraukimą į pagalbos teikimą sąlygojančius veiksnius 5)

⁴⁷ Jurgita Bersėnaitė, Rigita Tijūnaitienė, „Dalyvavimo pilietinės visuomenės organizacijų veikloje motyvacijos pokyčiai“, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 4(32), 2013, 134-147.

⁴⁸ Rūta Žiliukaitė, „Pilietinių veiklų rizikos ir motyvacija dalyvauti pilietinėse veiklose“, *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, 27, 2010, 116-130.

⁴⁹ Ernesta Butkuvienė, „Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: situacija ir perspektyvos Lietuvoje po 1990-ųjų.“ *Sociologija. Mintis ir Veiksmas*, 16, 2005, 86-99.

⁵⁰ Teresė Nijolė Liobikienė, „Piliečių įsitraukimo į katalikiškos nevyriausybinių organizacijos „Caritas“ veiklą motyvai“, *LCC Liberal arts studies*, 4, 2011, 111-124.

⁵¹ Repečkienė et al., 102

remiantis analizės duomenimis pateikti išvadas apie parapijų narių motyvus įsitraukti ir neįsitraukti teikiant pagalbą pabėgėliams Lietuvoje.

Tyrimo objektas – parapijų bendruomenių narių motyvai padėti ir motyvai nepadėti į Lietuvą perkeliams pabėgėliams.

Darbe naudoti šie tyrimo metodai:

- a) Mokslinės literatūros analizė
- b) Pusiaus struktūruotas interviu
- c) Kokybinė turinio analizė

Siekiant išsiaiškinti kokie motyvai skatina parapijų narius padėti ir neteikti pagalbos pabėgėliams Lietuvoje atlikta 17 pusiau struktūruotų interviu su įvairių Vilniaus krikščionių katalikų parapijų tikinčiaisiais (10 informantų nedalyvavusių parapijų veiklose priimant pabėgėlius, 7 informantai prisidėję priimant pabėgėlius parapijose) vadovaujantis iš anksto sudarytomis interviu gairėmis.

Krikščionių katalikų parapijų bendruomenių nariai kaip tyrimo objektas pasirinkti dėl keleto priežasčių, pirmiausia todėl, kad pabėgėliai buvo priimami per vietos bendruomenes, taip pat svarbu, kad Romos katalikams save priskiria 77,2 proc. Lietuvos gyventojų (Lietuvos Respublikos 2011 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis)⁵², ir nors bažnyčią reguliariai lanko ženkliai mažesnė dalis, tai vis tiek yra visą Lietuvą apimantis tinklas (Lietuvoje 2015-aisiais veikė 713 Romos katalikų bendruomenių⁵³), kurį galima naudoti tiek informacijos sklaidai, tiek žmonių sutelkimui (pasak Navaičio, Nefo ir Ralio, parapijos gali veikti kaip telkiantis bendruomeninei veiklai elementas⁵⁴).

Ištranskribavus interviu atlikta kokybinė duomenų analizė, identifikuoti svarbiausi parapijų narių įsitraukimo teikiant pagalbą pabėgėliams motyvai bei motyvai skatinantys neįsitraukti teikiant pagalbą pabėgėliams, nustatyti veiksniai įgalinantys parapijiečių įsitraukimą.

⁵² Lietuvos statistikos departamentas, „Gyventojai pagal tautybę, gimtąją kalbą ir tikybą“, Lietuvos Respublikos 2011 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai, Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas, 2013, 4.
<https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/217110/Gyv_kalba_tikyba.pdf/1d9dac9a-3d45-4798-93f5-941fed00503f>
[žiūrėta 2017.05.10]

⁵³ Lietuvos statistikos departamentas, „Lietuvos statistikos metraštis“, Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas, 2016, 265. <<https://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=24580>> [žiūrėta 2017.05.10]

⁵⁴ Gediminas Navaitis, Saulius Nefas, Kęstutis Ralys „Parapijos vaidmuo vietos bendruomenėje“, *Pedagogika*, 90, 2008, 68-69.

1. Teorinis pagrindas

Norint atskleisti parapijų bendruomenių narių pagalbos pabėgėliams motyvus būtina apibrėžti svarbiausias sąvokas ir pristatyti teorines motyvacijos tyrimų prielaidas, todėl šioje dalyje pristatomas teorinis pagrindas parapijų bendruomenių narių dalyvavimo savanoriškoje veikloje priimančiam pabėgėlius motyvų analizei.

1.1. Sąvokos

Pabėgėliai. Tyrime terminu *pabėgėliai* apibūdinami asmenys, kurie dėl persekiojimo grėsmės negali gyventi savo kilmės šalyje. Nors terminai *pabėgėlis* ir *prieglobsčio prašytojas* teisine prasme nėra tapatūs: remiantis Lietuvos Respublikos įstatymu dėl užsieniečių teisinės padėties terminu *pabėgėlis* apibūdinamas užsienietis, kuriam suteiktas pabėgėlio Lietuvos Respublikoje statusas, o terminu *prieglobsčio prašytojas* apibūdinamas užsienietis pateikęs prašymą suteikti prieglobstį⁵⁵, visuomenėje šie terminai suniveliuojami. Dėl šios priežasties interviu metu terminas *pabėgėlis* vartojamas siekiant supaprastinti kalbą, kadangi šis terminas labiau įprastas⁵⁶. Terminas *pabėgėlis* gali būti įvairiai suprastas ir vartojamas informantų – informantui nėra suteikiamas vienas konkretus pabėgėlio apibrėžimas (interviu pradžioje nurodoma, kad klausimai susiję su 2016-2017 metais planuojamais į Lietuvą perkelti prieglobsčio prašytojais), kad nebūtų paveikiamas informantų požiūris.

Parapijų bendruomenės. Analizuojant religinių veikėjų humanitarinės pagalbos teikimą gali būti išskiriami skirtingi religinių veikėjų tipai arba lygmenys, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra išskiria tris tikėjimo pagrindu veikiančių partnerių grupes: tikėjimu paremtos organizacijos, vietinės tikėjimo bendruomenės ir tikėjimo lyderiai⁵⁷. Šiame tyrime susitelkta į vietines tikėjimo bendruomenes – parapijas – kurias galima apibrėžti kaip bendruomenes, kurių nariai yra vienijami religinių įsitikinimų ir jais remiasi savo kasdieniame gyvenime⁵⁸ ir reguliariai dalyvauja religiniuose bendruomenės susitikimuose bei gyvena netoli vieni kitų⁵⁹. *Parapijos bendruomenės narys* (arba *parapijos narys, parapijietis*) – reguliariai bendruomenės susitikimuose ar pamaldose dalyvaujantis asmuo, laikantis save priklausančiu konkrečiai parapijai. Parapijų narių veikla padedant pabėgėliams tyrime suvokiama kaip savanoriška, vadovaujantis Steen apibendrinimu, kad savanoriška veikla yra

⁵⁵ Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (aktuali redakcija 2017-03-14) Nr. IX-2206. Valstybės žinios, 2004, Nr. 73-2539.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Užsieniečių, gavusių prieglobstį, paramos integracijai teikimas. <<http://www.socmin.lt/lt/socialine-integracija/pabegeliu-integracija.html>> [žiūrėta 2017.05.10]

⁵⁷ Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra „On faith-based organizations, local faith communities and faith leaders“, Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra, 2014, 8. <<http://www.unhcr.org/539ef28b9.pdf>> [žiūrėta 2017.05.10]

⁵⁸ Ten pat.

⁵⁹ Elena Fiddian-Qasmiyeh, Alastair Ager „Local faith communities and the promotion of resilience in humanitarian situations“, Working Paper Series No. 90, Refugee studies centre, University of Oxford, 2013, 11. <<https://www.rsc.ox.ac.uk/files/publications/working-paper-series/wp90-local-faith-communities-resilience-2013.pdf>> [žiūrėta 2017.05.10]

„darbas atliekamas be finansinio atlygio arba kai atlygis yra ženkliai mažesnis už savanorio investuotus ekonominius kaštus“⁶⁰. Dėl šios priežasties analizuojant motyvų teikti pagalbą teorijas bus atsižvelgiama į savanoriškos veiklos motyvaciją aiškinančias teorijas.

Motyvai. Bendriausia prasme motyvus galima apibrėžti kaip tai kas „energizuoja, veda ir palaiko elgesį“⁶¹. Tyrime žodžiai motyvai ir paskatos vartojami sinonimiškai apibūdžiant įvairias veiksmo priežastis ar veiksnius paskatinius veiksmą.

1.2. Savanoriškos veiklos motyvų teorinės prielaidos

Siekiant išsiaiškinti kas skatina parapijų bendruomenių narius padėti (arba nepadėti) vertinga suprasti kas apskritai motyvuoja žmones teikti pagalbą ir dalyvauti savanoriškoje veikloje, todėl toliau bus apžvelgiami svarbiausi motyvacijos tyrimai, mokslininkų identifikuoti pagalbos teikimo motyvai.

Motyvacijos tyrimuose dažnai remiamasi individualistinių (egoistinių) ir kolektyvistinių (altruistinių) motyvų dichotomija, kuomet individualistiniais motyvais galima laikyti motyvus, orientuotus į paties veikiančio individo gerovę, o kolektyvistiniais motyvais – motyvus, orientuotus į grupės gerovę ir interesus (pvz. Murnighan, Kim ir Metzger⁶², Handy et al.⁶³). Tai galima laikyti pačia bendriausia motyvų klasifikacija, iš kurios kyla ir aiškinimo modeliai. Tyrimai analizuojantys savanorystės motyvaciją dažniausiai remiasi vienu iš trijų savanoriškos veiklos motyvacijos aiškinimo modelių: veikiama iš altruistinių motyvų, egoistinių motyvų arba egoistinių bei altruistinių motyvų sintezės⁶⁴.

Dažniausiai sutariama, kad motyvacijos gali būti sudėtingos ir kilti tiek iš altruistinių, tiek iš egoistinių motyvų (Rehberg⁶⁵, Hustinx et al.⁶⁶), o patys motyvai dažnai sąveikauja tarpusavyje ir vienu metu gali veikti keletas motyvų (Rehberg⁶⁷, Kiviniemi, Snyder ir Omoto⁶⁸). Taigi norint

⁶⁰ Trui Steen, „Public sector motivation: Is there something to learn from the study of volunteerism?“ *Public Policy and Administration*, 21(1), 2006, 53.

⁶¹ James L. Perry, Lyman W. Porter. „Factors Affecting the Context for Motivation in Public Organizations.“ *Academy of Management Review*, 7(1), 1982, 89.

⁶² J. Keith Murnighan, Jae Wook Kim, A. Richard Metzger „The Volunteer Dilemma.“ *Administrative Science Quarterly*, 38(4), 1993, 515-538.

⁶³ Femida Handy, Ram A. Cnaan, Lesley Hustinx, Chulhee Kang, Jeffrey L. Brudney, Debbie Haski-Leventhal, Kirsten Holmes, Lucas C. P. M. Meijs, Anne Birgitta Pessi, Bhagyashree Ranade, Naoto Yamauchi, Sinisa Zrinscak „A cross-cultural examination of student volunteering: is it all about résumé building?“ *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 39(3), 2010, 498–523.

⁶⁴ Eyüp Aygün Tays, Yener Pazarcik, Nurgül Keles „What Motivates Nonprofit Organizations' Top Managers to Volunteer?“ *Journal of Transnational Management*, 18(2), 2013, 168.

⁶⁵ Walter Rehberg, „Altruistic individualists: Motivations for international volunteering among young adults in Switzerland.“ *Voluntas*, 16(2), 2005, 114.

⁶⁶ Lesley Hustinx, Femida Handy, Ram A. Cnaan, Jeffrey L. Brudney, Anne Birgitta Pessi, Naoto Yamauchi, „Social and Cultural Origins of Motivations to Volunteer.“ *International Sociology*, 25(3), 2010, 349-382.

⁶⁷ Rehberg.

suprasti savanoriškos veiklos motyvus prasminga neapsiriboti vien altruistinių ar egoistinių motyvų spektru, bet žiūrėti į motyvų visumą ir sąveikas.

Savanoriškos veiklos motyvaciją galima aiškinti per *socialinių mainų teoriją*. Pasak Jonutytės, remiantis socialinių mainų teorija, žmonės imasi savanoriškos veiklos, nes už tai tikisi sulaukti atitinkamo socialinio atlygio, pavyzdžiui įvertinimo, pripažinimo, galimybės patiems sulaukti pagalbos ar sumažinti kaltę⁶⁹. Individas motyvuoja abipusė nauda, kuri gaunama kai prireikus už paslaugą atsilyginama paslauga, o neatsilyginęs individas laikomas nedėkingu, nepatikimu ir nevertu pagalbos, todėl individai siekia atsilyginti už paslaugą.⁷⁰ Blau pažymi, kad nors socialiniai mainai yra vienas iš pagrindinių socialinio gyvenimo procesų, ne visi veiksmai gali būti laikomi socialiniais mainais: veiksmą galima laikyti socialiniais mainais tik tuomet kai tikimasi sulaukti atlygio⁷¹. Taigi, socialinių mainų teorijoje neatmetama iš esmės altruistinio veiksmo galimybė: pagalbos teikėjui neturint lūkesčių gauti atlygį dėl savo veiksmų, jo veiksmai negali būti laikomi mainais.

Kitas savanorystės motyvacijos aiškinimas – *normatyvinis*: žmonės imasi altruistinės veiklos dėl visuomenei bendrų *socialinių normų* arba dėl *asmeninių normų*⁷². Nesilaikant socialinių normų individai yra baudžiami visuomenės, o jas atitinkant – įvertinami, pagerbiami; asmeninių normų teorijoje už normų nesilaikymą baudžia ir laikymąsi įvertina pats individas.⁷³ Taigi, jei dalyvavimas savanoriškoje veikloje laikomas socialine norma arba asmenine norma, tai individo motyvacija dalyvauti savanoriškoje veikloje gali kilti iš noro atitikti normas, o tiksliau, iš neigiamos patirties vengimo (visuomenės sankcijų baimės, asmeninės kaltės ar pasmerkimo vengimo) bei teigiamos patirties siekimo (visuomenės pripažinimo, prestižo, pasididžiavimo savimi).

Bendresnį požiūrį į motyvus siūlo Batson, Ahmad ir Tsang, pasak autorių, motyvus reikėtų suvokti kaip į tikslą orientuotas jėgas, kurias skatina grėsmės ir galimybės, susijusios su individo vertybėmis (preferencijomis)⁷⁴. Remiantis šia prieiga, autoriai išskiria keturis esminius bendruomeninės veiklos motyvus: egoizmą (veikiama siekiant savo gerovės), altruizmą (veikiama dėl vieno ar daugiau individų gerovės), kolektyvizmą (veikiama dėl grupės gerovės) ir principalizmą

⁶⁸ Marc T. Kiviniemi, Mark Snyder, Allen M. Omoto, „Too Many of a Good Thing? The Effects of Multiple Motivations on Stress, Cost, Fulfillment, and Satisfaction.“ *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(6), 2002, 732-743.

⁶⁹ Ilona Jonutytė, „Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais.“ *Pedagogika*, 83, 2006, 97

⁷⁰ Peter M. Blau, *Exchange and Power in Social Life*. New Brunswick: Transaction Publishers, 2009, 6.

⁷¹ Blau, 4.

⁷² Shalom H. Schwartz, „Normative Explanations of Helping Behavior: A Critique, Proposal, and Empirical Test.“ *Journal of Experimental Social Psychology*, 9, 1973, 353.

⁷³ Ten pat.

⁷⁴ C. Daniel Batson, Nadia Ahmad, Jo-Ann Tsang „Four Motives for Community Involvement.“ *Journal of Social Issues*, 58(3), 2002, 430-431.

(veikiama dėl tam tikrų principų palaikymo)⁷⁵, taigi, ši prieiga iš dalies apima ir normatyvinį bendruomeninės veiklos aiškinimą (principalizmas), tiek socialinių mainų teoriją (egoizmas).

Vienas iš populiariausių įrankių, naudojamų analizuoti įvairialypę savanoriškos veiklos motyvaciją, yra Clary ir kolegų sukurtas *savanorių funkcijų aprašas* (angl. *Volunteer Functions Inventory, VFI*), paremtas *funkcine motyvacijos prieiga*⁷⁶, kuri teigia, jog žmonės racionaliai renkasi savanorišką veiklą tam kad patenkintų tam tikrus poreikius, arba pasiektų tam tikrų tikslų⁷⁷. Pasak Clary ir kolegų, žmonės gali užsiimti ta pačia savanoriška veikla dėl skirtingų psichologinių funkcijų (skirtingų motyvų), kurias siekia patenkinti per savanorišką veiklą⁷⁸. *Savanorių funkcijų apraše* išskiriamos šešios pagrindinės funkcijos, kurias siekiama patenkinti per savanorišką veiklą: vertybių (savanoriaujama dėl žmogui svarbių vertybių), supratimo (savanoriaujama dėl noro išmokyti naujų dalykų ir įgyti žinių), socialinė (savanoriaujama dėl socialinių ryšių užmezgimo, stiprinimo), karjeros (savanoriaujant siekiama įgyti karjerai vertingos patirties), apsauginė (savanoriška veikla siekiama sumažinti neigiamus jausmus ar asmenines problemas), sustiprinimo (siekiama asmeninio tobulėjimo, augimo)⁷⁹. Dėl skalės validumo ir platesnio tyrimų palyginamumo galimybės, šis instrumentas, įvairios jo modifikacijos ir atskiri elementai yra taikomi įvairiuose kiekybiniuose motyvacijos tyrimuose: Hustinx et al.⁸⁰, Principi et al.⁸¹, Finkelstien⁸², nors esama kritikos instrumento ribotumui aiškinant atvejus (pvz. Allison, Okun ir Dutridge⁸³, Francis⁸⁴). Svarbu pažymėti, kad nors VFI skalė leido didesnę studijų palyginamumą, remiantis iš anksto sudaryta skale, respondentai yra apribojami pateiktų variantų ir neįmanoma užtikrinti, kad reikšminga informacija nebus prarasta dėl griežtų instrumento rėmų.

Kokybiniai savanorių motyvacijos tyrimai taip pat siūlo įvairių motyvų tipologijų, pavyzdžiui, Yeung sukurtas savanorių motyvacijos modelis išskiria aštuonis motyvacijos polius, sudarančius

⁷⁵ Batson, Ahmad, Tsang, 434.

⁷⁶ E.Gill Clary, Mark Snyder, Robert D. Ridge, John Copeland, Arthur A. Stukas, Julie Haugen, Peter Miene, „Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach.“ *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1998, 1516–1530.

⁷⁷ Sara Dolnicar, Melanie J. Randle, „What Motivates Which Volunteers? Psychographic Heterogeneity Among Volunteers in Australia.“ *Voluntas*, 18 (2), 2007, 138

⁷⁸ Clary et al., p.1517.

⁷⁹ Clary et al., p.1517-1518.

⁸⁰ Lesley Hustinx, Femida Handy, Ram A. Cnaan, Jeffrey L. Brudney, Anne Birgitta Pessi, Naoto Yamauchi, „Social and Cultural Origins of Motivations to Volunteer.“ *International Sociology*, 25(3), 2010, 351.

⁸¹ Andrea Principi, Joop Schippers, Gerd Naegle, Mirko Di Rosa, Giovanni Lamura „Understanding the link between older volunteers' resources and motivation to volunteer.“ *Educational Gerontology*, 42(2), 2016, 144-158.

⁸² Marcia A. Finkelstien „Intrinsic vs. extrinsic motivational orientations and the volunteer process“ *Personality and Individual Differences* 46(5-6), 2009, 653-658.

⁸³ Lorra D. Allison, Morris A. Okun, Kathy S. Dutridge, „Assessing volunteer motives: a comparison of an open-ended probe and Likert rating scales.“ *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 12, 2002, 243–255.

⁸⁴ Julie E. Francis, „The functions and norms that drive university student volunteering.“ *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 16, 2011, 1-12

keturias dimensijas: davimas-gavimas, tęstinumas-naujumas, nuotolis-artumas, mintis-veiksmas⁸⁵, Rehberg siūlo tris jaunimo savanorystės motyvų grupes: norą padaryti ką nors gero kitiems, naujovių ieškojimą, norą išbadyti save ir tobulėti.⁸⁶ Nors tyrimai pateikia skirtingus rezultatus ir motyvų tipologijas, visus šiuos tyrimus vienijantis elementas – pripažįstama ir pagrindžiama savanoriškos veiklos motyvų įvairovė ir motyvų sąveikavimas tarpusavyje.

Kadangi tyrimu siekiama išsiaiškinti ne tik parapijų narių motyvus padėti į Lietuvą atvykusiems pabėgėliams, bet ir motyvus nepadėti arba nebetęsti pagalbos, toliau bus pristatyti neigiamos motyvacijos veiksniai, skatinantys nedalyvauti parapijų veikloje teikiant pagalbą pabėgėliams.

Nors atsisakymas padėti pabėgėliams gali būti suprantamas kaip motyvacijos padėti stoka, galima manyti, jog esama ir motyvų nepadėti. Vienu iš motyvacijos nepadėti veiksnių galima laikyti „užuojautos nuovargį“ (angl. *Compassion fatigue*). Remiantis *užuojautos nuovargio ir užuojautos pasitenkinimo* (angl. *Compassion satisfaction*) prieiga ir ja paremtais tyrimais, asmenys teikiantys pagalbą susiduria su teigiamais (pvz., pasitenkinimas, kylantis iš galimybės padėti kitiems, pasididžiavimas pasiektais rezultatais ir t.t.) ir neigiamais (pvz., nuovargis, nusivylimas, beviltiškumas ir kiti) šios veiklos padariniais⁸⁷, kurie gali paveikti jų veiklos efektyvumą ar apsisprendimą tęsti veiklą, pavyzdžiui, Elisha pastebi, kad evangelikai paramos teikėjai gali būti motyvuoti užuojautos, tačiau galiausiai jiems gali būti sunku išsaugoti užuojautą ir tęsti veiklą, jei paramos gavėjai rodo abejingumą, priešiškus, nepasitenkinimą ar nerodo asmeninių pastangų savarankiškai išsilaikyti⁸⁸. Taip pat pastebima asmeninės atsakomybės svarba religijos kontekste: iš pagalbos gavėjų tikimasi, kad jie patys dės pastangas ir rūpinsis savo likimu, o teikiama pagalba bus rezultatyvi⁸⁹. Taigi pagalbos teikėjai gali atsisakyti toliau padėti, jei jų ankstesnės patirtys su pagalbos gavėjais buvo neigiamos dėl pačių pagalbos gavėjų pastangų stygiaus, nedėkingumo ar abejingumo, arba jei jų veikla neteikė trokštamo rezultato.

Norą padėti arba nepadėti gali veikti ir išankstinis nusistatymas, kuris gali kilti, pavyzdžiui, iš baimės. Neigiamas visuomenės požiūris ir elgesys su imigrantais gali būti aiškinamas remiantis instrumentiniu grupių konflikto modeliu (angl. *Instrumental Model of Group Conflict*): dominuojanti grupė mato mažumų grupę (pvz. imigrantus, pabėgėlius) kaip besikėsiančią į turimus ribotus

⁸⁵ Anne Birgitta Yeung, „The octagon model of volunteer motivation: Results of a phenomenological analysis.“ *Voluntas* 15(1), 2004, 21–46.

⁸⁶ Rehberg, 119.

⁸⁷ Charles R. Figley, *Treating compassion fatigue*. New York: Brunner-Routledge, 2002. Cituota iš Kyle D. Killian, „Helping Till It Hurts? A Multimethod Study of Compassion Fatigue, Burnout, and Self-Care in Clinicians Working With Trauma Survivors“, *Traumatology* 14(2), 2008, 32.

⁸⁸ Omri Elisha, „Moral Ambitions Of Grace: The Paradox of Compassion and Accountability in Evangelical Faith-Based Activism.“ *Cultural Anthropology*, 23(1), 2008, 158.

⁸⁹ Goodall, 13.

išteklius (pvz. darbo vietas, išmokas, galią ir t.t.).⁹⁰ Esant resursų įtampai (angl. *resource stress*) ir atsiradus grupei, kuri suvokiama kaip galinti pasisavinti resursus, tarp grupių kyla tarpgrupinė konkurencija.⁹¹ Remiantis šiuo modeliu, grupės požiūris ir elgesys su konkuruojančia grupe atskleidžia siekį sumažinti arba pašalinti konkurencingumo šaltinį ir tai gali pasireikšti trimis strategijomis (nors jų gali būti ir daugiau): 1) reikšti neigiamą požiūrį apie konkuruojančią grupę (ją menkinti) ir taip mažinti jos konkurencingumą; 2) didinti savo konkurencingumą arba jo suvokimą visuomenėje; 3) mažinti konkurencinės grupės artumą (pvz. neleisti imigrantams atvykti arba juos izoliuoti).⁹² Taigi, galima manyti, kad susiformavusios nuostatos apie grėsmę ribotiems ištekliams taip pat gali veikti kaip neigiamos motyvacijos šaltinis sprendžiant ar padėti į Lietuvą atvykusiems pabėgėliams.

Clary ir Snyder pabrėžia, kad dalyvavimas savanoriškoje veikloje iš esmės sąlygojamas ne tik asmens savybių ar aplinkos faktorių, bet šių elementų sąveikos⁹³. Taigi, tiek dalyvavimas, tiek nedalyvavimas, tiek abiejų pasirinkimų motyvai taip pat kyla iš sąveikaujančių asmens savybių ir galimybių. Jei į motyvus žiūrėtume iš funkcinės prieigos, nedalyvavimas bendruomenės veikloje gali būti paaiškinamas neatitikimu tarp žmonių poreikių ir jiems reikšmingų funkcijų bei savanoriškos veiklos galimybių tas funkcijas patenkinti, tačiau taip pat svarbūs ir aplinkos faktoriai kaip įgalinantis ar suvaržantis elementas.

Brady, Verba ir Schlozman atsakydami į klausimą, kodėl žmonės nedalyvauja politiniame gyvenime, pateikia tris paprastus atsakymus: „todėl, kad jie negali, todėl, kad nenori, arba todėl, kad jų niekas nekvieta“⁹⁴. Šį atsakymą galima taikyti ir kaip paaiškinimą, kodėl žmonės nesiima savanoriškos veiklos: Musick, Wilson ir Bynum apibendrina, kad nedalyvavimą savanoriškoje veikloje sąlygoja atitinkamų išteklių trūkumas⁹⁵. Wilson ir Musick teorija išskiria tris esmines išteklių grupes, kurios veikia žmonių apsisprendimą savanoriauti: žmogiškasis kapitalas (pvz. išsilavinimas, kvalifikacija, pajamos, sveikatos būklė), socialinis kapitalas (socialiniai ryšiai palengvinantys dalyvavimą savanoriškoje veikloje, pavyzdžiui, priklausymas bendruomenei ar organizacijai) ir kultūrinis kapitalas (požiūris į vertybes ir normas, tikėjimas)⁹⁶. Atitinkamų išteklių (pvz. laiko, pinigų, susidomėjimo, informacijos ar socialinių ryšių ir t.t.) turėjimas įgalina arba

⁹⁰ Victoria M. Esses, Lynne M. Jackson, Tamara L. Armstrong, „Intergroup Competition and Attitudes Toward Immigrants and Immigration: An Instrumental Model of Group Conflict.“ *Journal of Social Issues*, 54(4), 1998, 702

⁹¹ Ten pat, 702.

⁹² Ten pat, 704-705.

⁹³ E. Gil Clary, Mark Snyder „The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations“ *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 1999, 159.

⁹⁴ Henry E. Brady, Sidney Verba, Kay L. Schlozman, „Beyond SES: A Resource Model of Political Participation.“ *American Political Science Review*, 89(2), 1995, 271.

⁹⁵ Marc A. Musick, John Wilson, William B. Bynum Jr. „Race and Formal Volunteering: The Differential Effects of Class and Religion.“ *Social Forces*, 78(4), 2000, 1541.

⁹⁶ Marc A. Musick, John Wilson „Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work.“ *American Sociological Review*, 62(5), 1997, 695-696.

palengvina įsitraukimą į savanorišką veiklą (arba išteklių stygius užkerta kelią įsitraukti), tačiau, kaip pastebi Principi ir kolegos, individualūs resursai gali paaiškinti ne tik apsisprendimą įsitraukti ar tęsti veiklą, bet ir įsitraukimo motyvus⁹⁷.

Taigi, įsitraukimas ir dalyvavimas savanoriškoje veikloje yra veikiamas tiek aplinkos faktorių (turimų resursų), tiek motyvų, tiek šių elementų sąveikos, o pati motyvacija yra daugiaaspektis, kintantis elementas.

⁹⁷ Principi et al.

2. Tiriamoji dalis

Šioje dalyje pristatoma tyrimo metodologija bei giluminių interviu metu surinktos medžiagos analizės rezultatai.

2.1. Metodologija

Šiame skyriuje pristatoma tyrimo metodologija: tyrimo strategijos pasirinkimas, klausimyno gairių sudarymas, medžiagos surinkimas ir respondentų atrankos metodai, analizės metodas.

Kadangi tyrimu siekiama nustatyti žmonių požiūrį, vertinimą, norima užfiksuoti motyvų įvairovę, todėl pasirinkta kokybinė metodologinė prieiga. Kokybinė prieiga pasirinkta kaip tinkama, nes kokybinis tyrimas siekia „suprasti, kaip individai suvokia ir aiškina pasaulį ir kaip individualiai kuriamos prasmės lemia jų elgesį“⁹⁸. Lietuvoje tyrimų orientuotų būtent į religinių bendruomenių bei jų narių motyvaciją teikti pagalbą priimant pabėgėlius nėra (pabėgėlių integracijos tema Lietuvoje yra gana nauja, o bendruomenių savarankiškas pabėgėlių priėmimas yra netyrinėtas atvejis Lietuvoje), todėl medžiaga surinkta būtent šiam tyrimui.

Medžiaga surinkta vykdant pusiau struktūruotus interviu su įvairių Vilniaus parapijų bendruomenių nariais 2016-ųjų balandžio-gegužės mėnesiais ir 2017-ųjų balandį. Siekiant išsiaiškinti parapijų bendruomenių narių motyvus padėti pabėgėliams bei nedalyvavusiųjų motyvus neprisidėti teikiant pagalbą pabėgėliams interviu buvo imamai iš pabėgėlius priėmusių ir iš nedalyvavusių šioje veikloje parapijų narių. Iš viso atlikta 17 pusiau struktūruotų akis–į–akį interviu su įvairių Vilniaus miesto parapijų nariais: 10 informantų nedalyvavusių parapijų veiklose priimant pabėgėlius ir 7 informantai dalyvavę priimant pabėgėlius parapijose. Abejose grupėse buvo norima pasiekti teorinį prisotinimą, tačiau jis buvo pasiektas tik grupėje informantų nedalyvavusių parapijų veiklose priimant pabėgėlius, informantų dalyvavusių priimant pabėgėlius parapijose grupėje prisotinimo pasiekti nepavyko dėl sudėtingo informantų pasiekimo: mažiau aktyviai dalyvavę pabėgėlių priėmimo procese parapijiečiai, su kuriais buvo susisiekiama dėl interviu, atsisakė dalyvauti dėl jų suvokimu nedidelio indėlio veikloje, taip pat su dalimi nurodytų kontaktų apskritai nepavyko susisiekti, todėl galiausiai buvo apklausti 7 informantai prisidėję priimant pabėgėlius parapijose.

Prieš pradėdant tyrimo interviu atlikti 2 pilotiniai interviu (vienas interviu su studentu ir vienas interviu su vyresnio amžiaus šeimos nariu, pilotinių interviu metu surinkta medžiaga į tyrimą neįtraukta) siekiant patikrinti klausimų formuluočių aiškumą ir pasipraktikuoti valdant interviu eigą bei laiką. Po pilotinių interviu pataisytos mažiau aiškos klausimų formulės.

⁹⁸ Kęstutis Kardelis, *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*, Šiauliai: Lucilijus, 2005, 272.

Interviu atliktų 2017-aisiais gairės sutrumpintos pašalinant keletą mažiau reikšmingų tyrimui klausimų tačiau stengtasi išlaikyti panašią klausimų tvarką ir formuluotes kaip ir interviu atliktų 2016-aisiais, kad dėl klausimų tvarkos ir formuluočių pokyčių nebūtų pakenkta duomenims. Atliktas dar vienas pilotinis interviu su šeimos nariu siekiant nustatyti klausimų formuluočių aiškumą, logiškumą ir nuoseklumą (pilotinio interviu duomenys neįtraukti į tyrimą).

Interviu gairės. Interviu metu naudotas orientacinis klausimynas (Priedas Nr.1), klausimai suformuluoti remiantis moksline literatūra ir atliepiantys tyrimo tikslus. Interviu pradedamas nuo bendresnių, kontekstinių klausimų apie požiūrį į pabėgėlių perkėlimą ir integracijos procesą, tuomet pereinama prie konkretesnių klausimų apie asmeninius motyvus įsitraukti priimant pabėgėlius, kliūtis dalyvauti šioje veikloje ir kt. Parapijų nariams dalyvavusiems priimant pabėgėlius pateikti papildomi klausimai susiję su jų pagalba pabėgėliams per parapijas: jų įsitraukimo į šią bendruomenės veiklą motyvai ir aplinkybės, ateities planai toliau tęsti pagalbos teikimą pabėgėliams. Baigus interviu buvo surenkami svarbiausi sociodemografiniai duomenys (remiantis informantų atsakymais užpildoma anketa (Priedas Nr. 2)).

Interviu eiga. Prieš interviu informantams buvo pristatomas tyrimo tikslas, informantai buvo supažindinami su interviu eiga, užtikrinamas konfidencialumas ir anonimiškumas, užfiksuojamas sutikimas dalyvauti tyrime ir leidimas įrašyti interviu (tyrimo pristatymas ir įžanga į temą pateikiami interviu gairių pradžioje, Priedas Nr. 1). Pradedama trumpa įžanga į temą, toliau vadovaujamosi orientaciniu klausimynu. Atsižvelgiant į interviu eigą interviu metu buvo keičiama klausimų tvarka, klausimai buvo praleidžiami arba informantų prašoma patikslinti atsakymus. Vidutinė interviu trukmė – 45 minutės (nors dėl interviu gairių pokyčių ir skirtingo informantų įsitraukimo interviu trukmė varijuoja nuo 18 minučių iki 83 minučių).

Interviu buvo įrašomi su informanto sutikimu, svarbiausi komentarai pasižymėti interviu metu, po interviu įrašai buvo transkribuoti. Transkribuojant tarmiškumai užrašyti literatūrine kalba, iš teksto pašalinti vardai, pavardės ir kita informacija galinti padėti identifikuoti informantus. Atliekant tyrimą buvo laikomasi esminių tyrimo etikos principų: nebuvo pažeidžiamos dalyvių teisės, dalyviai buvo supažindinti su tyrimo tikslu, duomenų surinkimo metodais ir galėjo bet kada atsisakyti dalyvauti tyrime, informantams buvo užtikrintas konfidencialumas, anonimiškumas ir privatumas.

Sociodemografiniai informantų duomenys, interviu informacija ir transkripcijos pateikti darbo prieduose (atitinkamai Priedas Nr.3, Priedas Nr.4 ir Priedas Nr.5). Tiriamojoje dalyje, transkripcijose ir informantų duomenų lentelėje tyrimo dalyviai nedalyvavę parapijų veiklose priimant pabėgėlius įvardijami „Informantas A1“, „Informantas A2“ ir t.t., informantai dalyvavę parapijų veiklose priimant pabėgėlius įvardijami „Informantas B1“, „Informantas B2“ ir t.t.

Informantai. Tyrimo meto apklausiami įvairių Vilniaus miesto krikščionių katalikų parapijų nariai. Nuspręsta analizuoti tik Vilniaus miesto krikščionių katalikų parapijų narius, kadangi tik Vilniaus mieste buvo vykdomas pabėgėlių priėmimas parapijose, taip pat Vilniaus parapijomis apsiribota norint užtikrinti didesnę palyginamumą. Vilniaus miesto parapijos pasirinktos ir dėl planų prieglobsčio prašytojų integraciją pradėti miestuose⁹⁹, taigi prasminga tyrinėti parapijiečių motyvaciją prisidėti arba neprisidėti priimant pabėgėlius ten, kur pagalba galėtų būti įmanoma ir reikalinga.

Svarbu paminėti, kad pačios parapijos tarpusavyje skiriasi dydžiu (tiek geografinė aprėptimi, tiek aktyvių parapijiečių skaičiumi), vykdomų veiklų skaičiumi, turtingumu, tautine sudėtimi (šie parapijų skirtumai informantų nurodomi ir interviu metu). Viena vertus, galima manyti, jog tai galėtų sumažinti analizės patikimumą dėl didelio nekontroliuojamų kintamųjų skaičiaus, kita vertus tai leidžia pasiekti skirtingesnius informantus ir atskleisti didesnę nuomonių įvairovę. Nuspręsta interviu imti tiek iš tikinčiųjų dalyvavusių priimant pabėgėlius, tiek nedalyvavusių tokiose parapijų veiklose, kad būtų galima nustatyti įvairių parapijiečių motyvus prisidėti ir motyvus neprisidėti teikiant pagalbą pabėgėliams, bei pabandyti identifikuoti veiksnius paveikusius parapijiečių įsitraukimą bei neįsitraukimą.

Atliekant interviu pastebėta, kad Informantas B1, kuris buvo pasiektas atsitiktinai užkalbinant bažnyčioje, prisidėjo aukodamas pinigų parapijos veiklai padedant pabėgėliams ir buvo užsirašęs į parapijos „aktyvą“ dėl pagalbos pabėgėliams, tačiau galiausiai informanto parapijai nebuvo paskirta pabėgėlių šeima, tačiau pats informantas buvo įsitraukęs į šią parapijos veiklą pasirengimo metu, todėl jis buvo priskirtas grupei informantų padėjusių pabėgėliams.

Atrankos metodai ir imtis. Atrenkant informantus nedalyvavusius priimant pabėgėlius parapijose taikyta tikslinė atranka, atrankos kriterijus: priklausymas Krikščionių katalikų bažnyčios parapijai Vilniuje. Informantai buvo užkalbinti pasirinktose bažnyčiose prieš arba po pamaldų arba parapijų susibūrimų, taip pat bendradarbiaujant su Vilniaus Universiteto bendruomene, parapijų kunigais. Informantams sutikus, sutariama dėl interviu atlikimo jiems patogiu metu.

Informantus prisidėjusius priimant pabėgėlius parapijose buvo sudėtingiau identifikuoti, kadangi informacija apie konkrečius pabėgėlių priėmimą parapijose dalyvavusius asmenis nėra viešai prieinama ir šiuos asmenis galėjo nurodyti tik kiti dalyvavę asmenys (pavyzdžiui parapijos veiklos koordinatoriai, kurie buvo nurodyti koordinatoriaus organizacijoje „Caritas“). Dėl šios priežasties informantams pasiekti naudotas „sniego gniūžtės“ metodas: baigus interviu prašyta nukreipti pas kitus asmenis prisidėjusius priimant pabėgėlius parapijose. Toks atrankos metodas

⁹⁹ Paulius Ramanauskas „Pirmosios pabėgėlių šeimos bus perkeliamos tiesiai į miestus, tačiau Lietuvoje liko tik 45 sirai ir irakiečiai“, 15min, 2017. <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pirmosios-pabegeliu-seimos-bus-perkeliamos-tiesiai-i-miestus-taciau-lietuvoje-liko-tik-45-sirai-ir-irakieciai-56-786666>> [žiūrėta 2017.05.08]

galėtų apriboti atsakymų įvairovę jei būtų nukreipiama pas panašius asmenis, tačiau šiuo atveju ši rizika nėra itin reikšminga, nes informantai turėjo ribotą skaičių pasirinkimų pas ką nukreipti ir praktiškai visi jie buvo išnaudoti: aktyvių dalyvių priimant pabėgėlius, pasak koordinatorių, nebuvo itin daug ir galiausiai būdavo įvardijami tie patys (aktyviausi) žmonės, kurie jau buvo nurodyti kitų informantų arba apklausti anksčiau. Svarbu paminėti, kad dalies parapijiečių dalyvavimas buvo epizodiškas ir pasireikšdavo pinigų ar daiktų paaukojimu arba atėjimu į bendruomenės renginius organizuotus pabėgėliams, todėl koordinatoriams buvo sudėtinga konkrečiai nurodyti tokius asmenis.

Siekiant didesnės motyvų įvairovės ieškota įvairaus amžiaus, abiejų lyčių informantų (žinoma, taikant „sniego gniūžtės“ metodą informantų įvairovė ribota). Informantų atrankos metodas bei skaičius neleidžia pretenduoti į rezultatų reprezentatyvumą, tačiau atsižvelgiant į tyrimo tikslą – išsiaiškinti parapijų narių pasirinkimo teikti pagalbą pabėgėliams motyvus – leidžia atskleisti gilesnius dalyvavimo ir nedalyvavimo motyvų aspektus ir motyvų įvairovę.

Duomenų apdorojimas ir analizė. Surinktiems interviu analizuoti naudojama kokybinė turinio analizė: kategorijos sudaromos jau surinkus reikiamą medžiagą – kategorijos kyla iš medžiagos ją visą skaitant keletą kartų¹⁰⁰. Analizės metu siekta atskleisti svarbiausius aspektus: 1) motyvus skatinančius padėti pabėgėliams, 2) motyvus skatinančius neįsitraukti į pagalbos teikimą, 3) aplinkos veiksnius veikiančius galimybę teikti pagalbą. Sudarant kategorijas remiantis surinkta medžiaga, stengiamasi atsisakyti iš karto susikurtų kategorijų ar atsakymų.

2.2. Analizė

Šiame skyriuje bus analizuojami pusiau struktūruotų interviu metu surinkti duomenys ir plačiau pristatomi tyrimo rezultatai: pristatomos motyvų teikti pagalbą pabėgėliams grupės, kurios sudarytos remiantis dalyvavusių ir nedalyvavusių teikiant pagalbą argumentacija, toliau aprašomi motyvai skatinantys dalyvavusius ir nedalyvavusius priimant pabėgėlius neįsitraukti bei veiksniai sąlygojantys įsitraukimą.

Analizuojant interviu motyvai skatinantys padėti ir nepadėti pasirodė atsiremiantys į skirtingas informantų vertybes: įsipareigojimui padėti kenčiančiam žmogui priešpastatomas susirūpinimas valstybės gerove ir saugumu. Pabėgėlių perkėlimas į Lietuvą dalies informantų laikomas grėsme, tai suvokiama kaip konkurencija tarp kultūrų arba konkurencija dėl išteklių, tačiau kartu pritariama, jog yra morališkai teisinga ir „žmogiška“ padėti pabėgėliams. Informantai atsiduria tarp dviejų siektinų vertybių, iš kurių, jų supratimu, pasiekama tik viena.

¹⁰⁰ Hsiu-Fang Hsieh, Sarah E. Shannon „Three Approaches to Qualitative Content Analysis.“ *Qualitative Health Research*, 15(9), 2005, 1779

2.2.1. Pirminės nuostatos

Analizuojant parapijų narių motyvus padėti ir nepadėti į Lietuvą perkeliams pabėgėliams pirmiausia nuspręsta išsiaiškinti jų požiūrį į pabėgėlių perkėlimą, integraciją ir pagalbos teikimą pabėgėliams: vadovautasi prielaida, kad žmonės manantys, jog pabėgėlių integracija Lietuvoje nereikalinga arba nesutinkantys, jog pabėgėliams turi būti teikiama su integracija susijusi pagalba nepadės ir nenorės padėti prieglobsčio prašytojams Lietuvoje. Iš šių klausimų atsiskleidė pirminis žmonių nusistatymas, pamatinės nuostatos, į kurias dažnai atsiremia ir tolesni informantų atsakymai apie motyvaciją asmeniškai prisidėti arba neprisidėti padedant pabėgėliams Lietuvoje.

Perkėlimas į Lietuvą. Kalbant apie pabėgėlių perkėlimą į Lietuvą aiškiai išsiskyrė keturios informantų atsakymų grupės: 1) pritariama perkėlimui, 2) pritariama tik karo pabėgėlių, bet ne ekonominių migrantų perkėlimui, 3) nepritariama kvotų sistemai, tačiau neprieštaraujama perkėlimui, 4) nepritariama perkėlimui. Pritarimas perkėlimui paaiškinamas „žmogiškumu“, užuojauta, gailestingumu, krikščioniškomis vertybėmis:

„Visam pasaulyje yra karas, baisybės. Žmonės bėga nuo karo, juos reikia priimti, padėti.“ (Informantas A3, statybų technikos operatorius, 54 m.)

„Šiaip esu krikščionis ir vien iš to požiūrio, kad žmogui atsidūrus nelaimėje reikia padėti, tai tuo remiantis aš pritariu, kad būtų perkelti.“ (Informantas B6, verslininkas, 43m.)

Informantų suvokimu padėti persekiojamiems ir kenčiantiems pabėgėliams yra „žmogiška“ – tai suvokiama kaip tam tikras moralinis žmogaus įsipareigojimas padėti esančiam nelaimėje, „žmogiškumas“ ir „žmogiškosios vertybės“ veikia kaip bendras vardiklis paaiškinantis įsipareigojimą padėti per visų žmonių įsivaizduojamą artumą ir bendrumą. Informantai vartojo įvairius terminus įvardijančius įsipareigojimo pagrindą: „žmogiškumas“, „žmoniškumas“, „žmogiškasis faktorius“, „žmogiškumo faktorius“, „bendražmogiškas faktorius“, „žmogiškumo dėmuo“, kuriuo remiamas sutikimas su pabėgėlių perkėlimu į Lietuvą. Dažnai pozicija paaiškinama paprasčiausiai įvardijant valstybėje kilusius neramumus, dėl kurių būtina suteikti prieglobstį, ši pagalba informantų suvokimu yra savaimė suprantama reakcija į susidariusią padėtį būtent dėl „žmogiškumo“.

Taip pat dažnai prisimenamos skaudžios Lietuvos istorinės patirtys: dabartiniai pabėgėliai sutapatinami su lietuvių išeiviais, tremtiniais, emigrantais, valstybės istorija tampa empatijos šaltiniu. Galima manyti, kad pagalba suvokiama ir kaip tam tikras mainų objektas: lietuviai yra įsipareigoję atsilyginti už anksčiau istorinių išbandymų metu gautą pagalbą, arba padėti, nes ateityje gali būti panašių išbandymų:

„Nes ir mūsų lietuviai gi turėjo... Buvo toks momentas, kad turėjo kažkur tai pasitraukti ir kaip ir buvo priglobstyti.“ (Informantas A9, pensininkė, 77m.)

„Gali ir Lietuvai tai atsitikti.“ (Informantas A3, statybų technikos operatorius, 54 m.)

Informantų suvokimu geopolitinė padėtis yra pernelyg nestabili, Lietuvą taip pat gali ištikti nelaimės dėl kurių būtų reikalinga pagalba, todėl svarbu suteikti pagalbą, kad ir Lietuvai būtų padedama. Sutikimas priimti pabėgėlius Lietuvoje siejamas ir su asmeninėmis tarpkultūrinėmis patirtimis, pavyzdžiui, kalbama apie norą būti priimtu kitose visuomenėse bei iš to kylančią užuojautą pabėgėliams. Taip pat prasminga paminėti tarptautinio solidarumo veiksnį: pripažįstama, kad Lietuva teisiškai įpareigota solidarizuotis ir dalyvauti perkėlimo procese kaip ES arba tarptautinės bendruomenės dalis, todėl pritariama solidarumui tarp valstybių padedant toms, kurioms pabėgėlių krizė sukėlė daugiausiai problemų:

„[...]čia yra Europos sąjungos formalumas, ta prasme, bendruomeniškumo principas, kadangi mes juos perimam vis tiek iš šalių, kurioms sunkiau su tuo sekasi tvarkytis, tad tai yra kažkoks bendruomeninis procesas, darbas“ (Informantas A4, dirbantis IT sektoriuje, 30 m.)

Vis tik svarbu paminėti, kad solidarumas tarp ES valstybių, daugumos 2016-aisiais kalbintų informantų suvokimu, yra prievartinis, pažeidžia Lietuvos laisvą apsisprendimą ir neatitinka Lietuvos interesų. Solidarumas tarp žmonių informantams atrodė labiau priimtinas: individo lygmeniu kalbama apie atviros visuomenės siekį, ir, pavyzdžiui, tarpkultūrinę socializaciją kylančią iš „Erasmus+“ programos ar kelionių, kas skatina didesnę empatiją pabėgėlių atžvilgiu:

„Panašiai kaip Erasmus, bendrauju su žmogum iš visiškai kitos šalies ir tu nenuvažiuodamas į ją daug sužinai ir tave kaip žmogų kažką tais padaro, tu sužinai kažką naujo. [...]jeigu yra galimybė, kad Lietuva gali padėti kažkam, tai galima labai rimtai pagalvot, kad ir Lietuvai kažkada bus labai blogai ir kad tu išvažiuosi kažkur ir tu norėtum, kad ten tave priimtų.“ (Informantas A8, auklė, 25m.)

Čia galima įžvelgti dviejų elementų- užuojautos ir egoizmo- persipynimą: informantai turėję patirčių kelionėse užsienyje buvo labiau linkę suprasti ką išgyvena pabėgėliai, įsijausti į jų padėtį ir jausti jiems užuojautą, tačiau kartu tai atsiremia į jų pačių norą patirti atvirumą ir būti priimtiems kitose visuomenėse.

Nepritarimas perkėlimui dažniausiai grindžiamas valstybės gerove, siekiu išsaugoti Lietuvos tautinę sudėtį, kultūrą, tapatybę, kuriai, informantų supratimu, pabėgėlių perkėlimas gali pakenkti. Šis požiūris įžvelgiant giliau kyla iš dviejų šaltinių, pirmiausia, manoma, kad pats „lietuviškumas“ yra saugotina vertybė, kuriai kyla grėsmė:

„[...]baisu žinant kas Lietuvoj darosi, kiek yra mūsų žmonių emigravusių ir kiek yra likusių, ir tų likusių jei sudėti senus, jaunus, sergančius, tuos benamius visus, tauta ant ribos išnykimo, tai tam kontekste labai dvejotu.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Aukščiau esanti citata iliustruoja nerimą dėl sudėtingos Lietuvos demografinės padėties ir galimo Lietuvos išnykimo. Informanto suvokimu, pabėgėlių perkėlimas į Lietuvą būtų papildomas iššūkis ir tai galėtų dar labiau pabloginti padėtį.

Taip pat bijoma iš kultūrų skirtumų kylančių nesutarimų ir grėsmių – manoma, kad dėl kultūrinių skirtumų pabėgėliams gali būti sudėtinga ar neįmanoma integruotis, ši nuomonė dažnai grindžiama pavyzdžiais iš kitų vakarų valstybių, kuriose vyksta neramumai susiję su pabėgėliais ar teroro aktai:

„[...]pabėgėliai yra ne mūsų europiečiai, net ne ukrainiečiai pabėgėliai iš karo zonos, o iš Islamo valstybių, Artimųjų Rytų, tai ten visiškai kultūra kitokia nei mūsų. Aš nepritariu nes jie yra labai nelinkę integruotis, kaip jau rodo Vakarų valstybių pavyzdys, tai jau vien iš to galima pasisemt, kad tai yra bloga idėja.“ (Informantas A2, studentas, dirbantis IT sektoriuje, 24 m.)

Analizuojant interviu pastebėta, kad be išimties visi informantai pripažino tam tikrą moralinį įsipareigojimą padėti karo pabėgėliams, tačiau šis įsipareigojimas konkuruoja su kitomis informantams svarbiomis vertybėmis (pvz., valstybės gerove, asmeniniu saugumu, lietuviškumo išsaugojimu). Nepritariantys perkėlimui informantai pirmenybę teikia kitoms vertybėms, pavyzdžiui, saugumui, kuris, jų supratimu, galėtų būti pažeistas dėl prieglobsčio prašytojų perkėlimo:

„Šiaip aš suprantu, kad morališkai yra teisinga padėti tiems, kam reikia pagalbos, bet iš kitos pusės sau per kojas persišaut, kad padėt pabėgėliams tai irgi kažkaip nesinori.“ (Informantas A2, studentas, dirbantis IT sektoriuje, 24 m.)

„Iš žmogiškosios pusės tai aišku jiems nepasisekė ir taip nusišukti, kad čia jų bėdos, iš žmogiškosios pusės mes negalim, bet prisiimti, kviestis, kad važiuokit čia, viskas bus gerai - nereikia būti tokiem naiviem, žiūrėt pro rožinius akinius ir galvot, kad nieko neatsitiks.“ (Informantas A6, mokytojas, 28m.)

Būtent su valstybės tapatybe ir savarankiškumu susiejamas nepritarimas kvotų sistemai: pasak labiau skeptiškai nusiteikusių informantų kvotų sistema yra nepakankamai demokratiška, įžvelgiamas valstybės galių ir laisvės rinktis suvaržymas, taip pat išreiškiamos abejonės dėl prieglobsčio prašytojų skaičiaus, kuris 2016-ųjų pavasarį informantams atrodė netinkamas arba galintis toliau didėti ir sukelti neramumų valstybėje.

Pastebėta, kad informantams itin reikšminga *pabėgėlio* ir *ekonominio migranto* skirtis, pabrėžiama, kad turi būti priimami „tikrieji pabėgėliai“, užuojautos ir „žmogiškumo“ argumentai taikomi tik kalbant apie pabėgėlius bėgančius nuo karo. Galima suprasti, kad informantų suvokimu yra tam tikras moralinis įsipareigojimas padėti pabėgėliams, kuris negalioja ekonominiams migrantams, todėl būtina nubrėžti aiškią skirtį tarp šių grupių, nes antroji (ekonominių migrantų) grupė suvokiama kaip siekianti pasinaudoti ir taip nedideliais valstybės ištekliais.

Integracija. Įdomu, kad nors ne visi informantai pritarė prieglobsčio prašytojų perkėlimui į Lietuvą ir skirtingai aiškino savo preferencijas, iš esmės sutariama, kad pabėgėlių integracija Lietuvoje yra svarbi ir jiems turi būti padedama integruotis. Tai, kaip ir anksčiau minėtas teigiamas

požiūris į priėmimą, dažnai paaiškinami „žmogiškomis“ vertybėmis, bandoma susitapatinti su pabėgėliais – įsivaizduoti save panašiose situacijose:

„[...]jeigu aš, daleiskim, papulčiau į kažkokią tai kitą visiškai sritį ar, kad ir visuomenę ar ką, tai pačiai tikrai būtų sunku prisitaikyt be jokios pagalbos ar be ko iš tos aplinkos, kad vis vien, norėčiau, kad supažindintų, tad įsivaizduoju, kad ir jie taip pat norėtų.“ (Informantas A5, kineziterapeutė, 51 m.)

Pripažįstama, kad pabėgėlių integracija yra abipusiškai svarbi, nes ji taip pat leidžia priimančiai visuomenei saugiau jaustis per glaudesnę ryšį su iki tol nepažinta grupe, didėja visuomenės atvirumas, ji tobulėja ir mokosi. Taip pat galima teigti, jog informantų palaikymas pastangoms integruoti pabėgėlius kyla iš noro suvaldyti ar sumažinti galimai žalingus pabėgėlių buvimo Lietuvoje padarinius, pavyzdžiui, „sulietuvinti“ atvykėlius, kad būtų mažiau paveikta Lietuvos tapatybė, išlaikyta kalba ir būtų išsaugotas kultūrinis unikalumas, tokiu atveju integracija suvokiama kaip asimiliacija:

„[...]aš esu pakankamai šalininkas, kad valstybės būtų ganėtinai skirtingos kultūriškai, ta prasme būtent kultūriniu principu. Ir dėl to man atrodo, kad jeigu yra kažkokie nauji atvykėliai iš kito krašto, tai jų kultūrinė integracija yra ganėtinai reikalingas ir svarbus dalykas.“ (Informantas A4, dirbantis IT sektoriuje, 30 m.)

Verta paminėti, kad informantų integracijos suvokimas stipriai skiriasi, bet integracija dažnai suvokiama per priimančios visuomenės tapatybės arba vertybių, normų perėmimą. Informantų atsakymai apie integraciją apimtą visą spektrą nuo idėjų „sulietuvinti“ atvykstančius ir priversti juos atsisakyti savo tapatybės iki besąlygiško prieglobsčio prašytojų tapatybės išsaugojimo būtinybės.

Analizuojant interviu pastebėta, kad integracija dažnai siejama su galimybe sumažinti imigrantų keliamas grėsmes: pasak informantų nepavykus integruoti pabėgėlių ar imigrantų priimančioje visuomenėje padidėja nusikalstamumas ar net atsiranda terorizmo grėsmė, šis suvokimas grindžiamas nesėkminga užsienio valstybių integracijos patirtimi:

„[...] ypač iš Prancūzijos pavyzdžio, Belgijos, kai jie yra neintegruojami tai darosi getai, kuri jie būriais gyvena ir tikrai nesinori turėti Lietuvoj tokių vietų, kuri bus sirų gatvė ar kita. Kad to išvengti reikia juos integruoti.“ (Informantas B2, dirbanti NVO, 32m.)

Integracija informantų taip pat suvokiama kaip imigrantų savarankiškumo įtvirtinimas ir jų įgalinimas save išlaikyti ir prisidėti prie visuomenės gerovės, tai būtų sumažinamas krūvis tenkantis valstybei dėl į Lietuvą perkeltų prieglobsčio prašytojų išlaikymo.

Analizės metu pastebėta, kad kalbant apie pabėgėlių integraciją Lietuvoje informantams itin svarbus išteklių padalijimo klausimas: pažymima, jog Lietuvoje patys lietuviai neranda darbo, didelė emigracija, žemas pragyvenimo lygis (ypač pensinio amžiaus žmonių), todėl pabėgėlių priėmimui skiriamos lėšos informantams atrodo pažeidžiančios tautos solidarumo principus,

manoma, kad Lietuva nėra pakankamai išsivysčiusi, kad būtų morališkai teisinga padėti pabėgėliams:

„Klausimas kaip būtų galima jiems padėti, mes lietuviams nelabai sugebame padėti.“
(Informantas A10, studentas, 21 m.)

„[...] jei atvažiuoja, ypač jaunesnių, ir iš karto gauna pašalpą, nedirba, tai mes pensininkams neturim iš ko mokėti pašalpų, tai jiems mokėti išvis nesąmonė būtų. Lietuviai turėtų pilną teisę piktintis, kodėl jiems sudaromos tokios sąlygos, o saviems žmonėms gaila.“
(Informantas A6, mokytojas, 28m.)

Tokį informantų nusistatymą galima aiškinti kaip konkurenciją dėl išteklių, kurie informantų suvokimu yra riboti, o į juos pretenduoja pašalinė, svetima grupė, kuri niekaip nėra prisidėjusi prie gerovės kūrimo. Svarbu paminėti, kad toks požiūris buvo sutinkamas ir tarp parapijų bendruomenių narių prisidėjusių priimant pabėgėlius arba juos parėmusių finansiškai.

Pagalba integracijai. Analizuojant informantų požiūrį į pagalbos integracijai poreikį pastebėta, kad dominuoja požiūris, jog pagalba yra būtina, kuris paaiškinamas jau anksčiau minėtomis žmogiškomis vertybėmis, užuojauta ir savęs įsivaizdavimu panašiose situacijose– būti išplėstam iš įprastos aplinkos ir persikelti į nepažįstamą ir kultūriškai kraštą. Galima manyti, jog informantai pastebi netolygų galių pasiskirstymą, todėl „stipresnioji“ priimanti pusė turi suteikti pagalbą silpnajai pusei– pabėgėliams, nes tai yra teisinga, morališka, žmogiška.

Taip pat dažnai pagalbos teikimas paaiškinamas efektyvaus perkėlimo siekimu: pagalba būtina, kad perkėlimas ir integracija būtų sėkminga, nes atvykstantieji pabėgėliai gali nesugebėti arba nenorėti integruotis, pavyzdžiui, dėl neigiamų patirčių arba kultūrų skirtumų:

„Žinoma, stipresni žmonės, su daugiau galbūt dovanų, gali ir patys kažkiek, bet man atrodo daugumai reikia pagalbos, kad jie susivoktų, suprastų kultūrą ir jeigu mes norim, kad tai įvyktų žymiai greičiau, palengvinti jų naštą toje vietoje, turėtų būti jiems padedama.“
(Informantas B2, dirbanti NVO, 32m.)

Nors iš to galima suprasti, jog pabėgėliai suvokiami kaip pasyvūs ar net priešiški integracijos dalyviai, kurie turi „būti integruojami“, tačiau dažnai kartu keliama reikalavimai pabėgėliams rodyti iniciatyvą, įrodyti norą integruotis Lietuvoje ir tokiu būdu nusipelnyti tolesnę pagalbą arba visuomenės pritarimą. Svarbu paminėti, kad informantų suvokimu reikėtų perkelti ir integruoti tik tuos asmenis, kurie išreiškė norą integruotis ir kuriuos apskritai įmanoma integruoti. Integracijos galimybės siejamos su kultūrų ar religijų artumu, pavyzdžiui, teigiama, jog integruoti ukrainiečius ar kitus europiečius Lietuvoje būtų žymiai paprasčiau, nei pabėgėlius iš Afrikos ar Artimųjų Rytų.

Informantai itin didelę reikšmę teikia asmeninėms imigrantų pastangoms įsikurti ir įsidarbinti Lietuvoje. Pabėgėliai lyginami su lietuviais išryškinant lietuvių darbštumą ir greitą įsidarbinimą emigravus, ko tikimasi ir iš atvykusių į Lietuvą pabėgėlių. Galima manyti, kad darbštumas,

sugebėjimas save išlaikyti ir prisidėti prie visuomenės gerovės bei pats darbas informantų suprantami kaip vertybės ir lietuviškos tapatybės dalis, kurią būtina perimti norint, kad pabėgėliai būtų priimti visuomenėje:

„Matai tuos pabėgėlius kurie nieko neveikia, turi prabangius daiktus, telefonus. Ar aš turiu jiems užuojautą? Ne.“ (Informantas A3, statybų technikos operatorius, 54 m.)

„Aplamai imant tai jie visi nori ne į Lietuvą, o kažkur, kur geriau, tai jų tikslas ir yra geresnis gyvenimas nieko neatnešant ir neįnešant į tą šalį. Tai va ta pozicija – „aš noriu gerai gyventi“, bet palaukit, aš atsiprašau - pirma tai šaliai sukurkit kažką, kad ta šalis leistų jums.“ (Informantas A7, pareigūnė, 60m.)

Darbo svarbą ypač pabrėžia informantai asmeniškai prisidėję prie pabėgėlių priėmimo Lietuvoje – atvykusiems į Lietuvą pabėgėliams keliama lūkesčiai, jog jie rodys pastangas įsitvirtinti ir save išlaikyti, kad perkėlimas būtų rezultatyvus ir pastangos jiems padėti nebūtų bevaisės. Tuomet kai lūkesčiai neišpildomi tai veikia priimančios bendruomenės požiūrį į pabėgėlius ir norą jiems padėti, nors kartu stengiamasi tai suprasti ir pateisinti per patirtas traumas, kultūrų skirtumus:

„[...]mes neturėtumėm stebėtis, kad jiems darbas 14 valandų per dieną, keturias dienas iš eilės (koks yra siūlomas) Iki, ar Maximos kulinarijos ceche. Jie nesupranta tokio pasiūlymo (darbo) moterim, merginom. Ir jie tokio darbo atsisako. Ir jeigu aš žiūrėsiu per lietuviškus akinius, na tai jie, veltėdžiai, niekadėjai, siurbėlės imantys iš manęs pašalpa.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Informantų atsakymuose vyrauja suvokimas, jog už savo likimą atsakingas pats pabėgėlis ir tik jo paties pastangos gali užtikrinti jo įsitvirtinimą priimančioje visuomenėje, nors minima ir valstybės institucijų ir visuomenės nusistatymo svarba.

Apibendrinant galima pasakyti, kad pabėgėlių perkėlimas į Lietuvą informantų dažnai suvokiamas kaip neišvengiamas kultūrų susidūrimas galintis atnešti įvairaus pobūdžio žalos arba kelti grėsmę valstybės tautinei tapatybei, saugumui ar ekonominei padėčiai. Pritarimas prieglobsčio prašytojų perkėlimui į Lietuvą paaiškinamas „žmogiškosiomis“ vertybėmis, empatija, solidarumu – šios vertybės veikia stipriau nei, pavyzdžiui, baimė dėl galimų grėsmių, kurias panašiai įvardija tiek pritariantys tiek nepritariantys perkėlimui. Sėkminga integracija informantų matoma kaip įrankis galimoms grėsmėms suvaldyti (sumažinti nusikalstamumo ar net terorizmo riziką, išsaugoti lietuvišką tapatybės ir kultūros dominavimą, sumažinti valstybei tenkančią pabėgėlių išlaikymo našą), tačiau pati integracija informantų suprantama labai skirtingai: kaip asimiliacija, kaip įstatymų ir normų priėmimas, kaip tolerancija priimančios valstybės kultūrai, kaip sugebėjimas savarankiškai išlaikyti savo šeimą, tačiau sutariama, kad tai sudėtingas procesas, kuriame pabėgėliams reikalinga pagalba.

2.2.2. Asmeniniai motyvai padėti

Išanalizavus pirminį informantų nusistatymą pabėgėlių perkėlimo atžvilgiu atsiskleidė esminė konkurencija tarp vertybių grupių: „žmogiškumas“, užuojauta, pagalba kenčiančiam konkuruoja su tautiškumu, saugumu, ekonomine valstybės gerove. Nors, žiūrint paviršutiniškai, teigiamas požiūris į pabėgėlių perkėlimą ir moralinio įsipareigojimo padėti pabėgėliams pripažinimas jau galėtų būti laikomas pakankamu motyvu prisidėti teikiant pagalbą pabėgėliams, prasminga labiau įsigilinti į atskiras pasirinkimą veikiančių motyvų grupes, todėl toliau bus pristatomi interviu analizės metu užfiksuoti motyvai.

Tyrinėjant interviu metu surinktus duomenis atsiskleidė kelios motyvų padėti į Lietuvą perkeliams pabėgėliams grupės, juos išskiriant pagal skirtingus tikslus į kuriuos orientuota veikla:

- altruistiniai motyvai (siekiama padėti kenčiančiam žmogui)
- krikščioniškųjų vertybių ir „žmogiškųjų“ vertybių (siekiama vadovautis krikščioniškuoju mokymu, atitikti vertybes, normas, pasielgti teisingai)
- bendruomeniniai motyvai (siekiama dalyvauti bendruomenės veikloje arba veikti dėl bendruomenės, visuomenės)
- netiesioginių mainų motyvai (siekiama atsilyginti arba padėti tikintis sulaukti pagalbos ateityje)
- emociniai motyvai (siekiama pažinti naujus dalykus ir tobulėti, patirti pasitenkinimą, sumažinti neigiamus jausmus)

Nors tiek ankstesniuose motyvacijos tyrimuose, tiek šiame tyrime pastebėta, kad vienu metu veikia keletas motyvų ir gali būti sudėtinga juos išskirstyti, todėl pirmiausia bus plačiau aprašytas kiekvienas iš jų.

Altruistiniai motyvai. Altruistiniai motyvai tyrime suprantami kaip orientuoti į kito asmens gerovę, savanoriška veikla siekiama pagerinti kito padėtį (vadovaujamas Batson, Ahmad ir Tsang apibrėžimu¹⁰¹). Informantų noras padėti gali būti nukreiptas tiek į konkrečią pabėgėlių grupę ar asmenį, tiek į įvairias visuomenės grupes, šie motyvai pastebėti tiek tarp dalyvavusių priimančių pabėgėlius, tiek tarp neturėjusių tokios patirties:

„[...] jei tau išeina, tai tikrai norėtusi padėti, nes nori, kad žmogus jaustųsi čia gerai“
(Informantas B2, dirbanti NVO, 32m.)

¹⁰¹ Batson, Ahmad, Tsang, 434.

„[...]aš taip visą laiką naiviai maniau, kad kažką kitiems galėsiu padaryti, tai man kažkaip visą laiką toks akstinas ir tokia motyvacija buvo, todėl aš šitoj vietoj lygiai tą patį jaučiu.“ (Informantas A1, studentė, 20m.)

Žinoma, negalima informantų noro padėti suprasti vienareikšmiškai, nes kartu tai gali būti yra pagalba pačiam sau – informantai pripažįsta teikiamos pagalbos naudos abipusiškumą tiek visuomenės lygmeniu: *„[...]mes nepadedam tik pabėgėliams, mes padedam tiek jiems tiek sau suvokti tuos žmones ir juos priimti, kas yra svarbu.“* (Informantas A1, studentė, 20m.), tiek asmeniniu lygmeniu: padėję kitam asmeniui (šiuo atveju pabėgėliui) informantai galiausiai jautėsi patys gavę *daugiau* per asmeninį santykį su kitais žmonėmis; šis požiūris dažniau sutinkamas informantų dalyvavusių parapijų veiklose priimant pabėgėlius atsakymuose, nes įprastai jis remiasi į asmeninę patirtį ir asmeninį ryšį. Vis tik asmeninė nauda arba netiesioginė savanoriškos veiklos grąža padėjus visuomenei negalėtų būti laikoma paminančia altruistinius veiklos motyvus, nes kaip nurodo informantai, atsakas ar atlygis nebuvo jų veiklos tikslas, o greičiau galėtų būti laikomi šalutiniu veiklos rezultatu. Būtent šiuo pagrindu altruistinius motyvus galima atskirti nuo netiesioginių mainų ar emocinių motyvų, kuriuose tikimasi emocinio ar kitokio atlygio.

Verta paminėti, jog dalis informantų apskritai išreiškė nepritarimą savanoriškai veiklai siekiant kokio nors atlygio, ypač finansinio, galima manyti, kad toks elgesys informantų vertinamas kaip nemoralus ar neteisingas:

„Savanoriaujant, padedant kitam jei tikiesi tokios naudos tai nelabai skaniai kvėpia“ (Informantas A6, mokytojas, 28m.)

Informantai taip pat nurodė, jog savanoriška arba ne pelno siekiančių organizacijų (NPO) veikla iš esmės skiriasi nuo valstybės institucijų arba privačių įmonių orientuotų į pelną, nes savanoriai, bendruomenės ar NPO veikla vadovaujasi „žmogiškumo“ principais ir užmezga asmeninį kontaktą su asmeniu, yra orientuota būtent į pagalbą žmogui, o ne savanaudiškus tikslus, todėl informantų supratimu gali veikti efektyviau padedant pabėgėliams. Interviu metu išryškėjo didelis nepasitikėjimas valstybinių institucijų vykdoma veikla ir galimybėmis padėti pabėgėliams, pasigendama skaidrumo, todėl NPO, vietos bendruomenių ar savanorių įsitraukimas informantų dažnai suprantamas kaip priemonė užpildyti valstybinių institucijų veiklos spragas ar efektyviau teikti pagalbą:

„Valstybės įstaigos turi rėmus, jos negali nukrypti. Valstybinės įstaigos yra diktatūrinės. Savanoriai yra kitokie - kitoks bendravimas, kitoks atsinešimas į žmogų.“ (Informantas A3, statybų technikos operatorius, 54 m.)

Tačiau kartu pripažįstamas kertinis valstybės vaidmuo organizuojant perkėlimą (valstybė matoma kaip proceso koordinatorė kartu atsakinga už bazinių pabėgėlių poreikių patenkinimą).

Nepasitikėjimas valstybės institucijomis siejamas ne tik su jų nelankstumu, bet ir su žemu pragyvenimo lygiu valstybėje, nesėkminga Lietuvos tautinių mažumų integracija.

Krikščioniškųjų ir „žmogiškųjų“ vertybių motyvai. Tyrime nuspręsta atskirti altruistinius motyvus ir krikščioniškųjų ir „žmogiškųjų“ vertybių motyvus. Nors šios motyvų grupės gali pasirodyti itin panašios, altruistiniai motyvai orientuoti į tikslą padėti žmogui, o krikščioniškųjų ir „žmogiškųjų“ vertybių ir normų motyvai yra orientuoti į norą atitikti asmenines, grupės ar visuomenės vertybes ar normas, t.y. vadovaujantis krikščioniškomis arba „žmogiškosiomis“ normomis pasielgti „teisingai“ esamoje situacijoje. Šalutinis krikščioniškųjų ir „žmogiškųjų“ normų ir vertybių sekimo rezultatas gali būti tas pats kaip ir altruistinių, bendruomeninių ar kitų motyvų padėti – padedama pabėgėliams, kuriems, informantų supratimu, reikalinga pagalba, tačiau įsitraukimo priežastys iš esmės skiriasi.

Analizuojant interviu pastebėta, kad informantai siekia atitikti tam tikrą standartą, kurį kelia visuomenės ar jų asmeninės normos bei vertybės, pastebėtos dvi ryškiausios vertybių grupės: **krikščioniškos vertybės** ir **„žmogiškosios“ vertybės**. **Krikščioniškos vertybės** veikia kaip krikščionišku mokymu paremtas orientyras skatinantis imtis artimo meilės darbų, šios vertybės svarbios tiek dalyvavusiems, tiek nedalyvavusiems priimant pabėgėlius:

„priimti tokį žmogų, kurio visiškai nepažįsti, kurio nežinai nei charakterio bruožų, jo tradicijų, tiesiog iššūkis buvo ir pačiam, bet iš to krikščioniško paskatinimo norėjosi kažkuo prisidėt.“ (Informantas B6, verslininkas, 43m.)

„Norėčiau dėl solidarumo, dalinimosi principo, tikėjimo. Jei esame tikintys - turime daryti viską, kad užsitarnautume amžiną poilsį Dievo šviesoje.“ (Informantas A10, studentas, 21 m.)

Svarbu paminėti, kad krikščionybės mokymas informantų interpretuojamas įvairiai ir motyvacija teikti pagalbą pabėgėliams paremiama skirtingais elementais, pavyzdžiui, citatoje aukščiau informantas nurodo tikslą užsitarnauti *amžiną poilsį Dievo šviesoje*, kurį norint pasiekti būtina gyventi pagal krikščionišką mokymą. Kitų informantų, minėjusių krikščioniškąjį mokymą kaip motyvą, motyvacija sutelkta į patį bandymą savo veikla atitikti krikščioniškas vertybes, vadovautis artimo meile, gailestingumu, užuojauta, neišreiškiant orientacijos į atlygį amžinybėje:

„Krikščioniškos vertybės. Kiekvienas žmogus yra vienas kitam brolis ir sesuo. Kad ir paklydęs, kad ir vargas, kuriam bėda, tai reikia padėti.“ (Informantas B1, namų šeimininkas, 55m.)

Taigi, pagalba pabėgėliams gali būti suvokiama ir kaip įrankis nusipelnyti atlygį amžinybėje, tiek kaip galimybė išpildyti savo tikėjimo mokymą. Informantams motyvuojamiems krikščioniškų vertybių svarbūs religiniai autoritetai, kurių požiūris, paskatinimas ar kvietimas veikia apsisprendimą dalyvauti (dažniausiai minimas Popiežius Pranciškus, apie jo kvietimą padėti

pabėgėliams kalbėjo tiek informantai prisidėję priimant pabėgėlius, tiek informantai nepadėję pabėgėliams), rečiau minimi vyskupai, Vilniaus Arkivyskupija, parapijos kunigai, juos mini parapijų veikloje dalyvavę asmenys). Informantai teikę pagalbą pabėgėliams Lietuvoje taip pat nurodo siekį sekti Kristaus mokymu ir pavyzdžiu: „*Ir Popiežius Pranciškus mus kviečia. Ir Kristus pirmiausia mus kviečia.*“ (Informantas B4, mokytoja, 48m.)

Analizuojant interviu pastebėta, kad krikščioniškos vertybės informantams teikia bendrumo pagrindą („broliai ir seserys“), tačiau kartu gali veikti ir kaip skaldantis elementas. Batson pastebi, kad žmonės jaučia daugiau empatijos žmonėms, kurie yra jiems artimesni: draugams, giminaičiams, turintiems panašias pažiūras ir t.t.¹⁰² Taigi religija gali sužadinti empatiškus jausmus, kurie paskatina prisidėti padedant panašiesiems į save, tai pastebėta ir respondentų atsakymuose. Kita vertus tai gali paskatinti išskirti krikščionis kaip tikėjimo brolius, kuriems, dėl bendros religijos, įsipareigojimas padėti yra didesnis nei kitų religijų išpažinėjams, ar net suabejoti įsipareigojimu padėti kitą religiją išpažįstantiems dėl pirmenybės teikimo krikščionims:

„*Kas vyksta Irake - persekiojami ir žudomi krikščionys, tai mes kaip krikščionys atliepėm tuos kurie krikščionys. Tai argi mes kviesim tuos kurie žudo krikščionis.*“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Citata iliustruoja ne tik įsipareigojimą padėti to paties tikėjimo išpažinėjams, bet ir tam tikrą nusistatymą prieš musulmonus juos visus siejant su islamo ekstremistais. Nors dauguma informantų nurodė, jog jiems nėra svarbu kokią religiją pabėgėlis išpažįsta, dalis jų galiausiai įvardijo, jog jiems būtų labiau priimtina, jei tai būtų krikščionys, nes, informantų suvokimu, krikščionims būtų lengviau integruotis dėl religijos panašumo, taip pat pastebėta, kas tos pačios religijos išpažinimas skatina informantų pasitikėjimą pabėgėliais, sumažina baimę prieš asmeniškai susipažįstant. Verta paminėti, kad asmenys nurodę teikiantys pirmenybę krikščionims arba jaučiantys nepasitikėjimą kitų religijų išpažinėjais dažniausiai išreikšdavo abejonę, jog jų požiūris neatitinka krikščioniškųjų vertybių, taigi galima manyti, jog vertybių vaidmuo yra ribotas ir pažiūras veikia daugiau veiksmų.

Kita svarbi vertybių ir normų grupė motyvuojanti informantus padėti pabėgėliams – „**žmogiškos**“ vertybės, „žmogiškumą“ kaip motyvą padėti pabėgėliams nurodė dauguma informantų, tačiau patys informantai patys jų neapibrėždavo. Remiantis jų atsakymais galima manyti, jog „žmogiškosios“ vertybės yra gailestingumas, užuojauta, pagarba kito žmogaus orumui, pagalba kenčiančiam ir kita. „Žmogiškumas“ suvokiamas kaip natūralus ir įgimtas žmogui, tai tarsi universali norma, kuri veikia kaip moralinis įsipareigojimas padėti žmogui patiriančiam sunkumus: „*Tai žmogui įgimta. Kai kitiems yra sunku, tu juos užjauti.*“ (Informantas A3, statybų technikos

¹⁰² C. Daniel Batson *The altruism question: Toward a social-psychological answer*. Hillsdale, NJ: Erlbaum Associates. 1991, cituota iš C. Daniel Batson, Nadia Ahmad, Jo-Ann Tsang „Four Motives for Community Involvement“, *Journal of Social Issues*, 58(3), 2002, 430-431.

operatorius, 54 m.). Kaip jau minėta, „žmogiškos“ vertybės paremtos visų žmonių bendrumu, artumu, tarpusavio įsipareigojimu vienas kitam, ir veikia kaip suartinantis, kultūrų skirtumus peržengti padedantis elementas, skatinantis empatiją, dėl kurios išauga noras padėti.

Verta paminėti, kad kalbant apie motyvus padėti į Lietuvą perkeliamiems pabėgėliams greta krikščioniškųjų vertybių dažnai paminimos ir „žmogiškos“ vertybės, iš šių vertybių kylantys motyvai veikia kartu, krikščioniškosios vertybės persipina su „žmogiškosiomis“ vertybėmis ir jos atskiriamos tik tuomet kai norima pabrėžti savo krikščionišką tapatybę (pvz. „mes kaip krikščionys“), nes „žmogiškosios“ vertybės suprantamos kaip platesnė ir visiems žmonėms būdinga bazinė vertybių grupė.

Bendruomeniniai motyvai. Bendruomeniniai motyvai tyrime suprantami kaip orientuoti į bendruomenės arba visuomenės gerovę, šie motyvai buvo įvardinti tik keleto informantų. Pastebėta, kad bendruomeniniai orientuoti į pačią tikėjimo bendruomenę būdingi tik prisidėjusių priimant pabėgėlius informantų grupei. Pagalba pabėgėliams parapijose informantų buvo matoma kaip galimybė sustiprinti ir sutelkti bendruomenę bendram tikslui, taigi pati pagalba buvo šalutinis rezultatas siekiant stipresnės bendruomenės:

„Aš į taiėjau, kaip į galimybę, tai ir buvo mintis, kad pakvietimas tų žmonių ir buvo misija kaip galimybė bendruomenei, bendruomenės veikloje, pagalboje susiimti už rankų ir kažką bendrai veikt.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Taip pat pastebėta, kad informantai dalyvavę priimant pabėgėlius Lietuvoje įprastai buvo aktyvesni savo parapijų veiklose arba dalyvavo ne tik pamaldose, bet ir kituose parapijų susirinkimuose (pvz. koordinavo tam tikrą parapijos veiklą, dalyvavo parapijų stovyklose), taigi galima manyti, jog informantai taip pat buvo motyvuojami asmeninės atsakomybės dalyvauti savo parapijos veikloje. Žinoma, įsipareigojimas bendruomenei yra susiję su krikščioniškomis vertybėmis, tačiau galima manyti, kad įsipareigojimą veikia ir socialiniai ryšiai bendruomenės viduje.

Prie bendruomeninių motyvų taip pat buvo priskirta visuomeninė orientacija, kuomet padedama pabėgėliams dėl noro pasitarnauti valstybei. Analizuojant interviu pastebėta, kad informantai motyvuojami siekio įsitraukti sprendžiant valstybei svarbias problemas ir asmeninės atsakomybės visuomenei:

„Kodėl aš individualiai padėčiau, tai aš jausčiau tai kaip vieną iš galimų būtų prisidėti prie visos visuomenės gerovės arba prie kažkokio valstybės gėrio.“ (Informantas A1, studentė, 20m.)

Kadangi informantai jaučiantys atsakomybę už valstybės gerovę save taip pat laiko valstybės ar visuomenės dalimi, tai jų veiklą galima suprasti kaip orientuotą į grupės, kuriai jie patys

priklauso, gerovę. Informantų suvokimu, integracija sumažina valstybei tenkantį spaudimą ar galimai atsirasiančias problemas, todėl jie įsitrauktų į pagalbos teikimą tam, kad integracija būtų greitesnė ar sėkmingesnė. Galima manyti, kad bendruomeniniai motyvai, tiek orientuoti į vietos bendruomenę, tiek į visuomenę, gali kilti ir iš kolektyvistinės informantų orientacijos, ir iš egoistinių paskatų pagerinti savo paties padėtį per pagalbą bendruomenei ar visuomenei.

Netiesioginių mainų motyvai. Tyrimo metu pastebėta, kad informantai norą padėti pabėgėliams aiškina per mainus: norima, jog ir jiems būtų padėta esant panašioje situacijoje, tačiau šie mainai nėra tiesioginiai – nesitikima, jog pabėgėliai, kuriems padedama už tai atsilygins. Galima išskirti tris netiesioginių mainų motyvų grupes: norima atsilyginti už anksčiau suteiktą pagalbą arba teigiamą požiūrį, norima sulaukti tokio pat atsako patekus į panašią situaciją, norima atsilyginti už kitų tautiečių gautą pagalbą. Svarbu pažymėti, kad gauta pagalba arba atsakas, kurio tikimasi, gali būti ne konkreti pagalba, bet teigiamas požiūris, atvirumas ar tolerancija:

„[...] aš visada noriu kažkur keliaut, kitur nuvažiuot, ir noriu, kad mane ten priimtų, ne tik kad „O, labas, kad atvažiavai“, o tai, kad atvažiuoji į kitą šalį ir niekam nekliūna, kad tu ten eini ar ten kažką darai.“ (Informantas A8, auklė, 25m.)

Šiuo atveju informantas per savo asmeninę patirtį jaučiasi artimas pabėgėliams esantiems jiems svetimoje aplinkoje, ir juos vertina pozityviai ar neutraliai todėl, kad norėtų būti taip vertinamas ir priimamas ir kitose visuomenėse.

Kaip jau minėta anksčiau, informantus padėti pabėgėliams motyvuoja ir Lietuvos istorinė patirtis– šiuolaikiniai pabėgėliai sutapatunami su lietuviais, turėjusiais palikti tėvynę, su kuriais per tautybę save sieja ir patys informantai, todėl siekiama atsiliėti į pagalbos prašymą kaip kad anksčiau buvo padėta tautiečiams:

„Kadangi aš kaip pagalvojau, kad anksčiau lietuviai buvo tremiami ir vietiniai gyventojai, tarkim, Sibire padėjo tai sutapatinant taip pat žmones, kurie kenčia nuo karo, kuriems tiesiogiai gresia pavojus gyvybei.“ (Informantas B6, verslininkas, 43m.)

Istorinės lietuvių tautos patirtys ar asmeninės patirtys, pavyzdžiui, įgytos keliaujant ar gyvenant užsienyje, skatina informantus jausti daugiau empatijos į Lietuvą perkeliams pabėgėliams, kelia norą atsilyginti už anksčiau gautą pagalbą ar siekį padėti, kad patys sulauktų pagalbos.

Informantus motyvuoja ir kitokio pobūdžio mainai sutelkti ne į pagalbos teikėją dalyvaujantį mainuose, bet į augantį mainų rezultatą, kuomet padėjus žmogui, jis padeda dar kitam, ir kuriamas gėris plečiasi ir tai galiausiai duoda didesnį rezultatą. Nors pagalbos teikėjas iš to negauna tiesioginio atsako, tačiau jo atlygis yra pats gėrio plitimas, laimingesnė ar atviresnė visuomenė: *„Padėk tam, kuris padeda kitam. Kad pagalba neuždustų egoistiškai, o jinai daugintųsi.“*

(Informantas B1, namų šeimininkas, 55m.). Kartu augantis *gėris* teikia pasitenkinimą, kad „investicija“ pasiteisino ir suteikta pagalba nebuvo bevaisė, bet dar ir davė grąžą visuomenei, taigi šiuo aspektų mainų motyvas labai glaudžiai susijęs su emociniais motyvais. Veiklos rezultatyvumas skatina informantus dalyvavusius teikiant pagalbą pabėgėliams tęsti šią veiklą. Vis tik kaip jau minėta anksčiau, informantai nurodo keletą jų pasirinkimą skatinusių veiksnių, taigi ir netiesioginių mainų motyvas dažnai yra sudedamoji motyvacijos padėti pabėgėliams dalis.

Emociniai motyvai – motyvai nukreipti į paties informanto jausmus, kuomet per savanorišką veiklą padedant pabėgėliams informantai gali patenkinti savo emocinius poreikius. Dažniausias informantų minėtas emocinis motyvas – savanoriškos veiklos padedant kitiems teikiamas pasitenkinimas:

„[...] kai padedi, pats gal ir jautiesi geriau. Savim patenkintas, kad gali kažką padaryt, kažkam gero, ne blogo.“ (Informantas A5, kineziterapeutė, 51 m.)

„[...]kai aš išgirdau, kad aš galiu kažką tai padaryti gero, man buvo gera, kad aš galiu. Čia yra iš tos vietos, kad tai yra malonė gauti, kad tu gali kažką tai padaryti.“ (Informantas B5, vadovė, 49m.)

Informantų suvokimu padėti pabėgėliams yra morališkai teisinga, krikščioniška, taigi galimybė pasielgti teisingai kelia pasitenkinimą, pasididžiavimą savimi ir atliekama veikla bei motyvuoja imtis veiklos arba veiklą tęsti. Analizuojant interviu pastebėta, kad suvokimas apie pasitenkinimą kylantį iš savanoriškos veiklos kyla iš ankstesnių patirčių, kuomet padedant kitiems buvo patirtas pasitenkinimas ar pasididžiavimas savimi, bei iš vertybinių nuostatų, kuomet pats pagalbos teikimas laikomas savaime geru ir teisingu dalyku.

Kitas informantų apsisprendimą veikiantis motyvas– noras pažinti kultūrą, tobulėti, ugdyti toleranciją, „auginti“ save. Pati savanorystė dažnai informantų laikoma teigiamu ir vertintinu dalyku būtent dėl galimybės save dvasiškai praturtinti padedant kitam.

Pagalba pabėgėliams taip pat matoma kaip galimybė sumažinti dėl tam tikrų gyvenimo įvykių kylančias neigiamas emocijas susitelkiant į malonumą teikiančią veiklą, jausti, jog laikas išnaudojamas prasmingai:

„[...] tuo metu aš neturėjau darbo, turėjau daug laisvo laiko. Prieš tai turėjau dar labai daug- ne tai kad daug, bet stiprių asmeninių išgyvenimų, perversmų, gyvenimo prasmių, vadinkim iš tos serijos. Ir kadangi turėjau daug laiko ir buvo kvietimas tikintiesiems kas gali, kas nori pagelbėti, prisidėti, tai aš tiesiog pagalvoju, kad aš noriu pabandyti, aš galiu, aš turiu laiko.“ (Informantas B5, vadovė, 49m.)

Ši citata kartu parodo ir motyvų ir veiksnių įvairovę: noras išnaudoti turimą laisvą laiką, noras išbandyti naują veiklą, taip pat pakvietimo svarba, savo galimybių suvokimas („aš galiu“).

Kaip jau minėta anksčiau, motyvų padėti persipynimas pastebimas visuose interviu, dažniausiai įvardijamas „žmogiškųjų“ vertybių motyvas, kuris veikia kaip tam tikras požiūrio į pabėgėlius pagrindas, greta jo įvardijami altruistiniai, krikščioniškųjų vertybių, emociniai motyvai. Bendruomeniniai motyvai sutelkti į parapijos bendruomenę buvo minimi išimtinai dalyvavusiųjų priimant pabėgėlius, tai galima sieti su šių informantų aktyvesniu įsitraukimu į parapijos bendruomenės gyvenimą. Kitais aspektais nepastebėta ryškesnių skirtumų tarp motyvų paskatinusių įsitraukti informantus dalyvavusius priimant pabėgėlius ir motyvų paskatinusių norėti įsitraukti informantus nedalyvavusius priimant pabėgėlius.

Svarbu paminėti, kad informantai norintys prisidėti prie pabėgėlių integracijos Lietuvoje dažnai įvardijo ne pelno siekiančias organizacijas ir savanorius kaip integracijos partnerius, tačiau tai siejama su abejonėmis dėl valstybės institucijų galimybių sėkmingai vykdyti integraciją ir biurokratijos nelankstumo, o savanoriai matomi galintys užmegzti asmeninį ryšį ir parodyti nuoširdų rūpestį.

Nors tyrimo imtis ir atrankos metodai neleidžia daryti platesnių apibendrinimų apie visą informanto parapiją, tačiau tyrimas leidžia atskleisti parapijiečius veikiančių motyvų įvairovę, pažiūras ir dalyvavimui reikalingas sąlygas.

2.2.3. Motyvai skatinantys neįsitraukti

Aptarus motyvus prisidėti verta aptarti motyvus skatinančius informantus neprisidėti ir nenorėti prisidėti priimant pabėgėlius. Analizuojant interviu išskirtos penkios motyvų skatinančių neteikti pagalbą pabėgėliams grupės:

- nepritarimas tikslui (apskritai nepritariama pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą)
- nepasitikėjimas savo galimybėmis (informantai nemano galintys padėti)
- neigiama asmeninė patirtis ir nusivylimas (veikla buvo nemaloni arba nuvylė, todėl nebenorima tęsti veiklos)
- tikslų neišpildymas (veikla nepadėjo išpildyti pagrindinių tikslų, todėl veiklos atsisakoma)
- kritika ir neigiamas visuomenės požiūris (juntamas spaudimas ar kaltinimas dėl vykdomos veiklos skatina nutraukti veiklą)

Trys informantai (du nedalyvavę priimant pabėgėlius (Informantas A6 ir Informantas A7), ir vienas dalyvavęs parapijos veikloje priimant pabėgėlius (Informantas B3) nurodė nenorintys padėti teikiant pagalbą pabėgėliams Lietuvoje, taip pat dalis informantų išreiškė abejonį dėl pagalbos teikimo (Informantas A2, Informantas A4, Informantas A5, Informantas B7). Informantų neturinčių patirties teikiant pagalbą pabėgėliams motyvai neprisidėti iš esmės rėmėsi į **išankstinį jų**

nusistatymą (nepritarimą pabėgėlių perkėlimui), kuris jau buvo aptartas anksčiau, bet apibendrinant galima pasakyti, kad jų suvokimu pabėgėliai yra nereikalinga papildoma našta, galinti sukelti grėsmę valstybės saugumui, tapatybei ar dar labiau pabloginti ekonominę padėtį, informantai nurodė ir baimę dėl savo paties saugumo susijusią su pabėgėliais:

„[...] aš dabar pagalvoju ar aš norėčiau, kad mano name gyventų tie pabėgėliai. Tikrai nenorėčiau, nes aš jausčiausi su jais nesaugiai.“ (Informantas A7, pareigūnė, 60m.)

Pasak informanto ši baimė kyla dėl pabėgėlių kultūros ir tradicijų, dėl kurių, manoma, Artimųjų Rytų gyventojai yra agresyvesni ir nelinkę perimti lietuviams arba vakariečiams būdingų normų. Nusistatymas, jog pabėgėliai nėra linkę integruotis ir perimti priimančiosios valstybės normas, buvo bendras visiems skeptiškai nusiteikusiems pagalbos pabėgėliams atžvilgiu: informantų suvokimu, padėti neverta, nes integracija vis tiek nebus sėkminga. Remiamasi kitų valstybių pavyzdžiais: minimi teroro aktai, imigrantų „getai“, išaugęs nusikalstamumas pabėgėlių įsikūrimo vietose. Dalis informantų nurodė, jog teroro aktas ar kitas nusikaltimas, kuris būtų siejamas su pabėgėliais stipriai paveiktų visuomenės nuomonę ir net jų pačių apsisprendimą padėti, o vienas informantas net nurodė tai kaip iš dalies teigiamą dalyką, dėl kurio būtų nutraukta pagalba pabėgėliams ir jie nebūtų priimami Lietuvoje:

„Tai ar eit jiems padėt, kad jie integruotųsi ir nieko blogo nepadarytų, ar tiesiog jau geriau jie nesiintegruoja, vienas prisidirba ir bus pretekstas, kad jau gali eit iš čia.“ (Informantas A6, mokytojas, 28m.)

Galima manyti, informantų nedalyvavusių priimant pabėgėlius ir nenorinčių prisidėti priimant pabėgėlius tikslas yra valstybės gerovė ir jų pačių saugumas, ir pabėgėlių priėmimas Lietuvoje suvokiamas kaip prieštaraujantis pirminiam tikslui dalykas, todėl racionaliai mąstantys informantai nenori įsitraukti į pagalbos teikimą.

Dar vienas motyvas skatinantis informantus nepadėti pabėgėliams– **nepasitikėjimas savo galimybėmis**, o tiksliau nežinojimas, kaip būtų galima padėti ir ar apskritai galima padėti. Informantai neturėję patirties priimant pabėgėlius dažnai išreiškė abejonę ar galėtų kuo nors padėti, jų suvokimu jie neturi reikalingų savybių padėti arba tiesiog nėra patys tinkamiausi padėti. Galima manyti, jog toks mąstymas gali kilti iš pačios integracijos suvokimo: integracija informantų dažnai suvokiama kaip apmokymai, bazinių poreikių patenkinimas ir pabėgėlio įdarbinimas, ir šią pagalbą pabėgėliams turi suteikti valstybės institucijos arba kitos įstaigos, kurios gali veikti efektyviai dėl ekspertinių žinių ar turimos struktūros:

„Struktūra yra visur organizacijose pagerinti efektyvumą, kad būtų galima viską suvaldyti, stebėti ar iš to yra kažkoks poveikis, nes atėjus porą savaitių grupelė žmonių pasėdėt, pamokyt žmones kalbos tai neaišku, ar iš to kažkas išeis.“ (Informantas A2, studentas, dirbantis IT sektoriuje, 24 m.)

Galima pastebėti, kad patys informantai pabėgėlių integracijos procese nemato savo vaidmens, kurį galėtų tinkamai atlikti, o veikti neefektyviai informantams atrodo netikslinga. Taip pat svarbu paminėti, jog tiek informantams padėjusiems priimant pabėgėlius, tiek neturėjusiems tokios patirties buvo būdinga baimė dėl galimų komunikacijos problemų iš jų pačių arba pabėgėlių pusės, dėl kurių pagalbos teikimas gali būti neįmanomas arba labai sudėtingas: „*Pirmiausia mane gąsdino, kad jie nešneka angliškai.*“ (Informantas B7, finansininkė, 46m.). Ir nors dalis informantų padėjusių pabėgėliams nurodė jog komunikacinės problemos reikšmingai nesutrukdė bendrauti su pabėgėliais, galima manyti, jog pirminis nusistatymas, baimė ir nepasitikėjimas savo galimybėmis gali paveikti pasirinkimą padėti pabėgėliams.

Nepasitikėjimas savo galimybėmis padėti kyla ir iš finansinių išteklių stygiaus. Du informantai nurodė pasikeitusią savo arba šeimos finansinę padėtį kaip galimą kliūtį prisidėti. Galima manyti, jog informantų suvokimu pagalba pabėgėliams iš dalies būtų ir materialinė (pvz., pagalba pinigais, daiktais, apgyvendinimas savo būste), dėl išteklių stokos tai galėtų tapti kliūtimi įsitraukti, nes jie neišgalėtų savo lėšomis remti pabėgėlių arba jų išlaikyti savo būste. Taip pat minėta, jog kaip paskata galėtų būti naudojamos tam tikros išmokos priimantiems, nes manoma, jog priimti pabėgėlius pas save yra pernelyg didelė našta, kuri neproporcingai perkeliama ant žmonių pečių:

„*Nesiūlė, pavyzdžiui, Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, kad „jūs priimkite šeimas, o mes jums padėsime ir finansiškai paremsime“. Visą našta užmeta parapijiečiams.*“ (Informantas A7, pareigūnė, 60m.)

Nesąžiningas integracijai skirtų išteklių paskirstymas taip pat veikia apsisprendimą nepadėti: du informantai padėję pabėgėliams parapijose išreiškė nusivylimą dėl valstybės nenoro solidariai dalintis pabėgėlių perkėlimui skiriamomis lėšomis su organizacija „Caritas“, galimai neskaidraus lėšų paskirstymo ar bandymo primesti bažnyčiai atsakomybę už integraciją:

„*Dabar valstybė tai tvarkys, Europos sąjunga skiria finansus, tai kai jau užčiuopiau, kad norima lyg ir bažnyčiai primesti tai nebematau, kad aš ką nors galėčiau.*“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Iš to galima spręsti, jog informantai nepasitiki valstybės institucijomis atsakingomis už pabėgėlių integraciją Lietuvoje arba mano, jog valstybės palaikymas organizacijai „Caritas“ padedančiai pabėgėliams yra nepakankamas, todėl veikla finansuojama tikinčiųjų lėšomis.

Informantus prisidėjusius priimant pabėgėlius taip pat veikia tam tikras išankstinis nusistatymas dėl numatomų anksčiau išvardytų neigiamų pabėgėlių perkėlimo pasekmių, jų apsisprendimą taip pat veikė jų asmeninė patirtis padedant pabėgėliams Lietuvoje, visuomenės nusistatymas ir kritika.

Nenorėti teikti pagalbos pabėgėliams informantus motyvuoja **neigiama asmeninė patirtis** su pabėgėliais. Pirmiausia tai susiję su tam tikru nusivylimu pačių pabėgėlių pastangomis integruotis, susirasti darbą, savarankiškai įsitvirtinti:

„Iš mano kolegų sakė, kad irgi atsiribojo. Buvo daug pastangų padėti, ir per verslą, ir kažkur įtraukt, bet jie nenori.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Iš šios citatos matyti bendras padėjusiųjų nusivylimas dėl pastangų padėti nevaisingumo, kuris kyla būtent iš pagalbą priimančios pusės, nerodančios pakankamai noro ir pastangų įsitvirtinti.

Pastebėta, kad dalis informantų asmeniškai padėję pabėgėliams nurodė susidūrę su sunkumais bandant suprasti ir priimti atvykusius pabėgėlius tokius, kokie jie yra būtent dėl jų neskubėjimo įsidarbinti. Darbas laikomas sėkmingos integracijos pagrindu, nes pabėgėlis gali pats pilnai perimti savo gyvenimo kontrolę ir nebūti valstybės išlaikomas. Šiuo aspektu pabėgėliai palyginami su šiuolaikiniais lietuvių emigrantais, kurie imasi sunkių darbų tam kad save išlaikytų ir nekelia, informantų supratimu, nepagrįstų reikalavimų, kurie kartais juntami iš pabėgėlių:

„Bet kai galvoju, kai mūsų žmonės išemigruoja, tai nekelia kažkokių reikalavimų, kad pastatai lagaminus ir dirbi dieną naktį, kad įsitvirtint, o čia yra tie lūkesčiai ir kas labai žeidžia, tas nenoras dirbti.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Vis tik informantai padėję pabėgėliams teigė stengęsi juos suprasti patys save įsivaizduodami panašiose situacijose arba bent negalvoti apie nenorą įsidarbinti ir matyti pabėgėlius tiesiog kaip asmenis, kuriems reikia pagalbos nekeliant jiems reikalavimų.

Dauguma informantų nurodė užmezgę asmeninį ryšį su pabėgėliais, todėl informantus ypatingai žeidžia neįvertinamos jų pastangos arba pernelyg dideli pabėgėlių lūkesčiai, kuomet jų teikiama pagalba yra priimama kaip savaime suprantama arba nepakankama:

„Paskiau jie sužinojo, kad lietuviai gauna 600-700 už kiekvieną tą pabėgėlį. Sako, kur tie pinigai? Nu aš jau nebesakau, kad tiek kartų gulėjo ligoninėj, kad tiek kartų kviestos greitosios ir operacijos.“ (Informantas B7, finansininkė, 46m.)

Vis tik, pasak informantų, svarbiausia yra ne pats dėkingumas, bet suteiktų sąlygų ir galimybių priėmimas nesiskundžiant ir nesipiktinant bei efektyvus pagalbos rezultatas – pabėgėlių savarankiškumas. Svarbu paminėti, kad nuoskauda dėl neįvertintos suteiktos pagalbos kyla ne tik dėl asmeninių padedančiojo įdėtų pastangų, bet ir dėl bendromis Lietuvos valstybės ir visuomenės pastangomis suteiktos pagalbos, kuri pabėgėlių priimama kaip nepakankama. Galima manyti, kad asmeninė, bendruomenės ar valstybės suteikta pagalba suprantama kaip tam tikra investicija į pabėgėlį, todėl tikimasi, kad jis sėkmingai įsikurs Lietuvoje. Dėl šios priežasties informantai manydami, jog pabėgėliai neketina pasilikti Lietuvoje, praranda motyvaciją jiems padėti:

„[...]kai jauti, kad tai bus tarpinė stotelė ir tas tavo darbas, na gal jiems ir padeda, bet kažkaip atrodo norėtusi, kad jie čia kurtų.“ (Informantas B6, verslininkas, 43m.)

Tai taip pat galima sieti su užmegztu asmeniniu santykiu: informantai padėjo pabėgėliams, kad jie sėkmingai įsikurtų bendruomenėje, tačiau pabėgėliams pasirinkus išvykti į ekonomiškai labiau išsivysčiusią šalį padėjusieji gali pasijausti išnaudoti, nors išvykimą ar norą informantai taip pat stengiasi pateisinti.

Analizuojant interviu pastebėta, kad dalis informantų susidūrė su dilema: pabėgėliams piktinantis dėl mažų išmokų ar prastų sąlygų Lietuvoje, jie jautėsi įsipareigoję „apginti“ savo šalį nuo kaltinimų, tačiau kartu nenorėjo griauti draugystės, kuri užsimezgė su pabėgėliais. Nepavykus suderinti šių dalykų tai gali paveikti santykį su pabėgėliais. Pavyzdžiui, žemiau esančioje citatoje informantas pasakoja, kaip jo pastangos pateisinti „Caritas“ teikiamą pagalbą paskatino pabėgėlius nutraukti su juo ryšį ir sugriovė pasitikėjimą abiejose pusėse:

„Ivardino mane kaip Carito šnipę. Tai man labai gaila, kažkaip norisi pasakyti, bet jie ir manim nepasitiki, va kaip gaunasi. Tas netikėjimas, jis kažkuria puse abipusis.“
(Informantas B7, finansininkė, 46m.)

Asmeninis pasitikėjimas itin svarbus tiek pagalbą teikiančiai, tiek priimančiai pusei, ir kaltinimai ar teikiamos pagalbos neįvertinimas paveikia turimą pasitikėjimo pabėgėliais lygį ir gali užkirsti kelią toliau teikti pagalbą. Anksčiau išvardinti pabėgėliams padėjusių informantų motyvai netęsti pagalbos gali būti laikomi „užuojautos nuovargio“ pasekmė: nors informantai jaučia užuojautą pabėgėliams ir mano, jog teisinga jiems padėti, neigiama asmeninė patirtis arba nusivylimas mažina jaučiamą užuojautą ir skatina nebeįsitraukti į tą veiklą.

Motyvus nebepadėti galima sieti ir su **pagrindinių tikslų neišpildymu**: remiantis funkcinę prieigą, individai pasirenka dalyvauti savanoriškoje veikloje, kad išpildytų tam tikrą funkciją, (šiuo atveju– pasiektų tam tikrą tikslą, ir jei to tikslo išpildyti nepavyksta individai praranda motyvaciją tęsti veiklą¹⁰³). Toks pagrindinių tikslų neišpildymas pastebėtas ir analizuojant interviu, pavyzdžiui, informantas įvardijęs bendruomenės sutelkimą kaip motyvą paskatinusį įsijungti į pagalbos teikimą taip pat nurodė, jog įsitraukimas iš parapijos buvo palyginti nedidelis, ir nors dalyvavę žmonės užmezgė artimesnį kontaktą, tačiau galiausiai tai buvo ta pati aktyvioji parapijos dalis, joks proveržis ar ženklus pasikeitimas nebuvo pasiektas:

„Tie kurie susibūrė šioje veikloje, jie ir kitur savanoriauja, tai tie patys žmonės, tai labiau suvienijo, sutelkė, bet tai yra juokingai mažai, kai negauni to palaikymo.“
(Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Taigi dalyvavimas priimant pabėgėlius nepadėjo pasiekti trokštamo tikslo (pati pagalba gali būti laikoma antriniu tikslu po noro sutelkti bendruomenę), todėl tos veiklos atsisakoma. Dar vienas

¹⁰³ Clary et al., 1525.

pastebėtas neišsipildęs tikslas kilo iš emocinių motyvų: informantas norėjo išlaikyti jam itin brangų ryšį su pabėgėlių šeima, tačiau dėl nepasitikėjimo ir nepasitenkinimo ryšys nutrūko:

„Matot, aš gal esu tokia šita prasme nusivylusi. Tu atidavei savo žmogiškos šilumos, ir reikia tam gal priprasti.“ (Informantas B7, finansininkė, 46m.)

Galima manyti, kad šilti santykiai su pabėgėlių šeima motyvavo informantą palaikyti bendravimą ir atstūmimas iš pabėgėlių pusės sukėlė nusivylimą, tikslas užmegzti ir palaikyti draugystę buvo neišpildytas, ir ši patirtis skatina suabejoti tolesnės pagalbos teikimu.

Tai taip pat galima sieti su bendru nusivylimu veikla dėl teikiamos pagalbos neįvertinimo, asmeninių pastangų iš pabėgėlių pusės stygiaus, kadangi kaip ir motyvai padėti pabėgėliams Lietuvoje, motyvai nepadėti taip pat veikia kartu ir persipina tarpusavyje: nuo pagalbos padėti atstumia ir abejonės dėl pabėgėlių noro integruotis, ir baimė dėl kultūrų skirtumų keliamos įtampos, ir asmeninė neigiama patirtis ar nusivylimas.

Abejones dėl noro padėti pabėgėliams taip pat skatina **neigiama visuomenės nuomonė ir aplinkinių kritika**. Pastebėta, kad neigiama visuomenės nuomonė gali įvairiai pasireikšti informantų aplinkoje, tai gali būti ir neigiamas pabėgėlių atvaizdavimas žiniasklaidoje, dėl kurio informantai gali patirti spaudimą ar imti mažiau pasitikėti priimamais pabėgėliais:

„Na, ta prasme, gal jie maustė mane. Nuveji tas mintis – aišku, kad ne. Bet toks va vis tiek... Net ir bendraujant su tais vis tiek toks atsiranda, tiesiog tokia mintis. Gal kad žiniasklaida buvo tokia neigiama buvo kasdieną, tave taip pradeda...“ (Informantas B7, finansininkė, 46m.)

Visuomenės nusistatymas atsiskleidžia ir ieškant būsto pabėgėliams, dėl kurio pats integracijos procesas tampa sudėtingesnis ir reikalauja daugiau pastangų iš savanorių, taip pat slegia aplinkinių asmeninės pastabos padedantiems pabėgėliams, pavyzdžiui, minėta, jog sužinoję apie informantų veiklą pažįstami dažnai siekdavo išreikšti savo neigiamą nuomonę apie pabėgėlius, kartais tai net tapdavo panašu į kaltinimą, jog padedama pabėgėliams, nors pirmiausia turėtų būti padėta skurdžiai gyvenantiems lietuviams:

„[...]sunku kada artimiausi žmonės, pavyzdžiui, prieštarauja tau ir atlaikyti tą spaudimą nėra lengva, bet sakykime iš artimiausių žmonių galbūt aš to nepatyrčiau, bet pavyzdžiui, aš esu patyrusi šiaip iš pažįstamų. Pasakiau, kad pabėgėliams padedu, sako - geriau Lietuvos vargšams.“ (Informantas B4, mokytoja, 48m.)

Galima teigti, kad tokia aplinkinių nuomonė vėl atsiremia į suvokimą apie ribotus išteklius, į kuriuos kėsina pabėgėliai, ir dėl šios priežasties padedančiųjų pabėgėliams veikla suprantama kaip neteisinga ar nemorali, taigi padedantys susilaukia papildomo spaudimo iš visuomenės, šeimos narių, draugų ar kitų parapijiečių. Svarbu paminėti, kad dauguma informantų nurodė pastebėję neigiamą arba paviršutinišką pabėgėlių atvaizdavimą žiniasklaidoje, tačiau žiniasklaidos pozicija pasirodė svarbesnė informantams neturėjusiems patirties su pabėgėliais, o informantai susidūrę su

pabėgėliais daugiau rėmėsi savo asmenine patirtimi ir neigiamai pasisakė apie žiniasklaidos formuojamą baimę ir nusistatymą.

Nors parapijos bendra pozicija buvo padėti pabėgėliams, atskiri parapijiečiai gali turėti savo atskirą nuomonę, kuri nebūtinai sutampa su parapijos nuomone, galiausiai kiekvienas padedantysis gali turėti kitokį suvokimą kaip turėtų būti padedama, o tai taip pat gali sukelti nesutarimus parapijos viduje ir nusivylimą veikla ar supančiais žmonėmis. Pasak parapijiečių prisidėjusių priimant pabėgėlius, jie turėjo ne tik išmokti priimti pabėgėlius ir kitokį jų mąstymą bei kultūrą, bet ir savo parapijos narius, draugus ar artimuosius, turinčius kitokį požiūrį:

„[...]tas epizodas iš tikinčiųjų, kad, maždaug, „ar čia nebus jiems per gerai?“ man buvo tikrai labai toksai lengvas šokelis, dušelis ir aš galvojau „tai kaip tu tikintis?“ Kol susivokiau, kad ir tikintis yra irgi žmogus su visomis savo silpnybėmis ir tais vertinimais ir lyginimais.“ (Informantas B5, vadovė, 49m.)

Aplinkinių nusistatymą kaip svarbų veiksnių pagalbos teikimui įvardijo tiek padėję pabėgėliams Lietuvoje, tiek neturėję tokios patirties, bet dažniausiai nurodyta, jog aplinkos poveikis yra ribotas: pasak informantų, jei tikima, jog atliekama veikla yra morališkai teisinga, aplinkiniai šio apsisprendimo neturėtų pakeisti, ir greičiau patys informantai imtųsi bandyti „keisti“ aplinkinius pateikdami kitokį požiūrį į pabėgėlius ir dalindamiesi savo patirtimi.

Apibendrinant galima pasakyti, kad nepadėti pabėgėliams Lietuvoje stipriausiai skatina nepritartimas pačiam perkėlimui kylantis iš baimės dėl pabėgėlių sukeliamų problemų ir išankstinis nusistatymas dėl pabėgėlių nesėkmingos integracijos arba nenoro integruotis. Pastebėta, kad vienu metu veikia įvairūs motyvai skatinantys nepadėti pabėgėliams: neturėjusiems patirties padedant pabėgėliams labiau svarbus išankstinis nusistatymas pabėgėlių atžvilgiu ir neigiama aplinkinių nuomonė, o asmenims padėjusiems pabėgėliams Lietuvoje noras nebepadėti pabėgėliams siejamas su nusivylimu kylančiu iš suteiktos pagalbos neįvertinimo, nepakankamų pabėgėlių pastangų, ar nesėkmingu tikslų siekimu per pabėgėlių integraciją.

Svarbu paminėti, kad informantai nepritariantys pabėgėlių perkėlimui ir nenorintys padėti pabėgėliams Lietuvoje dažnai pripažįsta išgyvenantys dvilypius jausmus arba tam tikrą vertybių susikirtimą: pripažįstama, jog esama „žmogiško“ arba krikščioniško įsipareigojimo padėti, tačiau jį įveikia kitos vertybės, pavyzdžiui, visuomenės saugumas ar ekonominė gerovė, arba įsipareigojimas pirmiausia padėti kultūriškai artimesniems ukrainiečiams arba krikščionims arba nepasiturintiems vietos gyventojams taip sumažinant įsipareigojimą padėti pabėgėliams iš Artimųjų Rytų.

2.2.4. Veiksniai įgalinantys įsitraukimą

Šiame skyriuje bus aptariami veiksniai įgalinantys arba trukdantys įsitraukimui, kadangi analizuojant interviu pastebėta, kad vien motyvai padėti nėra pakankami paaiškinti informantų

įsitraukimo arba neįsitraukimo teikiant pagalbą pabėgėliams. Buvo išskirtos keturios veiksmų rūšys: 1) informacija, 2) socialiniai ryšiai, 3) struktūra veiklai, 4) laikas.

Informaciją galima laikyti esminiu elementu veikiančiu galimybę padėti pabėgėliams: dauguma informantų neturėjusių patirties padedant pabėgėliams, o taip pat ir dalis informantų padėjusių pabėgėliams parapijose nurodė, kad jie tiesiog nežino kaip galėtų padėti ir ar apskritai galėtų padėti pabėgėliams Lietuvoje. Galima daryti išvadą, kad informantams trūksta informacijos apie galimybes padėti ir pagalbos poreikį. Informantai taip pat nurodė nemanantys, jog pabėgėlių integracija Lietuvoje yra aktuali problema, taigi jie nemato poreikio prisidėti tą problemą sprendžiant. Taip pat minėta, jog trūksta pakvietimo, valstybės institucijų koordinavimo įtraukiant žmones į šią veiklą:

„Net paprasčiausiai turėtų būti ir tai, kad kreiptųsi į gyventojus, gal jie gali kuo padėti, gal tikrai būti įdomių pasiūlymų iš žmonių.“ (Informantas A9, pensininkė, 77m.)

Iš citatos galima suprasti, kad apskritai trūksta piliečių įgalinimo spręsti visuomenės problemas, nors pasak informanto žmonės galėtų įnešti savo indėlį ir prisiimti atsakomybės dalį. Dalis informantų nurodė abejojantys ar informacija apie galimybę padėti apskritai yra prieinama žmogui neturinčiam kontaktų pabėgėlių integracijos srityje, nors pripažino ir asmeniškai nesidomėję tokia galimybe, nes ši problema neatrodė aktuali. Taigi svarbu yra ne tik informacijos ištransliavimas, bet ir problemos aktualizavimas bei šaltiniai kuriais informacija keliauja, pavyzdžiui, informantai minėjo jiems svarbius autoritetus (pvz. buvo paminėti žurnalistai D. Pancerovas ir P. Gritėnas (Informantas A8), signataras Z. Vaišvila (Informantas A6), Popiežius (Informantai A10, B2, B3, B4, B6), kurių nuomonė jiems svarbi, taigi šių kanalų pasirinkimas informacijai transliuoti galėtų būti paveikesnis.

Kitas svarbus veiksnys – **socialiniai ryšiai**, kurie gali veikti tiek kaip palaikymas ir paskatinimas veikti, tiek kaip informacijos šaltinis apie įsitraukimo teikiant pagalbą poreikį ar galimybes. Pastebėta, kad asmenys įsitraukę į pagalbos teikimą pabėgėliams buvo aktyvūs savo parapijų nariai dalyvaujantys įvairiose veiklose, taip pat siejantys save su parapijos bendruomene, todėl kvietimą parapijai prisidėti jie priėmė asmeniškai ar net buvo pakviesti asmeniškai kunigo ar kitų parapijiečių:

„[...] aš kaip tikintis žmogus, parapijietė buvau ir aš tam tikras veiklas ten parapijoje dariau, bet tiesiog parašė klebonas mūsų parapijos ir sako mūsų parapija turi priimti tas šeimas ir gal galėtum tu?“ (Informantas B4, mokytoja, 48m.)

Taigi galima teigti, jog priklausymas bendruomenei ar kitokių socialinių ryšių turėjimas su pabėgėliams padedančiais asmenimis gali įjungti žmogų į tinklą, per kurį gali lengviau plisti informacija, taip pat taip žmogus gali būti lengviau įtraukiamas į savanorišką veiklą per asmeninį

kvietimą, kuris daliai informantų norinčių padėti pabėgėliams Lietuvoje atrodė reikšmingas paskatinimas prisijungti, pavyzdžiui:

„[...] jei vienuolės pasakytų "reikia pagalbos, prašau", tai turbūt irgi būtų labai didelis akstinas, nes tai aktualizuotų problemą.“ (Informantas A1, studentė, 20m.)

Kaip jau minėta anksčiau, informantai prisidėję priimant pabėgėlius patys buvo aktyvūs parapijų nariai ir buvo motyvuoti noro veikti bendruomenės labui ir jautė asmeninę atsakomybę, tačiau taip pat svarbus ir parapijos kunigo ar kito lyderio vaidmuo, nes būtent kunigas, pasak informantų, atlieka koordinacinę funkciją ir inicijuoja veiklos organizavimą. Esminis kunigo vaidmuo organizuojant parapijos veiklą ir kunigo kaip parapijos lyderio išskyrimas pastebėtas ir ankstesniuose parapijų bendruomenių tyimuose¹⁰⁴, informantams kunigo kaip parapijos vadovo vaidmuo taip pat yra savaime suprantamas dėl hierarchinės bažnyčios struktūros, tačiau interviu atskleidė ir kunigo asmeninio ryšio su parapijiečiais ir požiūrio į atliekamą veiklą svarbą, pavyzdžiui, mažas parapijos narių įsitraukimas teikiant pagalbą siejamas su kunigo nenuoširdžiu požiūriu į teikiamą pagalbą:

„Atsimenu tokią patarlę: kaip kviesi taip atsišauks, tai daugiau ir nekomentuočiau.“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Taip pat sprendžiant dėl įsitraukimo į pagalbos teikimą gali būti svarbus ir artimųjų požiūris, kadangi informantų suvokimu šeima ir asmeninis gyvenimas neturėtų nukentėti dėl pagalbos teikimo, o susiduriant su šeimos narių nepritarimu gali būti sunku dalyvauti veikloje dėl spaudimo ar konfliktų. Vis tik pastebėta, kad dauguma informantų savo aplinkos žmones laiko pritariančiais jų pačių pažiūroms (panašiai mąstantys draugai, kiti parapijiečiai, bendradarbiai), todėl aplinkinių nepritarimas teikiant pagalbą netapo arba netaptų esmine kliūtimi.

Apibendrinant galima pasakyti, kad socialiniai ryšiai gali turėti labai įvairų poveikį apsisprendimui padėti: žmonės bendraujantys su nepritariančiais perkėlimui arba nesidominčiais pabėgėlių integracija Lietuvoje ir nepriklausantys parapijai ar kitai bendruomenei padedančiai pabėgėliams gali nesužinoti apie galimybę ar poreikį prisidėti, o nejaučiant asmeninio ryšio su parapijos bendruomene nejauti atsakomybės įsijungti į parapijos veiklą padedant pabėgėliams.

Vis tik vien atitinkamų socialinių ryšių turėjimas dar neužtikrina galimybės dalyvauti padedant pabėgėliams. Dalis informantų nurodė, jog tam kad būtų galima prisidėti turėtų egzistuoti tam tikra **struktūra**, kurioje būtų galima veikti, į kurią būtų galima įsijungti. Ši skiltis itin svarbi, kadangi informantai norėtų įsijungti į struktūrą, kurioje galėtų padėti, o ne savarankiškai kurti atskirą pagalbos schemą, tai galima paaiškinti tiek ribotais turimais ištekliais (tiek laiko, tiek

¹⁰⁴ Navaitis, Nefas, Ralys, 68.

finansine prasme), tiek noru, kad pagalba būtų teikiama profesionaliai ir efektyviai, tiek informacijos stoka. Įsitraukimas į veiklą neturėtų kelti daug sunkumų ar reikalauti daug laiko, tam kad dalyvaujantys savanoriai nepatirtų žalos: „*Aišku priklausytų nuo mano laisvo laiko, savanorystė negali gadinti viso mano gyvenimo.*“ (Informantas A3, statybų technikos operatorius, 54 m.), tai turėtų būti tik nedidelė laisvalaikio veiklos dalis.

Galima manyti, kad priklausymas parapijai suteikia parapijiečiams daugiau galimybių prisidėti būtent per struktūrą, kurioje galima teikti pagalbą pabėgėliams ir įpareigojančius bendruomeninius ryšius. Visuomenės nuomonės tyrimai nurodo, kad Lietuvos gyventojai yra nusiteikę teikti pagalbą pabėgėliams, pavyzdžiui, 35 proc. respondentų nurodė, jog sutiktų paremti pabėgėlius pinigais arba daiktais¹⁰⁵, tačiau jiems trūksta informacijos apie galimybes padėti¹⁰⁶, panašias tendencijas liudija ir šis parapijų bendruomenių narių tyrimas. Vis tik parapijų nariai turi aiškiau išreikštą kvietimą padėti ir struktūrą, per kurią galėtų tai padaryti, pavyzdžiui, aukojant pinigus mišių metu arba ateinant į bendruomenės renginį skirtą pabėgėliams.

Pastebėta, kad informantams padėjusiems pabėgėliams parapijose priimtinausia būtų ir toliau teikti pagalbą pabėgėliams per parapijos veiklą, kadangi jų supratimu tai buvo nuoširdi pagalba tikėjimu artimai grupei, ir galimybė veikti prasmingus dalykus kartu su bendruomene, o pagalba už parapijos veiklos ribų gali neturėti to bendruomeniškumo ir nuoširdumo dėmens: „*Tai buvo bažnyčios iniciatyva, Carito iniciatyva, tai buvo atsiliepimas iš širdies į širdį su meile, o dabar kiti dalykai.*“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.). Dalis informantų nurodė, jog tęstų veiklą parapijos viduje teikiant pagalbą jei tai būtų reikalinga, tačiau patys neieško galimybių toliau padėti pabėgėliams už parapijos veiklos ribų. Galima manyti, kad tai susiję su parapijiečių asmenine atsakomybe už parapiją: įsitraukimas padėti pabėgėliams buvo motyvuotas ne tik „žmogiškumo“ ar krikščioniškų vertybių, bet būtent noro dalyvauti parapijos veikloje ir padėti spręsti parapijai kylančius iššūkius. Taip pat tai galima sieti su parapijos veiklos struktūra, kuri padėjusiems jau yra žinoma, ir dėl to jiems labiau priimtina veikti struktūroje, kuri yra pažįstama, ir kurioje jie žino savo veiklos galimybes, bei yra skatinami kitų parapijiečių.

Struktūros veikti buvimas glaudžiai siejasi su laiko ištekliais, nes būtent patogi struktūra galėtų įgalinti informantus efektyviai išnaudoti savo laiką ir sugebėjimus padedant pabėgėliams. Laiko trūkumą, kaip kliūtį padėti nurodė dauguma informantų, tiek norėjusių tiek nenorėjusių padėti pabėgėliams. Žinoma, informantams neturėjusiems patirties padedant pabėgėliams gali būti sunku įvertinti kiek laiko šiai veiklai reikėtų skirti, tačiau kaip jau minėta anksčiau, galima pastebėti

¹⁰⁵ Pilietinės visuomenės institutas, „Pusė Lietuvos gyventojų nusiteikę padėti atvykstantiems pabėgėliams, tačiau dauguma nežino kaip“, Pranešimas spaudai, 2016. < http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2016/06/PS_Puse-Lietuvos-gyventoju-nusiteike-padeti-pabegeliams-tik-nezino-kaip.pdf >[žiūrėta 2016.02.05]

¹⁰⁶ Ten pat.

bendrą norą dalyvauti pagalbos teikime epizodiškai, veikti per jau esančias pagalbos teikimo struktūras, ir neprisiimti atsakomybės už procesą. Dalyvavimas padedant pabėgėliams matomas ir kaip dalies savo laisvalaikio ar net dalies asmeninio gyvenimo praradimas, kurio informantai nenorėtų paaukoti dėl darbo, studijų, išipareigojimų šeimai ar dėl savo pačių sveikatos:

„[...]vėl įsitraukti į tai jėgų nėra. Nes tuos metus jau gyvenai tokiu tempu, kad tiesiog turi sustot, nes turi padėti kol gali. Ir teorija sako, kad negali nešti kito naštas, ir neužmiršti savęs..“ (Informantas B3, vadybininkė, 57m.)

Informacijos stygių apie galimybę teikti pagalbą į Lietuvą perkeliams pabėgėliams įvardijo tiek informantai padėję pabėgėliams parapijose, tiek informantai neteikę pagalbos pabėgėliams, vis tik informantų atsakymai leidžia manyti, kad patys informantai nemato poreikio domėtis pagalbos teikimo galimybėmis ir juos išjudinti galbūt galėtų asmeninis kvietimas arba aplinkos paskatinimas prisidėti, bei galimybė veikti patogioje struktūroje (pavyzdžiui, geografiškai artimoje vietoje, neskiriant tam pernelyg daug laiko). Parapijų nariai dalyvavę priimant pabėgėlius nurodė, jog teiktą pirmenybę pagalbos teikimui per parapijas ir iš esmės nesvarstė galimybės savanoriauti kitose struktūrose ar kitaip padėti pabėgėliams, išskyrus vieną informantą pradėjusį dirbti organizacijos „Caritas“ Užsieniečių integracijos programoje.

2.3. Apibendrinimas

Analizuojant interviu pastebėta, kad itin reikšmingą vaidmenį sprendžiant dėl pasirinkimo padėti pabėgėliams turi požiūris į patį perkėlimą ir integraciją, pastebėta, jog veikia dvi esminės nuostatų grupės: „padėti pabėgėliams yra „žmogiška“ ir morališkai teisinga“ konkuruoja su „pabėgėlių perkėlimas kenkia valstybei“. Informantai dažnai minėjo abu argumentus, tačiau interviu metu išryškėdavo vienos iš nuostatų pirmumas, veikiantis ir informantų apsisprendimą padėti bei pasirinkimo motyvus.

Analizės metu atskleisti motyvai skatinantys informantus padėti pabėgėliams Lietuvoje (kartu aptarti motyvai paskatinę informantus padėti pabėgėliams priimtiems per parapijų bendruomenes ir motyvai skatinantys informantus padėti pabėgėliams perkeliams į Lietuvą per valstybės institucijas). Pastebėta, kad vienu metu informantą gali veikti keletas motyvų, jie gali pastiprinti vienas kitą arba prieštarauti, kai informantą veikia tiek motyvai skatinantys padėti, tiek motyvai skatinantys nepadėti. Taip pat pastebėta, kad motyvai gali keistis priklausomai nuo veiklos rezultatų ar sulaukiamo atsako iš pagalbos gavėjų: teigiamos asmeninės patirtys ir užmegzti šilti santykiai motyvavo padėjusius informantus ir toliau padėti, neigiamos patirtys ir neįvertinimas– atsisakyti veiklos.

Verta paminėti, kad informantams padėjusiems pabėgėliams buvo išskirtinai svarbu bendruomeniniai motyvai orientuoti į pačią bendruomenę (ką galima sieti su pačių informantų

aktyvesniu dalyvavimu parapijos veikloje), o informantų neprisidėjusių priimant pabėgėlius bendruomeniniai motyvai buvo minimi rečiau ir kaip orientuoti į visuomenės gerovę.

Nors dauguma informantų nurodė norintys padėti pabėgėliams, tik dalis jų iš tiesų padėjo arba, pačių vertinimu, galėtų padėti pabėgėliams. Šis skirtumas tarp informantų norų ir veiksmų gali būti paaiškinamas būtent per įgalinančius veiksnys: informantams nesuteiktos pakankamos sąlygos dalyvauti. Bene svarbiausias veiksnys užkertantis kelią dalyvavimui – informacijos stygius: dauguma informantų nurodė nežinantys kaip galėtų padėti arba nejaučiantys pagalbos poreikio, kadangi niekas į juos nesikreipė, o būtent asmeninis prašymas galėtų aktualizuoti problemą.

Padėjusieji pabėgėliams parapijų bendruomenėse buvo įgalinti tai padaryti, kadangi jei turėjo platesnius socialinius ryšius dėl dalyvavimo bendruomenės veikloje ir glaudesnius ryšius su bendruomenės aktyviaisiais nariais (būtent per šiuos ryšius žmonės gali pasiekti informacija ar asmeninis kvietimas), jautė didesnę įsipareigojimą ir asmeninę atsakomybę dalyvauti parapijos veiklose. Taip pat svarbu tai, kad informantams, padėjusiems pabėgėliams, buvo prieinama struktūra į kurią būtų galima įsitraukti, t.y. buvo suteiktos įsitraukimo galimybės ar net būdai, kuriuos parapijiečiai galėjo pasirinkti atsižvelgdami į turimus išteklius, pavyzdžiui, pakviesti į svečius, ateiti į bendrus renginius.

Išvados

Šiame tyrime siekta išsiaiškinti kokie motyvai veikia parapijų narių apsisprendimą padėti pabėgėliams, kokie motyvai veikia apsisprendimą nepadėti, ir kokie yra pagalbos teikimą įgalinantys veiksniai. Atlikus tyrimą nustatyta, kad itin reikšmingą vaidmenį sprendžiant dėl pagalbos teikimo vaidina informantų požiūris į pabėgėlius ir jų perkėlimą į Lietuvą, integracijos suvokimas.

Jei sugrįžtume prie Brady, Verba ir Schlozman atsakymo, kodėl žmonės nedalyvauja politiniame gyvenime– „todėl, kad jie negali, todėl, kad nenori, arba todėl, kad jų niekas nekvieta“¹⁰⁷, kurį galima pritaikyti ir kalbant apie savanorišką pagalbą pabėgėliams, galėtume šį atsakymą papildyti– svarbu ir tai, *kur* kviečiama. Tyrimo metu nustatyta, kad informantams svarbu, jog jų veikla būtų rezultatyvi ar turėtų poveikį (pagalbos gavėjui, pagalbos teikėjui ar visuomenei), būtų reikalinga pabėgėliams. Dėl to reikalinga, kad struktūra, per kurią būtų teikiama pagalba pabėgėliams, pagalbos teikėjo suvokimu, atitiktų tiek jo galimybes ir norus padėti, tiek pabėgėlių poreikius. Taip pat svarbu ir tai kaip yra kviečiama– pastebėta ypatinga veiklos vertinimo svarba: net teigiamai pabėgėlių atžvilgiu nusiteikę ir norintys jiems padėti asmenys gali būti atstumti, jei jų noras padėti priimamas kaip savaime suprantamas, jie būtų verčiami arba įpareigojami padėti valstybės institucijų, o jų pastangos padėti ir suteikta pagalba būtų neįvertinama arba neduotų rezultatų. Parapijų narių pagalbos teikimas priimamas kaip asmeninis ryšys ar net draugystė su pagalbos gavėju, todėl būtinos abipusės pastangos ir pasitikėjimas, o pati veikla turi kilti iš nuoširdumo.

Tyrimas leido geriau atskleisti motyvų neprisidėti gilumines priežastis: tai siejama su Lietuvos ekonominės padėties ir saugumo vertinimu. Interviu metu atsiskleidė informantų suvokimas, jog Lietuva yra silpnai ekonomiškai išsivysčiusi, taip pat išryškėjo nepasitikėjimas valstybės institucijų galimybėmis sėkmingai integruoti į Lietuvą perkeliamus pabėgėlius, skaidriai panaudoti skiriamas lėšas. Taigi nepritarimas perkėlimui gali būti siejamas ne tik su asmeniniu nusistatymu prieš pabėgėlius, bet ir su nepasitikėjimu valstybės institucijomis. Taip pat abejojama ir pačių pabėgėlių noru bei galimybėmis integruotis ir apskritai integracijos sėkmingumu, todėl pagalba pabėgėliams suvokiama kaip beprasmė investicija. Asmeninė patirtis šioje situacijoje gali nusverti nusistatymą, jei pabėgėliai atitinka jiems keliamus lūkesčius– yra būtent karo pabėgėliai, nuolankiai ir su dėkingumu priima pagalbą, neturi didelių lūkesčių, imasi bet kokio darbo ir save išlaiko, arba neigiamą nusistatymą dar labiau sustiprinti, jei pabėgėliai neįvertina teikiamos pagalbos arba kelia didelius reikalavimus ir, informantų suvokimu, tampa našta valstybei.

¹⁰⁷ Henry E. Brady, Sidney Verba, Kay L. Schlozman, „Beyond SES: A Resource Model of Political Participation.“ *American Political Science Review*, 89(2), 1995, 271.

Atliktas tyrimas leido geriau suprasti parapijų narių dalyvavimą teikiant pagalbą, jų pasirinkimą dalyvauti ar nedalyvauti veikiančius motyvus bei įsitraukimą įgalinančius veiksnius. Nors dėl imties dydžio ir atrankos kriterijų tyrimas negali pretenduoti į plačius apibendrinimus apie visas krikščionių katalikų parapijas, visas Vilniaus miesto parapijas ar visus pabėgėlių priėmimo parapijose dalyvavusius asmenis, galima manyti, jog rezultatus iš dalies galima pritaikyti ne tik parapijiečiams, bet ir visuomenei – tyrimas atskleidžia kokioms aplinkybėms esant žmonės galėtų įsitraukti į savanorišką veiklą, kas skatina juos norėti padėti. Tai leidžia papildyti ar geriau paaiškinti kiekybinių tyrimų, analizuojančių visuomenės nusiteikimą padėti į Lietuvą perkeliams pabėgėliams, rezultatus. Visuomenės nuomonės tyrimai liudija, kad žmonėms trūksta informacijos apie tai, kaip būtų galima paremti pabėgėlius ar prisidėti juos priimant¹⁰⁸, tai patvirtina ir interviu su parapijų nariais analizė, tačiau interviu metu taip pat atsiskleidė ir gilesni veiksniai – pastebėta, kad patys informantai nebuvo linkę domėtis pagalbos galimybėmis, nes klausimo aktualumas, jų suvokimu, nebuvo didelis, o būtent tiesioginis kvietimas ateinantis iš valstybės institucijų arba bendruomenės padėtų aktualizuoti klausimą ir paskatinti asmeninės atsakomybės jausmą. Svarbu paminėti, kad konkretus kvietimas taip pat galėtų paskatinti suvokimą, jog žmogus gali prisidėti prie integracijos proceso ir jo pagalba gali būti svarbi.

Kartu atsiskleidė ir informantų prisidėjusių priimant pabėgėlius ir jų bendruomenių savitumas: nors sprendimų priėmimas dėl parapijos dalyvavimo priimant pabėgėlius neįtraukia parapijiečių ir iš esmės nėra demokratiškas, tačiau tai įgalina parapijas teikti pagalbą grupėms, kurios nevienareikšmiškai vertinamos ir galbūt nesulauktų visuomenės palaikymo, tačiau yra remiamos bažnyčios lyderių. Pačių parapijiečių pasirinkimas dalyvauti parapijos veikloje yra savanoriškas, tačiau negalima atmesti, jog jaučiamas spaudimas iš kitų parapijos narių ar parapijos kunigo skatinantis įsitraukti, jaučiama asmeninė atsakomybė dalyvauti parapijos veikloje ar įsipareigojimas atitikti krikščioniškąjį mokymą. Sprendimų priėmimo principu, puoselėjamomis krikščioniško gailestingumo vertybėmis ir asmenine atsakomybe parapijos skiriasi nuo kitų bendruomenių ar organizacijų. Galima manyti, kad būtent šis skirtumas įgalina parapijas ir jų narius imtis pagalbos pabėgėliams.

¹⁰⁸ Pilietinės visuomenės institutas, „Pusė Lietuvos gyventojų nusiteikę padėti atvykstantiems pabėgėliams, tačiau dauguma nežino kaip“, Pranešimas spaudai, 2016. < http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2016/06/PS_Puse-Lietuvos-gyventoju-nusiteike-padeti-pabegeliams-tik-nezino-kaip.pdf >[žiūrėta 2016.02.05]

Literatūros sąrašas

- Ager, Alastair, Alison Strang, „Understanding Integration: A Conceptual Framework“, *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 2008, 166-191.
- Allison, Lorra D., Morris A. Okun, Kathy S. Dutridge, „Assessing volunteer motives: a comparison of an open-ended probe and Likert rating scales.“ *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 12, 2002, 243–255.
- Bartkevičienė, Aistė, Rita Raudeliūnaitė, „Imigrantų, atvykusių iš ne Europos Sąjungos šalių, integracijos priemonių poreikis Lietuvoje.“ *Socialinis darbas* 11(2), 2012, 341-354.
- Bartkevičienė, Aistė, Rita Raudeliūnaitė, „Prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos problemos Lietuvoje.“ *Socialinis darbas*, 11(1), 2012, 105–118.
- Bartkevičienė, Aistė, Rita Raudeliūnaitė, „Social Support Strategies For Immigrants: The Context Of Social Work Practice In Lithuania.“ *Journal of Arts and Humanities (JAH)*, 2(3), 2013, 90-97.
- Batson, C. Daniel, Nadia Ahmad, Jo-Ann Tsang, „Four Motives for Community Involvement.“ *Journal of Social Issues*, 58(3), 2002, 429-445.
- Batson, C. Daniel, Nadia Ahmad, Jo-Ann Tsang, „Four Motives for Community Involvement“, *Journal of Social Issues*, 58(3), 2002, 429-445.
- Bersėnaitė, Jurgita, Rigita Tijūnaitienė, „Dalyvavimo pilietinės visuomenės organizacijų veikloje motyvacijos pokyčiai“, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 4(32), 2013, 134-147.
- Blau, Peter M., *Exchange and Power in Social Life*. New Brunswick: Transaction Publishers, 2009.
- Blažytė, Giedrė, „Visuomenės nuostatos imigracijos atžvilgiu ir jų atsiradimo prielaidos“, *Etniškumo studijos*, 2015/1, 107–134.
- Brady, Henry E., Sidney Verba, Kay L. Schlozman, „Beyond SES: A Resource Model of Political Participation.“ *American Political Science Review*, 89(2), 1995, 271-294.
- Butkuvienė, Ernesta, „Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: situacija ir perspektyvos Lietuvoje po 1990-ųjų.“ *Sociologija. Mintis ir Veiksmas*, 16, 2005, 86-99.
- Chaillot, Christine, „Some aspects of the situation of refugees from the oriental Orthodox Christian churches.“ *Refugee Survey Quarterly*, 26 (2), 2007, 47-56.
- Clary, E. Gil, Mark Snyder, „The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations“ *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 1999, 156-159.
- Clary, E. Gill, Mark Snyder, Robert D. Ridge, John Copeland, Arthur A. Stukas, Julie Haugen, Peter Miene, „Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach.“ *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1998, 1516–1530.
- Clarke, Gerard, „Faith Matters: Faith-Based Organisations, Civil Society And International Development“ *Journal of International Development*, 18, 2006, 835–848.
- Daley, Clare, „Exploring community connections: community cohesion and refugee integration at a local level.“ *Community Development Journal*, 44 (2), 2009, 158–171.
- Dolnicar, Sara, Melanie J. Randle, „What Motivates Which Volunteers? Psychographic Heterogeneity Among Volunteers in Australia.“ *Voluntas*, 18 (2), 2007, 135-155.
- Dorais, Louis Jacques, „Faith, hope and identity: religion and the Vietnamese refugees.“ *Refugee Survey Quarterly* 26(2), 2007, 57-68.
- Eby, Jessica, Erika Iverson, Jenifer Smyers, Erol Kekic, „The Faith Community’s Role in Refugee Resettlement in the United States.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 586-605.

- Elisha, Omri, „Moral Ambitions Of Grace: The Paradox of Compassion and Accountability in Evangelical Faith-Based Activism.“ *Cultural Anthropology*, 23(1), 2008, 154–189.158
- Esses, Victoria M., Lynne M. Jackson, Tamara L. Armstrong, „Intergroup Competition and Attitudes Toward Immigrants and Immigration: An Instrumental Model of Group Conflict.“ *Journal of Social Issues*, 54(4), 1998, 699-724.
- Fiddian-Qasmiyeh, Elena, „Introduction: Faith-Based Humanitarianism in Contexts of Forced Displacement.“ *Journal of Refugee Studies*, 24(3), 2011, 429-439.
- Fiddian-Qasmiyeh, Elena, „The Pragmatics of Performance: Putting ‘Faith’ in Aid in the Sahrawi Refugee Camps.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 533-547.
- Finkelstien Marcia A., „Intrinsic vs. extrinsic motivational orientations and the volunteer process“ *Personality and Individual Differences* 46(5-6), 2009, 653-658.
- Francis, Julie E., „The functions and norms that drive university student volunteering.“ *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 16, 2011, 1-12
- Gediminas Navaitis, Saulius Nefas, Kęstutis Ralys „Parapijos vaidmuo vietos bendruomenėje“, *Pedagogika*, 90, 2008, 65-71.
- Gozdziak, Elzbieta M. „Spiritual Emergency Room: The Role of Spirituality and Religion in the Resettlement of Kosovar Albanians.“ *Journal of Refugee Studies* 15(2), 2002, 136-152.
- Grincevičius, Ovidijus, „Savanoriškos socialinės veiklos galimybės Vaikų dienos centruose.“ *Sveikatos mokslai*. 21(5), 2011, 72–82.
- Handy, Femida, Ram A. Cnaan, Lesley Hustinx, Chulhee Kang, Jeffrey L. Brudney, Debbie Haski-Leventhal, Kirsten Holmes, Lucas C. P. M. Meijs, Anne Birgitta Pessi, Bhagyashree Ranade, Naoto Yamauchi, Sinisa Zrinscak „A cross-cultural examination of student volunteering: is it all about résumé building?“ *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 39(3), 2010, 498–523.
- Horstmann, Alexander , „Ethical Dilemmas and Identifications of Faith-Based Humanitarian Organizations in the Karen Refugee Crisis.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 513-532 .
- Hsieh, Hsiu-Fang, Sarah E. Shannon „Three Approaches to Qualitative Content Analysis.“ *Qualitative Health Research*, 15(9), 2005, 1277-1288.
- Hustinx, Lesley, Femida Handy, Ram A. Cnaan, Jeffrey L. Brudney, Anne Birgitta Pessi, Naoto Yamauchi, „Social and Cultural Origins of Motivations to Volunteer.“ *International Sociology*, 25(3), 2010, 349-382.
- Hustinx, Lesley, Femida Handy, Ram A. Cnaan, Jeffrey L. Brudney, Anne Birgitta Pessi, Naoto Yamauchi, „Social and Cultural Origins of Motivations to Volunteer.“ *International Sociology*, 25(3), 2010, 349–382.
- Yeung, Anne Birgitta, „The octagon model of volunteer motivation: Results of a phenomenological analysis.“ *Voluntas* 15(1), 2004, 21–46.
- Jonutytė, Ilona „Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais.“ *Pedagogika*, 83, 2006, 96-102.
- Jonutytė, Ilona, „Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais.“ *Pedagogika*, 83, 2006, 96-102.
- Jonutytė, Ilona, „Savanorių vaidmuo įgyvendinant vaikų socialinės gerovės programas bendruomenėje“, *Socialinis darbas*, 1(1), 2002, 73-81
- Kardelis, Kęstutis, *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*, Šiauliai: Lucilijus, 2005, 272.
- Killian, Kyle D. „Helping Till It Hurts? A Multimethod Study of Compassion Fatigue, Burnout, and Self-Care in Clinicians Working With Trauma Survivors“, *Traumatology* 14(2), 2008, 32-44.

- Kiviniemi, Marc T., Mark Snyder, Allen M. Omoto, „Too Many of a Good Thing? The Effects of Multiple Motivations on Stress, Cost, Fulfillment, and Satisfaction.“ *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(6), 2002, 732-743.
- Klanienė, Ilona, Šarūnas Litvinas, Jūratė Gelžinienė „Studentų socialinės atsakomybės ugdymas/is savanoriška veikla“ *Tiltai*, 3, 2011, 159-168.
- Koser-Akcapar, Sebnem, „Conversion as a Migration Strategy in a Transit Country: Iranian Shiites Becoming Christians in Turkey“ *The International Migration Review* 40(4), 2006, 817-853.
- Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (aktuali redakcija 2017-03-14) Nr. IX-2206 . Valstybės žinios, 2004, Nr. 73-2539.
- Liobikienė, Teresė Nijolė, „Piliečių įsitraukimo į katalikiškos nevyriausybinių organizacijos „Caritas“ veiklą motyvai“, *LCC Liberal arts studies*, 4, 2011, 111-124.
- McMichael, Celia, „‘Everywhere is Allah's Place’: Islam and the Everyday Life of Somali Women in Melbourne, Australia.“ *Journal of Refugee Studies* 15(2), 2002, 171-188.
- Murnighan, J. Keith, Jae Wook Kim, A. Richard Metzger „The Volunteer Dilemma.“ *Administrative Science Quarterly*, 38(4), 1993, 515-538.
- Musalo, Karen, „Conscientious objection as a basis for refugee status: protection for the fundamental right of freedom of thought, conscience and religion.“ *Refugee Survey Quarterly* 26(2), 2007, 69-78.
- Musick, Marc A., John Wilson „Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work.“ *American Sociological Review*, 62(5), 1997, 694–713.
- Musick, Marc A., John Wilson, William B. Bynum Jr. „Race and Formal Volunteering: The Differential Effects of Class and Religion.“ *Social Forces*, 78(4), 2000, 1539-1570.
- Navaitis, Gediminas Saulius Nefas, Kęstutis Ralys „Parapijos vaidmuo vietos bendruomenėje“, *Pedagogika*, 90, 2008, 65-71. 68-69.
- Orji, Nkwachukwu, „Faith-Based Aid to People Affected by Conflict in Jos, Nigeria: An Analysis of the Role of Christian and Muslim Organizations.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 473-492.
- Parsitau, Damaris Seleina, „The Role of Faith and Faith-Based Organizations among Internally Displaced Persons in Kenya.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 493-512.
- Perry, James L., Lyman W. Porter. „Factors Affecting the Context for Motivation in Public Organizations.“ *Academy of Management Review*, 7(1), 1982, 89–98.
- Principi, Andrea, Joop Schippers, Gerd Naegle, Mirko Di Rosa, Giovanni Lamura „Understanding the link between older volunteers’ resources and motivation to volunteer.“ *Educational Gerontology*, 42(2), 2016, 144-158.
- Radvilavičiūtė, Janina, „Užsieniečių gavusių prieglobstį Lietuvoje, integravimo į darbo rinką politika.“ *Viešojo politika ir administravimas*, 12, 2005, 126-129.
- Ražanauskaitė, Vilma, „Socialinio darbo studentų savanorių ir organizacijos sąveikos ypatumai.“ *Socialinis darbas: patirtis ir metodai*, 8(2), 2011, 183-195.
- Rehberg, Walter, „Altruistic individualists: Motivations for international volunteering among young adults in Switzerland.“ *Voluntas*, 16(2), 2005, 109–122.
- Repečkienė, Aušra, Nida Kvedaraite, Renata Žvirelienė, Rasa Glinskienė, „Motives and benefits of students participation in voluntary activities“ *Socialiniai tyrimai*, 2(35), 2014, 96-107.
- Schwartz, Shalom H., „Normative Explanations of Helping Behavior: A Critique, Proposal, and Empirical Test.“ *Journal of Experimental Social Psychology*, 9, 1973, 349-364.

Snyder, Susanna, „Un/settling Angels: Faith-Based Organizations and Asylum-Seeking in the UK.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 565-585.

Steen, Trui, „Public sector motivation: Is there something to learn from the study of volunteerism?“ *Public Policy and Administration*, 21(1), 2006, 49–62.

Tays, Eyüp Aygün, Yener Pazarcik, Nurgül Keles „What Motivates Nonprofit Organizations' Top Managers to Volunteer?“ *Journal of Transnational Management*, 18(2), 2013, 164-187.

Vysockienė, Lyra, „Lietuvos teisės derinimo su Europos Sąjungos prieglobsčio teisyne iššūkiai.“ *Jurisprudencija*, 52(44); 2004, 27–32.

Vysockienė, Lyra, „Prieglobsčio teisės raidos po Amsterdamo sutarties probleminiai aspektai.“ *Jurisprudencija*, 31(23), 2002, 14–24.

Wilson, Erin, „Much to be Proud of, Much to be Done: Faith-based Organizations and the Politics of Asylum in Australia.“ *Journal of Refugee Studies*, 24 (3), 2011, 548-564.

Zaleskienė, Irena, Jolanta Banevičienė, „Pabėgėlių socioedukacinių poreikių tenkinimo galimybės Lietuvoje“ *Socialinis darbas* 3(2), 2004, 90-105.

Žiliukaitė, Rūta, „Pilietinių veiklų rizikos ir motyvacija dalyvauti pilietinėse veiklose“, *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 27, 2010, 116-130.

Virtualūs šaltiniai

BNS, „Į Lietuvą atvyksta 40 Sirijos pabėgėlių“, Vilnius: 2014.

<<http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/37250> > [žiūrėta 2017.05.08]

Fiddian-Qasmiyeh, Elena, Alastair Ager „Local faith communities and the promotion of resilience in humanitarian situations“, Working Paper Series No. 90, Refugee studies centre, University of Oxford, 2013. <<https://www.rsc.ox.ac.uk/files/publications/working-paper-series/wp90-local-faith-communities-resilience-2013.pdf> > [žiūrėta 2017.05.10]

Goodall, Christine „Shouting towards the Sky: the role of religious individuals, communities, organisations and institutions in support for refugees and asylum seekers“, Research Paper No. 275, Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra, 2015.

<<http://www.unhcr.org/research/working/554764b49/shouting-towards-sky-role-religious-individuals-communities-organisations.html>> [žiūrėta 2017.05.08]

Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra „Integration of refugees in Lithuania, Participation and Empowerment“, 2014. <<http://www.refworld.org/pdfid/58a486e34.pdf>> [žiūrėta 2017.05.08]

Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra „On faith-based organizations, local faith communities and faith leaders“, Jungtinių Tautų Pabėgėlių agentūra, 2014. <<http://www.unhcr.org/539ef28b9.pdf> > [žiūrėta 2017.05.10]

Legal Information Centre for Human Rights „New immigrants in Estonia, Latvia and Lithuania“, Tallinn: 2010. <<http://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/02/new-immigrants-in-Estonia-Latvia-and-Lithuania-LICHR.pdf>> [žiūrėta 2017.05.08]

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Užsieniečių, gavusių prieglobstį, paramos integracijai teikimas. <http://www.socmin.lt/lt/socialine-integracija/pabegeliu-integracija.html> [žiūrėta 2017.05.10]

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, 2015 m. visuomenės nuostatų apklausos rezultatai, 2016. <<http://www.ces.lt/2016/01/2015-m-visuomenes-nuostatu-apklauso-rezultatai/>> [žiūrėta 2016.02.05]

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, „Migracijos ir migrantų integracijos teorinių prielaidų sociologiniais ir politologiniais aspektais analizė“, Tyrimo ataskaita, Vilnius: 2014. <<http://www.ces.lt/wp-content/uploads/2013/05/Migracijos-ir-migrant%C5%B3-integracijos->

[teorini%C5%B3-prielaid%C5%B3-sociologiniais-ir-politologiniais-aspektais-analiz%C4%972.pdf](#)> [žiūrėta 2016.02.05]

Lietuvos statistikos departamentas, „Gyventojai pagal tautybę, gimtąją kalbą ir tikybą“, Lietuvos Respublikos 2011 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai, Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas, 2013.

<https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/217110/Gyv_kalba_tikyba.pdf/1d9dac9a-3d45-4798-93f5-941fed00503f> [žiūrėta 2017.05.10]

Lietuvos statistikos departamentas, „Lietuvos statistikos metraštis“, Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas, 2016. <<https://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=24580>> [žiūrėta 2017.05.10]

Pilietinės visuomenės institutas, „Pusė Lietuvos gyventojų nusiteikę padėti atvykstantiems pabėgėliams, tačiau dauguma nežino kaip“, Pranešimas spaudai, 2016. < http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2016/06/PS_Puse-Lietuvos-gyventoju-nusiteike-padeti-pabegeliams-tik-nezino-kaip.pdf >[žiūrėta 2016.02.05]

Ramanauskas, Paulius, „Pirmosios pabėgėlių šeimos bus perkeliamos tiesiai į miestus, tačiau Lietuvoje liko tik 45 sirai ir irakiečiai“, 15min, 2017.

<<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pirmosios-pabegeliu-seimos-bus-perkeliamos-tiesiai-i-miestus-taciau-lietuvoje-liko-tik-45-sirai-ir-irakieciai-56-786666>> [žiūrėta 2017.05.08]

Tarptautinė migracijos organizacija, Europos migracijos Tinklas, „Prieglobsčio prašančių asmenų perkėlimas į Lietuvą: migrantų patirtys, ekspertų vertinimai, Lietuvos gyventojų nuostatos“. Vilnius: 2016, 41.

<http://www.iom.lt/images/publikacijos/failai/1480415327_IOM_leidinys_2016_2_web.pdf> [žiūrėta 2017.05.08]

Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“, „Irako krikščionys dėkoja už galimybę gyventi saugiai“, Vilnius: 2015. <<http://www.vilnius.caritas.lt/naujienos/551-irako-krikscionys-dekoja.html>> [žiūrėta 2017.05.08]

Summary

The aim of the bachelor thesis named “Motivation of parish community members to participate in the process of refugee integration” is to identify the underlying motives encouraging parish community members to participate in providing help to the refugees resettled in Lithuania through parishes, motives to provide help to the refugees resettled through government program, and motives to refuse to help refugees resettled in Lithuania as well as to identify the fundamental factors affecting the opportunity to provide help. In order to uncover these issues 17 in-depth interviews with community members of parishes of Vilnius city were held using a semi-structured questionnaire.

Qualitative content analysis of the transcribed interviews revealed crucial importance of initial attitudes towards refugees, refugee relocation and integration. Two interconnected value sets were uncovered– values of “humanity and compassion” (focused on individual suffering and moral obligation to help) competing with values of security, wealth and identity (focused on state issues) – that further affects motives

Motives to help refugees were defined through ultimate goals informants wanted to achieve. Five motive groups emerged: altruistic motives, motives of adhering to “human” and Christian values, motives of community, motives of indirect reciprocity and exchange and emotional motives.

Two of the five motives to not help were also related to goals: motive of contradictory goal and motive of unsuccessful attempts. The other three motives not to help were related to lack of personal satisfaction from helping the refugees in Lithuania: motive of negative experience related to the activities (compassion fatigue and burnout), motive of lack of self-confidence and self-efficacy, and motive of pressure, criticism and negative public opinion.

Analysis also revealed importance of enabling factors: information, social connections, structure for action, time. Lack of these resources can prevent parish members from participation in voluntary activities helping refugees in Lithuania or even prevent consideration of helping.

Motives to help refugees and motives not to help proved to be interconnected: a few motives can be present at the same time; it can reinforce each other or contradict.

Priedai

Priedas Nr. 1

Interviu gairės

Esu Vilniaus Universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto IV kurso studentė Zita Pakštaitytė. Rengiu tyrimą apie Lietuvos piliečių požiūrį į pabėgėlių integraciją, kurio metu imami interviu ir užpildoma trumpa anketa apie dalyvius. Interviu įrašomi, o vėliau iššifruojami pažodžiui. Tyrimo metu surinkti nuasmeninti duomenys bus naudojami baigiamajame darbe, visa dalyvius identifikuoti padedanti informacija bus pašalinta.

Dalyvavimas yra savanoriškas ir jūs galite bet kuriuo metu ir be jokio papildomo paaiškinimo nutraukti dalyvavimą tyrime. Ar sutinkate dalyvauti interviu? [Užfiksuojamas sutikimas]

Planuojama, kad 2016-2017 metais į Lietuvą bus perkelti 1105 užsieniečiai, kuriems bus suteikiamas pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga Lietuvos Respublikoje, Lietuvos visuomenėje šis sprendimas vertinamas labai įvairiai. Norėtume sužinoti jūsų nuomonę apie įvairius pabėgėlių perkėlimo į Lietuvą aspektus ir prašome atsakyti į keletą klausimų:

1. Ar pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą? Kodėl pritariate/nepritariate?
2. Kaip įsivaizduojate pabėgėlius? Kodėl?
3. Ar esate asmeniškai susidūręs su pabėgėliais? Gal galėtumėte papasakoti kada ir kokiomis aplinkybėmis? Ar šią patirtį vertinate teigiamai ar neigiamai?
 - 3.1. Iš kur sužinote apie pabėgėlius?
4. [Klausimas dalyvavusiems parapijų veiklose su pabėgėliais] Kaip jūsų bendruomenė nusprendėte padėti pabėgėlių šeimoms iš Irako?
 - 4.1. Kaip jūs sužinojote apie šias šeimas? Papasakokite kaip jūs prisijungėte prie šios veiklos.
 - 4.1.1. Kaip manote, kas jus paskatino padėti jiems įsikurti Lietuvoje?
 - 4.2. Kaip jūsų parapija padėjo pabėgėliams? Kodėl pasirinktos būtent tokios pagalbos formos?
 - 4.3. Kaip manote, ar teikiama pagalba buvo naudinga? Kodėl taip manote?
 - 4.4. Ar teko susidurti su sunkumais ar kliūtimis padedant pabėgėliams įsikurti Lietuvoje?
 - 4.5. Ar tai kaip nors paveikė jūsų gyvenimą?
5. Kaip manote, svarbu sėkminga į Lietuvą perkeltų pabėgėlių integracija? Ar apskritai reikalinga integruoti pabėgėlius į visuomenę? Kodėl?
 - 5.1. Kaip manote kas lemia sėkmingą į Lietuvą perkeltų pabėgėlių įsiliejimą į visuomenę? Kodėl taip manote?
6. Kaip manote, ar pabėgėliams perkeltiems į Lietuvą turėtų būti padedama, ar jie turėtų įsikurti ir įsilieti į visuomenę patys, savarankiškai? Kodėl?
 - 6.1. Kaip manote, jei pabėgėliams turėtų būti padedama, tai kas turėtų jiems padėti? Kodėl taip manote?
 - 6.2. Kokia pagalba turėtų būti teikiama (kokia pagalba yra pati reikalingiausia)? Kaip jiems turėtų būti padedama?

7. Ar esate svarstę/svarsčiusi apie galimybę padėti pabėgėliams perkeliams į Lietuvą?
8. [Klausimas dalyvavusiems parapijų veiklose su pabėgėliais] Ar esate svarstę/svarsčiusi apie galimybę ir toliau padėti pabėgėliams perkeliams į Lietuvą?
 - 8.1. Ar padėtumėte pabėgėliams perkeliams į Lietuvą?
 - 8.1.1. Kas jus skatina padėti/nepadėti? Kas labiausiai veikia jūsų apsisprendimą?
 - 8.1.2. Kaip jūs prisidėtumėte priimant pabėgėlius? Kodėl pasirinkote tokias pagalbos formas?
9. Kaip manote ar yra kliūčių trukdančių jums prisidėti? Kas jus stabdo nuo pagalbos pabėgėliams?
10. Kaip manote, jei jūs padėtumėte pabėgėliams, ar tai galėtų paveikti jūsų gyvenimą?
 - 10.1. Kokį poveikį jums pačiam galėtų turėti teikiama pagalba? Kodėl taip manote?
11. Ką jūsų aplinka (jus supantys žmonės) mano apie pabėgėlius? Ar jūs sutinkate su šia nuomone? Kieno nuomonė jums šiuo klausimu svarbiausia?
 - 11.1. Kaip manote, jei kiti žmonės paragintų jus prisidėti priimant pabėgėlius, ar tai paskatintų jus prisidėti?
12. Ar jums svarbu kokią religiją išpažįsta pabėgėlis? Kodėl svarbu/nesvarbu?

Dėkoju už atsakymus!

Priedas Nr. 2

Anketa

Prašytume atsakyti į keletą trumpų klausimų.

1. Lytis

2. Amžius

3. Išsilavinimas

- Pradinis
- Nebaigtas vidurinis
- Vidurinis
- Nebaigtas aukštasis
- Aukštesnysis/Spec. vidurinis
- Aukštasis neuniversitetinis
- Aukštasis universitetinis

4. Užsiėmimas

- Bedarbis/-ė,
- Namų šeimininkas/-ė, motinystės/tėvystės atostogose
- Pensininkas/-ė (nedirbantis), invalidas/-ė
- Moksleivis/-ė, studentas/-ė
- Verslininkas/-ė
- Dirbantis asmuo (nurodyti darbo sektorių)
- Kita

5. Šeimos pajamos

Ar galėtumėte nurodytuose intervaluose pasakyti, kokia suma tenka vienam Jūsų šeimos nariui per mėnesį? (Sudėkite visų šeimos narių atlyginimus, pensijas, stipendijas ir t.t. ir padalinkite iš šeimos narių skaičiaus)

- Iki 200 eur
- 200-300 eur
- 300-400 eur
- 400-500 eur
- 500 eur ir daugiau

6. Religingumas

Ar dažnai paskutiniu metu Jūs einate į bažnyčią arba religinius susirinkimus, neskaitant vestuvių, laidotuvių ir krikštynų?

- Dažniau nei kartą per savaitę
- Kartą per savaitę
- Kartą per mėnesį

Dėkoju už jūsų atsakymus!

Priedas Nr. 3

Lentelė Nr. 1. Informantų sociodemografiniai duomenys.

Informantas	Lytis	Amžius	Išsilavinimas	Užsiėmimas	Pajamos	Lankosi bažnyčioje arba kituose religiniuose susirinkimuose
Informantas A1	M	20	Vidurinis	Studentė	200-300 eur	Kartą per sav.
Informantas A2	V	24	Nebaigtas aukštasis	Studentas, dirbantis (IT sektorius)	>500 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas A3	V	54	Aukštasis univ.	Dirbantis (statybų technikos operatorius)	400-500 eur	Kartą per mėn.
Informantas A4	V	30	Aukštasis univ.	Dirbantis (IT sektorius)	>500 eur	Kartą per mėn.
Informantas A5	M	51	Aukštesnysis	Dirbanti (kineziterapeutė)	400-500 eur	Kartą per mėn.
Informantas A6	V	28	Aukštasis univ.	Dirbantis (mokytojas)	>500 eur	Kartą per sav.
Informantas A7	M	60	Aukštasis univ.	Dirbanti (pareigūnė)	>500 eur	Kartą per sav.
Informantas A8	M	25	Aukštasis univ.	Dirbanti (auklė)	400-500 eur	Kartą per mėn.
Informantas A9	M	77	Nebaigtas aukštasis	Pensininkė	300-400 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas A10	V	21	Vidurinis	Studentas	300-400 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas B1	V	55	Aukštasis univ.	Namų šeimininkas	200-300 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas B2	M	32	Aukštasis univ.	Dirbanti (NVO)	>500 eur	Kartą per sav.
Informantas B3	M	57	Aukštasis univ.	Dirbanti (Vadybininkė)	400-500 eur	Kartą per sav.
Informantas B4	M	48	Aukštasis univ.	Dirbanti (Mokytoja)	200-300 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas B5	M	49	Aukštasis univ.	Dirbanti (Vadovė)	>500 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas B6	V	43	Vidurinis	Verslininkas	300-400 eur	Dažniau nei kartą per sav.
Informantas B7	M	46	Aukštasis univ.	Dirbanti (Finansininkė)	300-400 eur	Kartą per savaitę

Priedas Nr. 4

Lentelė Nr. 2. Interviu informacija

Informantas	Interviu data	Vieta	Trukmė
Informantas A1	2016 m., balandis	Namuose	40 min.
Informantas A2	2016 m., balandis	Kavinėje	36 min.
Informantas A3	2016 m., balandis	Namuose	41 min.
Informantas A4	2016 m., balandis	Namuose	52 min.
Informantas A5	2016 m., balandis	Namuose	39 min.
Informantas A6	2016 m., balandis	Institute	45 min.
Informantas A7	2016 m., gegužė	Kavinėje	34 min.
Informantas A8	2017 m., balandis	Kavinėje	20 min.
Informantas A9	2017 m., balandis	Kavinėje	19 min.
Informantas A10	2017 m., balandis	Institute	21 min.
Informantas B1	2016 m., balandis	Institute	63 min.
Informantas B2	2016 m., balandis	Darbo vietoje	65 min.
Informantas B3	2016 m., balandis	Namuose	83 min.
Informantas B4	2016 m., gegužė	Institute	70 min.
Informantas B5	2016 m., balandis	Darbo vietoje	71 min.
Informantas B6	2017 m., balandis	Kavinėje	21 min.
Informantas B7	2017 m., balandis	Kavinėje	42 min.

Priedas Nr. 5

Informantas A1

A: Ar tu pati pritari pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Galbūt aš nepritariu pačiai kvotų sistemai, kai yra nustatomas konkretus skaičius, sutariama dėl to Europos Komisijoje ir dėl to yra numatytas skaičius kiek mes būtinai turime priimti, tai daugiau negu tūkstantį žmonių, man atrodo kiek per daug, tad jei taip redukuoti klausimą iki daugiau nei tūkstantis pabėgėlių Lietuvoje ir ar aš su tuo sutinku tai tikriausiai ne. Man atrodo, kad gal mes kartais viena vertus truputį supaprastinam klausimą. Reikia aiškiai apibrėžti, kas yra pabėgėliai, bet kita vertus aš nesu visiškai prieš tam tikrų žmonių ar šeimų atkeldinimą vien dėl to, kad tai yra musulmonai ar panašiai, ar dėl kažkokių baimių, kad čia sugriaut mūsų civilizaciją, arba valstybė patirs kažkokią ekonominę žalą, ar panašiai. Kodėl aš nesutinku dėl konkretaus fakto, kas pasakys, konkreti kvota, tiek ir tiek žmonių, tai yra keli aspektai. Pats paskirstymo mechanizmas. Man atrodo, kad tai turėtų būti sutarta kažkaip demokratiškiau ir nelabai manau, kad čia bus problemos sprendimo būdas ir nieko mes tuo nepakeisim, trumpalaikį perspektyvoj galbūt pasidalinsim ir bus gerai, bet nemanau, kad ilgalaikį perspektyvoj tai išspręs problemą. Kita vertus, aš, pavyzdžiui, labai pritariu tam, kad inicijuoja ir Vilniaus Arkivyskupas, ir Caritas, ir panašiai, kai yra konkrečios šeimos jau identifikuojamos kaip patiriančios karo sunkumus, ar panašiai, jau tose šalyse ir tada planuotai jos yra atkeldinamos ir įkurdinamos Lietuvoje, jas priima bendruomenės, padeda jiems integruotis, ir panašiai. Tai aš esu už tokią integraciją nedideliais kiekiais per ilgesnį laikotarpį, o ne paimti krūvą žmonių ir juos, kaip kokius gyvulius į tvartą, suvartyti į Lietuvą ir, maždaug, "sėkmės jums integruojantis".

A: Tai tu manai, kad reikėtų rinktis tą modelį kai ta integracija yra tikslinė, kada tie asmenys yra pasirenkami, jie perkeliama, ir yra žinoma apie juos kažkas, o ne tiesiog paskirti kvotą?

I: Taip.

A: O kodėl tu manai, kad nuo to, kad yra pasirenkami perkeliama, ir jie atvyksta į Lietuvą jau sutarus ir žinant kas jie yra, kodėl tai yra geriau?

I: Viena vertus tai elementarus saugumo klausimai, apie ką čia daug kalbėjo, man atrodo, buvęs vidaus reikalų ministras. Žodžiu, čia kita tema - terorizmas, ir panašiai, tai aš čia nesigilinsiu, bet kad egzistuoja kažkokia sąsaja tai, na bent jau pastarieji įvykiai rodo, nekabinant jokių etikečių ar stereotipų, bet tiesiog elementarus šalies saugumas, man atrodo, įpareigoja mus atsakingai rinktis, kokius kitų šalių piliečius mes priimame į savo šalį, kadangi mes neturim kaip ir tokių įsipareigojimų Sirijai, kaip kad tarp Europos Sąjungos valstybių, tai man atrodo labai logiška ir racionalu, kad valstybė renkasi kokius žmones priimti, nepaisant bendrų pasaulio visuomenės solidarumo principų. Tai pirmas aspektas, ko gero, būtų saugumas, antra - reikia tiksliai apibrėžti kokį sau tikslą mes keliamė pabėgėlių klausimu. Mano įsivaizdavimu, tai pabėgėlis turėtų būti traktuojamas kaip tai apibrėžia jungtinės tautos - tai tas, kuris patiria tam tikrus karo sunkumus. Atskiriant juos aiškiai nuo ekonominių migrantų, mano galva čia yra dvi skirtingos problemos, nesakau, kad ekonominiai migrantų klausimo nereikia spręsti. Visų pirma, Lietuva, aš įsivaizduoju, kaip tarptautinės visuomenės dalis, įsipareigoja padėti pabėgėliams, tai identifikuojant konkrečias šeimas, kurios kenčia nuo tų karo sunkumų, ir panašiai, mes jau iš anksto žinome, kad tai yra pabėgėlio statusą atitinkantis žmogus ir mes tiksliai įgyvendiname savo kažkokių užsibrėžtus uždavinius ar įsipareigojimus tarptautinei bendruomenei. Ir sprendžiant konkrečią problemą, tai karas Sirijoje ir nuo to nukentėjusios žmonės, tai čia veikia du dalykai esminiai, kaip saugumas ir kokio tikslo mes siekiame: kad ekonomiškai skurdžiau gyvenantys žmonės gyventų geriau, ar mes siekiame nuo karo nukentėjusiems.

A: O kaip tu bendrai vertini pabėgėlius?

I: Labai platus klausimas. Čia reikia pasakyti gerai ar blogai? (mąsto). Intuityviai, tai jeigu emociškai vertintum galbūt natūralu kai susiduri su kita religija, kita civilizacija, nes aš vis tik laikau arabus kita civilizacija, yra kažkoks natūralus, ne priešiškas, bet tam tikra baimė arba kažkoks susilaikymas. Aš nesu iš tų žmonių, kurie teigia, kad dėl terorizmo kaltas Islamas ir čia varykim juos iš Europos, tai tikrai aš nesu iš tų žmonių, aš bandau kažkaip juos suvokti ir matyti kaip lygiai tokius pačius žmones, kurie turi savo kultūrą, turi savo tikėjimą, bet susiduria su tomis pačiomis žmogiškomis problemomis, o karo, karinių konfliktų zonose su dramatiškais, katastrofiškais padariniais. Man kažkaip tai, kad mes galim kažkuo padėti, yra labai gražu ir man atrodo, kad tai reikia daryti. Tai jeigu kalbant apie pabėgėlių kaip žmogų, tai aš jo nesiečiau su kažkokia grėsme krikščioniškai europiečių vakariečių civilizacijai. Yra kažkoks bendras žmogiškumo dėmuo, kuris mus jungia. Taip, jie yra kitokie dėl savo kultūros ir religijos, bet man atrodo, kad galima atrasti kitų vienijančių dalykų.

A: Ar tu asmeniškai esi susidūrusi su pabėgėliais?

I: Ne.

A: O kas formuoja tavo pažiūras į tuos asmenis?

I: Sakyčiau, visos visuomenės informavimo priemonės, bet tada susiduri su tuo, kad jos pateikia labai įvairias pozicijas - vieni vis musulmonus vadina Islamo fundamentalistais, kiti kalba apie gailestingumą ir kad visiems reikia padėti. Tai neišvengiamai formuoja kažkokios informavimo priemonės, žiniasklaida, medijos ir panašiai. Bet tas apsisprendimas, kokią poziciją paremti, priklauso nuo mūsų kiekvieno ypatybių, dėl individualių įsitikinimų dalykų. Arba kažkokios praeities patirties. Kadangi taip tiesioginės patirties neturėjau tai negaliu tiksliai apibrėžti. Tad aš įsivaizduoju, kad iš tų alternatyvų mes renkamės pagal savo kažkokias vertybes arba įsitikinimus.

A: O tau yra svarbu aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius? Ar kalbiesi su kuo nors šiuo klausimu?

I: Tai kad apie tai diskutuojam, kad kalbam ir su draugais, tai taip, tai faktas. Tai daroma, mano nuomone, kiek neišvengiamai, nes tema aktuali, svarbi. Kita vertus, nemanau, kad man daro didelę įtaką kiti, nes aš turiu įvairių

požiūrių draugų, iš mano aplinkos žmonės turi skirtingus įsitikinimus, tai nesakyčiau, kad jie daugiau ar mažiau paveikia mano pačios poziciją, bet gal priverčia mąstyti ir rinktis kažkokią poziciją. Ne kiek mano nuomonės turinį apibrėžia, kiek apskritai skatina apie tai mąstyti, ir kažką rinktis, ir galvoti.

A: Tai jie labiau suteikia tą nuomonių įvairovę, iš kurios vėliau gali susidėlioti savo?

I: Jo.

A: Vis tik tikėtina, kad tie 1105 asmenys bus perkelti į Lietuvą, tad norėjau paklausti, kaip tu manai ar apskritai reikalinga integruoti pabėgėlius į visuomenę?

I: Aišku, kad reikalinga.

A: O Kodėl tai yra svarbu ?

I: Aš išskirčiau, kad integracija, kaip pats procesas, yra svarbus abiem pusėms, tiek patiems pabėgėliams, tiek Lietuvai, jos visuomenei. Tai pradedant iš pabėgėlių, natūralu, kad mes pasieksime tikslą padėti nuo karo nukentėjusiems žmonėms ne tada, kai mes tiesiog atvešime į Lietuvą ir paleisime klajoti po pasaulį, bet padėsime įsitvirtinti toje visuomenėje, kad jie galėtų savarankiškai tęsti savo gyvenimą kaip ir buvo jų pačių kilmės valstybėje. Tai aš įsivaizduoju, kad implikacija iš pabėgėlių perspektyvos, kad jie jaustųsi bent kažkiek priimami ir nebūtų taip, kad jų kilmės šalyje buvo patirta kažkokia fizinė prievarta, karo konfliktas, o čia jie patirs psichologinį spaudimą ir bus visiškai nepriimti, nes tada problema bus kita. Kita vertus, kalbant iš mūsų šalies perspektyvos, arba iš visuomenės, tai mano galva, pats integracijos faktas šiek tiek nuramina mases, kad tai nėra žmonės atvežti ir paleisti, bet jie yra įvedimi į visuomenę, supažindinami su mūsų kalba ar kultūra, nors minimaliai, su rinkos sąlygomis. Per tą integracijos procesą suartėja tų dviejų kultūrų žmonės ir bent jau aš manau, kad tai yra svarbu mums patiems, kad mes juos geriau pažintume, lengviau priimtume ir suvoktume kaip kažkokią savo visuomenės dalį, nepaisant to, kad ne piliečiai ar panašiai. Tai aš išskirčiau, kad ir pabėgėliams yra reikšminga, kad jie nepatirtų kažkokio spaudimo ar atstūmimo iš visuomenės, tiek pačiai visuomenei, kad nebūtų kažkokio didesnio susiskaldymo ar dar didesnių konfliktų arba masinių protestų kodėl mes priimam pabėgėlius.

A: O kaip manai, kam reikia to, kad visuomenė tuos žmones priimtų?

I: Tai pirmas dalykas yra tai, ką aš, ko gero, jau minėjau, jeigu mes suvokiame, kad gyvenam pasaulyje, kuriame turime, kaip žmonija, kažkokių įsipareigojimų vienas kitam, arba valstybės viena kitai tai mes įsipareigojimus vykdom ir tų įsipareigojimų dalis ir būtų integracija. O kita vertus, kodėl mums juos reikia priimti, tai nežinau, faktas, kad jei jau jie atvyko, tai jau jie neišvyks, jeigu kvota paskirta, tai gyveni su kažkokiu statusu kurį turi ir bandai geriausią situaciją iš to kurti. Tai man atrodo, kad tiek pabėgėliams būtų lengviau šiuo atžvilgiu, tiek ir mums patiems negyventi kažkokio nuolatinės baimės būsenoje, ar įtampos su kažkokia visuomenės dalimi.

A: Tu minėjai, kad mes gyvename pasaulyje, kur žmonės turi įsipareigojimų vienas kitam, ar valstybės turi įsipareigojimų vienas kitam, viena kitai. Kaip manai, iš ko kyla tie įsipareigojimai?

I: Manau, kad šitų įsitikinimų atžvilgiu veikia tai, kad aš esu krikščionė ir mes turim tam tikrų įsitikinimų apie pasaulį ir natūralu kad tai veikia kažkokių politinių pasirinkimus. Tai tas bendras žmogiškumo faktorius, čia kaip mes kalbam apie tai, kad Jungtinės Tautos įgyvendina žmogaus teises pasaulyje, tai, man atrodo, taip mes visi esam žmonės su savo skirtingomis, nežinau, pasaulio koncepcijomis, arba tradicijomis, kultūrom ar religijomis, pats žmogiškumo faktas mus vienija, ir jei mes galim vienas kitam padėti, tai kodėl mes negalėtume to daryti. Man čia tokia duotybė, aš įsivaizduoju, kad ir savo šalies viduje mes įsipareigojame vienas kitam ir kažkuo prisidėti, nebūtinai tuo vadovaujasi visi aišku, taip kažkaip ir bendram pasaulio kontekste, nesakau, kad čia lengva, čia tokia vertybinė pozicija, tad sunku gali būti praktiškai įgyvendinti, bet vis tiek aš bent jau taip įsivaizduoju.

A: O kaip tu manai, kas labiausiai lemia tai, kad integracija pabėgėlių Lietuvoje būtų sėkminga?

I: Čia gal reiktų daugiau žinojimo, kaip šiaip ta integracija vyksta. Bet kiek aš įsivaizduoju, kad yra supažindinama, skaičiau kažkur irgi, Pabradėj yra tas centras, kad ten kažkokie kalbos pradmenys ar kultūros dalykai, kažkokios tradicijos ar panašiai, nekalbant apie tuos socioekonominis dalykus, darbo biržas. Galbūt iš tokių specifinių dalykų aš išskirčiau kontaktą su žmonėmis. Nes tai kad tu duodi, suteiki daug informacijos savaime nereikia, kad tu integravai žmogų į valstybės visuomenę, tai kad jie žinos kaip veikia pagrindiniai įstatymai, kokia mūsų konstitucija arba kokios mūsų šventės tai savaime nereikia, kad jie jausis tos visuomenės dalimi arba jai įsipareigoję. Be tų bazinių dalykų aš išskirčiau kontaktą su žmonėmis, kad vis tiek būtų... Aš labiau pasisakyčiau už integravimą vykdomą ne kažkokiose institucijose ar panašiai, bet kad toks pagrindas būtų bendruomenės. Ką, čia aš skaičiau, kažkur bando daryti kelios parapijos, kur turi kelias šeimas kurias globoja, suteikia būstą ir, man atrodo, tai viena efektyviausių priemonių, nes tada nuolat gyveni apsuptyje to krašto žmonių, kurie savaip mato valstybę, pasaulį, ir tai yra matyt geriausias būdas kaip tu gali greičiau prie to prisitaikyti, arba, nebūtinai, nekalbame čia apie esmines - atsivertimai į katalikybę, būtų labai juokinga, bet tiesiog suprasti kaip mes matom tai kas vyksta čia ir tai kas mums svarbu. Aš ko gero taip įsivaizduoju.

A: Kodėl tu manai, kad tas buvimas tarp žmonių, tas bendravimas su žmonėmis arba su bendruomenėmis turėtų padėti tam efektyviai integruvimuisi?

I: Čia gal reiktų apibrėžti ką mes suvokiame kaip integracijos rezultatą. Aš įsivaizduoju, kad tai turėtų būti abipusis kito priėmimas, tai reiškia, kad iš pabėgėlių pusės mes neturime žmonių, kurie atvažiuoja ir nėra visiškai linkę taikytis prie vietos tvarkos, kultūros, kita vertus, mes turim savo šalies visuomenę, kuri nekurtų pabėgėlių getų, kad nebūtų tokios stereotipizacijos. Jeigu mes integracijos rezultatą suvokiame kaip tokį abipusį vienas kito priėmimą, tai man atrodo, kad be tarpusavio kontakto, bent kažkokio minimalaus, tai yra visiškai neįmanoma. Tai dėl to padėtų, aš įsivaizduoju bendruomenės būtų efektyviausias būdas tai integracijai pasiekti.

A: Kaip tu manai, ar tiems pabėgėliams, kurie bus perkelti į Lietuvą turėtų būti padedama, ar jie tiesiog turėtų kapstytis vieni?

I: Aš gal prieš tai minėjau, tad gali kartotis. Tikslas nėra atsigabenti, tikslas yra padėti. Pagalba nėra savaime suteikimas žemės ploto ir oro mūsų valstybės teritorijoje, be abejo aš pasisakau, kad turėtų būti kažkokia pagalba teikiama. Galų gale, niekas nežino kaip mums čia bus po kažkiek tai šimtmečių, ar kas. Bet natūralu, kad jie neturėtų tapti ir kažkokiais išlaikytiniais. Vėlgį, nereiktų nueiti į kraštutinumus, tai yra kažkokia savitarpio pagalba su pabėgėlių aiškiu suvokimu, kad mes juos priimam ir integruojam, bandom priimti kaip savus ir bandom kažkuo prisidėti, bet kartu jie deda savas pastangas išsilaikyti kaip kad jie būtų dėję savoje valstybėje. Nereikia jų tiesiog atsivežti ir paleisti tai faktas, aš visiškai tikra esu, kad reikia kažkokią pagalbą suteikti.

A: O kaip tu manai, jiems ta pagalba turėtų būti pasiūlyta, ar jie patys turėtų kreiptis, prašyti tos pagalbos?

I: Aš sakyčiau, kad tikriausiai bet koku atveju turėtų būti pasiūlyta informacinė prasme, arba, pavyzdžiui, aš taip įsivaizduoju, vis tiek atvykstant jiems jie yra supažindinami su kažkokiu vykstančiu procesu, nes tai yra žmonės, kurie iš viso tikriausiai net nebuvo šitoj šaly niekada gyvenime, arba iš viso Europoj nebuvo. Tai natūralu, kad jei jiems nieko nepasiūlysi jie net nežinos pasirinkimo alternatyvų, tai mes susidursim su ta natūralia dezintegracija, tas procesas net neprasidės. Pasiūlyti, kad jie žinotų iš ko rinktis.

A: Kaip manai, kaip jiems reikėtų padėti, kokia pagalba turėtų būti suteikiama?

I: Nuo tokių elementarių dalykų, kaip mes padedam savo bedarbiams arba socialines pašalpas gaunantiems žmonėms, skurdžiai gyvenantiems ir taip toliau, tai man atrodo elementarūs socioekonominiai dalykai kurie yra taikomi ir šitiems žmonėms, kurie atvažiuos neturintys būsto, neturintys darbo, su, tikėtina, vaikais, kurie nebaigę vidurinio mokslo. Matyt ta pagalba yra visiškai daugiadimensė, jeigu mes tikrai tikimės integracijos, kas, mano galva, yra siekiamybė. Tai čia taip jei išskirti tai vis tiek yra minimalus bent kalbos, nebūtinai gal lietuvių, galbūt rusų arba anglų, kažkokios kalbos, kuria būtų įmanoma susišnekėti darbo vietoje, įgūdžiai, tas pats integravimas į darbo rinką, arba bent jau suteikimas priemonių, kaip būtų galima tai daryti, vaikų švietimas, gyvenamasis būstas. Aš čia skaičiau, man labai įstrigo tas parapijų pavyzdys, kad tiesiog žmonės bando kartu ieškoti laisvų būstų netoliese ir po to jie siūlo šeimoms, ir jos neturi mokėti iš pradžių, kol įsitvirtina darbo rinkoje ir šalyje apskritai. Man atrodo tai yra ta pagalba kurios reikėtų, kad žmogus atvykęs nesijaustų kaip gyvulus. Nes mane tai irgi šiek tiek gąsdina, aš manau, kad kartais redukuojam problemą pamiršdami, kad jie lygiai tokie patys žmonės, kad ten ekonominiai migrantai ar pabėgėliai, bet jie gali jaustis ekonomiškai sugniuždyti, nepriimti. Lengva viską vertinti iš politinės perspektyvos, kur kas sunkiau kai tu kalbi apie individo lygmenį ir apie kažkokį elementarų žmogiškumą.

A: Tu daugiausiai kalbėjai, kad jiems reikia suteikti būstą, darbą, taip kaip būtų integruojami mūsų bedarbiai ir panašiai. Kodėl tu manai, kad tai yra svarbiausi dalykai ir jiems labiausiai reikalingi, o ne kažkas kita?

I: Aš nesakyčiau, kad tai yra svarbiausi ar vieninteliai svarbūs, bet tai yra pirminiai dalykai be kurių neįmanoma bet kokia kita tolimesnė integracija, nes jeigu pirminis mūsų interesas priimant tuos žmones yra kad nesumažėtų saugumas tai natūralu, kad tam užtikrinti būtini tie elementarūs dalykai fiziniams poreikiams patenkinti. Juk jeigu žmogus neturės darbo, negalės išlaikyti savo šeimos tai jis čia jausis blogai, tada mes galime kalbėti apie atskirtį, tiek socialinę, tiek kažkokią kultūrinę, jeigu jo esminiai poreikiai yra patenkinami, ar bent padedama jam juos patenkinti, galim kalbėti apie didesnę norą integruotis kultūriškai į visuomenę, manau tai paraleliai turintys vykti dalykai. Bet kaip elementari gyvenimo piramidė, taip egzistuoja ir čia kažkokie baziniai poreikiai ir tuomet galim kalbėti apie kultūrą, ir kalbą, ir religiją.

A: Ar tuomet kai jiems jau yra suteikti tie baziniai poreikiai, ar jiems toliau turi būti padedama? Ar suteikus jiems pagrindus savarankiškai kabintis į gyvenimą jie turėtų būti palikti kurtis jį kaip jie nori?

I: Čia gal aš neapibrėšiu etapais, sakyčiau, kad pirminis etapas yra tokia intensyvi pagalba, aktyvios valstybės pozicijos užėmimas - mes intensyviai su jais dirbam, bandom surasti darbo vietą, parūpinti kažkokį būstą, suteikti visą pradinį žinojimą, kurio reikia kasdieniam gyvenimui palaikyti. Kita vertus, kažkoks jau antrasis etapas yra tada, kai yra pristatomos alternatyvos arba suteikiama informacija kur galima kreiptis kokiais atvejais, jeigu kažkas vien dėl savo pabėgėlio statuso turėjimo, gali kilti kliūčių, natūralu, kad tam tikrame taške tai vis tiek yra savarankiški žmonės, kurie nemanau, kad norėtų, kad jų visą gyvenimą vien dėl to, kad jie yra pabėgėliai ir pasitraukė iš savo šalies dėl karo ims ir dabar norės, kad juos kaip šuniukus valstybė už vadelių kažkaip varinėtų. Pirminiame etape taip, tai yra intensyvi pagalba, tada, aš įsivaizduoju, užtikrinus tuos bazinius poreikius turėtų būti palaikomas kažkoks kontaktas, bet labiau siūlymo forma, o ne privaloma. Bet dėl kultūrinių dalykų tai klausimas - čia matyt prie ir bazinių dalykų priklauso kažkoks bendras pažinimas ir susigaudymas pasaulyje, kuriame tu atsiradai, tai irgi visai reikšminga.

A: Kaip manai, ar tu pati norėtum padėti tiems į Lietuvą perkeliamiems asmenims?

I: Kaip renkiesi bet kokią savanorystę, tai ar aš tai priimčiau kaip lygiavertę ir taip pat norėčiau daryti kaip visas kitas, tai manau, kad taip.

A: O padėtum?

I: Čia kaip dabar aš turėčiau atlikti savanorystę, bet neatlieku, nes neturiu laiko, tai čia labai toks sąlyginis dalykas. Manau, jeigu turėčiau laiko - padėčiau.

A: Kodėl tu norėtum jiems padėti? Tiksliau, kodėl padėtum, jeigu turėtum laiko?

I: Galima atlikinėti praktiką arba savanorystę pabėgėlių integracijos centre. Aš irgi ten skaičiau, kai dar maniau, kad turėsiu laiko savanorystei. Tai yra dar viena iš kažkokių socialinių, gal ne problemų, iššūkių greta visų kitų, kuriuos turim, vargšai ir panašiai. Tai kaip mes sprendžiam visas kitas problemas taip mes turime imtis ir šito, ir tiems žmonėms jau atsiradus mūsų šalyje tai būtų mūsų atsakomybė. Kodėl aš individualiai padėčiau, tai aš jausčiau tai kaip vieną iš galimų būdų prisidėti prie visos visuomenės gerovės arba prie kažkokio valstybės gėrio. Kaip yra daugybė kitų būdų taip ir šis yra lygiai lygiavertis, mes nepadedam tik pabėgėliams, mes padedam tiek jiems tiek sau suvokti tuos žmones ir juos priimti, kas yra svarbu.

A: Tu sakei, kad tai yra visų atsakomybė. Ar tu manai, kad visa visuomenė yra tam tikra prasme atsakinga už pabėgėlių sėkmingą įsiliejimą į visuomenę?

I: Aišku, tai nėra vienašališka atsakomybė, čia yra labai daug subtilybių ir aspektų, bet taip supaprastinant tai jeigu mes, čia nekalbant apie tą privalomą paskirstymą, jeigu mes laikomės, kad esam demokratiška valstybė, išrenkam savo atstovus ir jie, tarkim, sąžiningai ir demokratiškai susidera Europos koridoriuose, kad reikia priimti tai nuo sprendimo, kad mes priimam, mes įsipareigojam tuos žmones priimti ir integruoti, ne tik juos atsivežti čia. Aš asmeniškai valstybę suvokių kaip visą visuomenę, tai nėra kažkokia grietinėlė, kuri priima sprendimus, bet mes esam įsipareigoję gyvendami kartu vienas kitam laikytis taisyklių. Viena vertus, tai yra mūsų atsakomybė jiems nekliudyti integruotis, kita vertus, aišku, pabėgėliai, atvykę žmonės turi imtis kažkokios aktyvios pozicijos, nes jie atvyko ir be jų pastangų mes tikrai nebūsim atsakingi dėl nepavykusios integracijos jeigu čia buvo iš jų pusės iniciatyvos nebuvimas. Man atrodo čia yra abipusė atsakomybė.

A: Tikėtina, kad yra žmonių, kurie nenorėtų prisidėti ir turbūt niekaip neprisidės prie integracijos, tačiau tu norėtum ir tau tai lyg savaime suprantama. Kas tave skatina dalyvauti sprendžiant visuomenės problemas ir tai kad tas pabėgėlių klausimas yra vienas iš daugelio? Kodėl tau pačiai tai yra svarbu?

I: Tai matyt atsiremia į tavo pasaulėžiūrą. Yra dalis žmonių, kurie remiasi tokia savanaudiška pozicija, kad iš visko gali gauti naudos, ir aš tikrai turiu draugų, kurie labai drąsiai tai pripažįsta ir apie tai kalba ir dėl to nesijaučia blogai. Man kažkaip taip vis dar atrodo negerai. Aš studijuojų tai ką studijuojų, nes aš taip visą laiką naiviai maniau, kad kažką kitiems galėsiu padaryti, tai man kažkaip visą laiką toks akstinas ir tokia motyvacija buvo, todėl aš šitoj vietoj lygiai tą patį jaučiu.

A: Kas tave skatina prisidėti? Galbūt yra kokie nors aplinkiniai, kurie tave įtrauktų į tą veiklą, o galbūt tu pati būtum ta, kuri tai inicijuoja?

I: Šiaip nėra nei vieno žmogaus, kuris man būtų siūlęs prisidėti. Aš svarsčiau galimybę dabar savanoriauti tam centre, tik kad jis toli nuo Vilniaus, reiktų važinėti. Tai tikrai nėra kažkokio pašalinių poveikio, net manau, kad kai kurie mano draugai labai skeptiškai į tai žiūrėtų. Ar aš pati skatinčiau kitus? Galbūt. Labai sunku hipotetiškai įsivaizduoti, bet tai yra vienas iš variantų. Tikrai išorinio spaudimo jokio nejaučiu, todėl dėl tų motyvų, kodėl taip, tai tiesiog kažkokios vidinės nuostatos.

A: Tu minėjai, kad žmonės tavo aplinkoje gali būti skeptiški. Ar galėtų būti, kad kaip tik ta negatyvi nuomonė tave paskatintų laikytis atstumo ir neprisidėti ir niekaip nepadėti pabėgėliams?

I: Ne, nemanau.

A: Kaip tu įsivaizduoji, kaip tu galėtum padėti pabėgėliams Lietuvoje?

I: Natūralu, kad būdama studentė aš negalėčiau jiems parūpinti būsto ar panašiai, bet tos pačios praktikos pabėgėlių integravimo centre yra viena iš alternatyvų. Gal reiktų geriau pasidomėti, ką jie ten daro, bet aš įsivaizduojų, kad ten yra kažkokie pradiniai kalbos, kultūros dalykai, tiesiog buvimas su jais, techninių dalykų įgyvendinimas. Tai čia yra vienas būdas, kai tiesiog ateini ir pasiūlai save kaip darbo jėgą. Kitas būdas kai aš kalbėjau apie bendruomenes, tai mes visi esam kažkokios bendruomenės dalis. Jeigu jau inicijuojamas pabėgėlių šeimos aprūpinimas iš tam tikros bendruomenės pusės, tai jei tai bus mano bendruomenė, tai galbūt kažkuo gali prisidėti, galbūt kažką su vaikais. Sunku gal konkretizuoti. Vis tiek įsivaizduojų, kad tai turėtų būti bendro pobūdžio programa. Pats sau neimsi, neisi į gatvę ir neieškosi pabėgėlio, nes galvosi, kad "laba diena, aš galiu padėti". Man atrodo, kad čia reikšmingiausias pats apsisprendimas, kad aš noriu padėti, arba aš galiu ir turiu resursų padėti ir tada kažkaip jau veikti kolektyviai.

A: Minėjai, kad dirbtum komandoje, savanoriautum, tiesiog darytum tuos darbus, kurie tau būtų paskirti, arba galėtum veikti per bendruomenes, kur galbūt turėtum daugiau veiklos laisvės. Kuriam iš šių dviejų dalykų teiktum pirmenybę- daugiau imtis iniciatyvos ir pačiai kurti užsiėmimus ar dalyvauti toje veikloje, kuri jau yra suformuota?

I: Kadangi aš amžinai neturiu laiko ir kažką vis darau, tai man būtų daug paprasčiau eiti į kažką ir pasiūlyti save kaip medžiagą darbui. Tai aš tiesiog, tikėtina, esant tokiai alternatyvai, rinkčiausi tai vien todėl, kad tai būtų paprasčiau. Tu gali prisidėti prie problemos sprendimo nepatirdamas labai daug nepatogumų.

A: Minėjai, kad tu domėjaisi galimybe savanoriauti pabėgėlių priėmimo centre? Kas tave paskatino domėtis būtent tuo, o ne bet kuo kitu?

I: Yra tokia iniciatyva "šaukštas medaus". Jie ten turi pagal skirtingas temas suskirstytus blokus vietų - vargšai, vaikai, gyvūnai ir paskutinis, man atrodo, ir yra užsieniečių integracija, ar kažkas tokio. Man tai atrodo svarbus dalykas, gal ne kiek problema, socialinės veiklos sritis, kur tu gali matyti realų rezultatą, kiek tu realiai prisidėjai prie to žmogaus. Visų pirma toks bendras pasirinkimas padėti žmogui kaip tokiam. Man visą laiką svarbus tas kontaktas su žmonėmis, aš bent jau linkusi manyti, kad tarpusavio sąveika gali duoti labai daug rezultatų ir kad kažkaip prisidedant prie kitų, su jais kartu veikiant nebūtinai labai konkrečias veiklas, gali būti tai kasdienė veikla, galima labai daug pasiekti. Dėl to aš visada orientuojuosi į tą kontaktą su žmonėmis nukreiptą darbą iš kurio tikimasi kažkokio rezultato, nes, kaip aš jau minėjau anksčiau, neatsiejama integracijos dalis yra ne tik suteikti kažkokius įrankius, bet ir kažkokią jauseną formuoti valstybėje. Man atrodo gal tai mane patraukė. Šiaip nepažįstami žmonės, kita kultūra, man atrodo, kad neišvengiamai svarbu tai pažinti, neužsikonservuoti savyje, kas nereikia savo tapatumo atsisakymo.

A: Kalbėjai apie rezultatų svarbą. Kokio rezultato tikėtumeisi? Iš savo tos dalies, kurią įdėtum.

I: Aišku, labai priklauso ką tu darai [...] Mano darbo rezultatas būtų kaip sudedamoji bendro darbo dalis. Tikslas yra, kad tie žmonės gerai jaustųsi, nes jeigu jei gerai jausis tai mums kaip priimantiems bus daug geriau, ir mes galėsim iš to kažko išmokyti ir kažkokios patirties pasisemti, o ne tik įsivaizduoti, kad jie čia atvažiuoja naudoti mūsų resursų. Aš gal neišskirčiau savo individualaus, tai mano bendras tikslas prisidėti.

A: O tikiesi kad tai kažkaip paveiks tavo gyvenimą, ne tik tų žmonių?

I: Aš manau, jau trumpai užsiminiau, kodėl būtent integracijos centre, nes tai yra kita kultūra, religija, kitokie žmonės, galbūt kitaip suvokiantys pasaulį arba visiškai kitus dalykus patyrę. Tai duoda kažką tau, visų pirma tai yra elementarus pažinimas. Kita vertus, aš manau kad tai bent kažkiek paveiktų, geriau leistų suprasti kitus žmones, nes man atrodo mes kartais labai stereotipiškai į juos žiūrim. Nereiktų tapatinti kito pažinimo su savęs atsisakymu.

A: Ar yra tavo gyvenime kliūčių, kurios tave stabdytų nuo pagalbos teikimo?

I: Nemanau - kodėl aš tiesiog dabar neveikiu, todėl kad aš daugybės kitų dalykų nedarau, nes nespėju, neturiu laiko. Bet aš nemanau, kad čia yra sau pasakomas nusiramimas, nes iš tikrųjų nenoriu. Kitų kliūčių tikriausiai nėra. [...] tikriausiai, jeigu kažkas iš šono pastūmėtų, pasakytų važiuojam šeštadienį, o aš turiu dvi valandas, tai tikrai manau nuvažiuočiau ir gal nuvažiaavus užsikabinčiau ir pagalvočiau, kad čia tikrai reikia keisti gyvenimą, nes ne tą darau. Aš bent jau linkusi esu pabandyti.

A: Kaip manai kas tas žmogus galėtų būti?

I: Ko gero draugai, šeima per toli ir per mažai susidomėjusi šiais klausimais. Draugai tikriausiai tie, kur ne patinka nepatinka, bet kurie diskutuoja šiais klausimais, tai gali būti kažkiek iš jų. Šiaip kadangi esu artima vienuolynui, tai jei vienuolės pasakytų "reikia pagalbos, prašau", tai turbūt irgi būtų labai didelis akstinas, nes tai aktualizuotų problemą. Nes kartais atrodo, kad yra problema, bet kažkas ją sprendžia todėl viskas gerai, bet jeigu realiai tau parodytų, kad reikia pagalbos ir tu gali kažką padaryti, tai taip.

A: O ar tau yra svarbu, kokią religiją pabėgėlis išpažįsta?

I: Ne, nemanau, aš nesu iš tų kurie mano, kad mes universalizuosim pasaulio religijas ir viskas bus geriau ir mes laimingi gyvensim šiame pasaulyje. Pirma tai yra neįmanoma, kita vertus, ką reiškia svarbu. Tai kad jie yra kitos religijos išpažinėjai svarbu tiek kiek mes liečiam klausimą tarpusavio pagarbos, tai ar aš norėčiau, kad atsirastų Vilniuj šimtas penkiasdešimt mečečių, tai ne tikriausiai, nes mes ne musulmoniškas kraštas. Ar man labai skaudėtų širdį, jei po šimto metų padidėjus musulmonų bendruomenei būtų pastatytos dvi mečetės - ne, neskaudėtų. Dėl to, kad tai yra žmonės, kurie turi savo gyvenimo būdą, savo religiją, jeigu išlaikoma tarpusavio pagarba ir supratimas, kad vis dėl to tai yra kitoks kraštas ir kitokia kultūra, tada viskas gerai. Bet čia apie abipusę pagarbą kalbu, kad vien tai, kad jie yra kitos religijos savaime neturėtų būti akstinu juos atmesti, iš jų tyčiotis.

A: Tai galima suprasti, kad tu manai, kad jei Lietuva taikys dideles nuolaidas, suteiks pernelyg dideles kultūrinės teises, tai mūsų valstybė galėtų prarasti savo autentiškumą?

I: Aš manau, kad mes turim tarptautinius dokumentus, įstatymus ir teises, kur yra įtvirtintos pagrindinės žmogaus teisės, kurias mes turim garantuoti, lygiai taip pat ir kultūros ir religijos srityje, tai aš visiškai pasisakau už tokią religinę kultūrinę teisę kaip tokią, kur jie laisvai gali išpažinti savo tikėjimą, bet tai savaime nereikia, kad mes pripažindami jų tą teisę mes turim skatinti jų tikėjimą ir užsiimti jų plėtojimu, katechizuoti ar kitaip. Sakykim didėjant pabėgėlių skaičiui nereikėtų mokyklose daugiau pasakoti apie Islamą nei įprastai yra pasakojama. Aš tai vadinčiau tokiu nereikalingu prisitaikymu ir tai nebūtinai tiesiogiai grasina, kad mes prarasim, bet tai prisideda prie palaipsniui vykstančių kultūrinės tapatybės pokyčių.

A: Dėkui už interviu.

Informantas A2

A: Ar jūs pats pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Nepritariu.

A: Kodėl?

I: Visų pirma, kadangi pabėgėliai yra ne mūsų europiečiai, net ne ukrainiečiai pabėgėliai iš karo zonos, o iš Islamo valstybių, Artimųjų Rytų, tai ten visiškai kultūra kitokia nei mūsų. Aš nepritariu nes jie yra labai nelinkę integruotis, kaip jau rodo Vakarų valstybių pavyzdys, tai jau vien iš to galima pasisemt kad tai yra bloga idėja.

A: O kaip jūs vertinate pabėgėlius?

I: Labai platus klausimas. Šiaip aš suprantu, kad morališkai yra teisinga padėti tiems, kam reikia pagalbos, bet iš kitos pusės sau per kojas persišaut, kad padėt pabėgėliams tai irgi kažkaip nesinori.

A: O kodėl jūs taip manot, kad pagalba gali būti pavojinga, kaip jūs palyginot, persišauti koją?

I: Manychiau tos bendros žinios apie juos, patirtis matyta užsienyje. Iš to susidaro įspūdis, kad jie čia nepritaps.

A: Bet jūs nesate turėjęs asmeninės patirties?

I: Ne. Bet čia kalbant apie tų Artimųjų Rytų pabėgėlius. Esu turėjęs patirties su vienu Ukrainos pabėgėliu, kuris gavo pabėgėlio statusą, bet kadangi kultūra yra ganėtinai artima pas mus, tai ten problemų nėra.

A: Tai jūs manote, kad tie pabėgėliai iš Europos šalių, pavyzdžiui, iš Ukrainos, mums yra artimesni?

I: Taip, kai jie artimesni juos integruot yra žymiai paprasčiau.

A: O iš kur jūs gaunate daugiausiai informacijos apie pabėgėlius?

I: Daugiausiai yra internetas, lietuviškų žinių nežiūriu neskaitau. Vakarų žiniasklaida irgi yra gana poliarizuota, amerikiečių kairiųjų ir dešiniųjų, tai stengiuosi ir tų ir tų paskaityt, manant kad ir tie ir tie, vieni kurie mėgsta viską tiesiai nepasako, ir iš to kažkokią bendrą nuomonę susidaryt. [...]

A: O ar jūs pats padėtumėt į Lietuvą perkeliams pabėgėliams?

I: Norėtusi manyt, kad taip, bet čia yra labai teorinis klausimas, labai abstrakčiai ir teoriškai mąstant. Realiai susidūrus situacijoj... Kol kas norisi apie save manyt gerai, kad padėčiau, bet realiu atveju aš negaliu garantuoti, kad taip ir įvyks. Vėlgi remiantis kitų Vakarų valstybių patirtim išankstinė nuomonė kažkiek yra neigiama.

A: O kas jus skatina norėti padėti arba galbūt padėti, jei taip nutiktų? Kas labiausiai veikia tokį jūsų apsisprendimą?
I: Matyt mano moralinis požiūris, kuris paremtas tikėjimu sakyčiau.

A: Mhm. O jeigu vis tik pasirinktumėte prisidėti, kaip jūs pasirinktumėte prisidėti?
I: Galėčiau, kai atsirastų laiko, sakykim vasaros laikotarpiu kai sumažėja man krūvis, kažkur savanoriauti ir galbūt kažkiek finansiškai padėt, nes dirbu ir kažkiek iš tikrųjų turiu.

A: O kodėl pasirinkote būtent savanorystę ar finansinę paramą?
I: Tai yra išnaudojant savo galimybes, ką galėčiau padaryt. Tai yra labiau aplinkybių įtaka.

A: O jūs esate domėjęsis tomis savanorystės galimybėmis?
I: Pabėgėlių atveju nesu domėjęsis, esu domėjęsis gyvūnų atveju...

A: Kaip manote, kam turėtų būti padedama?
I: Pagrinde, tie kas tikrai nusipelnė pabėgėlių statuso, tose valstybėse kur tikrai vykdomi kariniai veiksmai, jiems teisiškai turi būti suteikiamas tas statusas, o ne šiaip kurie bėga tiesiog, kad pabėgtų į vakarus, kad gautų pašalpų.

A: Tai jūs manote, kad į Lietuvą mes turėtume priimti tik tuos asmenis, kurie yra karo pabėgėliai, o ne tiesiog norintys atvykti?
I: Tiesiog migrantų atžvilgiu aš išvis neigiamai nusiteikęs, neigiamu požiūriu į visą šį reikalą paprasčiausių migrantų, kur nėra to moralinio poreikio padėt.

A: Tai jūs manote, kad ekonominiams migrantams moralinio išpareigojimo mes neturime?
I: Ne.

A: O kodėl manote, kad tie pabėgėliai, kurie yra bėgantys nuo karo, mes jiems esam išpareigoję padėti?
I: Tai yra kaip vargstančiam žmogui padėt, kuriam nutiko nelaimė.

A: Tai tada kodėl iš viso reikia padėt tam vargstančiam žmogui, kuriam nutiko nelaimė?
I: Tai yra moralinis altruizmas. Tą sunku paaiškinti logiškai, nes iš to nėra absoliučiai jokios naudos, kad būtų galima paaiškinti kodėl tai daryti yra gerai. Išskyrus tai, kad tai gerai.

A: Kaip, jūs manote, ar įmanoma atskirti, kurie yra ekonominiai migrantai, o kurie yra tie tikrieji pabėgėliai, kurie bėga nuo karo sunkumų?
I: Norėtusi tikėt, kad taip, lyg ir yra filtruojami pagal geografinius ir kalbos testus, yra filtruojama ar tikrai yra iš tų vietovių, ar žino kas kur vyksta. Gal kažkiek padeda tai, kad jie neturi tokio gero išsilavinimo žinot, kas yra aplinkui ir tai padeda išfiltruoti. Bet realiai suprantu, kad tai yra sudėtingas dalykas.

A: Aš dar norėčiau pasitikslinti, jūs manote, kad tie žmonės, kurie yra pabėgėliai, yra mažiau išsilavinę, negu europiečiai?
I: Bendrai pažiūrėjus taip. Grynai statistiškai pagal raštingumo lygį tose valstybėse taikos metu. Dauguma statistiškai manyčiau, kad bus mažiau išsilavinę.

A: Tai šiek tiek apibendrinant, jūs sutiktumėte padėti tiems žmonėms, kurie yra tie pabėgėliai, kurie bėga nuo karo sunkumų?
I: Taip.

A: O kaip jūs manote, jei jūs pasirinktumėte padėti pabėgėliams, ar tai kažkaip paveiktų jūsų gyvenimą?
I: Visi sprendimai kuriuos priimam kažkiek paveikia mūsų gyvenimą, į gerą ar blogą pusę sunku pasakyt.

A: O kaip jūs tikėtumėtės, ar tai būtų į gerą pusę, į blogą, kokie tie pokyčiai būtų?
I: Reikia apgalvot. Pateorizuot. Aišku, iš karto kažkiek to laiko savo gyvenimui, asmeniniam poreikiui sumažėtų pasirinkus savanoriavimą. Kažkaip neturiu to naivumo, kad susirasiu iš to gerų gyvenimiškų draugų.

A: O jūs kažko tikėtumėtės iš to?
I: Ne.

A: Visiškai nieko?
I: Taip.

A: O tai jūs ir nenorit nieko atgal?
I: Ne.

A: Gal galėtumėt papasakoti, kodėl jūs nesitikit nieko?
I: Nes tai yra naivu.

A: O kodėl tai yra naivu?
I: Nu jau virš dvidešimt metų gyvenu, jau biški patirtis rodo, kad visą laiką tikėtis kažką padarius kažką gero geru grįžta yra naivu.

A: O tai yra iš jūsų asmeninės patirties, ar iš kitų žmonių atsiliepimų?
I: Matyt ir tas ir tas. Yra net gi posakis: joks geras darbas nepraeina nenubaustas.

A: Įdomus posakis. Tai gal galėtumėt įvardinti, kokios yra esminės kliūtys trukdančios jums padėti? Arba kas jus stabdo arba stabdytų nuo tos pagalbos?
I: Galbūt mano asmeninis išankstinis neigiamas požiūris. Bent jau kol kas pagrinde tas.

A: O jei jie jau būtų perkelti į Lietuvą ir būtų aišku, kad jie tikrai yra pabėgėliai, nuo karo bėgantys ir jie iš tikrųjų išgyvena realų pavojų, ar jūsų požiūris būtų kitoks?
I: Matyt kažkiek pasikeistų, jei tikrai žinotum, kad tai yra žmonės nelaimėj. Tada viskas labiau priklausytų nuo mano aplinkybių.

A: Tai dabar ta pagrindinė kliūtis yra požiūrio klausimas. O galbūt yra dar kažkokių kitų?
I: Nebent nekontroliuojamos aplinkybės, čia būtų darbo atžvilgiu, šeimos finansine padėtim, visa kita.

A: O jums pačiam yra svarbi aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius ir tą integracijos klausimą Lietuvoje?

I: Ne.

A: O jūs apskritai apie tai kalbatės su šeimos nariais, bendraamžiais, kolegomis?

I: Kažkiek, kažkiek.

A: Bet jūs negalėtumėte pasakyti, kad kažkieno nuomonė jums svarbi, arba yra autoritetas ar panašiai?

I: Nelabai. Šeimoje kažkaip irgi yra dėl to ginčių, lyg ir už, lyg ir prieš. Darbe irgi taip susiskirstę, kad atrodo nereikia lįsti, gal reikia padėti, bet iš kitos pusės ne mūsų reikalas, tai kodėl mes turėtume kažką daryt. Autoriteto nuomonės kažkaip nėra.

A: Kaip jūs manot, jei kiti žmonės paragintų jus prisidėti, būtų koks svarbus žmogus, kuris jus pakviestų prisidėti priimant pabėgėlius, ar tai kažkaip jus paragintų jus prisidėti?

I: Na jei yra žmogus svarbus, tai aišku ir žmogaus nuomonė irgi yra svarbi, nuomonė, poelgiai, poreikiai, tai matyt.

A: O ar jums pačiam yra svarbu kokią religiją tas pabėgėlis išpažįsta?

I: Kadangi pats esu krikščionis, aš nelaikau nieko prieš juos dėl tos religijos, bet aš manau, kad jie visi klysta.

A: O gal jūs galėtumėte plačiau papasakoti apie ką jūs manote, kad jie klysta, kaip jie klysta, kodėl jūs taip manote, kad jie klysta?

I: Jų įstatymai, jų mokymas, jų nepripažinimas Jėzaus kaip Dievo sūnaus. Bendrai jie lyg visi nuklydę, bando į tą pusę, bet jie visi klysta.

A: Aišku, aišku. O ar tai paveiktų jūsų apsisprendimą jiems padėti, tai kad jie nėra krikščionys, o gal tai kad jie yra krikščionys, gal tai labiau jus paragintų jiems padėti?

I: Abejoju.

A: Jūs minėjote, kad svarbu, kokią religiją pabėgėlis išpažįsta, tai kad jie klysta, tai kodėl tai yra svarbu?

I: Mūsų įsitikinimai, mūsų moralė paveikia mūsų gyvenimus. Ir tas elgesys, ta visuomeninė santvarka susiklostė ne šiaip sau, ne dėl karšto oro.

A: Tai jūs siejate jų religiją su santvarka?

I: Ten dauguma yra teokratinių valstybių, viskas yra labai smarkiai surišta ir kai matom kokie jų įstatymai ir kad jie paremti jų religija, ir kaip mūsų religija paveikė mūsų įstatymų vystymąsi, tai matome po kelių šimtų metų skirtumą.

A: O gal galėtumėte įvardinti koks tas skirtumas?

I: Na, mes jau nebežudom vieni kitų dėl religinių skirtumų. Bent jau vienas.

A: Tai jūs manote, kad jų religija padaro jų santvarką, jų įstatymus galbūt mažiau moralius mūsų vakariečių akimis?

I: Sharia įstatymai, Sharia law mūsų akimis yra barbariška.

A: Tai taip išeina, kad Vakarų valstybės yra kažkuo geresnės už jų, na čia ta santvarka?

I: Manysčiau taip, aš nemanau, kad visos kultūros yra vienodai geros.

A: O kodėl jūs taip manote?

I: Kadangi mes matome, kad yra daug kultūrų pasaulyje ir mes matom kurios kultūros atneša daugiausiai naudos, laisvės, bendro pasitenkinimo žmonėms, tai mes matom, kas yra gėris. Pažiūrime į Artimųjų Rytų valstybes, tą pačią Indiją, kur yra kitokia kultūra, tai mes matom kad kai kurios kultūros neša daugiau naudos visuomenei.

A: Kurios būtent?

I: Kuri? Vakarų.

A: O kodėl jūs manote, kad yra gerai ar teisinga padėti?

I: Vėlgi yra moralinis požiūris padėti nukentėjusiam žmogui.

A: Gal galėtumėt papasakoti plačiau apie tą požiūrį? Iš ko tai kyla?

I: Vėl gi manyčiau iš religinių įsitikinimų.

A: Ar šiuo klausimu jūsų išpažįstama religija yra kitokia nuo kitų? Ar kitos religijos yra mažiau įpareigos padėti negu krikščionys katalikai?

I: Aš nežinau tiksliai nieko apie budizmą, taigi negaliu pasakyti. Manysčiau Islame, jeigu karo atveju, kitatikius reikia užmušt, tiek pasakysiu. Karo atveju. Tai manyčiau, kad skiriasi šiuo atveju.

A: Kaip jums atrodo, jei jūsų parapijos kunigas, ar vyskupas, ar Popiežius paragintų prisidėti priimant pabėgėlius, ar tai paskatintų jus prisidėti?

I: Sunku atsakyti. Reiktų apgalvoti. Gal kažkiek paveiktų sprendimą, bet nebūtų tas galutinis faktorius. Esminis požiūrio pakeitimas, nes tai kol kas yra esminis trukdis.

A: O jei hipotetiškai pasvarstytume, kaip manote, kokią pagalbą jūsų parapija galėtų suteikti?

I: Pagrinde kažkoks bendras išlaikymas, bažnyčios Carito veikla- aprengt pamaitinti, galbūt mokymas kalbos ir bendrų kažkokių gebėjimų reikalingų mūsų visuomenei, pačiai integracijai prisidėti.

A: O ta Carito veikla, tai čia parapijos nariai turėtų paremti Caritą ar padėti savo dalyvavimu?

I: Aš tą rėmimą ir padėjimą su lygybės ženklų tapatinu.

A: O kodėl jūs manot, kad būtent Caritas turėtų būt tos pagalbos teikėjas?

I: Nes Caritas jau yra struktūrizuotas, nereikia kažko iš naujo regėti, nereikia dviračio išrast. Jau yra kažkokia infrastruktūra, tiesiog reikia pritaikyti.

A: O dėl ko jūs manot, kad per tą infrastruktūrą geriau veikti?

I: Na, vienas lauke niekada ne karys. Struktūra yra visur organizacijose pagerinti efektyvumą, kad būtų galima viską suvaldyti, stebėti ar iš to yra kažkoks poveikis, nes atėjus porą savačių grupelė žmonių pasėdėt, pamokyt žmones kalbos tai neaišku, ar iš to kažkas išeis.

A: Tai jūs manot kad ta pagalba turi būti teikiama efektyviai?

I: Norėtus kad ne veltui.

A: Tai jūs turit galvoje, kad profesionalai turi dirbti?

I: Nebūtinai profesionalai, bet kad būtų apčiuopiamas rezultatas. Kad tie žmonės kažką įgijo, o ne veltui...

A: Dėkoju už atsakymus. Gal dar norit kažką pridėti apie tą pabėgėlių integracijos klausimą Lietuvoje?

I: Reikėtų pasidomėti, kas yra planuojama šiuo atžvilgiu, nes Lietuvos žiniomis aš nesidomiu jau nemažai laiko.

A: O jums pačiam yra aktualu integracijos klausimas.

I: Kadangi nesidomiu, tai negaliu daug komentuoti tuo klausimu. Nežinau kokioj stadijoj tai yra, sakėt, kad jau šiais metais pasiims kiek, tai matyt reikės pasidomėti, aktualiau tapo.

A: Ačiū už atsakymus.

Informantas A3

A: Ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Taip.

A: Kodėl jūs pritariate, kad jie galėtų būti perkelti į Lietuvą?

I: Visam pasaulyje yra karas, baisybės. Žmonės bėga nuo karo, juos reikia priimti, padėti.

A: Kodėl manote, kad jiems reikia padėti?

I: Gali ir Lietuvai tai atsitikti. 1941 metai, 1945 metai, 1919 metai. Mes irgi esame viską pamatę, viską žinom, turim juos užjausti.

A: Kaip vertinate pabėgėlius?

I: Normaliai. Yra skirtingi pabėgėliai: karo ar ekonominiai. Karo pabėgėliai turi visai kitokį statusą, kitokie žmonės. Dėl to 1100 kurie skirti Lietuvai, manau, kad Lietuva juos išmaitins. Jei padėtis Sirijoje susitvarkys, šie žmonės grįš, jei aš gerai suprantu.

A: Jūs tikėtumėtės, kad jie paliktų Lietuvą?

I: Ne, jei jie integruosis, tai kodėl gi ne.

A: Ar esate kada asmeniškai susidūręs su pabėgėliais?

I: Apie kokius pabėgėlius? Su tais 1100, tai ne. Jei apie politinius pabėgėlius - taip.

A: Gal galėtumėte papasakoti kokiomis aplinkybėmis buvote susidūrę su tais ekonominiais ir politiniais pabėgėliais?

I: Eina tas gyvenimas ir tiek. Ekonominis tai yra lenkas kurį susitikau Anglijoje ar kitose šalyse.

A: Jūs minėjot, kad tie žmonės gali integruotis. Ar reikalinga tuos pabėgėlius integruoti į visuomenę?

I: Aišku reikia integruoti. Kuo greičiau jie integruosis, tuo lengviau bus mum ir visai valstybei.

A: Kodėl manot, kad valstybei bus lengviau, jei jie integruosis?

I: Jie savo pragyvenimą užsidirbs, kitoks žmonių požiūris bus. Jei jie galvoja kad integruosis, tada kitaip priima ir kultūrą, ir politiką, ir religiją. Visą priima. Iš to išplaukia ir mažesnis nusikalstamumas, bendras santykis žmonių santykis. O jei jie galvoja, kad jie yra uždarami, galvoja už kažkiek laiko bus grąžinti, tai jie galvoja kaip pragyventi. Iš to didėja nusikalstamumas ir visa kita.

A: Kas lemia, kad ta integracija būtų sėkminga?

I: Valdžios požiūris. Kiekvienas pabėgėlis prideda galvos skausmo mūsų valdžiai. Kaip jie pasirengs priėmimui, taip ir Lietuvos žmonės reaguos, ir pabėgėliai reaguos į mus. Pirmosiomis šeimom Lietuva suteikė laikiną leidimą gyventi. Tada tos šeimos automatiškai galvoja, kam aš čia reikalingas, po metų ar dviejų kai susirasiu darbą, pradėsiu gyventi ir vieną dieną pasakys dink iš čia. Jeigu žmogus galvoja keliauti kažkur toliau, Lietuva yra tik tarpinė stotelė, tada jam vienodai ar jis laikinas ar nelaikinas gyventojas.

A: Minėjot kad čia stipriai priklauso nuo valdžios. Kodėl jūs manot, kad valdžia tokia svarbi?

I: Visą laiką svarbu pirmas įvaizdis. Pabėgėliai savo pirmą išpūdį susidaro susitikdami su mūsų valdžios atstovais. Mūsų valdžia renkasi pabėgėlius pagal tai, kad šeima būtų jauna, senelių neturi būt. Kitos šalys, pavyzdžiui Kanada, irgi reikalauja, kad būtų šeima, kad būtų krikščionys. Ekonomiškai mūsų kraštas nėra stiprus, pabėgėliams darbo duot iš karto negalėsime, šelpti 1000 žmonių irgi daug kainuoja. Kaip valdžia visą priėmimo procesą sudėlios, taip pabėgėliai į mus ir žiūrės.

A: Tai visa tai remiasi į pirmą išpūdį kurį jie susidarys apie Lietuvą?

I: Taip, atvažiavimas yra savanoriškas. Niekas nevažiuos pas mus, žinos, kad darbo nėra.

A: Minėjot, kad labai svarbu, kad tie žmonės žinotų, kad čia galės čia įsikurti ilgesniam laikui?

I: Reikia žinoti ko tie žmonės patys nori. Ar jiems Lietuva yra tarpinė stotelė, ar jie gyvens čia ilgesnį laiką. Kažkoks procentas tikrai pasiliks, bet didžiajai daliai čia yra tarpinė stotelė.

A: Tai jūs nelabai norėtumėte, kad pabėgėliai būtų Lietuvoje?

I: Aš to nesakiau. Aš tik sakau, kad žiūrint kokie tie pabėgėliai, kaip valdžia juos priims.

A: Ar perkeliams pabėgėliams turi būti padedama, ar jie turėtų savarankiškai kapstytis Lietuvoje?

I: Čia viskas skirtinga. 45 metais lietuviai bėgo į Vakarų Europą, Ameriką, bet ten buvo panašūs žmonės, panaši religija. O čia atbėga sirai. Jiems čia viskas kardinaliai skirtinga: klimatas, religija, viskas. Jei jiems nepadėsi - jie neišgyvens.

A: Kodėl manote, kad jiems turėtų būti padedama?

I: Jiems labai sunku čia integruotis. Jei mūsų tikslas yra tik atsivežti tą 1000 žmonių ir toliau mums nesvarbu kaip jie gyvens - galim nesirūpinti. Per pusę metų jų nebeliks Lietuvoje. Kodėl Vokietija rūpinasi pabėgėliais? Nes galvoja kad

pakels ekonomiką - dirbs už mažesnę atlyginimą, greičiau integruosis. O jei emigrantai ekonominiai - jie siekia susikurti anklavą ir arba dingti greit užsidirbus pinigų, arba savo gyvenimą ten gyventi. O tie emigrantai kurie nori integruotis - turi visai kitą mąstymą.

A: Kaip galima padėti tiems žmonėms, kad jie sėkmingai integruotųsi?

I: Čia didelis valdžios ir savanorių darbas. Tradicijas pasakoti, šviesti.

A: Kultūrą perduoti?

I: Ne, kultūros jie nepriims. Turime tik supažindinti, kokia čia kultūra, kaip mes juos priimam. Suteikti žinių kaip panašūs žmonės, pavyzdžiui karaimai, gyvena Lietuvoje. Pasakyt kur jie gali atrasti bendravimą. Negalima uždaryti tuos 1000 žmonių už spygliuotos tvoros ir neišleisti. Per muziką, bendravimą reikia juos šviesti. Mes turime juos priimti kaip pabėgėlius.

A: Kodėl manote, kad svarbūs ir savanoriai, o netik valstybės įstaigos?

I: Valstybės įstaigos turi rūmus, jos negali nukrypti. Valstybinės įstaigos yra diktatūrinės. Savanoriai yra kitokie - kitoks bendravimas, kitoks atsinešimas į žmogų. Savanoriai ateina savo noru, todėl visai kitoks bendravimas.

A: Kaip savanoriai galėtų padėti pabėgėliams?

I: Pavyzdžiui supažindinti su liaudies muzika, suorganizuoti turistinių kelionių, į šeimas nuvežti. Toks bendravimas ir yra integravimas.

A: Ar jūs pats padėtumėte perkeliamiems pabėgėliams?

I: Galėčiau, aš nieko prieš.

A: Kas jus skatina padėti?

I: Nes jie yra žmonės, kurie žino kas yra karas, kas yra sunku. Todėl aš juos užjaučiu, jei turėsiu galimybes aš tikrai jiems padėsiu.

A: Kaip manot iš kur kilo ta užuojauta žmonėms, patyrusiems karą?

I: Tai žmogui įgimta. Kai kitiems yra sunku, tu juos užjauti. Eisi gatve, matysi kažką. Gal atsiras vienas iš tūkstančio kuris spirs į jį. Lygiai tas pats ir apie žmogų. Tas pats apie pabėgėlius. Matai tuos pabėgėlius kurie nieko neveikia, turi prabangius daiktus, telefonus. Ar aš turiu jiems užuojautą? Ne. Jei jie pradės vogti, nusikaltimus daryti - aš jų neužjaučiu.

A: Ta užuojauta nėra universali?

I: Pradžioje yra. Lygiai taip pat kaip apie šunį ir katę. Pradžioje bandysi jį glostyti. Bet jei jis įkas - tau tas šuniukas nebereikalingas. Taip pat ir su žmogum - pradžioje bandysi su juo bendrauti, bet jei jis atsitvers siena su juo nebebendrausi. Su karo pabėgėliais yra kitaip, jie tikrai nuskriausti. Ekonominiai ir politiniai yra kitokie.

A: Kaip jūs galėtumėte padėti pabėgėliams?

I: Viskas priklauso nuo mano galimybių. Savanoriškai galima pasikviesti jį į šeimą pabendrauti, gali jį nuvežti kažkur parodyti, apie kultūrą pašnekėti, atrasti bendros kalbos. Jei aš užsidarysiu - jie irgi užsidarys. Jei juos uždarys už spygliuotą tvorą - bendravimas irgi baigsis.

A: Jūs bandytumėte su pabėgėliais užmegzti asmeninį ryšį?

I: Čia turėtų būti savanorystės principas. Kai kurie žmonės turi daugiau laiko, kiti mažiau. Jei aš esu pensininkas - galiu su jais bendrauti. Kiekvienam žmogui skirtingai. Aš ir šiuo interviu padedu pabėgėliams, nes jei pradėčiau neigiamai kalbėti - kiti žmonės irgi galėtų pradėti neigiamiau galvoti.

A: Jei padėtumėte pabėgėliams, ar tai kažkaip paveiktų jūsų gyvenimą? Ar tikėtumėtės grįžtamojo ryšio?

I: Ne. Grįžtamasis ryšys yra, kad žmonės integruosis ir jausis laimingesni. Visi žmonės ieško saugumo jausmo. Kuo labiau tą žmogų pažinsi, tuo labiau jausiesi saugesnis. Jei eisi pas jį ir matysi, kad jie laiko ranką ant peilio, arba kiti žmonės sakys, kad pabėgėliai yra blogi - ir pats būsi piktas. Bet jei pats bendrausi su jais, kitiems žmonėms papasakosi kaip bendrauji su pabėgėliais - formosis visai kita nuomonė.

A: Jūs asmeniškai nieko nesitikėtumėte, bet tikėtumėtės, kad tai duos kažką tiems žmonėms, tai bus dėl žmonių ir dėl valstybės?

I: Dėl valstybės aš nieko nesakau. Bendravimas yra tarp žmonių. Reikia jiems padėti, bendrauti. Jei aš nepadėsiu, kiti irgi gali nepadėti. Valstybė yra atskiras dalykas, tarnautojai dirba savo darbą. Ką Briuselis pasakė - jie tą priėmė.

A: Minėjote, kad jei vienas žmogus parodys neigiamą nusistatymą - toks nusistatymas gali plisti. Ar jums svarbi kitų žmonių nuomonė apie pabėgėlius ir jų integraciją Lietuvoje?

I: Man ne. Aš nusistatau savo nuomonę.

A: Ar jūsų nusistatymas galėtų paveikti kitų žmonių nusistatymą?

I: Taip. Aš bendrauju su žmonėmis ir perduodu jiems savo nusistatymą. Tie žmonės toliau perduos šitą nusistatymą ir taip sklis viskas. Jeigu gauni kelias nuomones, gali pasirinkti kuri yra teisinga. Jei gauni tik iš vienos pusės - ji gali labai paveikti.

A: Jei kas nors pasiūlytų prisidėti priimant pabėgėlius. Ar prisidėtumėt? Ar reiktų paskatinimo?

I: Ne, paskatinimo nereikia. Tai turi būti savanorystė už dyką, ne valdininko darbas. Aišku priklausytų nuo mano laisvo laiko, savanorystė negali gadinti viso mano gyvenimo. Iš kitos pusės aš galiu kažkiek laiko skirti tam dalykui.

A: Kaip manot kokių dar yra kliūčių padėti išskyrus laiko trūkumą?

I: Dar priklauso nuo to kaip valdžia priims tuos pabėgėlius. Jeigu pabėgėlius uždarys, galvosi, kad jie Lietuvą pasirinko tik kaip tarpinę stotelę - tai ir stabdys.

A: Ar jums svarbu kokią religiją pabėgėlis išpažįsta?

I: Man ne, man religija neturi reikšmės. Aišku aš su religiniu fanatiku negaliu kalbėti. Jeigu jis be savo religijos daugiau nieko nepriima - nesvarbu ar jis krikščionis, ar musulmonas, ar kito tikėjimo - su tokiais žmogum neatrasiu kalbos.

A: Jūs manot, kad jei tie žmonės būtų radikalūs ar itin religingi, tai galėtų sutrukdyti Jums atrasti bendrą kalbą?

I: Radikalūs ir fanatikai yra du skirtingi dalykai. Fanatikas nieko nepriima ką jam sakai, kaip siena. Radikalas vienaip ar kitaip priima mano nuomonę, bet išsako ir savo.

A: Ačiū už interviu.

Informantas A4

A: Ar jūs pats pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Atsižvelgiant į skaičių, kiek ten jų yra ar ne?

A: Galima ir taip ir ne.

I: Ta prasme, neatsižvelgiant į skaičių tai jo.

A: O jeigu atsižvelgiant į tą skaičių?

I: Tūkstantis neatrodo itin daug. Turėtų. Normalus skaičius.

A: Mhm, tai kodėl tuomet jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Nes jie atkeliauja iš pavojingo regiono ir jie dar šiek tiek gali pakeisti bei reformuoti Lietuvos populiacijos situaciją. Mažai labai, bet be to čia yra Europos sąjungos formalumas, ta prasme, bendruomeniškumo principas, kadangi mes juos perimam vis tiek iš šalių, kurioms sunkiau su tuo sekasi tvarkytis, tad tai yra kažkoks bendruomeninis procesas, darbas.

A: Bet jūs čia turbūt daugiau kalbėjote apie tai, kodėl tai įvyksta, o kodėl jūsų asmeninė nuomone reikėtų taip daryti?

I: Kodėl asmeninė nuomone reikėtų perkelti pabėgėlius?

A: Taip.

I: Nes mes gauname kažkokių, na, čia ta prasme tie bendruomeniniai dalykai, sakyčiau, ir yra ta esminė priežastis, kadangi mes demonstruojame siekį bendradarbiauti su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis. Na, labai toksai buitiškas pavyzdys iš tikrųjų.

A: Aišku. Kaip jūs vertinate pabėgėlius?

I: Per platus klausimas, kad aš ką nors pasakyčiau apie tai.

A: Gerai. Galbūt galėtumėte pasakyti, ar jūs turite kažkokį nusistatymą arba jau galite kažką pasakyti apie tuos pabėgėlius, kurie atvyksta į Lietuvą arba jau yra atvykę?

I: Aš labai daug nežinau apie jų atvykimą, bet iš kultūrinės pusės, kiek žinau, daugiausia, didesnė dalis yra Islamo religijos atstovų, bet nežinau net ar visi ir taip pat nelabai gerai pažįstu jų ten tas smulkesnes pogrupes ir nelabai galiu jas palyginti su jau Europoje egzistuojančiom Islamo atšakom, tad aš nelabai galiu tiksliai pasakyti kaip kas yra. Tik žinau, kad yra ganėtinai daug skirtingų variacijų. Bet šiek tiek jų integracija atrodo sudėtingas procesas, vien dėl to, kad jie atkeliauja iš tokio labai rizikingo regiono, kur iš tikrųjų buvo labai pavojinga ir tai iš tikrųjų didelį laiko tarpą pavojinga ir dėlto jie užaugę tokio kultūroje, kur labai daug dėmesio skiriama išlikimui asmeniniam. Ir dėl to man šiek tiek kelia įtarimus jų gebėjimas Europoje vertybiškai, dorybiškai adaptuotis ir gyventi tokioje aplinkoje, kur negyveni suvokimu ar absoliutaus išlikimo principais.

A: Ar jūs esate asmeniškai susidūręs su pabėgėliais savo gyvenime?

I: Ne, nesu.

A: Galbūt jūs galėtumėte nurodyti, kas labiausiai formuoja jūsų požiūrį į tuos žmones?

I: Turbūt žiniasklaida, plius pokalbiai su draugais.

A: Mhm, o kaip manot, ta jūsų aplinka bei žiniasklaida, tie žmonės, kurie jus supa, ar jie kuria labiau teigiamą ar neigiamą požiūrį į pabėgėlius?

I: Manau, kad labiau neigiamą.

A: Aišku. O kaip jums atrodo, ar yra svarbu į Lietuvą perkeltų pabėgėlių integracija ir jų sėkmingas įsiliejimas į visuomenę?

I: Taip.

A: Kodėl jums atrodo, kad tai svarbu?

I: Nežinau, aš esu pakankamai šalininkas, kad valstybės būtų ganėtinai skirtingos kultūriškai, ta prasme būtent kultūrinio principu. Ir dėl to man atrodo, kad jeigu yra kažkokie nauji atvykėliai iš kito krašto, tai jų kultūrinė integracija yra ganėtinai reikalingas ir svarbus dalykas. Tas neturi tiek daug įtakos pavyzdžiui rasė arba prigimtis, kiek gebėjimas per gyvenimo laikotarpį kultūriškai atspindėti regioną.

A: Jūs tikėtumėtės, kad tie žmonės, kurie integruojasi, galėtų kultūriškai atspindėti mūsų regioną?

I: Kad jie po dviejų trejų kartų būtų tokie kaip lietuviai iš esmės.

A: Gal galėtumėte plačiau papasakoti, kodėl jūs norėtumėte, kad jie būtų tokie, kaip lietuviai?

I: Kodėl man svarbu? Aš manau, kad valstybės, kurios turi savo skirtingą kultūrą ryškia, aš manau, kad tai yra labai teigiamas dalykas, vien, paprastai šnekant, jie iš tos pusės, vienas iš tokių buitiškesnių pavyzdžių, jeigu, kaip pavyzdys, konstruoja dviratį ir konstruoja keletą skirtingų žmonių jį, visi pasiekia kažkokį rezultatą ir bendras kolektyvas išsirenka iš to rezultato kažką geriausio. Tad aš manau, kad labai kultūriškai skirtingi regionai yra labai naudinga sąlyga žmonijos globaliam vystymuisi, tas labai didelis asimiliavimas kelia šiek tiek pavojų, kad taps žmonijos pažangos principu judėjimas į priekį maždaug vienakryptis, pradės prarasti niuansus ir kitus požiūrio kampus.

A: Bet jūs labiau tos įvairovės ir skirtingumo norėtumėte globaliai, tačiau Lietuvoje jūs norėtumėt, kad tai būtų labiau vienoda?

I: Taip, man atrodo, skirtingumas smulkiuose regionuose, jisai iš tiesų tampa ganėtinai suvienodėjimu pasauliniame lygmenyje.

A: Aišku. O kaip jūs manote, ar pabėgėliams, jau perkeltiems į Lietuvą, turėtų būti padedama integruotis Lietuvoje?

I: Taip.

A: Galbūt galėtumėte pasakyti kodėl jums atrodo, kad jiems turėtų būti padedama?

I: Aš abejoju, kad jiems pavyktų integruotis, o kadangi tai vienas iš siekių, kartu su perkėlimu, tai vien tam, kad tai pavyktų, kad tai būtų sėkmingas procesas.

A: Kaip jūs manote, kas turėtų jiems padėti integruotis?

I: Bendruomenės, valstybė.

A: O kaip manote, kas labiausiai atsakingas būtent už tą integraciją šiuo atveju?

I: Konkreti? Aš manau, kad valstybės programos tai turėtų būti.

A: Taip pat jūs minėjote ir bendruomenes, jos turėtų padėti valstybei integruoti tuos pabėgėlius? Ar kažkaip kitaip veikti?

I: Aš manau, kad turėtų padėti, bet aš nežinau ar tai turėtų būti labai kažkaip formaliai organizuota.

A: Aišku. Kaip jums atrodo, kas labiausiai lemia, kad ta integracija būtų sėkminga, kad jie sėkmingai įsiliėtų į visuomenę?

I: Aš manau, kad paskirstymas tarp jau esančių ir čia gyvenančių, tai yra, kad jie kuo daugiau sąlyčio taškų turėtų netikėtai su savo vidine bendruomene, bet ir su vietos žmonėmis ir kuo dažniau tuo užsiimtu, tuo, manau, kad tai būtų geresnis rezultatas.

A: O kodėl jūs manote, kad tas bendravimas su vietiniais žmonėmis, sakykim, su lietuviais, ne su savo kilmės šalies žmonėmis, jiems padėtų geriau integruotis?

I: Manau, kad tai galėtų, tai ganėtinai praplėstų jų požiūrį ir suvokimą galbūt. Aš nekalbu apie tą pačią atvykusią tą pačią pirmą kartą, aš manau, kad jiems nuoširdžiai integruotis jau pilnai bus labai sudėtinga ir geram gabalui, galbūt, net neįmanoma, aš manau, kalbu, apie antrą ar trečią kartą šitų žmonių ir aš manau, kad būtent jų tas augimas kitokioj, būtent, kuo daugiau sąlyčio su kitokia kultūrine aplinka, tuo labiau kažkiek bent jau suvoki jos veikimo principus, galbūt ne visus priimi, bet, daugiausia suvoki ir turbūt kažkiek priimi tų veikimo principų ir būtent dėl to tai yra svarbus dalykas.

A: Jūs sakėte, kad jūs nesitikite, jog ta pirmoji karta sugebėtų integruotis arba bent jau dalis jos žmonių nesugebėtų integruotis. Kaip manote, kodėl tiems žmonėms gali būti per sunku?

I: Aš nežinau, čia turbūt dar vienas iš elementų, šiaip aš visą pokalbį vartoju integravimo sąvoką, pas mane ji labai labai griežta yra, tai aš manau tiesiog, jei užaugus kitoj kultūroj, ypač, jeigu tau galbūt 40 metų, ir kai tu, visas tavo pasaulio suvokimas suformuotas labai labai pavojingam regione, žinoma, kad kaip bebūtų, aš neįsivaizduoju, kad visiškai pilnutinai pagal savo labai griežtą tą integracijos suvokimą, aš galėčiau integruotis kitokiam regione net galbūt kažkokios, kažkokiam kultūriškai ganėtinai panašiam Europos krašte.

A: Tai galbūt jūs dar galėtumėt plačiau papasakoti apie tai, koks yra tas jūsų integracijos suvokimas?

I: Am, jo, tai mano integracijos suvokimas turbūt smarkesnis, negu įprastai vartojama, kaip ir tokia iš esmės kultūrinė asimiliacija įvyktų, kad pradėtų jau būti ne visai gerai pastebimas tasai skirtumo suvokimas tarp, kad tai yra pabėgėlis arba buvęs pabėgėlis ir tai yra vietoj gyvenantis žmogus, nes šiaip ir Lietuvoj turim ir islamo kultūros židinį ir, aš nežinau, Trakuose maždaug, kažkas tokio, tai va, tai tas mūsų, ta mūsų įvairovė ji šiek tiek tokia yra ir galbūt jie prilinktų prie kažkurio iš tų taškų, bet iš esmės, kad, tegu patys jau ganėtinai taptų nepastebimas skirtumas, nes aš, aš manau, aš kalbu iš tos pusės, kad jie visi yra iš kultūros ir elgesio, iš tikrųjų.

A: Mhm, o kaip manot, kaip jiems reikėtų padėti, kokia pagalba jiems turėtų būti teikiama arba kokia pagalba jiems yra reikalingiausia?

I: Jau čia atvykus? Nu, pirmiausia tai pagrindinis išgyvenimo, išgyvenimo šitie dalykai, nežinau, maistas, pastogė ir taip toliau, tai čia patys svarbiausi, tikrai po to jau galima kažką kito, o po to, kalba, kultūra, mokymas, ugdymas, šitie dalykai.

A: Ar jūs pats padėtumėte į Lietuvą perkeliams pabėgėliams?

I: Kaip?

A: Turbūt čia gal būtų ir jums klausimas, ar jūs įsivaizduojate kažkokį būdą, kuriuo jūs galėtumėte jiems padėti?

I: Manau, kad nuo situacijos yra įmanoma.

A: O ar jūs norėtumėte jiems padėti?

I: Jo, jo, aš manau, kad jeigu esamoj situacijoje aš laikyčiaus save tinkamiausiu variantu kas gali padėti, nes aš vis tiek kažkokios pavyzdžiui neturiu edukologinio išsilavinimo ar dar kažko, tai galbūt visą laiką, priklausomai nuo situacijos, esamoj aš turbūt nesu pats geriausias variantas jiems padėti, bet jeigu susiformuotų situacija, kur aš esu pats geriausias variantas, tai žinoma.

A: O kaip jūs manote, kas būtų pats geriausias variantas, kuris jiems galėtų padėti?

I: Tai čia jeigu formaliai, iš formalių sistemų, tai, žmonės, kurie juos apmokytų, turbūt, lietuvių kalbos, vienas iš elementų, apie kultūrą ir taip toliau, o iš kitų bendruomeniškų dalykų, tai priklauso nuo to jau kaip, kaip jie bus paskirstyti šitoj teritorijoje, Lietuvoj, nuo to turbūt labiausiai priklauso, tai po to jau bendruomenės, tai kažkokia smulkia dalim, turbūt, bendruomenėje visi visi gali padėti integruotis.

A: Okay, o jeigu jūs pats, sakykime, galėtumėte jiems padėti, apie kokias pagalbos formas jūs galvojat? Kaip įsivaizduojat, kaip jūs galėtumėte prisidėti, jeigu galbūt tam bendruomenių lygmeny, kai visi yra atsakingi?

I: Ne, nežinau, ta prasme, bendruomenių lygmuo jisai labai toksai, mano suvokimu, išplaukęs, tada kai jau žmogus gyvena kažkokioj tokioj aplinkoj, nelabai gali tiksliai pasakyti, kaip tu padedi ir apskritai laikyti tai kažkokia pagalba, turbūt kažkoks atsisakymas izoliuoti tą žmogų nuo bendruomenės būtų kenkimas, na aišku neatsisakymas izoliuoti nėra jau išreikštinai pagalba. Tiesiog, sprendimo priėmimas toksai. Bet čia yra turbūt tos bendruomenės kažkoks svarbus elementas, tai, nežinau, jeigu jaunesni žmonės, na, mokykloje, turėtų kažkokių mokymosi, išsilavinimo norų ir neišeitų jiems, galbūt papildomos pamokos, tokie dalykai.

A: O kas jus motyvuoja jiems padėti? Lyg ir įvardijot, kad jūs vis tik jiems norėtumėte padėti, tai kas jus skatina?

I: Siekis, kad kuo geriau integruotųsi.

A: O, sakykim, kodėl jūs asmeniškai norite, kad jie kuo geriau integruotųsi?

I: Tai aš jau papasakojau apie tą integracijos ganėtinai griežtą apibrėžimą ir, kas yra sėkminga integracija, tai, tai aš, nu iš esmės, paprastai šnekant, tai turbūt, kad pavyktų ta sėkminga integracija mano, šita, mūsų regione, ta tokia griežtesnė formos integracija, būtų sėkminga ir tai būtų, ta prasme, Lietuvos gyventojai, nes atvykstant pabėgėliams, manau, kad jiems tas sėkmingos integracijos tikslas yra tampa vienas iš svarbesnių, ne, vienas iš svarbesnių yra labai švelnus pasakymas, svarbiausias tikslas. Tai va, tai tampa svarbiausiu tikslu ir siekiant šitų rezultatų, žinoma, kad reikia vardan to dirbti.

A: Kaip jūs vertinate, jeigu jūs padėtumėte pabėgėliams, ar jūs savo pagalbą skirtumėte jiems visiems, ar tiktai, galbūt, tam tikriems žmonėms, tam tikrai jų grupei? Ar jūs skirstytumėte, kam padėti?

I: Aš nežinau grupių pavyzdžių, ta prasme, skirtingų grupių ir kaip jas galima būtų įvardinti, aš galbūt ne tiek gerai susipažinęs su šituo klausimu, am, aš manau, kad labiau priklausomai nuo to, kokie jie atvyksta, bet teoriškai yra variantas, kad jeigu, kažkokie būtų labai ženkliūs tarp jų atvykstančių skirtumai, kad aš profiliuočiau kam padėt, o kam ne, bet aš tiesiog nežinau sudėties, kad atvyksta.

A: O kaip manot, kokie skirtumai nulemtų tą profiliavimą, arba galbūt, pagal ką jūs skirstytumėte juos?

I: Vienas dalykas, tai aš minėjau, kartų sugebėjimas prisitaikyti prie kultūros, tai aišku, man atrodo, kad daugiau dėmesio reiktų skirti žmonėms, kurie yra jaunesni ir užauga šiek tiek kitokiame kontekste ir gali galbūt intuityviai geriau perprasti esamą kultūrą ir aplinką, kurioj auga, o vyresniems žmonėms tiesiog, kuriems jau tai sunkiau padaryti, žinoma, na irgi, nuo žmogaus labai smarkiai gali priklausyti, turbūt, nuo individo, kaip, kiek yra noro ir taip toliau, tai, turbūt nelabai norėčiau padėti tiems, kurie patys galbūt nelabai norėtų integruotis pagal tą, tą mano kažkiek griežtesnį apibrėžimą, tai.

A: O kaip manot, ar yra dar kažkokių kliūčių, kurios jus sulaukytų nuo tos pagalbos, dėl ko jūs jiems nepadėtumėte? Arba kas jus stabdo nuo to noro padėti?

I: Nežinau, manau, kad galbūt kažkokios labai paprastos savybės, atsakomybės išdirbimas bendruomenėje, kad, tiesiog, jeigu yra daug žmonių, tai tada arba atsiranda tokie, „o kodėl aš?“ ir panašiai, iš esmės, jeigu jau šnekant apie tokį jau aukštesnį mastymo lygmenį, tai ne, bet praktikoje gyvenimiškoj visą laiką būna tokių labai labai žmogiškų, primityvių, paprastų dalykų, kurie kartais užkerta kelią labai. Galbūt nemalonu tai, neskaitant šitų, turbūt, kad ne, turbūt, kad nieko.

A: O jūs įsivaizduojat situaciją, kurioje jūs tikrai negalėtumėte arba tikrai nenorėtumėte padėti pabėgėliams? Dėl kokios priežasties, sakykime, jūs nuspręstumėte, kad tikrai tikrai nepadėsite jiems?

I: Kalbant apie visus pabėgėlius, ar kažkokį grupę?

A: Sakykim, apie visus.

I: Jeigu labai dar smarkiau pakiltų rizika infiltracijos, labai labai smarkiai pakiltų, dabar, kad ir kaip viskas graudu ir liūdna, bet tai nėra dar kažkoks kritinis taškas, man atrodo. Tai va, tai šitie dalykai ir, turbūt, jeigu, paaiškėtų, kad siekiančių integruotis tenai beveik nėra. Ta prasme, kad jie visi atvyksta su tikslu labai griežtai išsaugoti, ta prasme, savo, to regiono kultūrą, atvykus čia.

A: O kaip jums atrodo, jeigu jūs padėtumėte pabėgėliams, ar tai turėtų kažkokį poveikį jūsų paties gyvenimui? Ar kažkas nuo to pasikeistų? Ar viskas liktų taip pat, kaip ir buvo iki tol?

I: Ne, žvelgiant į skaičius kiek jų atvyksta, aš nemanau, kad kas nors labai pasikeistų ir žvelgiant, jeigu ta mano pagalba sėkminga būtų, pagal tokį suvokimą, kokį aš turiu integracijos, tai, turbūt, tame ir yra kertinis akmuo, kad labai smarkiai nepasikeistų.

A: Tai ir būtų jūsų siekis, kad niekas smarkiai nepasikeistų Lietuvoje?

I: Iš esmės, taip. Na, tas, kas ateina iš pabėgėlių pusės.

A: O kaip manote, ar būtų kažkoks grįžtamasis ryšys iš tų pabėgėlių arba iš tos integracijos jums?

I: Ta prasme respublikos lygmeny labai didelio?

A: Jums pačiam, jums, kaip asmeniui, ar jūs tikėtumėtės kažką iš to gauti?

I: Kaip asmuo, iš to, kad integruojasi pabėgėliai?

A: Iš to, kad jūs padedate.

I: Hipotetinėj situacijoj, kai jie gyvena kažkur kaimynystėj ir aš jiems padedu? Nu, nežinau. Gerai sutarčiau su kaimynais, nieko daugiau. Jeigu jie būtų kaimynai. Tiesiog, žmogiškas, paprastas ryšys. Ta prasme, čia nėra skirsnio, kad tai yra pabėgėlis: aš manau, kad jeigu aš su jais gerai bendraučiau ir pavyktų gerai sutarti, tai tiesiog aš gerai bendraučiau ir pavyktų sutart su kitais žmonėmis. Tai tiek... Aš neišskirčiau viso šito proceso būtent nutaikyto į pabėgėlius, visą laiką būna tas pats: jautiesi gerai padėdamas kitiems žmonėms, nesvarbu, ar pabėgėliai ar ne pabėgėliai, jautiesi blogai, kai kas nors puola taisyti, nesiseka su tuo, nu viskas, visiškai taip pat, aš nežinau, kažkokio

ryškaus skirsnio nedėčiau. Tiesiog procesas. Savo gal šitomis idėjiškai ganėtinai gal panašus kaip ir su kitais žmonėm bendraujant, tik tai gal kažkokiais veiksmais ar kažkuo tiesiog skiriasi, nes vis tiek iš kitos kultūros žmonės ir su kitokiais, su šiek tiek kitokiais tikslais.

A: Ar jums pačiam yra svarbi aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius ir jų integraciją Lietuvoje?

I: Aplinkinių nuomonė, formuojant mano nuomonę, ar, kad aplinkiniai būtų, kad tiesiog aplinkiniai žmonės irgi panašiai kažkiek bent jau žvelgtų į šitą klausimą?

A: Gal labiau formuojant jūsų nuomonę.

I: Jo, aš manau, kad kažkiek yra svarbi.

A: O kaip manot, kieno nuomonė jums yra svarbiausia?

I: Kieno nuomonė?

A: Taip.

I: Nežinau. Draugų, su kuriais šnekuosi apie šituos klausimus?

A: O galbūt esama kažkokio autoriteto, kuris jus paveiktų, ar kažkas panašaus?

I: Nežinau, turbūt, kad taip, yra, aš manau, kad ta prasme, tarp tų visų draugų tai nėra, tiesiog bendra masė draugų, aš manau, tai yra iš tokių žmonių iš skirtingų aplinkų, su kuriais aš ganėtinai ilgus pokalbius turiu, ilgai pasišneku ir tai tam momentui suformuoja autoritetą, turbūt, jeigu man kažkaip labai įdomiai arba labai aiškiai, nu, su gera retorika papasakoja, tai tam momentui iš to pokalbio tai būna suformuotas kuriam laikui autoritetas. Ir tas būtent taip per tokius pokalbius ir formuojasi, tas labiau dėmesys skiriamas kur kaip kas.

A: O jūs pats asmeniškai domėtės pabėgėlių integracijos klausimu Lietuvoje?

I: Nelabai, pastaruoju metu aš kažkaip, aš pasidomiu tokiomis ganėtinai bangomis, tai aš dažniausiai diena iš dienos nesėku šitų klausimų, bet kažką, kas pusę metų, būna, kad tiesiog atsisėdi ir „o, šiandien įdomu šitas!“, ir skaitai. Tai taip ne visą laiką, ne visą laiką koja kojon su tuo, kas tiksliai vyksta dabar, bet kažkiek domiuosi.

A: O kas jus skatina tuo domėtis?

I: Nežinau. Susirūpinimas šito proceso rezultatais gal kažkiek.

A: Tai tuomet dėl ko jūs turite tą susirūpinimą šiuo procesu ir jo rezultatais?

I: Nes aš manau, kad jeigu ta integracija bus labai nesėkminga, tai ganėtinai pavojingoj situacijoje galima atsidurti ir būtent dėl to globalizacijos principo, kuriam nesu, kurio nesu labai šalininkas.

A: Jūs minėjote tą pavojingą situaciją. Galbūt galėtumėte plačiau papasakoti, ką jūs turite omenyje?

I: Pavojinga situacija? Tai vienas iš elementų, jeigu jiems nepavyksta integruotis, tai labai smarkiai nepavyksta, ne dalinai, kas jau praktikoje įgyvendinta, bent jau tiek, kiek girdėjau, mano suvokimu, vietomis, tai yra nepavykę gan smarkiai, tai, jeigu vat susiformuoja tokie pavojingi gestai arba regionai, kurie patys izoliavęsi, turi savo tokias visiškai izoliuotas mikro bendruomenes, tai tada aš jausčiausi nemalonias, man atrodytų, kad tai procesas integracijos nesėkmingas, kad Lietuvos saugumas sumažėja, kad jos, kada tampa ta visa globalizacija tokia, kad lietuviškas identitetas, kyla šiek tiek daugiau pavojaus lietuviškam identitetui, būtent iš tokių mikro bendruomenių susiformavimo. Ir šiaip galbūt, dar vienas dalykas tasai bendras suvokimo klausimas, kad, kad jei ganėtinai gali pradėti tose mikro bendruomenėse formuotis kažkokių labai radikalių asmenų židiniai, kurie netgi reikštų pretenzijas į visos valstybės kultūros pakeitimą.

A: O kaip manot, kuris pavojus jums pačiam yra svarbesnis: ar tas pavojus mūsų kultūrai, kurį jūs įvardijote, tai mūsų tapatybei; ar tas pavojus nusikalstamumo didėjančio, dėl tų galimų uždarų jų grupių ir tų getų?

I: Aš manau, kad, manau, kad kultūros yra svarbiausias, nes tas, tą nusikalstamumą turbūt irgi galima skirstyti į dvi dalis, tai yra, vienas bendras, kur jie tiesiog vagia, vagia, tai čia tas pats, kas ir mes vagiam, ir kitas yra būtent kultūriškai, kultūriškai motyvuotas toksai, kur jie visą tai atlieka ne iš kažkokio bendro nusikalstamumo principo, o iš būtent savo, iš savo vertybinio ar dorybinio kitokio suvokimo ir suvokimo, kad tai, kad jie gali, kad jie daro įtaką šitam formavimui, tos lietuviškos kultūros, nes vienas iš formų tai ir pasireiškia per tą mūsų vadinamą nusikalstamą veiklą, tai jie, kai, pagal jų suvokimą gali būti, nu tiesiog, tiesos, objektyvios tiesos poelgiai.

A: O kaip jums atrodo, jeigu jums, galbūt, svarbus žmogus jus paragintų prisidėti priimant pabėgėlius, kažkokia forma, ar tai jus iš tikrųjų paskatintų kažką padaryti? Nes, sakykim, jūs iki šiol galbūt dar neesate tame dalyvavę ir dabar galbūt atsirastų žmogus, kuris kažką daro ir pakviestų ir jus prisidėti. Ar jūs kažką tuomet darytumėte kitaip?

I: Manau, kad taip. Priklausomai, aišku, nuo to, kad ką jis pakviestų daryti, koks pats jo suvokimas, siekyje tą, kas yra daroma, ar ten, kur aš galiu ir daugiau kažkokią ryškesnę galimybę prisidėti, ar tai lygiuotųsi su mano tuo integracijos suvokimu, tame esmė turbūt labiausiai, nes jeigu nelabai lygiuotųsi, tai turbūt aš nebūčiau labai linkęs į tokią veiklą įsijungti, o jeigu tai man atrodytų kaip dalykas, kuris yra būtent to mano integracijos suvokimo sudedamoji dalis, tai jo, kodėl gi ne.

A: O ar jūs esate girdėjęs apie kažkokias galimybes būtent jiems padėti Lietuvoje? Apie kažkokias pagalbos formas?

I: Konkrečiai nesu girdėjęs, bet abejoju, kad turbūt kas nors, yra priėmimas į šeimas, esu girdėjęs apie tokį dalyką, bet aš nežinau, ar tai vyksta pagal per tą centrinių pabėgėlių atgabenimą ar ten kažkokios kitos, rodos, kelios krikščioniškos net šeimos buvo priimtose, bet aš nežinau, ar čia buvo su ta centrine grupe per Europos sąjungos procesus, ar atskirai, man atrodo, kad atskirai buvo.

A: O ar jums pačiam yra svarbu kokią religiją tas pabėgėlis išpažįsta?

I: Taip.

A: Kodėl jums tai yra svarbu?

I: Aš manau, kad, religija yra labai ženklus gyvenimo būdo rodiklis, jeigu iš tikrųjų žmogus išpažįsta kažkokią religiją, o ne taip formaliai yra jos šalininkas, tai tada, tada šitas dalykas yra ganėtinai svarbus ir aš manau, kad būtent dėl tos kultūros ir viso kito ir visų šitų elementų, priklausomai nuo jo religijos pakraipos, jam gali būti sunkiau arba lengviau integruotis. Aš netgi manyčiau, kad tikrai yra žmonių, kurie turbūt net iš to regiono, tokiom pavojingom situacijom gyvenę ir visiškai kitokioj kultūroj, kurie galėtų turbūt patys labai lengvai čia atvykę integruotis, priklausomai nuo to, kokia iki tol buvo jų religija ir tenai bendruomenė, bet tokių turbūt yra ganėtinai nedaug.

A: O kaip manot, kuriai religijai būtų lengviau integruotis, o kuriai galbūt būtų sunkiau?

I: Aišku, kad krikščionim. Krikščionims būtų gerokai lengviau integruotis. Islamui ganėtinai, šiek tiek sunkiau, bet, kaip aš minėjau, turbūt anksčiau, aš dar vis nežinau labai detaliai didelės dalies to Islamo pakraipų ir taip pat pas mus yra islamo atstovų, tai aš manau, krikščionims lengviau integruotis, o islamas turi ganėtinai platų spektrą nuo „taip, galima integruotis“, „ganėtinai sunkiau“, iki galbūt „labai sunkiai“.

A: O kodėl jūs manote, kad krikščionims Lietuvoje integruotis būtų lengviau?

I: Nes Lietuvos kultūros labai didelė dalis yra šitas gi krikščioniškas augimas ir vystymasis, ta prasme. Dabar jau visa tai formas keičia, turbūt visur, visur šitos formos keičiasi, bet tas kontekstas lyg ir egzistuoja. Tos krikščioniškosios istorijos ryškesnės, šiaip, tiek islamiškosios, priklausomai nuo tų bendruomenių, kurios jau pas mus nuo seno yra, bet iš religinio pagrindo turbūt pagrindiniai du yra arba ateistai arba krikščionys.

A: Ačiū už atsakymus.

Informantas A5

A: Ar jūs pati pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Tik karinių pabėgėlių, ne ekonominių, sakyčiau. Kurie bėga tikrai nuo karo, ne kažkokio geresnio, ieško geresnio gyvenimo.

A: O kodėl jūs apskritai manote, kad reikia padėti tiems žmonėms, kurie bėga nuo karo? Kas jus skatina taip manyti?

I: Kaip čia pasakyti, na vis viena, karas yra. Nevyksta taip siaurai, čia yra didesnės problemos politinės, politinių žaidimų veikėjų. Ne visi gali sugebėti ar pasipriešinti, ar apsisaugoti savo gimtinėj.

A: O kaip jūs vertinate pabėgėlius?

I: Pabėgėlis pabėgėliui nelygu. Kaip išaugo žmonės.

A: Tai jūs vertintumėte kiekvieną pagal atskirą atvejį?

I: Ko gero.

A: O jūs neturite kažkokio išankstinio nusistatymo apie juos, galbūt ką jūs dabar galvojate, ko jūs tikėtės iš jų ir panašiai?

I: Ne, manau, kad ne.

A: Mhm. O tuomet kaip jūs manote, kodėl jūs neturite jokio nusistatymo prieš juos, neturit jokio išankstinio požiūrio?

I: Tai, kad vis vieną, dar nu nesu arti susidūrus, artimiau. O manau, kad tai keičia požiūrį.

A: Papasakokit.

I: Tai net nežinau kaip čia išsiplėsti, vis viena, man atrodo, kiekvienas žmogus gali būti kitos tautybės, ar kažkaip tai, jie vis viena visi skirtingi, neskirstom pagal ten musulmonai ar krikščionys ar kažkokie tai, vis viena, man aktualiau pats žmogus.

A: Tai aš kaip supratau, jūs asmeniškai nesate su pabėgėliais susidūrusi?

I: Dar ne.

A: Aišku.

I: Esu susidūrus su studentais iš Libano, dar pačioj pradžioj, nu, pačioj pradžioj, kai atvažiavo į Lietuvą studijuoti. Tai su tais studentais gal kažkiek esu susidūrus, tai, nu, nematyčiau čia nieko blogo ir todėl taip ir galvoju, kad yra taip, kaip yra, priklauso nuo žmonių, visokių ir mūsų yra ir jų visokių, aišku.

A: Tai iš esmės ta jūsų ligšiolinė patirtis, kaip jūs minėjote, jūs buvote sutikusi tų studentų iš užsienio valstybių, tai, kaip jūs manote, ji buvo labiau teigiama, ar neigiama ar galbūt neutrali kažkokia?

I: Labiau neutrali.

A: A, kaip jums atrodo, ar apskritai reikalinga integruoti pabėgėlius į visuomenę?

I: Manau, kad, jeigu jau jie bus, tai taip.

A: O kodėl jums atrodo, kad tai yra reikalinga? Kodėl tai yra svarbu?

I: Nu, sprendžiu pagal save ir galvojant, jeigu aš, daleiskim, papulčiau į kažkokią tai kitą visiškai sritį ar, kad ir visuomenę ar ką, tai pačiai tikrai būtų sunku prisitaikyti be jokios pagalbos ar be ko iš tos aplinkos, kad vis vien, norėčiau, kad supažindintų, tad įsivaizduoju, kad ir jie taip pat norėtų.

A: Mhm, o kaip jums atrodo, kas labiausiai lemia tos integracijos sėkmingumą? Tai, kad, sakykim, tie pabėgėliai sėkmingai įsilieja į mūsų visuomenę?

I: Gal geranoriškumas. Iš abiejų pusių. Jeigu taip suprantu klausimą.

A: O kodėl jums atrodo, kad tas geranoriškumas būtent vaidina tą lemiančią rolę?

I: Jeigu priešiška nusiteikę, tai taip, taip ir gaunasi. Veiksmas lygu atoveiksmiui. Gal. Net.

A: Aišku. Aha. O kaip manote, ar jiems turėtų būti padedama integruotis Lietuvoje?

I: O kodėl ne?

A: O kodėl taip?

I: Jeigu jie jau čia atsidurtų, tai, manau, kad, reikėtų vis vien, reikėtų juos kažkiek ir kontroliuoti ir padėti.

A: O kaip jūs manote, kaip būtų galima jiems padėti?

I: Šito nežinau. Konkrečiai tikrai nežinau. Žiūrint kokie pas juos poreikiai būtų.

A: Tai manote, kad ta pagalba turėtų būti labiausiai orientuota į jų poreikių patenkinimą, į tai, ko jiems reikia?

I: Nu, jeigu jie jau atvažiuoja čia, tai turbūt taip. Nes jeigu ne, tai, kažkaip tai jie ieškos kažkaip patys kažkokios pagalbos, ar ką, ar bandys žinoma ir padėt, bet, aišku, norėusi, kad jie ir patys kažkiek rodytų iniciatyvos ir elgtųsi adekvačiai.

A: Tuomet, kaip jūs manote, kas turėtų jiems tą pagalbą suteikti?

I: Galbūt organizacijos, kurios tuo užsiima. Imasi atsakomybės už juos kažkokios tai, prisiima atsakomybę, kaip pasakyti, taip.

A: Tai galbūt dar galėtumėt šiek tiek pasvarstyti, kaip manote, kaip tos organizacijos jiems galėtų padėti, galbūt, kokią pagalbą jos galėtų jiems suteikti, kaip jums atrodo, kas yra svarbiausia?

I: Gal pirmiausia informacinė? Nemanau, kad tik finansinė, tikrai nemanau. Gal turi būti kažkiek tai, nu, kaip čia pasakius, prisitaikyti, kad galėtų kažkiek, ar kalbų ar kažkokie kursai, manau, taip, reikia pagalbos.

A: Ar jūs pati svarstėte apie galimybę padėti tiems į Lietuvą perkeliamiems pabėgėliams?

I: Asmeniškai?

A: Taip.

I: Asmeniškai nežinau, ką galėčiau padėti. Tikrai nežinau.

A: O ar jūs norėtumėte padėti jiems, kaip nors?

I: Kaip nors, tai turbūt, jeigu būtų galimybė, galvoju, kad taip. Bet tikrai nežinau ko reikia, nei ko.

A: O kaip jūs manote, kas jus skatina jiems padėti, juk sakot, jūs norėtumėt jiems padėti, kaip manot, kodėl?

I: Šiaip tai, manau kad čia yra žmoniška. Kai padedam saviem, vieni kitiem. Tai manau, kad reikia ir jiems.

A: Tai gal galit truputėlį plačiau papasakoti apie tai, nu, ką reiškia tas „žmoniška“?

I: Nemoku. Paašškint. Tiesiog turbūt, nežinau, man tai yra kažkaip, taip įpratus gyvenime, kad, man gerai, kai šalia gerai. Tai aš taip galvoju.

A: O kaip jūs manot, tas žmoniškumas, tas, sakykim, tas polinkis padėti kitam, jisai yra žmogui įgimtas, na, kad visi žmonės tokie, ar jis yra įgytas?

I: Ne, nemanau, kad jisai toksai, čia vis vien priklauso, manau, kad ir nuo šeimos ir nuo aplinkos ir nuo daug ko, patirties.

A: O kaip jūs manot, jeigu jūs pasirinktumėte padėti tiems pabėgėliams, tai pagal ką jūs pasirinktumėte kam padėti? Ar jūs norėtumėte padėti jiems visiems, ar galbūt jūs rinktumėtės tuos, kurie atrodo, galbūt, verti tos pagalbos arba labiau verti tos pagalbos?

I: Nežinau kaip kas, spręsti, kaip spręsti, kurie verti, kurie neverti. Tiesiog manau, kad žmonės patys, taip jau, turėtų poreikiai sutapti: arba tu gali padėti, arba negali, visiems, tikrai, nemanau, kad galima, galėčiau ar aš, ar kas padėti, bet, man atrodo, kad čia natūraliai atsirenkam, kas; vienas vienam gali padėti, kitas kitam. Nėra taip, kad jeigu tau padeda, tai ir tu tam pačiam žmogui gali padėti. Dažniausiai būna, kad jeigu tu vienam gali padėti, tas gali kitam kitaip padėti ir eina viskas ratu.

A: Ar jūs įsivaizduojat žmogų, kuriam jūs atsisakytumėt padėti, kuriam nenorėtumėt padėti? Ir galbūt žinot kokios būtų to priežastys, kodėl jūs nenorėtumėt jam padėti?

I: Pirmiausia, jeigu jis priešiška būtų nusiteikęs, tai kaip aš jam galėčiau padėti. Nu, galbūt, konkrečiai negaliu pasakyti kam, reikia matyt žmogų, ir konkrečioj situacijoje žiūrėt.

A: Tai jūs vertintumėt pagal tą kiekvieną atskirą atvejį?

I: Norėčiau taip.

A: O kaip manot, kokios yra pagrindinės kliūtys jums prisidėti, sakykim, kodėl jūs būtent dabar neieškot, galbūt, tų būdų padėti arba, galbūt, dabar tiesiog to nedarot?

I: Nesu susidūrus su tuo dar. Nežinau. O kaip aš dabar galėčiau padėti jiems?

A: Na, sakykim, ar jūs apskritai esat bent girdėjusi apie tą galimybę? Apie kažkokias iniciatyvas, prie kurių jūs galėtumėt prisidėti, ar, galbūt kažką panašaus?

I: Na, čia jeigu taip, renka ten lėšas ar ką, bet konkrečiai nesu susidūrus. Kiek girdėjau dar, tokio poreikio nemačiau.

A: Tai jūs pati iš esmės net nematot to poreikio kažkokio, tos paklausos tai pagalbai, kad tiesiog tos problemos dar nėra artimoje aplinkoje?

I: Turbūt taip. Tikrai dar nėra kažkokia tai, ten kažkaip atgarsiai eina ir nežinau, aš manau, kad kažkiek yra politiniai reikalai ir mūsų politikai dar kartu sprendžia, kaip padėt galima tiems, valstybėm.

A: Tai jūs manot, kad pirmiausia pagalbos klausimas turėtų būti sprendžiamas tų valstybės vadovų?

I: Tai praktiškai jie visą košę užvirė, jeigu taip galima pasakyti. Pradžia vis viena eina ir su jais. Čia gal taip ne tarptautiniu mastu, kaip Europos Sąjunga žada dalintis, ar kaip ten jie negali susitvarkyti, tai taip ir eina.

A: O kaip jūs manot, jeigu jūs vis tik padėtumėt pabėgėliams, kažkokiom tai galimybėm esant, ar tai kažkaip paveiktų jūsų gyvenimą?

I: Manau, kad taip.

A: Gal galėtumėte papasakoti, kaip?

I: Na, aš įsivaizduoju, tada reikėtų bendrauti daugiau ir spręsti, ar kažkokias problemas, nėra taip čia viskas paprasta.

A: O kaip jūs manot, ar tai būtų labiau kažkokie teigiami pokyčiai, ar neigiami pokyčiai?

I: Vien tas žodis pagalba jau yra kaip ir teigiamas, pokytis turėtų būti. Bet tikrai nevysi vienodai priima tą gerumą ir vieniems tas pats atrodo pagalba vienaip, kitiems kitaip. Tuo aspektu žiūrint, ko jie tikisi.

A: O, tarkim, kalbant apie tai, ko jūs tikėtės, a, kodėl jūs manote, kad ta pagalba pati savaime yra kaip teigiamas dalykas?

I: O kaip gali būt kitaip? Jeigu jau tu pagalbą teiki, žmogus nori tos pagalbos, jeigu jis jos nenori, jisai jos nepriima ir viskas. Nežinau.

A: O ar jūs tikėtumėtės kažkokio grįžtamojo ryšio?

I: Mažai, ko gero.

A: Kodėl?

I: Konkretiškai nežinau kodėl. Gal kažkiek tai, bet jeigu klausimas ar tikėčiausi daug, tai tikrai ne.

A: Tai gal galėtumėte daugiau apie tai pasvarstyti, tiesiog, kodėl jūs nesitikėtumėte daugiau?

I: Ko gero dėl to, kad jau pripratus taip: svarbu nesitikėti per daug. Nežinau, gal man atrodo, kad kai padedi, pats gal ir jautiesi geriau. Savim patenkintas, kad gali kažką padaryt, kažkam gero, ne blogo. Ta prasme.

A: O jums yra svarbi aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius?

I: Ko gero. Jeigu visi bus priešišškai nusiteikę, tai ir nebus jokios pagalbos. Jeigu dauguma priešišškai nusiteikę bus, tai tada jos ir nebus. Jeigu dauguma bus nusiteikę pozityviai, tai gal tada daugiau tos pagalbos bus.

A: O ar tų kitų žmonių, sakykim, negatyvumas ar pozityvumas šiuo klausimu paveiktų tai, ar jūs, tarkim, pasirinktumėt jiems padėti arba nepadėti?

I: Nu vėlgi, priklauso kaip. Ką reiškia negaliu padėti ar galiu konkrečiai, kad veiktų ta pagalba konkrečiai.

A: O kaip jūs manot, kieno nuomonė jums yra svarbiausia šiuo klausimu?

I: Ta prasme. Aš galvoju, kad, praktiškai susidūrus, tarkim, matai, kaip elgiasi kitas ir tada gali susidaryti nuomonę, galbūt aš dabar galvoju vienaip, kol nesusidūrus, iš tikrųjų, galbūt norai gali būti ir geri ir su pagalba, bet jeigu jie ateina su visai kitais norais, daleiskim, nepriimtinais ar man, ar mums. Tai tada, manau, kad aš turėčiau pakeisti savo nuomonę. Priklauso nuo aplinkybių, kaip tokių. Na, nežinau, nes dabar kol kas pasauly vyksta tie terorizmai, viskas, tai toks, tai irgi atrodo ir turėtų padėti ir kažką, bet čia labai sudėtinga, manau. Nėra taip paprasta, vieniems, padėti ar nepadėti, labai daug priklauso ir nuo jų. Aišku nuo visokių provokacijų, nuo visko.

A: Gal galėtumėt plačiau papasakoti, apie kokias provokacijas kalbat?

I: Ne, nu, konkrečiai ne tai, jeigu iš vienos pusės, kad ir tos ekonominių pabėgėlių, kurie nori pagerinti savo gyvenimą, ir užtat pačioj pradžioj sakiau, kad, galvoju, karo pabėgėliams reikėtų daugiau padėti. Nes ir pas mus visokių yra. Saviems irgi reikia padėti. Iš kitos pusės. Tai, provokacijas aš įsivaizduoju Briuselio arba Paryžiaus, nu, gal ne provokacijos, bet įvykiai daro savo įtaką.

A: Tai jūs manote, kad tie teroro aktai gali būti siejami su pabėgėliais visuomenės akyse?

I: Manau, kad taip.

A: O kaip jūs manote, kodėl?

I: Nu, čia vis viena yra, aš skaitau, politiniai, ne vien, bet, interesai.

A: Tai aš dar norėčiau pasitikslinti: yra suinteresuotų grupių tų pabėgėlių įvaizdžio bloginimui?

I: Ne, aplamai, apie islamą jeigu kalbant, kad ta organizacija tokia, ir nežinau, čia labai reikia plačiai, gal aš taip nenoriu, bet [...] Tiesiog, politika tokia. Politika, skaitau yra labai sudėtingi, man per sudėtingi dalykai, kad gilintis per daug. Bet čia labai daug priklauso nuo politikų, nuo vyriausybių ir visko, ką jos daro ir žmonės yra tiesiog, nu, kurie, dauguma, ir tie pabėgėliai irgi yra mūsų valstybių ar politikų veiksmų pasekmė.

A: Tuomet dar norėčiau pasiteirauti, ar jums yra svarbu, kokią religiją tie pabėgėliai išpažįsta?

I: Manau, visos religijos yra geros. Manau, man nesvarbu.

A: O galbūt galėtumėt plačiau papasakoti, kodėl jums yra nesvarbu, kodėl jūs manot, kad visos religijos yra geros?

I: Nesu tiek susipažinus su kitom religijom, kad man pasirodytų, kad jos yra blogos. Tikrai. Ne tiek iš arti. Aš taip manau, kad kiekvieno pasirinkimas ką, vis tiek, jisai kažkuo tiki, tai nėra blogai.

A: O kaip jūs manot, ar ta pabėgėlių išpažįstama religija galėtų kažkaip sutrukdyti jų sėkmingą integraciją, ar tai kažkaip paveiktų tai, kaip jie įsilietu į visuomenę?

I: Tai čia tam ir yra įsiliejimas, kad vieni kitus ar kažkiek suprasti, ar ir ieškot bendros kalbos, taigi Lietuvoj ne tik katalikų yra, irgi yra ir mažumų visokių ir kitų tikėjimų ir kažkaip sugyvena normaliai, tai aš nematau, kad dabar bus kitaip. Ir dabar gi yra musulmonų visokių pasauly ir sugyvena. Tikrai nedaryti iš to politikos, manau reikėtų, kad taip būtų viskas tvarkoj.

A: Ačiū už atsakymus.

Informantas A6

A: Ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Jei trumpai tai ne.

A: Kodėl?

I: Kad nesugadinti Lietuvos tautinės sudėties, kad 80 procentų lietuvių, 20 procentų kitataučių. Dabar lietuvių 84 procentai, o tą procentą sugadinti labai lengva, o atstatyt gali reikėt šimtmečių.

A: O kodėl jūs manote, kad toks santykis, procentas yra tinkamiausias?

I: Nes tai nesukelia didelių problemų, kokios dabar yra Vakarų Europoje, nes kai planavo tų pirmųjų imigrantų integraciją jie galvojo, kad jie integruosis, bet jie nesiintegruoja, jie gyvena atskiruose getuose: čia gyvena senieji europiečiai, čia gyvena tie Afrikos, Artimųjų Rytų imigrantai, socialinė įtampa iškart atsiranda.

A: Tai jūs manote, kad perkėlus pabėgėlius tai galėtų kilti ir Lietuvoje?

I: Tai tas tūkstantis tai nieko baisaus dar nebūtų, bet tai pradžioj bus tūkstantis, paskui dar, nes tų pabėgėlių plūsta be sustojimo ir niekas nežino, kiek jų dar gali būti. Kaip Orvelas rašė gyvulių ūkyje - po truputį, po truputį, prie visko galima pripratint. Dėl tūkstančio nieks nepyks, paskui dar dėl kelių šimtų niekas nepyks, o paskui žiūrime jau privežta penkiasdešimt tūkstančių. Jei sakytų penkiasdešimt tūkstančių niekas nesutiktų iš karto priimti tiek tokioj Lietuvoj.

A: Kaip jūs bendrai vertinate pabėgėlius?

I: Iš žmogiškosios pusės tai aišku jiems nepasisekė ir taip nususukti, kad čia jų bėdos, iš žmogiškosios pusės mes negalim, bet priimti, kviestis, kad važiuokit čia, viskas bus gerai - nereikia būti tokiems naiviem, žiūrėt pro rožinius akinius ir galvot, kad nieko neatsitiks. Mažas vaikas dabar atrodo labai graudžiai - mažas berniukas ant motinos rankų, kaip tokiame nepadėt, Sirijos karo pabėgėlis. O kodėl nepagalvoja kas bus už dvidešimties metų, gal net už penkiolikos, kai tas mažas berniukas, gal ir našlaitis, kuris užauga ir pradeda galvot "kas aš toks esu?" kai jiems devyniolika-dvidešimt metų, ir galimai susiranda internete Islamo valstybė agituoja, kad galima realizuoti savo tikslą realizuoti ir paaugot Alachui savo gyvenimą, tai gal vienas iš tūkstančio taip ir sugalvos padaryt, kad taip yra gerai ir aš esu didvyris. Bet jau vieno iš tūkstančio užtenka, kad kiltų pavojus. Dabar atrodo, kad viskas nekalta, bet kas bus kai jie paaugs, tie našlaičiai, juk atvažiuoja dauguma jauni vyrai, paaugliai, jie neturi šeimos, socialinės aplinkos, išplėsti ieškos savęs ir tada ieškantį, pasimetusį žmogų labai lengva patraukt į ekstremizmą.

A: Tai jūs manote, kad tai galėtų virsti kažkokia grėsme?

I: Mažas procentas, bet užtenka vieno iš tūkstančio, kad tai būtų grėsmė. Kam reikia to pavojaus?

A: Ar jūs asmeniškai esate kokiomis nors aplinkybėmis susidūręs su pabėgėliais?

I: Tiesiogiai turbūt ne. Lietuvoj tai nėra tekę, nes Lietuvoj gal tik dvi šeimos atvežtos, tai neteko.

A: O kaip jūs manot, kas labiausiai veikia jūsų pažiūras į pabėgėlius, arba iš ko kyla tas vertinimas?

I: Nežinau, gal iš tautinių pažiūrų. Aš pirma esu lietuvis, po to europietis.

A: Aišku. Galbūt kažkas veikia jūsų požiūrį, yra koks nors autoritetas?

I: Na apie pabėgėlius nemažai esu skaitęs žiūrėjęs Zigmo Vaišvilos nuomonę, kaip jisai argumentuoja, ir man ta nuomonė yra priimtina.

A: O gal kalbatės su aplinkos žmonėmis apie tai, ar jums tai aktualu?

I: Ne, tai nėra aktuali diskutuotina tema. Gal šeimoj, bet nėra kad kiltų kažkoks ginčas, visi pritaria, kad nususukti negalima, bet kad jie važiuotų čia tai irgi nereikia. Bet tokio sprendimo nebus, nebūna taip, kad ir avis sveika ir vilkas sotus.

A: Kaip manote, ar apskritai reikalinga pabėgėlius integruoti į visuomenę?

I: Integruoti yra reikalinga, mes galim įsivaizduot, kad tai įmanoma, bet yra dėsniai, kurių nepakeisim. Galim norėt daug, tokių integravimų yra buvę daug - norėjo sukurt sovietinį žmogų, integruot visas sovietines respublikas, bet ar kažkas išėjo iš to. Kodėl dabar turėtų išeit? Romos imperijoje buvo bandoma suintegruoti, kad būtų Romos pilietis, ji irgi subyrėjo ir visi išvaikščiojo kas sau, kodėl dabar turėtų integruotis ir viskas būtų vienoda. Žmogus iš prigimties atsineša tą savo tautinį paveldą ir save priskiria kažkokiai grupei. [...] Kaip fizikoj yra dėsniai, prieš juos nepašokinėsi, taip yra ir tie socialiniai dėsniai, kuriuos per amžius rodo istorija, jei du tūkstančius metų taip vyko tai kodėl reikia manyt, kad dabar padarysim kažką kitokio, galim bandyt kažką padaryt, bet dėsnių nepakeisi, tai yra dėsniai. Vienos spalvos žmonės telksis vienoj vietoj, nebus kaip šachmatų lentoj kad įsimašytų, matosi kur juoda, kur balta ir šachmatų lenta niekad nebus pilka.

A: O kodėl tai svarbu juos integruoti?

I: Tai integruoti reikia tam, kad nekiltų kažkokie pykčiai, grupuotės, kaip yra Amerikoj tarkim, yra juodaodžių kvartalai, kur yra nedarbas, narkotikų prekyba, visokių gaujų karai, ten tokie dalykai vyksta. Bet jei pavyktų juos išdalint ir integruot į visuomenę. Galim bandyt integruot, bet tų pavyzdžių pilna, kur jie nesiintegruoja. [...]

A: Kaip jūs manote, ar tiems pabėgėliams perkeltiems į Lietuvą turi būti padedama integruotis, ar jie turi bandyti tai daryti patys, savarankiškai?

I: Savarankiškai jie neįsilies tikrai, be jokios pagalbos jiems bus tikrai sudėtinga. Su pagalba, jei kokį darbą surast ar veiklos, užimtumo jiems. Jie atvažiuoja į kitą šalį ir turi gyvent, nors nieko nei pažįsti, nei draugų turi, bet draugai iš karto to paties likimo ir vėl jie telkiasi pabėgėliai į vieną krūvą, vėl savose sultyse verda ir tik atskirtis didėja, o ne integracija.

A: O kaip manot, kas tą pagalbą turėtų suteikti?

I: Tai savivaldybės, iš aukščiausios valdžios čia nereikia, nes toje vietoje, kur jei paskirs, ten ir turėtų būti savivaldybių, seniūnijų jos ten turėtų, nes savivaldybės toliau žmonių, tam ir skirtos vietinės valdžios, kad tiesiogiai su žmonėmis bendrautų. Gali ir iš visuomenės atsirast tokių, kur vargšams dalina sriubą, užsiima su vaikais socialiniuose dienos centruose, tai gal ir čia tokių žmonių yra [...]

A: Kaip manote, kokia pagalba yra reikalingiausia?

I: Pagrindinis, kad darbo vietą turėtų, nes jei neturės darbo tai jie šlaistysis gatvėmis ir iš karto socialinė įtampa kyla. Vėlgi patys lietuviai važiuoja kitur ieškot darbo, nes čia neranda tinkamo darbo, tai kodėl reikia norėt, kad jie čia atvažiuavę norės dirbt jei Vokietijoje jie gaus geresnę pašalpą, net nedirbdami ten gyvens geriau nei čia nedirbdami. Lietuviai vis tiek žino, kad čia mūsų žemė ir galim dėl savo šalies paaugot, o jie galvos kodėl aš čia turiu vargt. [...] Jeigu jaunas žmogus iki dvidešimt penkių- dvidešimt šešių metų nedirba, tai jis praranda savo įgūdžius, praranda

motyvacija, jis gali tada niekad nebedirbt ir valstybė turės pašalpinį. Tai jei atvažiuoja, ypač jaunesnių, ir iš karto gauna pašalpą, nedirba, tai mes pensininkam neturim iš ko mokėt pašalpų, tai jiems mokėt išvis nesąmonė būtų. Lietuviai turėtų pilną teisę piktintis, kodėl jiems sudaromos tokios sąlygos, o saviem žmonėm gaila.

A: Minėjote, kad galbūt atsirastų savanorių, kurie galbūt norėtų padėti. O ar jūs pats norėtumėte padėti tiems į Lietuvą perkeliams pabėgėliams?

I: Gal aš laiko nelabai rasčiau. Kalbant apie norą tai nelabai.

A: Tai nenorėtumėte ir nepadėtumėte?

I: Turbūt, aš tikriausiai atsiribočiau.

A: Kaip manot, kodėl?

I: Kaip sakiau, aš nelabai norėčiau, kad jie čia būtų, tai būtų pats sau prieštaravimas - jei nenori, kad jie čia būtų tai eit jiems padėt. Tai ar eit jiems padėt, kad jie integruotųsi ir nieko blogo nepadarytų, ar tiesiog jau geriau jie nesiintegruoja, vienas prisidirba ir bus pretekstas, kad jau gali eit iš čia.

A: Kaip manot, kas labiausiai lemia tą apsisprendimą nepadėti?

I: Galim grįžt į pačią pradžią, kad Lietuva išliktų, kad Lietuva yra čia gimusių žmonių kraštas, o ne žmonių norinčių čia atvažiuot. Tai jeigu čia atvažiuoji ir ramu, gražu, žalia iš dykumų atvažiavusiems, bet čia yra Lietuvos žemė, tų kas čia gimė, o jeigu pradės važiuoti visi kurie nori, tai Lietuvos - gal kaip valstybė liks - bet tautos tai abejoju, nes kiek tautų yra ne viena, ne dvi mirusios. Tautos gimsta, miršta, tai natūralus procesas, tai kol tą lietuvių tautą galim išlaikyt, tai dėl to reik stengtis.

A: O kaip jūs manote, jei vis tik padėtumėt pabėgėliams, jei taip nuspręstumėt dėl kažkokių priežasčių, ar tai galėtų kažkaip paveikt jūsų gyvenimą?

I: Tai padėjus kitam žmogui visada pasidaro geriau.

A: O kažko tikėtumėtės iš to?

I: Šiaip moralinis pasitenkinimas. Kai padedi žmogui tai yra malonu, matai kad kažką padarei ir kitam geriau. Tai tokia žmogiška savybė. O kažkokios materialinės, socialinės naudos tai nežinau. Savanoriaujant, padedant kitam jei tikiesi tokios naudos tai nelabai skaniai kvepia.

A: O jūs tikėtumėtės kažkokio grįžtamojo ryšio?

I: Žmonių visokių yra, ir tarp tų pabėgėlių visokių žmonių yra. Yra tikrai gerų žmonių nuoširdžių, kuriems jei padėsi tai jie atsilygins dešimt kartų daugiau. Yra visokių žmonių, gali kaimynui padėt. Nuneši jam obuolių priraškęs, tai jis kitą dieną atneš tau kriaušį, morkų, bulvių prikroves, o kitam nuneši ir jis gali su tavim net nesisiveikint. Tai žmogiškos savybės, apibendrint negalim. Jei žmogus jaučia atsakomybę už save ir kitus, tai jei jis sulaukia pagalbos, tai jis ir atsilygins taip pat.

A: O kaip manot kokios būtų didžiausios kliūtys padėti?

I: Iš vidaus tai nusiteikimas, nusistatymas, o iš aplikos tai gal visuomenės pasyvumas, nes dažnai kai iniciatyvos daromos didžioji dalis sako kam čia to reikia, iniciatyvos niekas nerodo ir tai gali būt kova su vėju malūnais.

A: Ar jums pačiam svarbi aplinkinių nuomonė apie integraciją?

I: Svarbi tiek, kad pažiūrėt kiek tauta sąmoninga ir kiek jie nori išlaikyt savo veidą, savastį, nes jeigu jiems vienodai, kas bus, tai manau jiems nerūpi ta Lietuva bus ar nebus, tai man šitai svarbu, kad žmonėm rūpėtų kokioje aplinkoje gyvena jie ir gyvens jų vaikai ir nebūtų tas pats. [...] Kad vertintų tai, ką čia gavo, ką lietuviai per amžius sukūrė, dėl tos žemės kiek kraujo išlieta, mes ją gynėm karuose, tremtys buvo, tai kad vertintų kad tai yra vertybė. [...]

A: Kaip jūs manot, jei kitas žmogus jus paragintų prisidėti priimant pabėgėlius, gal artimas ar brangus žmogus, ar žmogus kurį gerbiate?

I: Aš visų pirma paklausčiau to brangaus žmogaus - ar tu tikrai nori padėti? Ir kodėl, argumentuok kodėl nori padėti. Jei jis man argumentuotai atsakytų tai aš tada pagalvočiau. [...] Kad kitas pasakytų "darom" tai aš tikrai nesiimčiau ir nedaryčiau.

A: O jums pačiam yra svarbu kokią religiją tas pabėgėlis išpažįsta?

I: Religija, tikėjimas yra kiekvieno žmogaus laisvė pasirinkti. Tai man netrukdo kokia jų religija, bet tai neturi trukdyti kitiems. Neturi dėl to būti, kad jie svarbesni. Jei jie yra kitos religijos, tai turi būti savo vietoj viskas, turi neišsišokti.

A: O gal jūs turit kažkokių preferencijų, kažkokia religija jums būtų labiau priimtina?

I: Tarkim tokioje Lietuvoje tai aišku katalikų, Lietuva yra katalikiškas kraštas ir tie kitos religijos žmonės, kurie čia atvažiuotų, iš karto sukeltų tam tikrą konfliktą. Tarp religijų konfliktai natūraliai kyla. Nes visada atsiranda žmonių, kurie linkę į fanatizmą tiek iš vienos tiek iš kitos pusės. Tai kuo daugiau bus skirtingų religijų tai tuo daugiau bus galimų konfliktų. Nesakau, kad bus tie konfliktai, bet bus terpė tiems konfliktams atsirast. [...] Jeigu jis turi kažkur mečetę ir į ją nueina ir viskas vyksta kaip jam priklauso, tai man netrukdo, man ir vegetarai netrukdo, tegu valgo tas savo salotas, bet tegu nesako, kad man reikia jas valgyti. Žmogus laisvas, ir dabar Lietuvoje yra musulmonų, yra protestantų, yra ir naujus tikėjimus išpažįstančių, tegu. [...]

A: Ar žmonių skirtingumas jūsų supratimu trukdo visuomenės funkcionavimui?

I: Yra pliusų ir yra minusų. Kai yra skirtingų žmonių tada atsiranda skirtingų nuomonių, kiekvienas su savo skirtinga patirtimi gali priimt naudingesnį sprendimą. [...] Kai yra skirtingų žmonių komanda gali dirbt geriau, negu kai visi yra vadybininkai. Tai reikia kad būtų pasiskirstę, reikia ir valytojų, ir buhalterių ir protaujančių ir inžinierių, kad kiekvienas turėtų savo užduotį, čia toks iš pliusų. Įvairi visuomenė yra įvairių miničių, galim judėt į priekį. Iš minusų, tai kai skirtingi žmonės ir iš karto matosi, kad jie kitokie tai vėl ta integracija yra sunkesnė, kai žmonės akivaizdžiai skirtingi. Ir kai yra protingi žmonės, baigę universitetus, bendrauja su tokiais pat, o ne su kokiais bombais, o bombai bendrauja

tarpusavyje. Jie randa į save panašių ir su jais bendrauja, kitaip būtų neįdomu, todėl bendraujam su į save panašiais. Tai yra dėsnių ir mes to nepakeisim [...]

A: Ar esate girdėjęs apie parapijų pagalbą pabėgėjams?

I: Ta bažnyčia kurioj lankausi, tai ji padėjo.

A: O kaip jūs tai vertinat?

I: Kažkokių ypatingų emocijų nesukėlė, gerai, atvažiavo šeima, juos apgyvendino, gerai padėjo. Islamo valstybė gal būtų jiems galvas nupjauščius, bet dabar žmonės gyvena, tai gal gerai, kad padėjo.

A: O kaip manot, kas juos paskatino?

I: Nežinau, gal iš tos bažnyčios mokymo - padėt kitam, padėt neturinčiam namų, duot pastogę, atsigert, žmogiškumas.

A: O kodėl jūs nusprendėte nedalyvauti jūsų parapijose veikloje priimant pabėgėjus?

I: Aš šiaip nežinojau, tiesiog netyčia išgirdau kad kažką priėmė.

A: O vėliau nenorėjote prisijungti?

I: Ne, nebuvo nei noro didelio, nei laiko.

A: O jums pačiam būtų svarbu, jei jūsų parapijos kunigas, vyskupas ar popiežius išreikštų tą norą padėti pabėgėjams?

I: Čia toks klausimas. Kodėl jie taip garsiai ten kalba, kad reikia padėti, gal jie sugalvoja taip pasireklamuoti - koks esu geras. Kiek yra nuoširdumo padėti žmonėms, čia tas yra svarbiausia, o kad pasireklamuoti tai nemažai yra dabar.

A: Jūs manot, kad ta pagalba iš Bažnyčios gali ateiti dėl noro pasireklamuoti, noro parodyti savo gerumą?

I: Kartais tikrai žmonės nori parodyti. Bažnyčia tai, aš bent taip tikiuos, kad iš žmogiškumo daro, o pavyzdžiui valdžioj kai yra pasisakymai tai tiesiog noras pasirodyti, kad jie nori padėti. Jei jie nenori padėti paprastam lietuviui, tai kodėl jie nori padėti iš kokio Afganistano ar Sirijos pabėgusiam.

A: O kaip manot, kodėl yra svarbu tų žmonių nuoširdumas ar nenuoširdumas, jei padedama?

I: Tada kai žmonės daro kažką su meile nuoširdžiai, tai iš karto daug tvirtesnė visuomenė, tai yra pagrindas. Jei vieną darbą gali daryti atmetinai, dėl vaizdo, tad dar kitą, tai tada žmonės ir būna nelaimingi.

A: Norėčiau sugrįžti į pradžią, kai mes kalbėjome apie tuos perkeliamus tūkstantį šimtą penkis žmones, kaip manote, ar tas skaičius yra reikšmingas?

I: Tas skaičius tai ne, tūkstantis žmonių tai tokiai Lietuvai nėra labai baisus skaičius.

A: Ačiū už interviu.

Informantas A7

A: Taigi, ar jūs bendrai pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Sakyčiau, kad ne.

A: Gal galėtumėte papasakoti kodėl jūs tam nepritariate?

I: Manysčiau, kad mums kaip valstybei, kuri dar tik atsikūrė, tai yra nelabai geras reiškinys, nes mes ir taip turime labai daug problemų su esančiais kitataučiais, kurie nenori pripažinti Lietuvos kaip valstybės.

A: O kaip jūs vertinate pabėgėjus?

I: Iš dalies galima suprasti žmones, nes karas yra tikrai baisus dalykas, bet man labai keista, nes kiek aš žiūriu per televiziją, tai bėga jauni vyrai, kurie iš tikrųjų turėtų ginti savo šalį.

A: O kaip jūs manote, dėl ko jūsų požiūris toks, galbūt, šiek tiek neigiamas į juos?

I: Sunku man pasakyti kaip yra nepabuvus toj šaly, nes daugiausiai susiduri su tais, kas iš tos šalies bėga. Dar norėčiau pasakyti, kad yra labai didelis kultūrinis skirtumas - ir tradicijos, ir paveldas - viskas ir tai mums nėra labai artima.

A: O ar jūs esat asmeniškai susidūrusi su pabėgėjais kokiomis nors aplinkybėmis arba kada nors gyvenime, nebūtinai šios pabėgėlių bangos metu?

I: Jeigu čia konkrečiai, man apie tą tautybę kaip Sirija ar aplamai? Apie sirijiečius ar aplamai?

A: Galima bendrai.

I: Bendrai tai pavyzdžiui pažiūrint į rusų tautybės žmones, kurie bėgo ieškodami geresnio gyvenimo iš savo šalies Rusijos, tai jie, negaliu pasakyti, kad jie labai daug... Aš kalbu apie tarybinį laikotarpį, apie bolševikiškus laikus, kai bėgo net patys geriausi, ieškodami, ir nesugebėdami savo šalyje rasti savęs, bėgo geresnio gyvenimo, ir pasakyčiau, kad kažką ne labai gero atnešė mums. Aš turiu tokią patirtį, kad jie kaip slavai daugmaž ir kultūriniai, ir tikėjimo atžvilgiu vis tiek artimesni; o pavyzdžiui sirai - arabai, vis tiek ta jų kultūra kita. Bijau, kad čia gali būti ir kultūriniai padariniai. Netolerantiškumas irgi gali būti.

A: Jūs pasakojote apie pabėgėjus vėlyvesnio laikotarpio, iš Rusijos, ir jūs manot, kad tai buvo toks labiausiai kaip neigiamas dalykas?

I: Aš negaliu pasakyti ar teigiamas, ar neigiamas, bet vis tiek žmonės, gal tada ir sąlygos buvo kitokios, aišku, tvarka buvo, sprespauda. Ta pretenzija „mano tautos“ kaip mano tautos menkinimas. Aš iš tos pozicijos, kad mums dar labai sunku, mes dar patys savo valstybę atkuriamo, Ir nors 25 metai praėjo - mes dar jos neatkūrėme, mes tik bandome ir užtenka mums nors šiek tiek pareikšti savo pasididžiavimą, mus iškart pradeda vadinti nacionalistais, nes mes maža tauta, galėtų mus suprasti didesnės tautos, kad mums reikia išlikti, bet jie kaip tik nori mus pažeminti, suniekinti. Yra problema, kad mes dar neatkūrėm ir esam maži ir dar ateis iš visai kitos kultūros, tokios agresyvios kultūros. Jau užtenka pasižiūrėti, jų čia daugiau yra - jaunimo, tai vien iš jų elgesio.. Kažkaip taip.

A: Jūs minėjot tokį dalyką, kad agresyvi kultūra, o ką jūs laikote agresyvia kultūra? Arba ką jūs turite galvoje?

I: Visų pirma tai yra pietiečiai, jie karšti jau vien pagal temperamentą tokie yra, paskui yra jų religija, kuri sako, kad nei viena realybėje neneša smurto, bet patys žmonės religiją perverčia ir taiko savo tam tikriems kėslams. Tas pietietis, aš

taip ir priimu kiek jį matau, nes man sunku spręsti kaip yra gyvenime. Ten kur jų žemė, kai jie yra šeiminingai, bet va kiek aš taip susidariau nuomonę, kad jie yra karšti ir ypač jei imant tai, kad vis dėlto ten yra patriarchatas ir tai reiškia, kad vyras visada yra teisingas ir ambicijos žymiai ryškesnės. Manychiau, kad jie vis tiek yra žymiai agresyvesni.

A: O kaip jūs manote ar tie 1105 pabėgėliai yra daug?

I: Aš galvoju, kad daug, nes mes patys dar skurstam ir dar išlaikyti ir tuo labiau, kad, vėl grįžtant prie kultūros.. Aš nežinau, bet kiek čia buvo „super“ nauja šeima atvažiavusi ir ji bandė įdarbinti (aš tik girdėjau, tikrai nežinau) į „Skustabarzdžių“ įmonę, pamatė, kad jis nelabai kažką sugeba, o reikalavimai labai aukšti. Aplamai imant tai jie visi nori ne į Lietuvą, o kažkur, kur geriau, tai jų tikslas ir yra geresnis gyvenimas nieko neatnešant ir neįnešant į tą šalį. Tai va ta pozicija – „aš noriu gerai gyventi“, bet palaukit, aš atsiprašau – pirma tai šaliai sukurkit kažką, kad ta šalis leistų jums. Ta pozicija man iškart kelia abejones, kad jie čia tikrai atvažiuoja.

A: O kaip jūs manote ar apskritai yra svarbu tų pabėgėlių integracija Lietuvoje? Tada, kai jie jau bus perkelti.

I: Jeigu jie jau tikrai bus perkelti, tai yra tikrai labai svarbu jų integracija.

A: Gal galėtumėte papasakoti plačiau kodėl jūs manot, kad tai yra svarbu?

I: Todėl, kad mums reikia su jais gyventi, o jeigu jie, pavyzdžiui, ne integruosis, o kursis kažkokiomis bendruomenėmis savo, tai čia kaip ir gaujos gausis. Galima taip suprasti.

A: O kaip jūs manot, kas labiausiai lemia tos integracijos sėkmingumą?

I: Visų pirma tai jų pačių geranoriškumas ir suvokimas, kad vis dėlto jie yra svečiuose. Galiu duoti pavyzdį kai čia labai "nuskambėjo" kai olandai atvažiavo ir kepa savo „vafliukus“ televizijoje ir man keisčiausia, kad tiesiog priimtina, aš tiesiog nustebau, kai pasakė, kad visų pirma atvažiavus į tą šalį tu turi išmokyti jos kalbą ir laikytis tvarkos. Tai žmonės, kurie važiuoja ir jų tikslas yra visai kitoks.

A: Ar jūs manote, kad tų pabėgėlių, į Lietuvą atvykstančių, tikslas yra kažkoks kitoks negu įsikurti visuomenėje?

I: Visų gal ne, bet aš sakau dar kartą, pasikartosiu, kai aš matau per televiziją kokie ten pabėgėliai.. Tai jauni vyrai, kurie iš tikrųjų turėtų ginti savo šalį ir arba prie tų prisidėti arba prie tų, o ne bėgti kažkur.

A: O kodėl jums atrodo, kad jie turėtų savo šalį ginti?

I: Todėl, kad tai kiekvienos tautos pareiga yra ginti savo šalį. Jeigu tauta, sakykim, kad kiekvienos valstybės piliečio praeiga yra ginti savo valstybę. Tai jeigu jie bėga iš savo valstybės - jie yra ne piliečiai tos valstybės. Tai ar bus jie piliečiai kitoje valstybėje, jeigu jie nesuvokia, kas yra pilietiškumas?

A: Tai jūs manote, kad jie tiesiog nesugebėtų būti mūsų piliečiai. lygiai taip pat kaip jie nebuvo savo valstybės?

I: Vienintelis kuo jų pabėgimą galima pateisinti tai tuo karu, bet aš manau, abejoju, kad jie bus geri piliečiai kitoje šaly.

A: Vis tik jūs tvirtinate, kad juos integruoti reikia, tai kaip jūs manote ar jiems turi būti padedama integruotis ar jie turėtų tai daryti savarankiškai?

I: Manau, kad jie pirma turi parodyti norą integruotis, o tada juos gali ir priimti, o jeigu juos per jėgą mes integruosim, tai kyla klausimas ko iš mūsų tikėdamiesi jie čia atvažiavo.

A: O kaip jums atrodo, kokia pagalba yra svarbiausia, kokia pagalba jiems turėtų būti teikiama vos atvykus ir vėliau?

I: Visų pirma aš manau, kad jie turėtų išmokyti kalbą, kalbos barjerą perlipti, tuo pačiu būti supažindinti su tam tikrais mūsų įstatymais ir tvarka. O pradžioje pirmiausiai turėtų būti suteiktas socialinis būstas ir kažkokie tai apmokymai darbams.

A: O kodėl jūs pirmenybę teikiate tam kalbos mokymui ir panašioms dalykams? Kodėl jums atrodo, kad tai yra itin svarbu?

I: Kiekvienai tautai yra labai svarbu išlaikyti savo kalbą ir jeigu mes pradėsime su jais kalbėti kitom kalbos, kas liks su mūsų kalba? Ir visų pirma man bendrauti savo šalyje reikėtų savo gimtąja kalba.

A: O kaip jūs manote, kas tą pagalbą tiems pabėgėliams turėtų teikti? Sakykim tiek tą pagalbą randant pirminį būstą, tiek tie darbo apmokymai, tiek kalbos mokymas?

I: Aš manau, kad yra įsteigtos įvairios tarnybos, jų daug "priviso" atsiprašant, kad iš tikrųjų jos turėtų atlikti savo darbą tiesioginį. Aš manau, kad tos tarnybos kol kas dar kažkaip labai merdi.

A: Ar jūs pati padėtumėte tiems į Lietuvą perkeliams pabėgėliams? Ar jūs norėtumėte jiems padėti kuo nors?

I: Asmeniškai? Ne. Aš jiems asmeniškai nieko negaliu padėti. Tik galiu būti jiems tolerantiška, jeigu jie elgsis kaip atvykę į svetimą šalį ir bandydami integruotis į ją.

A: O jūs labiau nepadėtumėte dėl to, kad jūs negalit to padaryti ar dėl to, kad jūs nelabai norėtumėte?

I: Tiesiog aš net nežinau kaip galėčiau jiems padėti. Savo būsto tai tikrai neatiduočiau, net ir Birutė Vėsaitė sakė, kad Lietuva priims, o ji tikrai nepriims jų. Tai taip, jeigu jau taip nusprendė ir jeigu jie tikrai atvažiuos čia - nieko nespėsi. Turėsi kažkaip tai taikytis ir gyventi šalia.

A: O jeigu taip pasvarščius šalia to tiesiog buvimo, tolerancijos taip pat yra labai svarbu ir galbūt jūs įsivaizduojat kokius būdus, kuriais jūs jiems galbūt galėtumėte dar kažkuo padėti?

I: Nelabai įsivaizduoju, bet aš dabar pagalvoju ar aš norėčiau, kad mano name gyventų tie pabėgėliai. Tikrai nenorėčiau, nes aš jausčiausi su jais nesaugiai. Jie patys padarė apie save, gal čia kažkas pasistengė, gal patys pabėgėliai, kurie atvažiuos pas mus, gal jų šeimos tokios nėra, bet kaip matosi iš šono, jie sukelia nesaugumo jausmą.

A: Gal galėtumėte pasvarstyti, kaip jūs manot, iš kur tas nesaugumas kiltų jeigu jūs nenorėtumėte su jais gyventi kaimynystėje?

I: Visų pirma, vėl aš grįšiu prie jų kultūrinio paveldo, jų tradicijų, jų sampratos, nors aš nelabai galiu pasakyti, kad aš labai pažįstu iš tiek, kiek esu mačiusi ir kiek man tenka.. Irgi negalėčiau tiesiai šviesiai pasakyti, gal labiau pažinusi juos, gal pakeisčiau savo nuomonę, bet šiuo metu kol kas jie man kelia nepasitikėjimą.

A: Norėčiau pasiteirauti, kaip jūs manote, ar ta pagalba jau į Lietuvą perkeltiems pabėgėliams turėtų būti skiriama jiems visiems be išimties ar galbūt turėtų būti skiriama atsižvelgiant į kažkokias tai jų asmenines pastangas ar dar kažką, kas, galbūt, jiems būtų svarbu?

I: Aš manau, kad pradžiai jiems ta pagalba turi būti teikiama, o paskui jokios pagalbos. Būtų kažkoks tai terminas, kada jie turėtų adaptuotis, išmokti kalbą, susipažinti su gyvenimo būdu, susipažinti bent jau su mūsų tauta visų pirma, kuo mes gyvenam, kad jie galėtų prisitaikyti šalia savo tradicijų. Ir tam tikram laikotarpiui padėti, o kitu laikotarpiu jie turėtų patys gyventi, nes jie tada tampa, aš taip suprantu, jie tada turi tapti, jeigu jie jau pradeda gyventi pas mus jie turi tapti mūsų valstybės piliečiais ir kaip piliečiai turi vykdyti visas pareigas valstybei.

A: O kaip jūs manote, jeigu jūs padėtumėte pabėgėliams, jeigu bendrautumėte su jais, ar tai kažkaip paveiktų jūsų gyvenimą?

I: Aš manau mano gyvenimo nepaveiktų, jeigu aš jiems padėčiau.

A: O jūsų nuomonę?

I: Jeigu aš juos geriau pažinčiau, nes kaip ir kiekvienoj tautoj, ir pas juos tikriausiai, yra visokių žmonių - ir vienokių, ir kitokių, tai jeigu tolerantiškus žmones sutikčiau.. Bet vis tiek jie yra pietiečiai. Jie karšti ir dar tas patriarchatas skiriasi nuo matriarchatinio požiūrio.

A: O jūs tikėtumėtės kažkokio grįžtamojo ryšio iš jų, jeigu jūs užmegztumėte ryšį, bandytumėte jiems padėti?

I: Aš manau, kad iš kai kurių žmonių būtų grįžtamasis ryšys. Labai būtų įdomu, aišku, gal ir gerai būtų pakeisti savo nuomonę.

A: Nebūtinai, aš jums tikrai nenoriu nieko "primesti". O kaip jūs manote kas labiausiai jus stabdo nuo tos pagalbos? Kas, galbūt, jums arba trukdytų išoriškai, arba iš vidaus jiems padėti?

I: Aš manau, kad jeigu aš ir taip jau padėsiu jeigu valstybė mokės jiems pašalpas. Valstybė taigi viską išskaičiuos, mano irgi, mano ten dalis irgi bus, tai aš manau, kad ir taip jiems padėsiu. O asmeniškai tai tiesiog priklausys nuo situacijos. Aišku, jeigu vaikai, tai niekas tų vaikų juk neskriaus. Jeigu muštų vaikai vaiką jų tą atvažiuosų tai, aišku, kad aš ginčiau tą vaiką, nes žmogiškosios savybės visada eina pirmiau. Nesvarbu net jei jie ir būtų atvažiuavę.

A: Ar jums svarbi aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius?

I: Nelabai galiu atsakyti ar svarbi. Ji nėra svarbi, bet kad ji veikia, daro įtaką, suformuoja tam tikrą supratimą, kai tu pats nesi susidūręs, nesi bendravęs ir tas bendras pasakojimas, įvykiai visi.. Kad ir, tarkim, pasiskaičius tradicijas ir apie jų apeigas, jos iš tikrųjų yra kaip ir įstatymas. Tai jos irgi daro tokių neaiškumų ir sukelia toki klausimą: "kodėl jie taip?" Daug kalbų vis tiek daro kažkokį tai pirminį įspūdį.

A: O kaip manote ar yra kažkoks žmogus, kurio nuomonė itin reikšminga jums sprendžiant apie šitą dalyką?

I: Man tai ne. Aš dar negaliu pasakyti tiesiai šviesiai, negaliu teigti, kad jie yra tokie arba kitokie, nes aš dar pati nesu susidūrusi, bet sakau, žiūrint į visą tą jų kultūrinį tą.. Tai jie skiriasi nuo mūsų ir čia jau niekas nepaneigs, kad jų kultūra ir jų papročiai yra kitokie nei mūsų.

A: O kas jums atrodo, kas labiausiai veikia jūsų nuomonę, kai jūs ją susikuriate? Iš kur daugiausiai ateina informacijos?

I: Tai aišku, kad žiniasklaida, ypač įvykiai, kurie vyksta Europoje dabar. Daugiausiai sąmyšių, galbūt, šitas irgi tikėtų. Aplamai, grįšiu vėl prie to paties, mes dar patys nesusitvarę ir priimti svetimą, kai valstybė nesusitvarko su viduje esančiais įvairių tautybių žmonėmis ir dar priimti svetimus yra sudėtinga.

A: Kaip manote, jeigu kažkokie kiti žmonės, kurie jums yra artimi arba žmonės, kuriuos jūs gerbiate, jums pasiūlytų kažkokiu būdu jiems padėti ir, galbūt, labiau tiesiogiai, ar tai paskatintų jus prisidėti? Ar jūs manote, kad tada labiau norėtumėte įsitraukti?

I: Nemanau, net jeigu tie žmonės padeda jiems aš jų pavyzdžius pasižiūrėsiu, įvertinsiu. Laikas praeis, tada pakeisiu nuomonę ir galėsiu tada sėkmingai padėti.

A: Aišku. O ar jums pačiai yra svarbu kokią religiją pabėgėlis išpažįsta?

I: Man, taip? Asmeniškai man nesvarbu, bet jeigu imant mūsų valstybę.. Aš grįžtu prie to, kad mes dar kažkokioj sunkioj stadijoj atkuriant savo valstybę. Tai jos atžvilgiu, manyčiau, kad dar nepasiruošę.

A: O kodėl jūs manote, kad valstybės atžvilgiu gali būti svarbu ir jums asmeniškai tai nėra svarbu?

I: Kadangi aš tolerantiška, man atrodo, kad visi tolerantiški. Ir manau, kad mano tauta irgi yra tolerantiška. O tas tolerantiškumas mūsų labai brangiai kainavo ir dar vis kainuoja labai brangiai. Iš istorijos pamokų, tolerancijos, galiu teigti, kad yra pavojinga.

A: Tai jūs manote, kad valstybei, tai, kad jie yra kitos religijos, gali kelti kažkokį pavojų?

I: Kol dar ta valstybė yra neaiškioje stadijoje, nes tikrai mūsų valstybė, dar labai neaiškioje vystymosi stadijoje, atkūrimo. Kokios naujovės, ji nestipri.

A: Kaip jūs manote, Lietuva bendrai yra pasiruošusi pabėgėliams padėti?

I: Ne. Ekonominiu klausimu tai tikrai ne, bet gal dar moraliniu klausimu, bet ekonominiu tikrai ne.

A: O kaip manote, ar visuomenė yra pasiruošusi?

I: Manau, kad irgi ne.

A: O kaip manote, kokia problema yra visuomenėje, kad ji yra nepasiruošusi tuos žmones priimti?

I: Pati visuomenė dar nepilietiška. Pačiai visuomenei dar reikia augti iki pilietiškumo.

A: Dabar dar norėčiau užduoti keletą klausimų apie religines bendruomenes ir jų veiklą pabėgėlių integracijos stotyje. Kaip jūs manote, ar parapijų bendruomenės turėtų padėti pabėgėliams ar jos tiesiog turėtų nesikišti į šį klausimą?

I: Aš kiek girdėjau, kiek žinau, tai jos jau sprendžia dėl tos pagalbos katalikams padėti. Nežinau aplamai, jeigu imant iš religinės pusės tai turėtų padėti bendruomenės.

A: O kaip manote, kas paskatino parapijas padėti tiems pabėgėliams?

I: Aš manau, kad iš Vatikano eina irgi.

A: Tai jūs manote, kad tas sprendimas yra priimamas ten, kažkur viršuje?

I: Manau, kad taip.

A: Kaip jums atrodo, kaip tos parapijos, bet kuri parapija ir, galbūt, net jūsų parapija, galėtų tiems pabėgėliams padėti?

I: Neįsivaizduoju, aš tiesiog bent jau girdėjau kaip Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje kunigas klausė žmonių ar kas galėtų priimti kelias šeimas. Bet jie turi, ten yra tokie, atkurti vienuolynai, tai galėtų juose tada pradžioje, kol integruosis pabėgėliai. Ten juos galėtų apgyvendinti - didelės teritorijos, tai kodėl gi ne? Gerai pagalvojus galėtų jie su savivaldybe sudaryti kažkokias tai sutartis, susišnekėti, vienuolynuose priimti tam tikram laikui ir mokesčių mokėtojų pinigai ne taip smarkiai "išplauktų". O vėliau, kai jie jau integruosis, jie patys pradės gyventi.

A: O ar jūs pritariate tam, kad kai kurios parapijos tiems pabėgėliams padėtų?

I: Jeigu jie mano, kad to reikia, tai tegul jie ir padeda. Čia jau kiekvieno žmogaus pasirinkimas ir aš nesakau, kad aš nepadėčiau, tik nelabai įsivaizduoju kaip aš galėčiau padėti. Sudėtinga, vis dėlto sudėtinga.

A: O kaip manote, kas galėtų paskatinti parapijas nepadėti? Ar tiesiog neteikti pagalbos,

I: Aš manau, kad jeigu parapijos, tai aš įsivaizduoju, kad padeda katalikams ir priima katalikų šeimas. O jeigu nepadėti, tai nebent jei būtų išpuolis prieš tikėjimą. Tai tikrai nepadėtų. Nors irgi klausimas, turėtų kažkaip toleruoti, kažką aiškinti, jeigu iš tikėjimo pusės.

A: O kaip manote, ar apskritai yra kažkokių kliūčių, trukdančių parapijoms padėti tiems pabėgėliams?

I: Nebent finansinės. Jeigu parapijos pačios apsiima visas išlaidas, tada gal finansinės, nes aš nemanau, kad mūsų parapijos yra labai stiprios finansiškai. Nestipri yra bendruomenė, kuri parapijoje nesurenka tiek daug pinigų. Galima nebent integruoti į bažnyčios veiklą kaip nors juos. Sudėtinga, parapija kreipiasi į parapijiečius, kad jie padėtų. Nesiūlė, pavyzdžiui, Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, kad "jūs priimkite šeimas, o mes jums padėsime ir finansiškai paremsime". Visą našta užmeta parapijiečiams.

A: Bet kaip jūs manote, yra teisinga ar nelabai?

I: Aš manau, gali kreiptis kad kunigai padėtų, bet iš tų kunigų irgi turėtų būti kažkokia tai parama. Ta parama turėtų būti dalinė kažkaip, kad ir tas, kuris apsiima padėti ir jam vis tiek padėti. Turėtų būti kažkokia parama, nes nemanau, kad užkrauti žmogui.. Taip, aš sutinku, jeigu tas parapijietis turi galimybę ir yra finansiškai ir ekonomiškai stiprus tai kodėl gi ne. Dažniausiai tai abejoju ar mūsų verslininkai apsiima tokiomis labdaromis.

A: O kaip jums atrodo, ar ta pagalba pabėgėliams parapijoje gali turėti kažkokį poveikį - būti naudinga arba žalinga?

I: Žalinga tai nežinau kaip, staigiai nesugalvoju, bet papildomas rūpestis tai yra. O naudinga dvasiniame klane, moraliniam klane, bet ekonomiškai tai nemanyčiau, kad būtų kokia nors nauda.

A: O kokią jums dvasinę naudą galėtų turėti? Ar kažkokį moralinį..?

I: Gerą darbą padarė, padėjo artimam.

A: Dar pasiteirausiu, kaip jūs manote, kas labiausiai motyvuoja tuos parapijiečius padėti pabėgėliams?

I: Greičiausiai ne tik tikinčiuosius, bet aplamai žmones. Motyvacija būna tada, kai žmogus bando susitapatinti ir žmogus įsivaizduoja, kad yra to pabėgėlio vietoje. Atsiranda tada gailestis, supratimas. Dažniausiai tai suveikia.

A: Gerai. Ačiū jums už interviu.

Informantas A8

A: Ar jūs pati pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Nu čia kaip pažiūrėsi. Iš vienos pusės tai taip, bet aš galvoju, kad čia jiems, vargšam, labai ne kažką.

A: Galbūt galėtumėte šiek tiek plačiau papasakoti, kodėl jūs pritartumėte ir kodėl manote, jog jiems čia nebus visai gerai?

I: Nu ką žinau, mano požiūris - jei tam žmogui jau ant tiek blogai toj savo šaly, kad jis vargšas į Lietuvėlę pasirinko.. nu ne pasirinko, tiesiog, jį čia atkelia, tai matyt jam tikrai yra blogai. Aš čia mačiau per Velykas, per žinias rodė, 15 metų man atrodo, iš Izraelio lyg, iš Irako, iš kažkur ir jis tris mėnesius čia prabuvęs jau biškį šneka lietuviškai. Galvoju, matyt, jiems čia tikrai kažko reikia. Bet kai parodo, kad 100 eurų duoda jiems čia pragyvent ir jie gyvena vargšai, bet kai ten Alytus sumastė juos ten siųst.. O, dieve mano, nu taip žiauru, nu tai, nu nežinau. Jeigu jiems čia geriau, tai tegu važiuoja ir gyvena.

A: Bet minėjot, kad jiems galbūt Lietuvoje nebūtų itin gerai, tai gal galėtumėt papasakoti šiek tiek plačiau, kodėl?

I: Todėl, kad juos nori siųsti į Alytų, o ten nieko nėra.

A: Aišku. Tai gal dar galėtumėt papasakoti, kaip jūs įsivaizduojate pabėgėlius? Kaip jūs manot, kokie jie yra ir kaip jūs juos vertintumėt?

I: Na, ką žinau, buvo ir tie, kurie su autobusu išvažiavo. Aš iš tikro nesu susidūrusi, aš nemačiau jų. Na kiek ten, nebent per žinias, kiek ten parodė tuos reportažus - buvo visokių: ir labai mažiukų, ir šeimų. Aš iš tikro nelabai pasidomėjau, iš kokių šalių į Lietuvą atvažiavo, ir aš kaip suprantu, jie neturi teisės pasirinkti, kur juos siunčia.. O gal turi, nežinau... O

aš šiaip įsivaizduoju, kad jie turėtų atvykti be daiktų, be kažkokių didelių pinigų sumų. Aš tai vertinu, kad jei jau prisiimė Lietuva atsakomybę, kad turi kažkiek priimti, kad turi padaryti, kad tiem žmonėm būtų... kad oriai jie galėtų kažką daryti, o ne gyventi ir nežinoti, kas ten, kur ten. Nu jie vis tiek nesupranta, kad jeigu juos nusiųsi į kažkokį miestą, kad ten nieks nei angliškai šneka, nei...

A: Kaip aš supratau, jūs nebuvote asmeniškai susidūrusi su pabėgėliais?

I: Ne.

A: Tai gal galėtumėt papasakoti, iš kur daugiausiai sužinote apie juos arba kas labiausiai lemia jūsų požiūrį į juos?

I: Nu kaip, sužinau tai aš vis tiek daugiausiai ne per *teliką*, o per *facebooką* pagrinde. Nu bet tas *facebookas* tai toks savų burbulo ratas, tai aš kadangi esu žmogus toks labiau pasaulietiškas, tai mano burbulas to *facebooko*... Jo, visi ten „jo, norim, priimam, čia viskas gerai“, tai aš nelabai susiduriu su tokiom grupėm žmonių, kurie sako, kad čia jų nereikia, čia blogai. Ta prasme, aš žinau, kad yra tokia nuomonė, bet aš tiesiog konkrečiai nežinau tokių žmonių... Tai va, užtat mano nuomonę tie žmonės ir formuoja. Tarkim, kaip čia pavadinti tuos žmones.. Žymesni. Pavyzdžiui, man labai patinka 15min.lt naujieji žurnalistai, ten ir Pancerovas, ir Gritėnas, ir aišku, kadangi aš daug skaitau, ką jie rašo, tai ir susiformuoja tokia nuomonė, kad čia viskas gerai, kad bet kada ir tau, ir mūsų šaliai taip gali atsitikti.

A: Dar norėčiau paklausti, kaip jūs manote, ar apskritai yra svarbi sėkminga į Lietuvą perkeltų pabėgėlių integracija?

I: Čia žmogiškumo klausimas, man atrodo, nes daug tų Lietuvos žmonių, kurie bijo latvių ar estų, šiaip žmonių iš kitos šalies, o ką kalbėti apie žmogų, kuris atrodo tamsesnis. Tarkim, mano vaikinas yra labai tamsus, tamsūs jo ir plaukai, bet jis lietuvis. Pavyzdžiui, mes nueinam į parduotuvę ir su juo pradeda angliškai šnekėti ir jis žiauriai pyksta, nervinasi. Kad ir H&M pirkome kelnes ir jam angliškai sako kažką, o jis man sako, juk aš lietuvis, tai aš jam sakau: "Koks skirtumas, svarbu su tavim gražiai šneka". Bet tikrai kitą kartą pagalvoji, aišku kai aš dar buvau šviesiau plaukus nusidažius, tai išvis atrodo, kad "o, čia vargšė lietuvaitė, jau pagriebė kas nors". Na, tai man atrodo, kad ir tiem pabėgėliam reikia padėt, bet iš kitos pusės gal ir jie tą šalį padarytų... Na, vis tiek, čia visgi yra Europa, tos sienos atviros, bet gali čia bet kas atvažiuoti. Jeigu nori kažkas iš Afrikos atvažiuot, jeigu jam čia yra gerai, jeigu jis čia nori būti, tai reik džiaugtis, kad šita šalis yra bent kažkam gera.

A: O kaip manai, kas lemia tą sėkmingą pabėgėlių įsiliejimą į visuomenę?

I: Manau, tie, kurie nejaučia kažkokios didelės baimės, tai tiem žmonėm kaip ir nereikia kažko papildomo, bet tiem vyresniem žmonėm, kurie nelabai žino kas čia, kaip, tai gal kad kažkaip... Nu aišku, tų žmonių pagrindinis informacijos šaltinis vis tiek gal televizorius, žinios... Gal galėtų daugiau ne laidų, bet gal reklamų parodyti, kad pabėgėlių nereikia bijoti, kad jie neatvažiavo tavęs sušaudyti. Nes pavyzdžiui ir mano tėvai - kiek aš jiems aiškinu, kad jiems nėra gerai ir jie nepasirinko čia atvažiuoti, nes jie negalvoja "O tu dieve, kur čia dar varom, kur dar geriau". Gal reikia parodyt žmonėm, kad jie sunkiai gyvena, kaip jiems nėra *fainai*, kad jie ten ne kokiuose butuose gyvena, gal tada suprastų, kad jiems *nefainai* yra.

A: Kaip supratau, yra itin svarbus tas priimančios visuomenės požiūris į juos, tam, kad jie galėtų integruotis?

I: Na, dar, aišku, svarbu yra tai, kad... aš nežinau, kas juos ten skiria, ministerija? Aš kaip, supratau, tie jie kalbą moka, bet kad juos į tą durną Alytų nesiųstų. Na, reikia pagalvoti, kad ten kažko tais... nu ne tai, kad eiti į kavinę, bet šiaip atrodo visada, kai svetimšalis rusas su kultūra susipažįsta, taip ir jiems parodyti, kur jie čia randasi, ypač, jei jie planuoja čia ilgiau pasilikti. Nežinau, pirmas... vis tiek yra koks muziejus, ar dar kažkas, gal jiems yra kažkokios programos, kur jie kažkaip nueitų ir kažką pasižiūrėtų, o ne namie ir namie... Plius, Vilnius ir Kaunas - dar jiems perspektyvų. Aš gal praeitais metais į „Prismą“ nuėjau, ten kažkokia juodaodė buvo ir dirbo valytoja. Mano draugas kažkaip labiau, na, jis nėra labai nusistatęs, bet "Oi, oi", sakau: "Nu bet vis tiek, jeigu ji čia pasirenka dirbti ta valytoja, jeigu jai čia yra gerai, tai įsivaizduok, kaip jai turėtų būti blogai kažkur kitur".

A: O kaip jūs manote, ar pabėgėliams, perkeliamiems į Lietuvą turėtų būti padedama įsilieti į visuomenę ar kažkaip įsitvirtinti?

I: Nu tai aišku, gi jie patys nei ir... Nu aš nežinau, ta prasme, aš neįsivaizduoju, kaip jie patys, kokiam jie statuse yra, ar jie įsibaiminę, ta prasme, koks jų psichologinis statusas, kai jie iš ten išvažiavo. Gal jie išvažiavo dar to karo nepamatę, kiti gal labai baisiai, tai aš nežinau. Tai aš sakau, mačiau, man labai patiko, kai jiems ten buvo kažkokia Velykų tema, kaip ten kiaušinius dažyt, dar kažką. Aš manau visai gerai, irgi jie tada supranta, kur jie čia yra. Tada gal galėtume padėt įsidarbint. Aišku, aš nežinau, ką jie ten dirbo, gal jie nesutiks kilmingi dirbti tą patį, vis tiek kažką tai...

A: O kaip jums atrodo, jiems visgi turėtų būti padedama, tai kas jiems turėtų tą pagalbą suteikti?

I: Aš spėju, užsienio reikalų ministerija. Aš nežinau, kas čia juos priima, nežinau, kaip pavadinti tą įstaigą. Kas čia, bendra valdžia, ne valdžia? Aš spėju, nu ten to... Dabar jie Rukloj yra, ar ne? Gal ten tos, kažkur, kur jie gyvena, nežinau, savivaldybė gal, jiems.. ekskursijas ar ką, nu vis tiek jiems tos kultūros...

A: Tai gal dar galėtumėte maždaug pasvarstyti, kaip manot, kokia svarbiausia pagalba, kokia ji turėtų būti teikiama atvykus į Lietuvą?

I: Aš manau, kad turėtų būti suteikiama, kur gyventi. Tada... Aš nežinau, ar jiems duoda maistą, ar jiems patiem nusipirkt, bet galėtų kažkiek ten tų pinigų duot, kad ir gal nedaug, bet vis tiek žmogus pasijustų, kad jis bent kažką gali pats padaryti. O daugiau tai spėju psichologų turėtų kokių, nes vis tiek jiems ten nelabai linksma.

A: Norėčiau pereiti prie šiek tiek konkretesnio klausimo - galbūt jūs pati svarstėte apie pagalbą pabėgėliams kokia nors forma?

I: Ne. Aš niekada labai konkrečiai nesusimąsčiau, kiek ten jie laiko būna, ką jie ten veikia, kokios ten jie tarkim... ar iš viso tai įmanoma, kad paprastas žmogus... „Na, aš tau dabar padėsiu“ Aš nelabai žinau kuo aš, na, finansiškai nebent, toliau tai aš nelabai žinau, kuo.

A: Gal tada galėtumėte šiek tiek hipotetiškai pasvarstyti, ar jūs apskritai norėtumėt jiems kaip nors padėti, bent jau taip, kaip jūs suprantate tai - finansiškai ar kažkaip kitaip?

I: Ką žinau, aš tą pagalbą įsivaizduoju... Nežinau. Aš tiesiog galvoju... Nežinau, kaip išsireikšti. Na, ta pagalba, nežinau. Norėčiau galbūt tiesiog, kad mano tas požiūris skleidimas kitiems, kad jų nereikia bijot, kad juos reikia priimt, kad reikia tolerantiškai žiūrėti į tą visą situaciją. Tai gal čia daug jau pagalbos.

A: Gal galėtumėt įvardinti, būtent kodėl jūs norėtumėt skatinti kitus žmones būti tolerantiškais ir panašiai ir kodėl jiems tai yra svarbu, kodėl tiems žmonėms reikėtų padėti apskritai Lietuvoje?

I: Nu ką žinau, mano toks požiūris yra, kad Europa gali būti draugiška ir be to karo tik tada, kai vieni kitiems, ne tai, kad padės vieni kitiems, bet ir šiaip, kad bus tolerantiški vieni kitų atžvilgiu. Nežinau, aš niekada nebuvo kažkaip įsibaiminus, aš visada noriu kažkur keliaut, kitur nuvažiuot ir noriu, kad mane ten priimtų, ne tik kad "O, labas, kad atvažiavai", o tai, kad atvažiuoji į kitą šalį ir niekam nekliūna, kad tu ten eini ar ten kažką darai. Norėtusi kažkaip, kad ir ta Lietuva priimtų visus ir kad džiaugtųsi žmonės. Tų pabėgėlių atvažiavimas į Lietuvą, bendravimas suteikia kažko tokio, vis tiek jie papasakoja apie savo šalį. Panašiai kaip Erasmus, bendrauju su žmogumi iš visiškai kitos šalies ir tu nenuvažiuodamas į ją daug sužinai ir tave kaip žmogų kažką tais padaro, tu sužinai kažką naujo. Ir aš kažkaip norėčiau, kad Lietuvoje tų pabėgėlių... Geriau aišku išvis, kad nebūtų tų pabėgėlių, išvis, kad jiems būtų gerai savo šalyje, bet jeigu yra galimybė, kad Lietuva gali padėti kažkam, tai galima labai rimtai pagalvot, kad ir Lietuvai kažkada bus labai blogai ir kad tu išvažiuosi kažkur ir tu norėtum, kad ten tave priimtų.

A: Dar norėčiau pasiteirauti, kaip manote, jeigu jūs visgi jiems kažkaip padėtumėt, sakykim, skatintumėt kitus žmones būti tolerantiškais arba galbūt aukotumėt pinigų, jeigu finansinės aplinkybės leistų, ar tai paveiktų jūsų pačios gyvenimą?

I: Nebuvo to kažko, kad buvo vienaip, o aš pasakyčiau kitaip. Sakau, čia man labai sunku šnekėt, nu nes vis tiek mano aplinkoj nėra taip, kad kažkas būtų nusiteikęs labai priešiška. Nėra tokio: "O, man čia reikia su kažkuo kovoti, oi aš pakeičiau, kaip dabar mano gyvenimas pasikeitė". O finansiškai.. Na tai irgi, nenuskursiu aš ten labai, jeigu ten kažką.

A: Gal galėtumėt dar taip pasvarstyti, jeigu jūs norėtumėt prisidėti, ar yra kokių nors kliūčių, kurios trukdytų, išskyrus tai, kad gal jūs nesat supama tų idėjų?

I: Realiai bėda tas trukdymas, kad aš, aišku, dabar nepasidomėjau, pati nepasiskaičiau, nelabai žinau, ar įmanoma kažkur pasiskaityt, tarkim, ar jiems reikia pagalbos. Aišku, galėčiau pati pasiskaityt, bet šiuo atveju bent jau aš nežinau, ar jiems reikia, ar nereikia, gal jiems šiaip reikia, kad draugų atvažiuotų šiaip pasišnekėt su jais, bet aš to nežinau, ar jiems to reikia. Tai gal irgi galėtų plačiau apie tai šnekėt, kad vat, tarkim, "ar jūs galit jiems padėt ar paaukot, ar ten baldų, ar ten ko". Aš nežinau, kurie šiaip domisi dalykais, bet tie kurie visiškai nesidomi, tai kaip jiems tada sužinot, nėra šansų išvis.

A: Anksčiau minėjot, kad jūs domitės tam tikrais žiniasklaidos kanalais, kurie jums teikia informaciją būtent apie pabėgėlius ir tas šiek tiek veikia jūsų nuomonę, tai galbūt dar galėtumėt papasakoti, koks yra jūsų aplinkos žmonių nusistatymas?

I: Yra toks ratas, kurį aš pati pasirenku - draugai, aplinkiniai, bet aš kažkaip labai laimingas žmogus, nes mano ta aplinka yra tokia... mes esam daugmaž tų pačių nuomonių į tą pasaulėžiūros klausimą. Gali būti vienaip ar kitaip - aš balsuosiu už vieną žmogų ar kitą, bet viskas eina link to pačio, kad už tą tolerantiškesnį, įvairesnį pasaulį ir kad mum būtų gerai visiems, kad savo elgesiu padarytum geriau, o ne blogiau. O tėvai tai jo, ko jau nepasirinksi tai, kaip jo nepavadinsi, tradicinio požiūrio, baimingo požiūrio, kurio aš nežinau, aš nesuprantu, bet aš ir nenoriu suprast, nes čia yra labai baisu ir čia labai viskas ne ne ne. Bet tu supranti, kad tu nelabai pakeisi tų žmonių požiūrio, nes nenori, o kai žmogus nenori, tu jo nepriversi, kaip kažką sakyti, kaip kažką daryti, nes dar labiau vystysis priešiškusmas, maždaug „Tai kas čia, tau čia, ką, patinka, tai kas čia daros?“ Bet sakau, čia turbūt dėl to, kad nesusiduriu, mano pagrindinis argumentas tas, kad kai keliauji, tai supranti, kad reikės priimti ir kitus. Bet, tarkim, kai aš buvau sausį Prancūzijoje, aš buvau Luvre ir sekančią dieną buvo teroristai tam Luvre, tai po to sakau mamai, vis tiek viskas iš baimės.

A: Ar jums yra svarbu, kokią religiją tie pabėgėliai išpažįsta?

I: Ne, visiškai.

A: Kodėl jums yra nesvarbu?

I: Aš šiaip esu tikinti ir aš manau, kad yra Dievas ir koks skirtumas, koks tas yra tavo Dievas, jei tu tiki į tai, kad jis yra, tą žmogų daro ne piktesnį kaip toj Islamo valstybėj, bet jei tą žmogų daro geresnį, jei padeda gyvenime, tai koks tau skirtumas, koks ten tas Dievas.

A: Ačiū už interviu.

Informantas A9

A: Taigi, ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Aš manau, kad turime padėti tiems, kuriems reikalinga ta pagalba. Tik, žinoma, reikėtų atitinkamai pasiruošti juos priimti. Nes ir mūsų lietuviai gi turėjo... Buvo toks momentas, kad turėjo kažkur tai pasitraukti ir kaip ir buvo priglobstyti. Tai čia jau tada kiekvienas žmogus turėtų pažvelgti į tai teigiamai, o kaip ten konkrečiai ten susidūrus su jais, tai aš manau čia vėl klausimas atskiras. Galbūt tie žmonės yra labai geri ir mes nežinome, viską apie juos mes negalim žinoti. Susidūrus galbūt ir kitokia nuomonė bus, bet manau, kad mūsų, nu kaip pasakyt, valstybė ir gal valdžia nepasiruošė tam atvejui. Ir dabar girdima iš žiniasklaidos. Tai vis vien nepatenkinti tie, kurie atvykę.

Vadinasi, kažko tai trūksta. Kažkas tai nepagalvojo ar neapskaičiavo, kiek reikės pragyvenimui paprasčiausiai ir atitinkamai pažiūrėt į tas šeimas, kaip jie atvyko tai, nevisi vargšai tokie. Jie pasiturintys kai kurie, sako. Ir dabar užtai neseniai, šią savaitę gal, o gal prieš sekmadienį girdėjau, kad labai daug jų pasitraukė iš Lietuvos ir neketina grįžti. Vadinasi, sąlygos yra labai prastos. O šiaip, kaip žmogus, ir mano šeima visa, mes žiūrim tikrai teigiamai. Teigiamai, tikrai tam reikėtų ir žmones paruošti atitinkamai. Mažai informacijos yra, per mažai žiniasklaida apie tai kalba. Turėtų vis dėl to supažindint, kokio tai statuso tie žmonės atvyksta, ką jie tenai, ar turi specialybės kokias, ar tiesiog nedirbantys, ar šeimos kokios. Visa šitą reikėtų tikrai daug daugiau informacijos būtų daugiau tokios. Bent aš taip suprantu.

A: Tai, kaip aš supratau, jūs bendrai kaip ir teigiamai žiūrite.

I: Teigiamai, teigiamai žiūriu.

A: Tai gal galėtumėt pasakyti, kodėl jūs žiūrit į tai teigiamai? Tarsi pritariate tam.

I: Todėl, kad vis vien, jeigu tie žmonės bėga, vadinasi yra kažkokia priežastis, kad jie negali gyvent savo tėvynėje, savo, daleiskim, šeimose. Galbūt ir šeimos išsibarstę, išsiskyrę yra. Nes vat girdim, kad vienas šeimos narys atvyko, kitų ten negali pasikviesti ir panašiai. Ypatingai ten kur neramu, kur vyksta karas, tai man atrodo čia turim ištiest pagalbos ranką tikrai.

A: Tai, gal dar galėtumėt nupasakoti, kaip jūs maždaug įsivaizduojat tuos pabėgėlius, kurie bus perkeliama į Lietuvą?

I: Sunku čia ką nors pasakyti. Aš tik, kad prisiminiau iš pasakojimo, mamytės, amžiną atilsį, ir tėvelio. Po karo gi buvo priglobimas. Mes buvom priglaukę irgi rusų šeimą, keturi žmonės paskui... Atskirus asmenis irgi priglaukę, kuriuos reikėjo irgi priimti į šeimas. Tada buvo toks laikotarpis, kad reikėjo, privalėjo kiekviena šeima priimti tuos pabėgėlius. Tai labai gerai sugyvenome ir ypatingai gerai atsiliepė mano tėvai, apie tuos kurie gyveno pas mus. Čia rusų tautybės buvo ir ilgai buvo pas mumi toks Nikalojus buvo. Net šaukštus medinius darė ir mamytė, amžiną atilsį, sakydavo, kad niekas tokių šaukštų negamino, kaip Nikalojus. Kaip šeimos nariai buvo. Neskindavo anksčiau, kaime tai neskindavo, kad ten atskirai kur nors patalpint. Turėjo patalpą kur patogų viskas, prie bendro stalo visada valgydavom. Tai, aš įsivaizduoju, kad ir dabar, tie žmonės turėtų paprastai tokie būti. Nebent jų reikalavimai būtų kokie ypatingi, tai tada jau būtų sunkiau galbūt.

A: Ar jūs kada nors esat asmeniškai susidūrus su tais pabėgėliais?

I: Nesu.

A: Apskritai, su jokiais pabėgėliais?

I: Su jokiais.

A: Aišku. Tai gal tuomet galėtumėt papasakoti, iš kur jūs daugiausiai sužinot apie pabėgėlius ir visus tuos klausimus?

I: Spaudoj. Įvairią spaudą skaitom. Laikraščius skaitom, žurnalus skaitom, visur kur būna rašoma apie tai. Ir radijas, ir televizija, bet visur vis aplink kalbama.

A: O kaip jūs manot, ta žinutė, kurią siunčia spauda arba žiniasklaida, ar jinai yra labiau teigiama, ar galbūt neigiama, ar tai tiesiog tarsi jums leidžia jums susidaryti visą apimantį tokį požiūrį?

I: Nu, aš manau, kad gal daugiau taip paviršutiniškai, kaip pasakyti. Nesigilinama į atskiras detales. Tiesiog, kalbama. Visiems bendrai tenai kalba. Gal sakau už tai reikėtų atskirai kažkur tai. Ar kokius susibūrimus žmonių, kažkaip bendruomenes kokias rast, kur daugiau pakalbėti, atviriau apie tai, kad žmonės, dauguma žiūrėtų. Tie, kurie dar abejoja, reikėtų tikrai informacijos daugiau turėti mums.

A: Galbūt jūs bendraujate, arba kalbatės su kuriais nors jūsų draugais ar aplinkos žmonėmis, ar giminaičiais būtent apie tą pabėgėlių klausimą?

I: Taip. Būna kalbos. Ne specialiai ten, žinoma, bet niekada nesu girdėjęs iš savo artimųjų, kad neigiamai atsilieptų. Tikrai visi kažkada buvo, kaip, kas čia bus su tais pabėgėliais, kiek čia jų bus ir kada atsiras. Tokie klausimai kyla, bet, kad taip neigiamai, kad nereikėtų ten, ar reikėtų nepriimti, tai tokių nėra klausimų.

A: Kaip jūs manote, ar apskritai yra reikalinga integruoti tuos pabėgėlius perkeliama į Lietuvą?

I: Manau, kad taip. Tikrai labai yra trumpas laikas, dėl kalbos, dėl įdarbinimo. Labai per trumpas laikas. Girdėjau, kad per du mėnesius reikia išmokyti lietuvių kalba bendrauti. Nu ar galima šitaip tyčiotis iš žmonių, kurie negirdėję tos kalbos. Visiškai jų ausys gal negirdėję niekada gyvenime tos kalbos. Tai mano supratimu yra čia tiesiog pasityčiojimas iš žmonių. Turėtų bent jau pusė metų, ar ten metai kokie, kažkur tai pamažu tada integracija turėtų būti. Arba jau bent kaip apgyventi juos taip, kad su kažkuo, ar su šeimom bendrautų, kažkas tai tokio būtų. Ne tai, kad jie vieni savo ten apgyvendina, kita pusė jie gi nekalbės lietuviškai kai nemoka, tiesa? O išmokyti kalbą tai čia yra sunku.

A: Kaip jūs manot, kas labiausiai lemia tą sėkmingą jų integraciją Lietuvoje?

I: Aš manau, kad bendrai pasiruošimas, žmonių nusiteikimas. Svarbiausia, turėtų valdžia tam turėti pagrindą gerą. Pradžioj padaryti taip, kad bent kad galėtų žmogus suprast, kokių tikslų atvyksta. Ir bendrai, tas sąlygas visas, kaip jau dabar ir kalbėjau. Turėtų būti paruoštos sąlygos iš anksto ir gyvenamoji vieta ir bendrai turėtų būti visai kitaip, mano manymu. Daleiskim, kad ir ten tos atlyginimai ar ten tos išmokos mokamos. Tai jeigu šeima nepragyvena, tai ar galima šitaip tyčiotis, kad atvykę negalėtų pragyventi?

Privalėtų bent jau kokią pusmetį mokėti tiek, kad žmonės turėtų pragyvent su šeimom, ar ten dviese ar keturiese, vaikai turėtų pilnai būti apgyvendinami. Arba nemokamas būstas turėtų būti. Kažkas turi būti tokio, kad žmogus galėtų įsitvirtinti. Mano supratimu šitaip turėtų pasiruošti. O jau paskui, duoti ten pusę metų kad ir, kur mūsiškiams buvo duota tiems, kurie buvo išvykę, buvo irgi, Vokietijoje ten irgi du mėnesius davė pilną aprūpinimą, o paskui pasakė, "Patys ieškokitės darbo." Tada dar ir čia turėtų būti pilnai, ką reiškia duoti mūsų pinigais, ten tiek, kad neužtenka maistui, o jie

atvažiuoja tos šeimos įpratusios turėt daugiau visko. Čia turėtų labai labai... Mano supratimu labai turėtų tas klausimas išgvidentas daug daugiau.

A: Tai, kaip supratau, jūs manot, kad tiems pabėgėliams atvykusiems reikėtų padėti?

I: Taip turi būti.

A: Kaip manot, kas turėtų jiems tą pagalbą suteikti?

I: Nu kas, pirmiausia tai turėtų valdžia, kurie rūpinasi, tai jų pirmiausia pareiga. Ir jie gal ir galėtų, kaip sakant, ir į šeimas įtraukt, kad šeimos galėtų priimt kažkur. Ar šeimos galėtų su jais bendrauti kažkur tai. Jie turėtų savo, daleiskim būstą, jeigu neturi tai ten ar bendrą ar, kad kiekviena šeima turėtų kažkur tai, kažką tai turėtų, kad jie galėtų pasijusti pilnaverčiai. Taip turėtų būti.

A: Jūs manote, kad tai turėtų būti ir valstybė, bet kartu ir įgalinti žmonės?

I: Taip ir žmonės. Bet turėtų valstybė įtraukt, nes žmonių, tokių kurie patys pasisiūlytų man atrodo labai mažai bus.

A: Taip. Tuomet norėčiau paklausti, ar jūs pati galbūt svarstėt apie galimybę jiems padėti Lietuvoje? Tiems pabėgėliams, kurie yra perkeliama čia?

I: Net nekilo tokio klausimo. Kadangi metuose, tai niekas to nereikalauja iš mūsų. Jeigu būtų tokia užuomina, galbūt tikrai būtų galima pasvarstyti ir pasiūlyt savo kokias tai paslaugas, kažką tai ten tokio.

A: O jūs norėtumėte padėti, būtent jeigu jūs gautumėte kažkokį pasiūlymą?

I: Jeigu būtų pasiūlymas, galbūt ir norėčiau. Man atrodo ir šeima neatsisakytų.

A: Gal tuomet galėtumėt dar plačiau papasakoti, kodėl jūs norėtumėte jiems padėti?

I: Na taigi, žmonės be savo stogo ant galvos, atvykę į svetimą šalį ir man atrodo kiekvienam reikia padėt. Ir šiaip mes, aš bendrai visą gyvenimą kažkam padedu. Tai nemanau, kad nesugebėčiau ir čia. Kiek Vilnių gyvenu, tai matyt su vyru į metus po vieną tikrai turiu, kurį globoju. O gyvenu nuo penkiasdešimt devintų metų.

A: O kaip jūs manot, kokią jūsų pagalbą jiems galėtumėt suteikti, kaip jiems galėtumėt padėti?

I: Pirmiausia, man atrodo, kad bendravimas, tiesiog bendravimas, supažindinimas su aplinka, kurioje jis čia gyvena, galbūt ir, kur reikia gal ir į galeriją kažkiek tai, neypatingai, kad bent supažindint su menu koku ten, ar teatru, nusivest kažkur, pradžia tokia turėtų būt, taip turėtų būt. Žiūrint, kokie tie žmonės būtų, kokio amžiaus ir kas jiems įdomu būtų, galbūt jie visai nenorėtų bendrauti su vyresnio amžiaus žmogumi. Mes nesame tikri, kad kiekvienas ir norės iš jų, mes norim, bet jie gali nenorėt.

A: Aišku. O kaip jūs manot, ar ta pagalba pabėgėliams kažkaip paveiktų jūsų gyvenimą?

I: Nemanau, kad paveiktų neigiamai. Aš manau, kad kažko tai ir mes galėtume kiekvienas pasimokyti, vis dėl to tai yra tautos, kurios nežinomos atvykusios, ir man atrodo būtų įdomu. Mano supratimu, kiekvienas, abi pusės norėtų pasipildyti vienas kito gyvenime ir žiniuose.

A: Kaip manote, kokios yra didžiausios kliūtys, jums trukdančios prisidėti padedant tiems pabėgėliams Lietuvoje?

I: Todėl, kad dabar niekas niekur nesikreipia, pačiam atrodo, gal lyg ir atrodytų, kažkur kažkas pasiūlytų ką nors. O turėtų būti kažkokie susibūrimai su gyventojais, kad užmegztų ryšius. Net paprasčiausiai turėtų būti ir tai, kad kreiptųsi į gyventojus, gal jie gali kuo padėti, gal tikrai būtų įdomių pasiūlymų iš žmonių.

A: O kaip manote, kokiais kanalais tas kvietimas jį turėtų ateiti? Sakykime, per kokias grupes, ar ten per žmones?

I: Aš manau, kad savivaldybėse ar seniūnijos šiaip turėtų organizuoti kažką.

A: Dar toks trumpas klausimas, ar jums yra svarbu, kokią religiją tie pabėgėliai išpažįsta?

I: Kol kas tikrai nesvarbu.

A: Gal galėtumėte plačiau papasakoti, kodėl jūs manote, kad tai nėra svarbu, tuos pabėgėlius priimant?

I: Niekada nesu nukentėjusi nuo to, mokiausi klasėje... Geriausia mano klasės draugė – žydaitė, su kuria draugauju iki šio laiko, ir rusaitės buvo ir žydaitės. Visad taip buvo ir su visais bendraujam, klasės draugai, ir kada mokiausi universitete irgi buvo, niekada nekilo problemos, tais laikais gal ir nesvarstė, tarybiniais laikais niekas apie tai nekalbėjo.

A: Labai ačiū už atsakymus.

Informantas A10

A: Ar bendrai pritarti pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Pabėgėlių klausimas yra komplikotas, bet ne Lietuvoje. Atsižvelgiant į pabėgėlių skaičių tai neturėtų pridaryti kažkokių papildomų problemų. Kita vertus aš esu vienybės šalininkas ir manau, kad reikalinga tiek Lietuvoje tiek visoje Europoje dalintis gėriu, kurį esame sukūrę. Reikėtų priimti pabėgėlius ir čia didesnių problemų neturėtų atsirasti.

A: Gal galėtum papasakoti kodėl manai, kad juos reikėtų priimti?

I: Jie yra žmonės, kaip ir mes visi. Atsižvelgiant į tam tikrus politinius aspektus, galimas tam tikras kultūrinis poveikis, religinis. Dauguma jų yra musulmonai. Ta religija yra labiau ekspansinė ir padarytų neigiamą poveikį. Vis dėlto aš manau, kad gėris nugalės ir nieko blogo neatsitiks.

A: Minėjai, jog dauguma pabėgėlių bus musulmonai. Gal galėtum papasakoti kaip tu įsivaizduoji kokie pabėgėliai yra ar bus? Ko iš jų tikėtumeisi, kaip juos vertini?

I: Aš manau kad gali atsitikti du dalykai. Gali būti, kad žmonės yra nemotyvuoti ir tik naudos siekiantys. Jie nesiekia duoti, o tik imti. Šiuo požiūriu pabėgėliai būtų nenaudingi nei mūsų valstybei, nei visai Europos sąjungai. Kita vertus, šie žmonės galėtų puikiai integruotis į visuomenę, jei įdėtų tam tikrų pastangų. Gali būti visokių atvejų.

A: Ar esi asmeniškai susidūręs su pabėgėliais?

I: Dar ne.

A: O planuoji?

I: Ateitis parodys, ar teks susidurti.

A: Kadangi neesi susidūręs su pabėgėliais, kuo tu grindi savo požiūrį į pabėgėlius? Iš kur gauni informacijos?

I: Yra keli šaltiniai. Pagrindinis šaltinis yra žiniasklaida, joje yra įvairių nuomonių. Kadangi esu studentas, šiokią tokią informaciją gaunu iš dėstytojų, bendravimo su draugais. Tam tikrą poziciją turi bažnyčia. Kadangi dalyvauju mišiose, tikėjimas perteikia tam tikrus principus, kuriais reiktų grįsti gyvenimą. Nuo tų principų atsispiriant ir susiformuoja tam tikras požiūris į įvairius dalykus.

A: Minėjai, kad tavo mąstymą veikia dėstytojai, studentai, tavo aplinkos žmonės. Koks tavo aplinkos žmonių požiūris į pabėgėlius?

I: Mano aplinkos žmonės, kadangi jie yra įvairūs, tie kurie yra tikintys - jie sako kad reikia vienybės, reikia juos priimti, reikia dalintis. O tie kurie mąsto pragmatiškai - sako kad tai galėtų būti puiki darbo jėga ir tai padėtų ekonomikai. Yra ir žmonių kurie mąsto, kad jie galėtų išstumti lietuvius iš tam tikrų darbo vietų ir tokiu būdu pablogintų darbingų žmonių situaciją, kuri jų nuomone ir šiaip yra nepavydėtina.

A: O iš šių trijų grupių, kuriai save labiausiai priskirtum? Kuri pozicija tau artimiausia?

I: Aš manau, kad reikia su jais dalintis, tikėtis geriausio iš jų. Reikia juos stengtis integruoti, duot ką turim geriausio su turimais ištekliais ir tikėtis, kad jie atsakys į gėrį gėriu.

A: Minėjai, kad pabėgėlius reiktų integruoti. Kodėl manai, kad tai reikalinga ir svarbu?

I: Tam, kad skleistume solidarumą, dalintis ištekliais ir kurti visuomenę kurioje gera gyventi. Mums reikalingas išėjimas iš egoistinio savęs suvokimo, kuris niekur neveda. Aš manau, kad tik grindžiant savo gyvenimą solidarumo principais įmanomas laimės buvimas žemėje.

A: Kaip manai kas lemia sėkmingą pabėgėlių integraciją Lietuvoje?

I: Visų pirma - žmonių moraliniai įsitikinimai, nes kaip žinome įstatymai yra išleidžiami žmonių, o žmonės turi moralinius įsitikinimus. Įstatymai yra taisyklės. Žmonės turi suprasti kas yra gėris, kas yra blogis, ir nustatyti taisykles, kurios nepažeistų žmogaus orumo, kurios suteiktų galimybių skleisti tiems žmonėms kurie ateis. Jie neturi jausti spaudimo, kad jie turės atnešti naudą mūsų šaliai ar Europai.

A: Ar teisingai supratau, kad turėtų būti priimančios valstybės atitinkamas požiūris ir leidimas jiems adaptuotis?

I: Viskas prasideda nuo žmogaus. Valstybės yra sudarytos iš žmonių. Žmonės sudaro institucijas, žmonės vykdo politikas. Visų pirma reikia turėti tam mąstymą pasaulyje ir tada bus galima pakreipti procesus politikoje.

A: Tu pritartum tai pozicijai, kad jiems turėtų būti padedama integruotis Lietuvoje? Kas tą pagalbą turėtų teikti?

I: Visų pirma pagalbą turėtų teikti institucijos, kurios atsakingos už pabėgėlių integravimą. Mes, atrodo, turime vieną Pabradėje, vieną Rukloje.

A: Kaip manai kokia yra svarbiausia pagalba, kuri turėtų būti suteikta pabėgėliams Lietuvoje?

I: Reiktų pradėti nuo integravimo proceso. Sudėtingas klausimas, nes nežinia ko tie žmonės nori. Turėtų būti užtikrinamos orios socialinės išmokos, kurios nepažeistų žmogaus orumo. Aišku, mes negalime žmonių laikyti integruotais, jei jie nemoka kalbos, nėra susipažinę su mūsų kultūra. Šalia viso to, šalia pagrindinių žmogaus poreikių užtikrinamo, lygiagrečiai turėtų būti vykdomi supažindinimai su procesais mūsų valstybėje. Čia reikalingi tam tikri testai, kurie tikrintų kaip tas žmogus tobulėja. Integravimas yra sudėtingas dalykas. Reikalingas tam tikrų laiptelių nustatymas. Nes reikia klausti klausimą: kada galima sakyti kad žmogus yra integruotas? Jis turi atitikti tam tikrus kriterijus. Reikalingas tų kriterijų nustatymas per įstatymus, kad bus integruotas kai pragyvens tam tikrą metų kiekį, kai išlaikys lietuvių kalbos egzaminą. Turėtų būti tokie konkretūs kriterijai.

A: Ar pats esi svarstęs, kad norėtum padėti pabėgėliams Lietuvoje?

I: Aš neesu svarstęs, neturėjau kontaktų su pabėgėliais. Bet jeigu reiktų, tai klausimas kaip pasielgtiau. Kalbėti lengva, skatinti kitus lengva. Bet jei reiktų pačiam padėti pabėgėliui, tai gerai pagalvočiau. Gal dėl egoistinių išskaičiavimų, gal dėl kažko kito. Reiktų santykio su tuo žmogumi, kad paaiškėtų viskas.

A: Kodėl tu pagalvotum, padvejojtum dėl pagalbos pabėgėliams?

I: Čia tam tikri žmogiški skaičiavimai pasireiškia. Norisi dalintis, reikia dalintis, reikia ne imti, o duoti. Šnekant žiniasklaidos retorika, Lietuvoje nėra taip gera gyventi patiems lietuviams. Klausimas kaip būtų galima jiems padėti, mes lietuviams nelabai sugebam padėti. Skatinam per savanorystes, pilietines veiklas žmones tą daryt, patys einam. Bet klausimas kaip tiems pabėgėliams padėti? Suteikti būstą? Priklauso nuo reikalavimų, sąlygų.

A: Jei hipotetiškai pasvarstytume, kaip tu galėtum jiems padėti?

I: Tai galėtų būti tam tikram laikui jų priėmimas gyventi, gaunant tam tikras išmokas. Priešingu atveju nežinau ar aš sutikčiau ir ar kiti žmonės sutiktų tą daryti. Galbūt kalbų mokymas, bet nežinau ar galima paskatinti tą daryti savanoriškai, nebent per socialines iniciatyvas po darbo. Reikalingas tam tikras pragyvenimą užtikrinantis materialinis atlygis. Bet aš neesu detalai susipažinęs su pabėgėlių poreikiais.

A: Jei sugrįžtume prie tavo paties motyvacijos jiems padėti. Kas tai labiausiai veikia? Ar tai kad tu neturi informacijos ir neesi susidūręs, ar tie finansiniai dalykai, ar laiko trūkumas, ar asmeninis nusistatymas?

I: Norėčiau dėl solidarumo, dalinimosi principo, tikėjimo. Jei esame tikintys - turime daryti viską, kad užsitarnautume amžiną poilsį Dievo šviesoje. O kas kliudytų - daugiausiai finansiniai dalykai ir laiko stoka.

A: Kaip manai, jei netikėtai ištrauktum į pagalbos veiklą ar savanorystę. Ar tai galėtų turėti kažkokį poveikį tavo gyvenimui?

I: Manau, kad turėtų. Netgi evangelijoje yra vieta, kurioje išsakyta, kad kai žmogus gyvena vienybėje, kai žmogus dalinasi su broliu ir seserimis - sukuria miestą, kuris yra didelis ir klestintis. Kaip sako popiežius, reikalingas tiltų statymas, reikalingas suvokimas, kad vienybė galima ir įvairovėje. Vienovė nėra daug dalykų, kurie yra skirtingi, o principai, kurie mus jungia. Šie principai turėtų būti kiekvieno žmogaus paskata. Yra žmonių, kuriems reikia pinigų, kurie dėl to negali pajudėti iš vietos, kurie kitaip nėra paskatinami. Labai priklauso nuo žmonių pasaulėjautos, tikėjimo.

A: Ar tau yra svarbu kokią religiją išpažįsta pabėgėliai, kurie bus perkelti į Lietuvą?

I: Nėra svarbu. Principas - mylėti savo priešus, kaip save patį. Pasakysiu romantiškai, kaip Žygimantas Pavilionis - gėris yra stipresnis už blogį. Kai musulmonas pamatys kas yra gėris, tiesa, turės santykį su gėriu - jis pereis į gėrio pusę. Nenoriu pasakyti, kad musulmonų religija yra blogio šaltinis, bet manau, kad blogis bus nugalėtas gėriu ir tie žmonės supras kur yra tinkamas gyvenimo būdas.

A: Manai kad religijų skirtumą galima įveikti gėriu, kuris ateitų iš priimančios visuomenės?

I: Taip.

A: Minėjai, kad tiems žmonėms reikia parodyti tikresnį kelią. Manai, kad jie turėtų priimti mūsų gyvenimo būdą, vertybes?

I: Tai yra integracijos dalis. Bet čia yra įvairovės klausimas. Ta įvairovė yra galima. Mes kalbame apie tam tikrą vertybių diferenciaciją, bet netikintys žmonės nelabai žino kas yra vertybės. Įmanomas tam tikras bendravimas ir su skirtingais žmonėmis. Yra gėrio principai ir jais galima paveikti žmones. Kai darai gerą, kitam žmogui nekyla ranka kažką blogo padaryti. Čia romantinis, utopinis požiūris.

A: Ačiū už interviu.

Informantas B1

A: Ar jūs pats pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Ne visai vienareikšmiškai. Iš esmės priėmimui pabėgėlių - taip, bet nesakau, kad vienareikšmiškai. Bent jau turi būti informuojami, kokia čia yra padėtis: kad čia tiek socialinės paramos galimybės ribotos, tiek ir saugos galimybės ribotos ir kad lietuviai patys emigruoja į kitas šalis - yra emigrantų šalis. Tai bent jau žmogus turi turėti visą informaciją, kad jis čia gaus minimalų prieglobstį, jeigu jam iš tikrųjų gresia pavojus jo gyvybei, kad jis apsispręstų, ar čia jam verta vykti. Iš esmės, jeigu taip paimiti. Tai iš principo taip, bet tas turi būti daroma nemeluojant. Nei sau, nei kitiems nemeluojant. Nes neturi prasilenkti su realybe, kad nebūtų kabinami makaronai kažkokie ant ausų. Grynai. Pagalba dėl pagalbos, o ne dėl to žmogaus. Kad įvykdyti kažkokį planą Europos Sąjungos ir taip toliau, tai būtų absurdas. Iš tikrųjų žmonėms padėti reikia stengtis.

A: Tai iš esmės pritariate, kad padėti reikia, tačiau tas vertinimas turi būti aiškus tiems žmonėms?

I: Aišku, aš pritariu. Reikia padėti. Išimtinai tiems žmonėms turi būti, aišku. Suteikiama visapusiška informacija, nemelaginga. O tiems Europos Sąjungos planuotojams perkėlimui irgi turi būti suteikta informacija, kad lietuviai patys yra emigrantų tauta. Tai vienus emigrantus priimti, o kitus iš savo šalies varyti - savotiškai tai irgi toks absurdas, bet iš esmės turi būti atvira širdimi priimami, bet tada jie patys turėtų spręsti žinodami visą padėtį. Jokių būdų ne prievartiniu būdu. Mes tikrai galime įsipareigoti, kad mes sutinkame tiek priimti, jeigu jie patys gavę visą informaciją čia važiuos. Ir jeigu jiems yra iš tikrųjų grėsmė.

A: O kaip jūs vertinate pabėgėlius?

I: Pabėgėlius vertinu kaip ir visus kitus žmones ir viskas priklauso nuo konkretaus. Ir kaip aš sakiau, jau tie ekonominiai pabėgėliai turi turėti visą informaciją, kas jų čia laukia. Neturi būti šiltnamio sąlygos sudaromos geresnės negu lietuviams, kitiems socialiai remtiniams žmonėms. Turi būti tiesa, negali būti vienas remiamas, dėl to, kad jis iš Afrikos, o lietuvis mažesnioje patalpoje dėl to, kad jis yra lietuvis. Turi būti bent jau ieškoma kažkokio socialinio teisingumo visapusiška prasme.

A: Bet šiaip taip išeina, kad jūs kiekvieną pabėgėlį vertinate pagal jo elgesį, pagal tai, ko jis nori, kaip jis elgiasi?

I: Taip. Reikia tiesiog labai konkrečiai. Iš esmės, pirma, kaip sakiau, nemeluoti. Po to jau žiūrėti, ar jam iš tikrųjų to prieglobsčio reikia. Nes čia ne ta vieta, kur ekonomiškai būtų galimybės mums juos labai šelpiti, nes mes patys savo žmonių nesusėliame.

A: O jūs minėjote tokį dalyką, kaip ekonominiai migrantai. Kaip jūs manote, ar daugiau yra tokių, kurie yra ekonominiai migrantai, ar tokių, kurie iš tikrųjų bėga nuo persekiojimo?

I: Daugiau ekonominiai. Kas be ko. Akivaizdu, kad šiuo metu daugiau ekonominiai yra.

A: O jūs juos vertinate kažkaip kitaip negu tuos, kurie bėga nuo persekiojimo?

I: Vertinu taip, kad jiems jau neturi būti teikiama faktiškai mūsų valstybinė netgi parama. Ekonominiai migrantai - jie tiesiog turi prisitaikyti prie esamų sąlygų, o tiems kurie yra tikri karo pabėgėliai - tai tada tokius galima remti - aš pats esu rėmęs net. Kalbant iš Irako, kad krikščionis priimti, pačia pradžia dar. Nebuvo šita krizė pagilėjusi, tai mūsų bažnyčioje buvo paskelbta iš vietinės parapijos, penkiasdešimt eurų paaukojau - kas gali paremti.

Kad bus kelios šeimos irakiečių pirmos, paskirstys po parapijas, bet paskui jie nevažiuos. Pasiliko Vokietijoje. Surinko daug pinigų ir paaiškėjo, kad jie patys apsisprendė, kad gavo pilną informaciją, kad jiems čia neapsimoka.

A: Tai, iš esmės, jūs esate padėjęs pabėgėliams?

I: Aš paaukojau, bet nesigavo iš to nieko. Liko kažkokiame fonde, gal parapijos. Buvo ruošiamasi išnuomoti jiems butą. Bet taip ir gaunasi, kad čia tokius pabėgėlius visi priimtų, kurie nuo karo bėga. Priėmė ir Vokietija. Bet jie gi nenori tų ekonominių, tai ekonominius, kad pas mus kreipia, tai čia truputį jau absurdišką, nes iš mūsų pačių emigruoja emigrantai.

A: O kas jus paskatino padėti tiems žmonėms tada, kai jūs išgirdote, kad galbūt bus perkeltos šeimos iš Irako į Lietuvą ir jūs tuomet paaukojote jiems lėšų. Kas jus paskatino taip pasielgti?

I: Žmoniškumas paprasčiausias. Krikščioniškos vertybės. Kiekvienas žmogus yra vienas kitam brolis ir sesuo. Kad ir paklydęs, kad ir varganas, kuriam bėda, tai reikia padėti. Tai aš buvau nusiteikęs ir daugiau padėti, jeigu matyčiau, kad iš tikrųjų žmogus bėdoj ir kad jis irgi, tuo labiau, jeigu puoselėja panašias vertybes. Padėk tam, kuris padeda kitam. Kad pagalba neuždustų egoistiškai, o jinau daugintųsi. Jeigu žmogus yra krikščionis, tai jis tada irgi nori padėti kitiems. Tai padėdamas jam, tu padedi dar kitiems. Ta pagalba dauginasi. Ir jeigu jis yra egoistas, tai jis iš tavęs paima ir sunaudoja asmeniškai.

A: Tai jūs, iš esmės, tikėjotės, kad ta pagalba tiems žmonėms vėliau jinau išplistų ir padėtų dar didesniam žmonių skaičiui?

I: Mačiau tame prasme, kad padėti žmonėms, kurie puoselėja panašias vertybes, kad padėti kitiems reikia. Tai yra labai nuostabu. O kitam irgi nusiteikęs padėti, bet jau, kaip sakyti, ne taip dosniai. Tada reikia labai konkrečiai žiūrėti ar tai nebus piktnaudžiavimas - jis to nepanaudos piktam. Kaip sakyti, nepragers, tarkim, nieko nebus.

A: O ar jūs pats, asmeniškai, esate su pabėgėliais susidūręs?

I: Daugiau teoriškai ir kokioje nors visuomeninėje aplinkoje tikrai ir, aišku, ne visada būna kokie džiuginantys dalykai iš tų žmonių, kurie čia atvyksta. Bet, iš esmės, reikia daryti gerą, netgi jeigu atsirūgs tai tavo vargu.

A: Tai, iš esmės, jūs esat turėjęs kažkokių neigiamų patirčių?

I: Faktiškai neturėjęs, bet aš tiesiog tuos žmones jaučiu, jų bendrą, kaip sakyti, dvasinį stovį, net ir neturėdamas daug su jais reikalų. Tai matau, kad labai įvairių žmonių yra, labai įvairių.

A: O kas labiausiai veikia tą jūsų nuomonę, kurią jūs susidarote apie tuos pabėgėlius?

I: Pirmiausia, tai mano įsitikinimai. Pats pagrindas yra tie įsitikinimai, kad aš esu, kaip ir sakiau, už tą pagalbą, o po to jau, aišku, ir tiesioginis stebėjimas, ir informacija, kurią gaunu įvairiapusė. O jinau, gaunasi ta informacija, įvairiapusė, ir teigiama, ir neigiama. Nes aš žinau ir teigiamų, ir neigiamų. Daug esu girdėjęs ir neigiamų dalykų apie pabėgėlius tuos. Nepriimu visko šimtu procentų. Bet ir suprantu, kad tai yra labai sudėtingi dalykai ir kad tarp tų pabėgėlių yra iš tikrųjų žmonių, kurie nenori dirbti, dalis.

Dalis ekonominių, kurie, faktiškai, ne tik, kad ekonominiai migrantai, bet jie ir ieškantys tiesiog lengvo gyvenimo. Faktiškai, nelabai norintys dirbti, neturi įgūdžių darbo. Tas irgi aišku, kad jie, kaip sakyti, ieško sau šiltos vietos kur parazitaut. Galėtų geriau, lengviau parazitaut. Tai ir tas aišku.

A: Jūs minėjote, kad yra tų įvairių nuomonių, kurias jūs girdite, tai čia labiau iš žiniasklaidos ar iš žmonių, kurie yra šalia jūsų?

I: Daugiausia iš žiniasklaidos. Žiniasklaida sakyčiau, kad įvairiapusė pas mus yra, pakankamas informacijos kiekis. Kur galima susidaryti objektyvią nuomonę, nes yra šviečiama įvairios pusės jų gyvenimo. Manau, kad informacijos pakanka Lietuvoje žinoti, kas darosi su tais pabėgėliais. Ir pas mus žiniasklaida va taip dirba: Bažnyčios Popiežius, jis nepalaiko, neatkreipia dėmesio į tą būtent moralinę pusę, į dorinę, o iš kitos žiniasklaidos mes turime būtent atkreipta konkrečiai kaip tie žmonės elgiasi, kiek su jais vargo yra ten, kur jie atsiranda. Kad jie faktiškai kai kada ir kitus skriaudžia. Aplinkinius. Papuolę. Mes juos priglobėme kaip skriaudžiamus, o jie po to kitus kultūringesnius skriaudžia.

A: Aš norėčiau paklausti jūsų, ar jums atrodo, kad yra svarbu sėkminga jų integracija Lietuvoje, ar jie turėtų patys kapstytis, kai yra perkelti į Lietuvą?

I: Ne, manau, kad svarbu ta integracija. Jų pagalba labai svarbi yra. Ir labai svarbus jų atrinkimas yra visgi. Kad turi jau būti atrenkami tokie, kurie galėtų integruotis. Arba tikrai iš karto turėtų pasirašyti, kad jie neprašys pastovaus prieglobsčio, o tikrai laikinai tranzito. Tada turėtų jie dokumentaliai, kad per teismus po to nesibylintų: "Man suteikite laikiną prieglobstį teisine prasme."

Tai turėtų kažkaip tas būti jau labai po to konkrečiai dokumentuojama. Jeigu žmogus jau nori integruotis ir tinkamas pripažįstamas, kaip ir visiems kitiems, kurie gaunant pilietybę ir turi kalbą išmokyti ir kiti jeigu neišlaiko to egzamino kalbos ir negali gauti pilietybės. Turi būti kažkaip tas visas klausimas labai juridiškai gerai reglamentuotas, kad nesigautų, kad mes priimdami juos įsipareigojame jiems, jeigu jie ir nenorės po to integruotis. Juos išlaikyti vien dėl to, kad jie padarė malonę, kad sutiko į tą kvotą ateiti.

A: O kaip jūs manote, kodėl apskritai tai yra svarbu? Kodėl juos reikėtų integruoti?

I: Kitaip jie šitą visuomenę dezorganizuos. Jeigu yra visuomenė, tai turi ji būti visuomeniška. Čia net nėra klausimo. Ir kiekvienas žmogus, kuris atvyksta, turi turėti mintį, kad jam reikia kažkaip tai integruotis, kažkaip tai sąveikauti su visuomene teigiamai, kūrybiškai ir produktyviai, kad ir būtų jam gerai ir kitiems gerai, kurie čia gyvena. Čia nėra to klausimo. Kitaip gautųsi tikrai vargas mums ir vargas jiems. Visiems našta, abipusė.

Ir galutiniame rezultate turėtų jie vėl kažkur emigruoti arba būti amžina piktžaidė. Čia labai sudėtingi dalykai ir aš už pagalbą, bet prieš kokias nors kvotas, kad tiek ir tiek priimti, nes tada tos kvotos jau nustato, kad galbūt teks priimti ir tuos, kurie nenorės integruotis. Čia tie klausimai tarpusavyje susiję. Negali būti kažkokių apribojimų skaičiais, o jeigu yra tokių žmonių, kurie gali integruotis, kuriems ne vargas, tai gali atvažiuoti.

A: Jūs sakėt, kad jeigu jie nesiintegruotų jie būtų našta arba jie dezorganizuotų visuomenę. Tai iš esmės, jūs manote, kad jie galėtų tapti pavojus valstybei?

I: Našta. Jeigu ne pavojus, tai našta. O dar tam tikra prasme jų didesnis kiekis ir pavojus, nes mūsų visuomenė ir taip yra nestabili. Ji pakankamai yra dar sudėtingoje situacijoje. Ne kažkokia tai didžiulė valstybė Vokietija ir esanti sudėtinga geopolitinė situacija, ekonominė, socialinė ir taip toliau. Pas mus ta problema.

A: O kai jūs sakėte, kad našta, tai ta našta labiau kaip ekonominė našta, kad juos reikės išlaikyti ar socialinė našta?

I: Visapusiška. Ir socialinė ir ekonominė.

A: Tai abu tie dalykai.

I: Taip.

A: O kaip manote, kas lemia tai, kad jie sėkmingai įsilieja į visuomenę arba tai, kad jie neišilieja? Kas yra svarbiausia?

I: Viskas svarbu. Ir jų įgūdžiai darbiniai, ar jie turi tokių įgūdžių darbinių, kad dirbti pirmiausia nori. Ar jie tik ieško parazitavimui sąlygų, tai nuo to pradedant. Ir po to ar jie gerbia mus, mūsų kultūrą ir visuomenę, ar jiems tai priimtina, kad reikės kažkaip tai sąveikauti ir priimti draugiškai tą aplinką, į kurią ateina, prie jos stengiantis prisitaikyti faktiškai. Bent jau dalinai. Kas liečia tokius svarbiausius.

A: Tai ar vis tik turėtų priimti labiau mūsų kultūrą ir mūsų papročius, tradicijas, įstatymus?

I: Aš manau, kad bent dalinai taip, turėtų prisiderinti. Įstatymus vienareikšmiškai, o kultūrą bent jau toleruoti. Bent iš esmės. Nes mūsų kultūra kaip tik ir yra ta tolerancija, kad gali būti, turėti savo tikėjimą, įsitikinimus, papročius, bet nereikalauti iš aplinkinių, kad ir kiti tą patį darytų pagal jų supratimą.

A: Tai jūs manote, kad yra svarbu tų pačių žmonių noras kažką padaryti?

I: Taip, pirmiausia, turi būti pačių žmonių noras būti kažką padaryti, kad spręsti savo problemas ir patiems, o ne tik tai tikėtis kad čia kažkas išspręs.

A: Tai mes jau kaip ir kalbėjome, kad vis tik tiems pabėgėliams padėti reikėtų, perkeltiems į Lietuvą. O kaip manote, kas tą pagalbą turėtų suteikti?

I: Aš manau, kad visi turime stengtis padėti. Pirmiausia tie, kurie gauna už tai atlyginimą, profesionalai, bet ir visa visuomenė. Nes sakiau, kad aš buvau ir paaugęs, bet dabar vis tiek juos įeigu ten į kokią ekskursiją reikės ar į sodybą, įeigu kokiai šeimai reikėtų ten pakviesti pabūti. Galvojau, užrašė mane į tokius savanorius, kurie nusiteikę padėti ir po to nereikėjo tos pagalbos turbūt.

A: O kodėl jūs manote, kad jiems turėtų padėti visa visuomenė?

I: Aš kalbu būtent apie karo pabėgėlius, apie tikrus, kuriems būtina padėti, kurie yra tikrai žmonės, atsidūrę dar sudėtingesnėje negu mes padėtyje. O įeigu jie yra geresnėje padėtyje negu likusioji Lietuvos visuomenė, tai pirma turime saviems padėti. Pirma padėk sau, tada savo artimui, o po to tikrai tam, kuris yra už sienos, tavo kaimynui ir kitataučiui. Tai turi būti, nuo savęs pradėti, ne peršokti.

A: O kaip manote, kokia ta pagalba turėtų būti teikiama? Kaip jiems reikėtų padėti? Kokiomis priemonėmis?

I: Visų pirma, tai čia valstybinė pagalba, kaip ir mūsų. Padėti žmonėms tiems įsidarbinti, įsijungti į tą visuomenę, kad taptų naudingu nariu, tiek sau, tiek tai visuomenei, o po to jau visi kiti, ir kultūrine prasme ir kita.

Bet čia viskas pagal galimybes kiekvieno... esame aplinkoj... tas turi skambėti natūraliai, prisiderinant tiesiog prie esamų sąlygų. Kiekvienas turėtų: krikščionis pirmiausia turėtų krikščioniui padėti, musulmonai Lietuvos savo musulmonams padėti. Ir taip toliau. Turėtų kažkaip tai būti natūraliai suprantama, kad pirmiausiai tiems turim padėti, kurie mums artimiausi pagal mūsų įsitikinimus, pagal kultūrą.

Įeigu tokių nėra, tada kitam padėti. Įeigu jau padėt lietuviui, kuris yra bėdoje ekonominėje, tai negali padėti dar didesnėje bėdoje esančiam kitam atvykusiam, bet turi būti nuosekliai. Įeigu mes savo nuskriausime Lietuvos pilietį, pradėsime nuo to pagalbos, tada bus dar didesnė socialinė įtampa ir bus neteisybė, veidmainystė.

A: O kodėl jūs manote, kad pirmiausia reikia padėti tiems, kurie mums yra artimiausi?

I: Dėl to, kad tai yra lengviausia padėti ir efektyviausia. Ir turi būti, kaip sakiau, mes savo ratą pradedame. Negali būti peršokta, turi būti auginamas organizmas natūraliai. Tokie dėsningumai, visuomenės struktūros, kad ji būtų stabili ir kūrybinga. Kad turi būti auginama nuosekliai. Visuose sąlyčio taškuose, ten kur daugiausia tų sąlyčio taškų yra.

A: Jūs pats minėjote jau keletą kartų, kad jūs norėjote padėti pabėgėliams ir iš dalies padėjote jiems finansiškai, nors galbūt tie pinigai ir nepasiekė to tikslo, kaip jūs ir sakėte. Kas jus tada paskatino jiems padėti?

I: Tai visų pirma tai tos krikščioniškos vertybės, supratimas, kad reikia žmogui padėti. Svarbiausia tai. Ne toks esminis buvo paraginimas. Ar iš to būtų, ar iš kito paraginimas būtų, bet pirmiausia mano paties.

A: Tai pirmiausia yra paties žmogaus apsisprendimas, to žmogaus principai? Šiuo atveju jūsų principai ar kitų žmonių galbūt įtaka ar kažkas panašaus?

I: Taip, pirmiausia mano paties supratimas. Aš nusiteikęs visiems padėti ir aplinkoj esantiems, ir kitiems. Esu geranoriškas aplinkai.

A: Tai pirmiausia jūs paaugote pinigų. Tai suprantama tuo metu ir nebuvo gal kaip kitaip padėti. Taip pat minėjote, kad yra ir ekskursijų galimybės kažkokios, galbūt suteikti jiems būstą. Kodėl jūs nusprendėt padėti jiems būtent taip?

I: Dėl to, kad tokias tik galimybes turėjau. Galvojau pagal savo galimybes. Būsto faktiškai aš negalėčiau, ir galvojau taip laikinai, paatostogaut ar ką, jei turi kokią šeimą ten jis. Svaresniau tiesiog, kokios mano galimybės yra. Kad aš galbūt galėčiau padėti, įeigu būtų. Tai užsirašiau kaip į tą aktyvą, kur galėtų parapijoje būtų kvietusi tartis kaip jiems padėti. Sutikau telefoną, kad užrašytų, kad įeigu reikės, pakviestų, tada tarsimės, kuo galim mes padėti tiems žmonėms. Ne tik pinigais, bet ir bendrai.

A: O kas organizavo tą jūsų parapijos aktyvą, kurie norėjo padėti?

I: Organizavo klebonas, o klebonas gavo nurodymą iš arkivyskupijos, kad priims, nutarta priimti tik kelias šeimas iš Irako krikščionių. Ir po vieną šeimą ten buvo į parapiją, kelioms parapijoms po to išnuomoti butą. Butas ruošiamas... po to kaip tų krikščionių neatsirado irakiečių, kas važiuotų į Lietuvą, ir tas klausimas užstrigo. Ir liko tikrai ekonominiai pabėgėliai. Ir vienas kitas [juokiasi], kuris yra Afganistane lietuvių kalbą išmoko beuždarbiaudamas vertėju.

A: Tai taip ir pasibaigė visa ta jūsų iniciatyva?

I: Na kol kas užstrigo.

A: O jūs svarstot kažkaip ją tęsti, jeigu ten būtų perkelti į Lietuvą?

I: Jo, jeigu tas būtų natūraliai įmanoma ir socialiai teisinga. Jeigu matytčiau, kad nepiktnaudžiauja tuo, o iš tikrųjų reikia.

A: O kaip manote, jūs minėjote tokią idėją, kad tie pabėgėliai perkeliama į Lietuvą turėtų būti tinkami, kad jie turėtų norėti integruotis ir panašiai. Tai kas apsprendžia tai, kad sakykim, kaip jūs pasirinktumėte kam padėti?

I: Padėti tai visiems reikia, kurie tikrai neturi kėslių kenkti kitiems. Bet būtent priimti į Lietuvą, tai teikčiau pirmenybę tiems žmonėms, kurie gali integruotis į mūsų kultūrą. Turi būti ne agitacija, kad jie čia liktų, o suteikiama visapusiška informacija, kad čia ne pyragai jiems ir kad mes patys vargstame. Ar jie nori taip vargti? Kaip pasakė tas vaikinai, kur vertėju Afganistane dirba, sako, nesvarbu, kad Vokietija siūlė, kad mes galime priimti didesnes pinigines pašalpas, o jis pasakė aš noriu pas lietuvius. Tai jis sąmoningai apsisprendė, turi informaciją, kad jam ten ekonomiškai bus geriau, bet jis važiuoja į Lietuvą, nes jam čia - pagal jo dvasią. Kaip koks nors ten šveicaras.

Tenais Eretas mokėsi Friburge su lietuvių studentais, jam tie katalikai studentai labai patiko, patraukė savo dvasia ir jis atvyko į Lietuvą, tapo Lietuvos piliečiu, kovojo už Lietuvos nepriklausomybę, sąmoningai apsisprendė, tapo lietuvis sąmoningas. Sąmoningesniu nei mes. Tai aš už atvirą visuomenę, bet suprantu, kad tai labai nevienareikšmiški ir subtilūs dalykai. Turim tikrai dirbti ir juos perspėti, kad po to nekaltintų, nereikalautų čia atvažiuavę, kad mes juos pakvietėme, o po to nešelpiam.

A: Tai sakote, kad Lietuvoje nereikėtų priimti tiesiog visų ir atvežti bet ką, bet reikėtų leisti jiems patiems pasirinkti?

I: Ir mums atsirinkti ir jiems patiems suteikti visapusišką informaciją, kad čia tikrai ekonomine prasme žymiai prasčiau negu kitose šalyse Europos Sąjungos. Mes turime daug daug problemų ir patys emigruojame. Čia ekonomine prasme faktiškai ir neapsimoka. Jeigu gresia pavojus gyvybei, nieks jo nepriima, kitos yra aplinkybės. Arba jam tikrai ta kultūra labai artima, sieja kažkokie tai ryšiai, draugystės su mūsų tautiečiais ar jų piliečiais ar giminystės kokie ten tolimi ryšiai su jau gyvenančiais.

Kažkokios turi būti aplinkybės, kurios taps sąlyga nepinigine prasme. Nes pinigine prasme čia tikrai tada gaunasi apgrįsti jų ir mūsų sau užsidėjimas naštos, nes mes patys ekonomiškai esame duobėje ir jo apgavimas. Faktiškai prieš ekonominę migraciją. Jeigu taip pilnai davest. Nesu kategoriškai, jeigu sieja sakykim kažkokie tai giminystės ryšiai ar kita. Bet iš esmės, tai jeigu mes nesugebame savo piliečiams padėti, iš mūsų emigruoja, tai gana absurdiška ekonomine prasme stengtis padėti tiems, kai saviem negalim padėti.

A: Tai pirmiausia tie žmonės, kuriuos priimtų Lietuva, tai turėtų būti ne ekonominiai migrantai, ir jie taip pat turėtų būti pasiryžę prisitaikyti arba būti kultūriškai aktyvūs?

I: Taip, ekonominiai migrantai tik išimties tvarka, kurie kažkokią tai labai sprendžia. Aš čia ne kategoriškai taip, bet iš principo taip.

A: O kaip manote, jeigu jūs turėtumėt galimybę jiems padėti, jeigu jie vis dėlto būtų perkelti į Lietuvą ir jūs pats asmeniškai suaugtumėt su jais, galbūt bendrautumėt ir turėtumėt tą asmeninį ryšį. Ar tai kažkaip pakeistų jūsų gyvenimą, ar tai turėtų kažkokį poveikį?

I: Tai aš tai džiaugčiausi, jeigu galėčiau padėti. Man tai būtų toks kaip gyvenime paskatinimas, impulsas dar kūrybinis, jeigu aš galėčiau kažkam padėti, labai džiaugčiausi. Ar savo piliečiams, ar kitiems, bet, jei gali kuriam padėti, tai yra didelis džiaugsmas ir didelė dovana tam, kuris padeda. Darydamas gera kitam, darai sau gera.

A: O kodėl jūs taip manote? Kodėl jūs manote, jog tai jums sukeltų džiaugsmą?

I: Aš ne tai, kad manau, bet aš tą esu patyręs ir įsitikinęs. Visų pirma, kiekvienas žmogus, darydamas gera kitam, daro gera sau, nes tada jis gali būti laimingas ir, kadangi žmogus yra dvasinė būtybė, visų pirma, ir dieviška būtybė, tai jis, elgdamasis dorai, dvasingai, dieviškai, jis tada yra laimingas. Ir jis sau gera padaro, pasijaučia pats gerai, darydamas kitam gerai.

A: O kaip jūs manot, ar yra kažkokių kliūčių, kurios jums trukdytų jiems padėti arba kažkas, kas jus stabdytų nuo tos pagalbos tiems žmonėms?

I: Aš pagalvojau, kad tiek, grynai, kliūtys kalbinės ir kitos - ar būtų galimybė, nes aš esu tos kartos žmogus, kur rusiškai lengvai šneka, o angliškai tik vieną kitą mandagumo frazę ir kokios būtų galimybės visos bendravimo, ar būtų tos galimybės. Man lengviau būtų padėti kokiam ukrainiečiui, baltarusiui ar rusui, negu kokiam nors irakiečiui. Faktiškai ir čia su ta Europos Sąjunga mūsų politikų yra lepšiškumas, kad jie turėjo pasakyti, kad mes už, kad būtų stengiamasi padėti visose šalyse Europos Sąjungoje, bet kad mes turime, pirmiausia, padėti ukrainiečiam, kad mes turime savo problemų - karą čia pat, kad čia faktiškai buvo mūsų kažkoks per daug padlaižiškas nedadirbimas ir neišaiškinimas, kad pirma programos turi būti ekonominės kad grąžint tuos mūsų emigrantus ir tuo būdu mažinant problemą visos emigracijos.

Migranto problemą mes už tai, kad išspręsti, bet, pirma, tai turi būti programos, kad jas spręst tuo būdu, kad sumažintume savų emigrantų kiekį ir grąžint iš Europos Sąjungos, taip sumažinant migrantų problemą Europoje. Antra, turėjo būti pirmas dėmesys į tuos, kurie artimiausi mums kultūriškai. Vis dėlto, yra ukrainiečiai, daugiau mes krikščionys, tai va, pirma turėjo būti krikščioniams, kokiems nors pabėgėliams baltarusiams, rusams, ir tada jau trečiojo eilės tenais.

Čia pasidaro tokie sudėtingi dalykai, kad aš nemačiau tokio... truputį esu nusivylęs mūsų politikais, kad negalėjo jie išaiškinti to greičiau. Bet tada turi būti skirta ta tūkstančio kvota, kiek mes ukrainiečių priimam. Kiek žinau, dabar Senojaj Akmenėj visa kolonija įsikūrusi ukrainiečių, tai turėjo būti ir tą kvotą įskaičiuojami jie ir Europos Sąjunga taip, kaip moka už irakiečio, kiek žada bent jau mokėti pašalpą, taip turi mokėti ukrainiečiui, jei Lietuva priima ukrainietį. Tai gaunasi didelė diskriminacija, nes irakiečiui, kokiam musulmonui mokame, o ukrainiečiui, kuris čia nuo karo

bėgdamas atbėga negalime padėti, tai turėjo būti kažkaip tas iškeliamas, specifika visa charakterizuojama, kad ne vienodai yra.

Buvo šiek tiek atsižvelgta į šalių bendrą vidaus produktą, bet, manau, kad nepakankamai. Nepakankamai buvo iškeltas problemos sudėtingumas, kad mes už tą. Turi būti tada padedama vienodai, tiek Lietuvos emigrantui, tiek ukrainiečiui emigrantui Lietuvoje, tiek Sirijos pabėgėliui. Turi tas būti kažkaip visas sudėta į vieną lentynėlę komplekse ir vienodai vertinama.

A: Jūs minėjot, kad ukrainiečiai mums yra artimesni ir paminėjote, kad jie yra krikščionys. Kai jūs kalbate apie tą kultūrinį artumą, tai jūs pirmiausia žiūrite į religinį artumą?

I: Iš esmės, taip, kadangi aš manau, kad krikščionybė yra susijusi su būtent pagalbos kitiems žmonėms socialine nuostata. Kai kuriose kitose religijose yra, kad "svetimas yra svetimas" arba "jei jis nėra priešas, tai bent jau nėra mūsų šeimos narys", o krikščionybė, būtent, ir iškėlė tos teisingesnės visuomenės idėją.

Tik, kai gavosi Komuna be Švenčiausios Komunijos, be dvasinio dalyko, tada išsigimė, išsivertė - gavosi gryna karikatūra. Manau, kad negalima vienareikšmiškai vertinti, kad visų tikėjimų žmonės yra vienodai pasiruošę integruotis į tokią bendrą visuomenę. Ne visi yra tam pasiruošę. Manau, tai daryti yra sudėtingiau tiems, kurie užaugę tokioje aplinkoje, kur kito tikėjimo žmogus yra, savotiškai, antraeilis. Mes tai juos priimame, kaip Kristus mokina. Kad ir kito tikėjimo, bet jie mūsų nepriima.

Tada mes turime teikti pirmenybę, jeigu yra du pabėgėliai, tam, kuris gali integruotis ir kuris darys gera kitam, o ne tam, kuris nusiteikęs vis tiek sektantiškai gyventi. Jis mus laiko antros rūšies žmonėmis - juk mes esame netikėliai, ne jo tikėjimo. Nemanau, kad galima būtų taip, iš karto, aplenkiant tuos, kurie yra mums artimesni, visą pagalbą sutelkti ten būtų tiesiog neproduktyvu, nes tam musulmonui integruoti reikėtų žymiai daugiau lėšų ir pastangų, negu krikščioniui. Jeigu yra galimybė priimti, yra ta viena vieta, tai geriau pirma tą, kuris lengviau integruojasi. Čia grynai ir iš ekonominės pusės tas būtų, iš praktinės.

A: O kodėl jūs manote, kad krikščionį integruoti būtų lengviau nei musulmoną?

I: Tai aš tą ir sakau, kad krikščioniai yra atviresni integravimui. Jie kitus žmones vertina vienodai, o musulmonų dalis, kai kurių tikėjimų, jie vis tiek vertina kito tikėjimo žmogų kaip svetimą. Jie nenusiteikę integruotis. Ir mes neturime to faktoriaus užsimerkti ir galvoti: "Jeigu aš taip nedaryčiau, tai ir kitas taip nedarytų". Deja, ne visada taip būna. Taip manoma, dažniausiai, kad ne visada taip būna.

A: Ačiū už interviu.

Informantas B2

A: Ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Taip pritariu.

A: Tai gal galėtumėte plačiau papasakoti kodėl jūs tam pritariate?

I: Man atrodo, reikia dalintis tuo ką turime ir yra žmonės, kuriems reikia pagalbos, tai turim dalintis ta savo gerove ir priimti žmones, tiems kuriems reikia.

A: Kaip manote iš ko kyla tas noras dalintis?

I: Man atrodo žmogiškos vertybės. Gal ir pagalvoji, jei tau taip būtų, tai norėtum, kad kažkas padėtų, tai reikia ir atliepti, man atrodo tai yra krikščioniškos vertybės, Popiežius Pranciškus visada ragina tai daryti, man atrodo iš viso to kyla. Man atrodo tai yra teisingas dalykas.

A: O kaip jūs pati vertinate pabėgėlius?

I: Labai įvairiai. Tikriausiai supranti, kad yra dalis nuoširdžiai bėgančių, tai tu juos labai atvirai priimi, o tuos, kurie tu įsivaizduoji įsimalę kažkokius nusikaltėlius, tai į juos kritiškiau žiūri, bet jei supranti, kad yra tokia situacija tai palankiai žiūri.

A: Kaip manot, kodėl jūs vertinat tuos pabėgėlius lyg ir geriau nei tuos ekonominius migrantus?

I: Na jiems gresia pavojus gyvybei, čia ne iš jų pasirinkimo taip atsitiko, aplinkybės priverčia. [...]

A: Gal galėtumėte papasakoti ar esate susidūrusi su pabėgėliais?

I: Esu asmeniškai susidūrusi su vienu kitu asmeniu, kuris yra pabėgėlis, man atrodo tai patirtis, kuri augina. Yra dalykų, kuriuos matai ir esi ne visiškai patenkintas ar galvoji, kad reikia kažkaip kitaip, bet kartu tave mokina priimti kitą kitokią, atverti duris.

A: Kaip manote, ar apskritai svarbu į Lietuvą perkelti pabėgėlių integracija?

I: Manau, svarbu, ypač iš Prancūzijos pavyzdžio, Belgijos, kai jie yra neintegruojami tai darosi getai, kuri jie būriais gyvena ir tikrai nesinori turėti Lietuvoj tokių vietų, kuri bus sirų gatvė ar kita. Kad to išvengti reikia juos integruoti. Tiek jų gyvenimas bus kokybiškesnis, tiek mūsų aplinkinių bus kokybiškesnis. Ir kad jie galėtų sėkmingai gyventi, kitu atveju vienintelė išeitis jiems bėgti kitus, į Vokietiją. Reikia priimti su visu tuo ką turim, nedaryti tų getų, atriboti juos nuo visuomenės.

A: O kaip manote, tas atribojimas daugiau kiltų iš tos priimančios visuomenės ar iš jų pačių pusės?

I: Gali kilti ir iš jų, bet svarbiausia yra iš priimančios valstybės, kokias sąlygas mes sukuriame, kaip su jais elgiamės ir kur mes juos dedam, tas sąlygoja.

A: O kaip manote, kas taip esmingai lemia sėkmingą pabėgėlių perkėlimą į Lietuvą ir sėkmingą jų įsiliejimą į visuomenę?

I: Pirmiausia būtų integracija, jų kalbos išmokimas, darbo vietų atradimas. Tikriausiai pats svarbiausias dalykas yra atrasti kažkokius ryšius su vietiniais, užmegzti draugystės santykius. Man atrodo, pats svarbiausias aspektas būtų tada, kai jie turi draugų, atranda draugus mūsų visuomenėje. Tada prasideda kitokia kelionė. Jie pradeda būti dalis mūsų

visuomenės. Kas man atrodo yra sunkiausia dalis, nes skirtingos mūsų kultūros, mums sunku priimti jų dalykus, jiems sunku mūsų dalykus priimti. Tai čia iššūkis. Bet man atrodo, būtų sėkmingiausia, jei mes priimtume juos į bendruomenes ir kažkurį laiką draugautume.

A: Gal dar galėtumėte šiek tiek plačiau papasakoti, kodėl jūs manote, kad jų priėmimas į bendruomenes yra toks svarbus?

I: Nes, man atrodo, bendruomenė yra žmonės, kurie gali nešti vienas kitą, dalintis. Bendruomenė yra būrys žmonių, kurie yra atviri tai kitai šeimai, sakykime, tiems kitiems žmonėms. Ir čia jie gali mokytis kalbėti, mokytis būti, pažinti vienas kitą, atrasti draugystes, atrasti interesus, suprasti, su kuo čia gali žaisti futbolą, su kuo eiti pasivaikščioti. Man atrodo, bendruomenėje vyksta gyvenimas ir čia jie gali pradėti bendrą gyvenimą su mumis.

A: O kaip jums atrodo, ar į Lietuvą perkeltiems pabėgėliams turėtų būti padedama integruotis, ar jie turėtų tiesiog įsikurti ir įsiliesti į visuomenę patys, savarankiškai?

I: Man atrodo, padedama. Žinoma, stipresni žmonės, su daugiau galbūt dovanų, gali ir patys kažkiek, bet man atrodo daugumai reikia pagalbos, kad jie susivoktų, suprastų kultūrą ir jeigu mes norim, kad tai įvyktų žymiai greičiau, palengvinti jų našta toje vietoje, turėtų būti jiems padedama.

A: O kaip manote, kas tą pagalbą turėtų jiems teikti?

I: Tai vis tiek, valstybė teikia, per NVO irgi teikia. Bet šiaip tai tikriausiai kiekvienas iš mūsų apie tai turėtumėm irgi pagalvoti - kaip aš galiu tam, kuris šalia manęs gyvena padėti. Jei atsiranda kaimynas toks. Bet pagrįste, tai vis tiek, pradžioje - valstybė, o paskui jau - mes.

A: O kaip manote, kodėl tai yra būtent valstybės atsakomybė?

I: Man atrodo, vis tiek tas perkėlimas vyksta iš valstybės pusės, todėl jie turi tokį pirmą indėlį, supažindinimą. Ir dėl to, kad jiems reikia konstruktyvios pagalbos: istorijos pamokų, kalbos pamokų, susipažinimo su socialine mūsų sritimi, su galimybėmis, darbų ar profesijos. Aš, būdama kaimynė, to negalėčiau padaryti. Aš galiu savo draugystę pasiūlyti, todėl pradžioje turėtų būti valstybės indėlis.

A: Aišku. Gal galėtumėte plačiau papasakoti, kokia ta pagalba turėtų būti teikiama? Koks turėtų būti valstybės indėlis ir koks turėtų būti tų žmonių indėlis, kurie, galbūt, vėliau jiems padėtų.

I: Įdomu, čia galima pasvajoti. Nors aš galvoju, tikriausiai, jei būtų kažkokių aktyvių žmonių ir bendruomenių, galbūt jie galėtų irgi kažką daryti. Pavyzdžiui, pamokėles ar kažką panašaus.

Man atrodo mes galim prisidėti savanoriavimo srityse ką valstybė gali, valdžios institucija galėtų kviešti mus, bet vis tiek tas perkėlimas, po to sveikatos patikros, pirminės kalbos pamokos, pažinimo dalykų, kuriems tikrai nereikia istorijos, kad jie susiprastų, kur jie yra.

Tai čia valstybė po to kviečiame kažkaip tai savanoriai ir žmonės, kurie padėtų tada keliauti ar ir būtų ieškant, susipažindinant su vienu ar kitu miestu, galbūt galima kviešti ir savanorius, galbūt kažkas gali ir mokyti. Bet tas man atrodo koordinavimas tai turi būti valstybės, o žmonės gali būti kviečiami ir, man atrodo, tai labai naudinga kviešti žmones savanoriauti - tada jie truputį nuomonę pakeičia apie tuos žmones, kurių bijo, kai susiduria su jais.

A: Ar Jūs esate asmeniškai susidūrusi su tokia situacija, kad žmonės pakeičia nuomonę apie imigrantus Lietuvoje? Tada kai su jais susiduria asmeniškai.

I: Taip, tikrai. Tada nebetampa jie tokie baisūs - jie tampa žmonės. Netgi tie mūsų savanoriai, kurie su irakiečiais pradėjo keliauti, jie irgi sakė, kad tu pažįsti jį kaip žmogų, asmeniškai pamatai jų asmenines istorijas, jų charakterį, talentą - jis pasidaro asmuo, kurį tu pažįsti ir nebegąsdina, kad jis pabėgėlis.

A: Ar jūs asmeniškai padėtumėte į Lietuvą perkeliams pabėgėliams, kaip jūs minėjote, jei atsirastų toks kaimynas?

I: Taip.

A: Tai gal galėtumėt papasakoti, kodėl jūs norėtumėt jiems padėti, kas labiausiai tą jūsų apsisprendimą veikia?

I: Man atrodo žmogiškasis faktorius, kažkaip man tai - jei tau išeina, tai tikrai norėtusi padėti, nes nori, kad žmogus jaustųsi čia gerai. Man tai atrodo ir svarbu kad Lietuva būtų žinoma kaip priimanti šalis, kaip žmonės, kuriems rūpi kitas žmogus - tai man tas būtų svarbu. Nežinau, gal, kad aš pati esu gyvenus dešimt metų ne Lietuvoje, tai aš labai irgi galiu susitapatinti šiek tiek su jais, man atrodo gera, kai svetimoje šalyje parodo rūpestį tavimi, ir kai yra asmuo, į kurį tu gali kreiptis ištikus kažkokiomis problemomis.

Tik man atrodo yra labai svarbu turėti tą ribą, kad kur tu tikrai padedi žmogui, ir kur tu jau darai meškos paslaugą, nugalini žmogų, padarai neįgalų, ir tada jis tik laukia, kad tu už jį darytum. Tai čia toks labai svarbus dalykas ir, man atrodo, kartais mes tą ribą labai peržengiame jau tada darom viską už juos, nes atrodo kad jie nebegali, dėl to kad jau taip norėjome padėti, jau taip viską darom už juos, kad jie pasidaro - gali pasidaryti neįgalūs, čia tokia labai plona riba, kur padėti, bet kartu juos ugdyti tolimesniam gyvenimui.

A: O jūs esate tai pastebėjusi Lietuvoje arba galbūt kitose valstybėse, kad būtent įvyksta tas žmonių nugalinimas, atėmimas tokio gebėjimo patiems savimi pasirūpinti?

I: Taip.

A: Kaip manot tai yra išsprendžiama problema, ar tai jau yra prarasta?

I: Nežinau ar tai yra prarasta, man atrodo vat pamatysim - ne, man atrodo, neprarasta, tikriausiai tie žmonės, kurie va čia ne apie pabėgėlius kalbant, tie žmonės, kurie apie 20 metų gauna pagalbą ir įpratę, tai gal su jais sunkiau.

Bet pabėgėliai, kurie dar tik pas mus atvyksta, net, kai tai įvyksta, man atrodo, dar tikrai galima atstatyti, nes tai yra trumpas laikas. Tai nėra taip, kad prarasta, tik, man atrodo, tai yra sunkus darbas atstatyti tą ribą ir kažkaip, ir man atrodo, tikriausia, kad mūsų ir valstybės, ir poliklinikose, nu visos valstybinės įstaigos, žmogus, kuris nueina ir yra nekalbantis ten lietuviškai ar rusiškai, nu, labai sudėtingai gali prasimušti.

Tai tada tikrai žmogus jaučiasi, kad aš nueičiau į polikliniką ir būčiau išgirstas – man reikia, kad kažkas palydėtų. Tai tą neįgalumą, man atrodo, sukelia ir mūsų įstaigos, trupučiuką, tai nepalengvina situacijos.

A: Dabar sugrįšime prie jūsų asmeninio apsisprendimo padėti. Kaip jūs manot, kaip jūs galėtumėte padėti tiems pabėgėliams Lietuvoje? Ką jūs galėtumėte padaryti dėl to kaimyno, kuris, galbūt, atsirastų?

I: Tai, man atrodo, tiesiog kavos išgerti, jį kavos pasikviesti, išeiti pasivaikščioti, na toks, žinai, santykio kūrimas. Kalbėti su juo lietuviškai ir turėti kantrybės laukti, kol jis pasakys, ką nori ir aiškintis, ką jis nori pasakyti. Tai man – nu vat jei tas kaimynas, kuris atsirastų, tai, man atrodo, mano toks būtų, tiesiog – draugauti, o kas iš to iškyla, tai...

A: O kodėl jūs manote, kad būtent tas, kad jums būtų galbūt tinkamiausias tas būdas, kai tiesiog bandyti užmezgti kažkokią draugystę su tuo žmogumi? Kodėl jums tai atrodo svarbu?

I: Man atrodo, kad tai yra dalis integracijos, tada, kai atranda žmonės iš visuomenės, užmezga santykį su visuomene – tada jie tampa dalimi to ir, man atrodo, tai vienas svarbiausių poreikių žmogui – turėti kažkokią draugystę ir matyti kažką daugiau, negu ten tiktai savo butelį ar tuo metu, ypač sunkiose situacijose, kuriose jie atvažiuoja.

A: Mhm. O kaip jums atrodo, kiek yra svarbu tai, kad būtent jisai būtų kaimynas? Tai, kad jisai būtų netoli jūsų? Sakykim ta geografinė prasme.

I: Nu, man atrodo, tai faina būtų... Ar, ta prasme, ar aš važiuočiau kažkur, jeigu tai yra ne kaimynas?

A: Taip.

I: Nu tikriausiai reikėtų, kad būtų kaimynas, nu vat aš pagalvoju dabar, nes turim šeimas, kiek aš skiriu joms laiko dabar. Tai man būtų svarbu, kad tai būtų kaimynas, nes, man atrodo, aš tiek negalėčiau laiko skirti, jei tai būtų ne kaimynas. Tai va, tai man reikėtų man jo arti tokiam santykiui. Nes šiuo metu kokios yra draugystės, tai aš pažįstu ten tokį vaikinuką irgi pažįstu, kur karts nuo karto ten paskambinu, bet kas labai yra retai ir reikia susitikti trupučiuką už darbotvarkių visokių, nebelieka laiko. Jau čia, jei kaimynas, pirmam aukšte gyvenantis, tai ten užsiki einant iš darbo, kažkas biškį palengvintų situaciją. Tai čia jo, mano apsilėidimas tikriausiai.

A: O kaip Jūs manote, ar ta pagalba turėtų būti jiems visiems, kurie perkeliama į Lietuvą, ar jinai turėtų būti pagal kažką paskirstoma ir parenkama, kam padėti, o kam nepadėti?

I: Ta prasme, visi tie, kurie atvažiuos?

A: Taip.

I: Tai jie jau yra atrinkti ir jiems jau yra nuspręsta, kam padėti. Na jie turi.

A: Bet, sakykim, jeigu jau jūs asmeniškai pasirinktumėt, sakykim, dėl kokių priežasčių galbūt jūs nepadėtumėt tam kaimynui, kuris gyvena šalia? Ar čia yra tokių priežasčių, kurios jus paskatintų tiesiog nedalyvauti tame ir nekreipti į tai dėmesio?

I: Bet čia tos priežastys tai būtų susiję apie jų charakterį, apie jų būdą?

A: Gali būti bet ką, kas jums atrodo taip svarbu, dėl ko jūs atsisakytumėte jiems padėti. Netgi ne atsisakytumėt, bet nepasisiūlytumėt jiems padėti.

I: Jaučiu sunku būtų ir nu vat, taip biškį iš patirties, kad sunku būtų padėti tie žmonės, kurie įsivaizduoja, kad jiems tai priklauso ir reikalauja. Tai nežinau ar nepadėčiau, bet jaučiu sunku būtų padėti, čia sunku būtų perlipti, tai nežinau kaip čia baigtųsi. Ar sugebėčiau, ar nesugebėčiau. Nu jei jie būtų kažkokie agresyvūs, nu kažkaip tai jaučiu... žinoma, jeigu jausčiausi nesaugiai su jais, tai negalėčiau kažkaip tai padėti, bet jeigu jie kažkaip priimantys ir norintys, ir kitas dalykas jeigu jie nenori, nu tai tada irgi negali padėti.

A: Aha. O kaip manot, ar yra kažkokių kliūčių, kurios jums trukdytų padėti, dėl kurių jūs negalėtumėt to padaryti, nors norėtumėt?

I: Kliūtys dėl kurių – iš mano pusės tai būtų gal laiko stoka. Norėčiau kokius gal -- jei norėčiau, bet kas trukdytų jums padėti? Nu nesugalvoju [juokiasi] kas tai būtų. Nu jeigu aš kažko to, nu vat ko reikėtų, bet aš negalėčiau padaryt – nu vat, kažkas kas, nu neįmanoma mano jėgoms padaryti ar ko jie prašo, ar ko jie nori ar – nu tai tada ir negali to padaryt.

A: Jūs jau anksčiau minėjot, kad jums būtų nepriimtina, jeigu tie žmonės priimtų tą jūsų pagalbą lyg jiems priklausytų ir jie to reikalautų. Kodėl jums atrodo, kodėl jums tiesiog tai nepatiktų?

I: Nu, man atrodo, čia tik – man atrodo, kad – nes stengiesi, jautiesi, kad čia nu vat iš geros valios, o kažkas tai reikalauja. Tai, man atrodo, nepaisant ar šitie žmonės ar kiti žmonės, tu reaguoji, nes galvoji nu čia tau nepriklauso – aš čia darau iš geros širdies, o kaip tu čia gali reikalauti kažko tai. Tai, man atrodo, toks iš karto įsijungia savigyna ir galvoji pala, pala, nu kaip čia man. Aš tai darau iš laisvos valios ir darau tiek, kiek noriu. Kažkaip nu – ir kai tu duodi, tu kažkaip negali reik -- nu kai tu dovanoji kažkam kažką, tu negali reikalauti kiek tau turi dovanoti, tai, man atrodo, tas toksai įsijungia, kad nu kažkaip tai yra dovana, tai priimk tokią, kokia yra ir, man atrodo, kai žmonės pradeda reikalauti, tai tada biškį toks įsijungia, kad atsiprašau.

A: Kaip manot, jeigu jūs padėtumėt tiems pabėgėliams, ar tai galėtų turėti kažkokį poveikį jūsų gyvenimui?

I: Man atrodo, tai jau, nu, turėjo ir jau turi.

A: Iš tos jūsų ankstesnės patirties?

I: Jo, jo, jo, nes, man atrodo, tikrai pažįsti juos, kitaip matai tas situacijas. Tai, man atrodo, padeda tuo, kad keičia mane. Kiekvienas santykis, kai susitinki su žmogumi ir pradėdi keistis, tai ir tie žmonės keičia, nes tu matai dalykus, kurie žavi, matai dalykus, kurie nežavi. Nu bet tai tave priverčia mąstyti ir nu kažkaip tai keičia kiekvienas tas susitikimas, bet, man atrodo, stipriausiai tai vis tiek pakeitė mano nuostatą į tuos žmones, kuriems reikia pagalbos. Ir matai, kad iš tikrųjų, nu iš skirtingų situacijų, gali būti ir ne tokios blogos situacijos, bet nepaisant to, nu tai, kas vyksta jų šalyje – nu vis tiek, iš gero nebėga. Netgi ir tie ekonominiai pabėgėliai, nu vis tiek, nu, iš gero nebėga. Taip pačiai, kaip ir mes, lietuviai, su viltim irgi bėgdavom kažkur tai tos geresnės duonos, tai ir – tik gal, nežinau, gal vieni reikalaudavom, kiti mažiau reikalaudavom, bet čia irgi priėmimas kitos kultūros. Ir gal mums gal irgi reikia mokytis daugiau reikalauti.

A: Ar jums pačiai, tuomet, kai jūs pasirinkote padėti jiems anksčiau, ar jums buvo svarbi aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius ir jų integraciją Lietuvoje?

I: Ne. Man nebuvo gal svarbi, bet dėl to gal, kad tai buvo pareiga. Bet aš ir nesijaučiau, kad esu nuskriausta kažko, kad čia man reikia kažką daryti, nebuvo taip. Man atrodo, tada ta problema tiesiog - tu labai girdi, tada pradedi girdėti žmonių nuomones. O kai žmonės išgirsta, kad tu tame esi, tai labai tada dalinasi savo nuomone apie tai.

A: O ta nuomonė, kuria su jumis dalinasi tie aplinkiniai žmonės, jina būna daugiau teigiama ar neigiama tų pabėgėlių atžvilgiu?

I: Taip, daugiau neigiama. Nežinau, ar jie tiesiog gal jaučiasi, kad gali paprovokuoti tave, ar kažkaip taip. Ir netgi supratimas - aš netgi su savo tėvais kažkada pykaus, nes sako, „nu musulmonai“, sakau, ne musulmonai“. Dėl to, kad žmonės iš tų šalių kažkaip tiesiog tapatinami su religija, kažkaip neatskiriama dalykai, ir ar teroristai. Trūksta mums žinių ir išminties, man atrodo, ir tikriausiai šiek tiek gal čia mūsų kultūros, norisi kažką neigiamai pakandžioti, kad ar mes geriau jaustumėmės ar čia kažkaip tai.

A: O ar yra kažkoks autoritetas, kurio nuomonė jums vis tik yra svarbi ir kuris galbūt jus skatina kažką daryti vienaip ar kitaip tų visų pabėgėlių pagalbos klausimu?

I: Mano bendradarbiai, man atrodo. Matau, su kokia meile jie į tai žvelgia ir su koku troškimu dalintis. Žinoma, Popiežius, mūsų direktorius. Tada susimąstai, tų žmonių autoritetas man svarbu. Atpažįsti savo širdyje, kur tu taip mąstai, o kur tau dar reikia keistis.

A: Dabar apsvaistykim tokią labai hipotetinę situaciją, jeigu kitas, galbūt, jums artimas ar tiesiog gerbtinas žmogus jus paragintų prisidėti priimant pabėgėlius, ar tai paskatintų jus iš tikrųjų prisidėti?

I: Sunku pasakyti, bet - tikiuosi, jeigu man žmogus - jeigu paskatintų.

A: O galbūt jūs pati būtumėt tas žmogus, kuris paskatina?

I: Sunku pasakyti, kaip būtų, bet aš labai tikėčiausi, kad - galvoju, kaip aš laukiau šitų pabėgėlių, tikrai man labai rūpėjo. Norėjosi daryti net tuos asmeninius įsipareigojimus, tai aš labai tikėčiausi, kad padėčiau [...]

A: Tai gal galėtumėt papasakoti su kokiais sunkumais susidūrė parapijos, ar kokios kliūtys buvo, kai nusprendė padėti?

I: Man atrodo buvo sunkumas kitų, pavyzdžiui buto ieškojimas, nes žmonės nenorėjo įsileisti pabėgėlių, čia buvo pirmas sunkumas. Po to tai buvo skirtingi lūkesčiai, mes laukėm tokių labai vargšų žmonių, mes gelbėjom žmones su dideliu dėkingumu, o jei atvažiuo su kitais lūkesčiais, atvažiuo į Europą. Lūkesčių prasilenkimas labai skirtingas ir tada tas kultūrų skirtingumas: nebūti laiku, jie visi iš tų šalių, vėlavimas yra toks tiesiog įprastas. [...] Nėra tokio kaip būti laiku, tas vyrų ir moterų buvimas labai skirtingas, nors tos šeimos yra krikščionys, bet vis tiek yra tas kultūrinis skirtumas, kad moteris be vyro negali išeiti, turi būti apsaugoma. Pagrindinis jų buvimas tai šeimos motina, šeimos virėja, ir mums yra labai sunku, kas taip nori gyventi, tau reikia pradėti. Manau tą kultūrų skirtingumą labai sunku priimti, ir jiems mus sunku priimti tokius, kad mūsų moterys tokios vyriškos. [...] Jie yra krikščionys, bet ta kultūra yra daugiau negu religija.

A: Kaip manote, ar tie kultūriniai skirtumai gali būti kliūtis jų tolesnėje integracijoje?

I: Manau jie to nesuvoks, bet taip gali būti. Ypatingai merginų, kurios yra nedirbančios, kurioms sunku, ir jei požiūris nesikeistų, kad vis dėl to, kad aš išgyvenčiau Lietuvoj aš turiu dirbtis ir dirbti tai, tai sunkiai joms sektųsi. Jei ten jie tikrai išgyvena stipriai ir nepriima tos situacijos.

A: Kaip manote, dėl kokių priežasčių parapijos galėtų nenorėti įsitraukti ar tiesiog ignoruoti tą pabėgėlių pagalbos klausimą?

I: Na, jei jie jos ignoruoja visus kitus klausimus tai ignoruos ir šitą. Dėl bendro to pasyvumo. Bendrai daug kas priklauso nuo kunigo ir žmonių požiūrio, nuo pačios bendruomenės, kokia jina blaivi. Man atrodo labai svarbu paties žmogaus brandumas, ir kokia aktyvi pati bendruomenė. Yra žmonių, kurie šiek tiek tamsoj gyvena, tam savo teisme, aiškume ir yra tokių kunigų, ir bendruomenių, ir jie mano, kad pabėgėliai yra blogis, tai tikrai neįsitrauks. [...]

A: Ar jums yra svarbu kokią religiją tas pabėgėlis išpažįsta?

I: Galiu pasakyti, kad kai jie atvažinėjo buvo svarbu, bet dabar nebe, nes per tų pabėgėlių buvimą, čia teko susitikti su kitų religijų žmonėmis, su musulmonais, jei mane taip sužavėjo, kad atrodo jie daug geresni negu mes krikščionys dažnai esam, tiek su budistu, tiek su musulmonu, ir aš galvoju kokie nuostabūs žmonės. [...] Man atrodo buvo svarbu iš to, kad ar mes galėsime juos įtraukti į savo bendruomenę, ar mes galėsime kartu švęsti mišias. Nepaisant to ar tai būtų musulmonai būtų padėję, bet tai, kad jie yra krikščionys to pačio tikėjimo, nes gal jie protestantai ar kažkokie kitokie, kurie neis su mumis į mišias, dar kol jie neatvažiuo, tai būtų tas jausmas, ar mes galėsime kviešti, švęsti tas mišias, kartu išgyventi bendrystę, nes jiems tai svarbu, iš to kyla tokia meilė ir bendrystė, tai veikia.

A: O jūs gal norit pasidalinti kažkokia patirtimi, ar dar kažką pridėti?

I: Man atrodo labai svarbu, kad reikia kalbėti ir viešinti juos kaip asmenis, netgi tuos skirtingus tikėjimus. Rodyti tuos žmones, kuriuos aš sutikau, rodyti, kad musulmonas nereiškia teroristas. Tada požiūris tas keistųsi. Daug baimės atsiranda iš to, kad mes nežinom. [...] Kviesti visuomenę susipažinti į renginius, šventes su jais, pažinti juos labiau kaip asmenis, nes iš to kyla pasikeitimas. Man atrodo įvykiai tie mus išgaudina, tuoj mus išsprogdina, tai nėra pagrįstas spėjimas. Yra kažkokios prasmės dalykuose, kurie vyksta Vokietijoje, bet ten toks mažas procentas žmonių, ir mes jau užantspaudojam visus tuos tūkstantį žmonių, kad jie tokie.

A: Dėkui už pokalbį.

Informantas B3

A: Ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Sunku vienareikšmiškai atsakyti ir Popiežius ragina, kad turime priimti ir atjausti, ir Lietuvai irgi yra tekę išgyventi emigracijos bangų ne vieną istorijos bėgyje. Bet iš kitos pusės ir baisu žinant kas Lietuvoj darosi, kiek yra mūsų žmonių emigravusių ir kiek yra likusių, ir tų likusių jei sudėti senus, jaunus, sergančius, tuos benamius visus, tauta ant ribos išnykimo, tai tam kontekste labai dvejopu. Ir norisi, kad nelabai pritarčiau.

A: Gal galėtumėt šiek tiek plačiau papasakoti, kodėl nelabai pritarumėte?

I: Na, teko susidurti, kai Vilniaus arkivyskupija 2015-aisiais pasikvietė tris šeimas iš Irako, ir buvau tarp tų žmonių, kurie čia priėmė, bendravom, rūpinomės jomis, tarp tų koordinatorių. Ir dabar dar palaikau artimą ryšį su šeima, kuri mūsų parapijoje gyveno ir ta pažintis, matymas iš arti, ne iš toli ir ne teoriškai verčia sunerimti, nes visiškai kita kultūra, visiškai kitas požiūris į daugybę dalykų ir mes lietuviai - darbas, darbas, ir kai yra situacija sunki tai turi dirbti, kad galėtum valgyt ir už butą susimokėti, o čia atvyksta žmonės ir jau vaikai užaugę netoli trisdešimties ir tokios rožinės vaikiškos svajonės tai aš nelabai suprantu, nebuvo laiko gilintis, studijuojant tos šalies kultūrą, kaip jie ten gyvena iš ko gyvena, bet ten šilta, gal kokia nafta, kas, kaip ten visi pinigėliai. Bet tas noras turėti pakankamai geras sąlygas, centre gyventi ir nedirbant. Iš visos šeimos vienas tikrai dirbantis sūnys. Aišku, išgyveno krizę, nes tėvas rudenį mirė, galim suprast, šeima išgyveno gedulą. Bet čia nesigilinant detales, yra ką galima pasimokyti. Krikščioniškas santykis sako, kad norint pagelbėti nereikia knaisiotis po blogybes padedančio, ar kuriam padedi, bet pamatyti kažkokius privalumus ir gerąsias puses, kad nenuieiti į tą gailestingumą iškreiptą, o matyti vertybes vieni kitų. Tai ką matau tose šeimose, jos daugiausiai daugiavaikės, tai be galo geri šilti santykiai šeimoje, giminėje ir jie tiesiog visi sulipę ir jie ten gali būti dienom, jie kai nedirba jau mėnesių mėnesiais, tai jie ten ir būna ir kalbasi ir valgyt gamina ir tvarkosi, dabar gedulas, tai nelabai kur išeina, tai ta bendrystė vis tiek gražu iki ašarų. Ta tradicija, apraudojimo, gedulo, kažkas tame taip gražaus ir nuoširdaus ir tada pajunti kiek mes netekom per sovietmetį, gi mano mama irgi iš daugiavaikės šeimos, ji pasakojo, ir aš prisimenu... Ir mes pamatę, ir aš ir kiti koordinatoriai, kaip mes praradę tą ryšį tarp šeimos santykių, bendravimą, ir tada tikrai kažkas širdį sukirba, ir tada ėmiau galvoti, kad dievas siunčia tuos pabėgėlius, kad mes pasimokytume tarpusavio, kad gausios šeimos, ir ryšys meilės. Bet dar neradau sau atsakymo tarp to nenoro visiškai dirbti ir turėti gana prabangų tokį gyvenimą. Jau bus metai atvykimo, ir aš dar randu ko pasimokyti bendraujant. Lyginant šeimas labai skirtingos šeimos, tai vėl gi yra labai nelygiavertės, tai jei vertini vieną optimistiškai, kad gal pradės dirbti, bet matydamas kitas tai matai visko, ir tuose santykiuose gražumo. Tai kaip ir gyvenimas įvairiapusis, dar negaliu atsakymo duoti. Bet kai galvoju, kai mūsų žmonės išemigruoja, tai nekelia kažkokių reikalavimų, kad pastatai lagaminus ir dirbi dieną naktį, kad įsitvirtint, o čia yra tie lūkesčiai ir kas labai žeidžia, tas nenoras dirbti.

A: O kaip manote, ar tai bendrai gali būti kliūtis ir tiems dabar atvykstantiems pabėgėliams integruotis?

I: Manyčiau, žinokit yra tokių pabėgėlių ir daugiau Lietuvoj, vienas kur vertėjavo, čia ir šeimą turi, ir nuostabus vertėjas ir nuostabus žmogus, pilnai integravęsis. Bet yra daug ir kas susidūrė su tais iš seniau atvykusiais, kai dar kvotų nebuvo, tai tų patirčių irgi buvo nemažai, kad nepagrįsti lūkesčiai, sunku integruotis, jie išrankūs ir net tą ką žmonės suaukoja pasikapsto- ir tas blogai ir anas blogai, tai šito nemažai yra. Matosi toks bendras bruožas, bet visur visokių yra ir kokia ta dominantė, tai kad nenori dirbti. Na nori, bet nori iš karto didelių pinigų, kad nereiktų daug dirbti ir didelių pinigų, o subrendę žmonės. Sakyčiau jaunas žmogus, o čia subrendę žmonės.

A: O kaip jūs manote kokie tie pabėgėliai atvykstantys į Lietuvą, kaip jūs įsivaizduojate?

I: Niekaip neįsivaizduoju, stengiuosi neturėti išankstinio nusistatymo. Kai prasidėjo visi tie pokalbiai apie kvotas ir visa kita, tai matai, kad čia sukeltas visas šurmulys ne be tų galingųjų įsikišimo. Bet girdėjau, kai islandai sakė „valio mes juos priimsim kaip brolius seses, priimsim į šeimas“, tai man taip gražiai nuskambėjo. Bet pagalvojau, taip priimant-gal, bet čia reikia viso pasaulio piliečiu būti. O kai nori saugot tą lietuviybę ir matai, kad jos ir taip nieko neliko, tai... Mūsų merginoms tie vyrukai gražūs, tamsūs, tai galvoju, ūkiškai žiūriu, tai man darosi baisu. Visos tos mišrios santuokos ir kiek dėl to kyla tų kultūrinių skirtumų, kai atsiranda vaikai, vaikų grobimai, gaudymai, teismai. Turim būti realistai ir tas gailestingumas, neiškreiptas gailestingumas. Jei mes padėdam akiai. Keturi mėnesius jie neturėjo statuso, buvo tvarkomi dokumentai, kad jie gautų tą statusą ir galėtų gyvent Lietuvoj, tai tada grynai mūsų parapijų tikinčiųjų aukomis juos rėmė. Kas parapijos namuose apgyvendino, kas nuomavo jiems butus ir aprūpino ir maistu ir rūbais ir gyvenama vieta ir buvo, kaip lietuviai visada: ir ekskursijos organizuotos, ir prie jūros ir į sodybas ir į kempingus. Ir jiems taip labai smagu tokia kaip šventė ir paskui, kai jie jau gavo statusus, jau valstybės parama yra. Žinojau tuos skaičius, bet sąmoningai stengiausi neįsigilinti, nes paskui vis tiek žmogus skaičiuoji, čia mūsų pensininkai tiek gauna, o jie tiek. Tai kai aš užmiršau tuos skaičius, tai apsaugojau save nuo tų lyginimų visų. Jie gyvena tada patys, patys ieškojosi butų, skaičiavosi pinigų. Bet pagalvojau ir vėl, tada buvo Gavėnia, pasninko dėžė parapijose, kur tikintieji aukoja aliejų, kruopas, miltus, negendančius produktus. tai tikrai aš kaip rūpestinga sakiau, ir mūsų šeimai reikia, atskaičiavom miltų, kruopų, to ir to, kitos parapijos, kurios savo šeimas turėjo, bet mes bendrai draugavom, kažkur kartu vežamės. Kitos parapijos tai irgi visom trim šeimom, tai kiekviena parapija visom trim šeimom, galvojau gal jau metus nereikės jiems pagrindinių produktų pirkti. Ir tada supratau, kad aš dalyvauju tame iškreiptame gailestingume. Čia kaip ir vaikui, kai jo nemokai nieko, nemokai kad reikia prisiimt atsakomybę, kažką padaryt, pirma pareigos tada teisės, o čia tik duodi duodi. Tai mes per nepriklausomybę taip užsiauginom daugybę benamių, kur su rankom, su kojom, jauni, darbingi ir jie net nenori, nes sako aš ir taip gausiu. Vidinis toks skurdas. Tai mes su jais tą patį darom, pralupam, prakandam, nors gal neturėtume taip daryti, stengiamės. Iš mano kolegų sakė, kad irgi atsiribojo. Buvo daug pastangų padėti, ir per verslą, ir kažkur įtraukt, bet jie nenori. Kaip teisingai padėti negaliu atsakyt. Turiu bendraut, turiu aplankyti. Jiems labai svarbu bendraut, nori kad būtum ir nakvotum pas juos, gali greitai tapti šeimos nariu, bet tam turi neturėti darbo, o jei pats turi viską padaryti, aš pati našlė esu, tai nelengvas tas gyvenimas. Ir ta moteris irgi našlė tapusi, tai mėgini sakyt, kad irgi reikia kabintis, tu turi krūvą vaikų darbingų, tai jei kažkaip jie nelabai girdi tai. Sako jau nusimanantys tuose reikaluose ir vienuolės, kad negali prisiimti tų žmonių bėdas sau, tai tikrai buvo tas laikas, na jau

beveik metus, kai į namus įeit negalėjau nėra laiko, prisiimi sergi visom tos šeimos bėdom, o po to pamatai, kad tu pats turi šimtus bėdų ir jau sveikatos nebeturi. Va taip ir sako, kad neturi prisiimt ir turi leisti tam žmogui padėt suprast jo situaciją ir kiek jisai atviras tam santykiui ir tai pagalbai, bet atsiliepiant į tą kvietimą dirbt, nes ir aš sakiau, kad aš čia jau nebe.

A: O kokia jūsų patirtis šioje veikloje, kaip vertintumėte?

I: Ta patirtis įdomi bendraujant, bet labai pavargau. Nes tada jau gyveni, gal aš nemokėjau to santykio palaikyt, bet supratau, kad dauguma mes bažnyčios žmonės prisiėmėm, prisiimi svetimą našta ir neši, ir pats jau pavargsti, o išlaikyti tą labai sunku tą santykį. Ir džiaugiuosi, buvo atvažiavę ir iš Latvijos Carito. [...] Tai buvo pradžiamokslis, kuriuo galėjom dalintis, ir su valstybinėmis, ir su nevyriausybinėmis, tik ta pozicija, kad kai dirbti tai bažnyčia, o kai pinigus įsisavinti tai jie, tai šitai momentaliai išryškėjo. Pasitari su kitais, ir jie tą patį mato. Vieni nori pinigėlius pasiimti ir skirstyti, o padirbės tai jau kiti, savanoriai.

A: Kaip manote ar apksritai yra svarbu pabėgėlių integracija?

I: Ką reiškia integracija? [...] Mes turim Vilniaus krašte šitą problemą skaudžią, aš niekad nežinojau, aš tik parapijoj pamačiau, ir tiek metų nugyvenus pamačiau kokia parapijoj žaizda. Ir aš savo mintis sieju su šita integracija. Ir kaip žydų atveju, kai jau ne vokiečiai kaltinami, o mes po pasaulį teriojami, kad mes jiems labiausiai nusikaltom, nors tai neatitinka tiesos, ir lenkai, ir šitie pabėgėliai. Lietuviai matyt visada neprimedavo savęs kitam, ir leisdavo kitai tautai įsisaikinti su savo kultūra, bet taip ir susilaukiam visą laiką, kad mus pačius nori praryt. Gal aš neteisingai matau, ne istorikė.

A: Tai jūs abejojat kad ta integracija gali būti sėkminga?

I: Tai kad jie nenori integruotis. Ir tą ką girdžiu iš kitų vakarų europos valstybių, gi jie gyvena kolonijom. Jie nesiruošia priimti, kaip lietuvių tos emigracijos bangos ir Amerikoje, ir Anglijoje, ir po pirmo pasaulinio karo ir seniau, tai kažkaip integruodavosi, ir neverčia valdžių, ir puoselėja savo kalbos, šalies meilę, senieji emigrantai išlaiko keletą kartų savo meilę ir kalbą, bet neverčia tų valstybių, neprašo kažko. O su Lietuvos imigrantais aš matau, kad priešingas dalykas. Tos valstybės, kur nuo seniau juos turi, tai jie gyvena kolonijose, vos ne karai vyksta. Ir tos pačios valstybės, turtingos, galingos, patiria daug problemų. O mes patys išlakstę, be stuburo.

A: O kaip manote ar verta bent bandyti juos integruoti?

I: Jeigu Lietuvoje viskas būtų gerai moraline dorovine prasme, tai gal ir nematyčiau nieko blogo. Bet gi kaip minėjau, vieni pinigėlius integruos į savo verslus ir reikalus, o dirbs tie, kurie patys vos galą su galu suduria, mėgins integruoti. Tai aš nematau šito, kai nėra skaidrumo, nėra valstybininkų. Kai visos tos partijų rietenos, prieš rinkimus visi ginčai, aš nematau, kad kažkas sakytų, o kaip Lietuvai geriau. [...] Dėl to aš nelabai įsivaizduoju, kas juos integruos, įsisavins Europos Sąjungos pinigus. Per 25 metus kiek įsisavinom - ūkis sugriautas, kaimas prasigėręs. Mes įsisavinom tam kad save patys papjautume. Čia tik valstybės tokios politikos. [...] Pažiūrėkit, mūsų švietimo sistema, sveikatos apsauga, kas padaryta. Kaip aš galiu tikėt, kad mano valstybė integruos? O ką mano valstybė padaro tiems pašaliam, kur daug lenkakalbių. Net neremia lietuvių mokyklų, net bažnyčioje tik lenkų kalba pamaldos, skelbimai tik lenkų kalba. Tai kaip aš galiu valstybe pasitikėti.

A: O kaip jūs manote, ar jiems turėtų būti padedama interguotis, ar tai turėtų būti iš jų pačių pusės?

I: Gal čia panašu kaip su priklausomybių turinčiais žmonėmis. Sako, kol šeimos nariai padeda, remia, gelbsti tol jie sminga ir sminga. Ir jų pakilimas įmanomas tik tada kai leidžia jiems pasiekt dugną ir negelbsti. Tai tik tada ir tai ne visi susivokia ir pradeda kabintis. Nes kol kitas žmogus padeda, duoda tol ne. Turi būti valstybės sukurta bazė, kad atvažiuotų ir žinotų, kad turi dirbt. Bet tada iš karto bus teisės pažeistos. Kiek yra plaut, šluot, yra viešieji darbai, tai sakys diskriminuoja, teisės pažeistos. Iškreipta čia viskas. Bet jei jie atvažiuoja ir iš karto gaus ir dar daugiau negu mūsų žmonės, atidirbę, pensininkai, tai kas juos skatins integruotis. Reikia nepamiršt kad jie atvažiuoja ir savo pinigų turėdami, ir savo giminių turėdami. Jie ir lanko savo gimines Vokietijoje, Švedijoje, jie važinėja į svečius. Nuodėmingai pagalvoju ir vėl - aš dirbu dirbu, bet nelabai galiu sau leist į tą Vokietiją ar Švediją važiuot, o jie va kažkaip važinėja, ir lanko vieni kitus, ir vestuves atšventė. Tai aš daug ko nesuprantu, jau ir nebesigilinu. [...]

A: Galbūt žinote, kodėl jūsų parapijos bendruomenė nusprendė padėti tai šeimai?

I: Arkivyskupija tą mintį subrandino, tai aš tiek nesigilinau, buvo paklausti kunigai, klebonai, ir kurie atsiliėpė į šitą tarnystę, o parapijiečiai kai ganytojas kviečia tai atsiliėpia.

A: O kas paskatino jus pačią prisidėti?

I: Idealizmas gal. Man labai svarbu bendruomenė, ir kai Popiežius kviečia į tą atnaujinimą bendruomeninių santykių tiek darbe, tiek parapijoje, tai man tai be galo svarbu. Man tai vidinis pašaukimas, iš vidaus eina. Aš į tai ėjau, kaip į galimybę, tai ir buvo mintis, kad pakvietimas tų žmonių ir buvo misija kaip galimybė bendruomenei, bendruomenės veikloje, pagalboje susiimti už rankų ir kažką bendrai veikt. Man čia buvo atradimas, gal tokia ir buvo šių šeimų misija. Tai labai išsigrynino, kas atsiliėpė iš parapijos, vieni atsiliėpė, kiti atkrito, nes čia tokia tarnystė, o kiti iš paskutiniųjų ėjo, darė. Užsimezgė ryšiai tarp parapijų. Daug stebuklų toje veikloje. Bet ne tiek kiek buvo tikėtasi, buvo palyginti nedaug žmonių, kurie išliko.

A: O jūs pastebėjot tų pokyčių kažkokių jūsų parapijoje?

I: Kitų taip, mano ne. Viskas priklauso nuo ganytojo, ganytojas duoda toną. Jeigu ganytojas tik atlieka pareigą, o nėra vidinio degimo, kibirkštėlės [...], jeigu darai dėl atlyginimo, dėl pliusiuko tai šitai neveikia, neauga, o kai su meile darai tai visko daugėja [...] Tiksliai galiu pasakyti, viskas priklauso nuo kunigo požiūrio. [...] Tie kurie susibūrė šioje veikloje, jie ir kitur savanoriauja, tai tie patys žmonės, tai labiau suvienijo, sutelkė, bet tai yra juokingai mažai, kai negauni to palaikymo.

A: O kaip manote, dėl kokių priežasčių taip mažai žmonių išitraukė jūsų parapijoje? Dėl to palaikymo trūkumo.

I: Atsimenu tokią patarlę: kaip kviesi taip atsišauks, tai daugiau ir nekommentuočiau.

A: Gerai, daugiau apie tai neklausiu. O kaip jūs pati sužinojote apie šias šeimas ir priėmimą.

I: Iš karto iš Carito, ir iš klebono. Kadangi aš daug metų savanoriauju Carite tai jau taip ir sužinojau.

A: O kaip jūs pati vertinate, ar jūsų pagalba pabėgėliams buvo sėkminga?

I: Daug užduočių buvo, pirma užduotis buvo bendruomenę stiprinti per artimo meilės darbus, pažinti geriau ir savo parapiją, ir bendraujant su kunigais [...] Ir parapijos kunigų santykis pasimatė, toks lakmuso popierėlis. Vienas nieko nesakyt ir tyliai ramiai, bet ir tą padarys, ir tą, o kitas kažką prižadės ir čia pat užmirš. Tai ir parapiją, ir parapijiečius, ir kunigus, ir migracijos departamentas, ir tas pats Caritas, daug gražių dalykų pamatė, ir ta bendrystė atsirado. Matėm ir silpnas vietas. O dėl tų šeimų tikrai daug buvo padaryta. Ir anglų kalbos kursai, ir lietuvių kalbos, ir krašto pažinimo kursas. Ir pavalgydinti, ir apgyvendinti, ir kultūriškai pakeliavę.

A: Minėjot ir tas gerąsias ir silpnąsias vietas. Gal galėtumėt dar šiek tiek papasakoti apie tas silpnąsias vietas, iš kurių būtų galima pasimokyti ir kažką pakeisti?

I: Galvoju ir Prezidentė lankė tas šeimas, ir susitikimas buvo, ir pažadų buvo, bet dabar nežinau kas su tais pažadais. Nors kai yra tas požiūris į darbą tai nežinau, gal buvo siūlyta kažkas, bet atsakė. Bet labiau tai vėl mačiau, kad ir spauda ir žurnalistai, parašo straipsnį, nuotraukėlę. Bet kai jau imiesi, tai ir lydi tą šeimą. O taip buvo tik per Marijos radiją, kurie kviesdavosi iš šių šeimų juos pakalbinti. [...]

A: O jūs pati, kai jau baigiasi jūsų atsakomybė padėti šiems pabėgėliams, galbūt svarstote padėti kitiems į Lietuvą perkeliams pabėgėliams, arba jūsų parapijoje yra svarstoma tolesnė pagalba.

I: Parapijoje nesvarstoma ir aš būsiu atvira, irgi nesvarstau. Jeigu kažkas klaustų patarimo, mano patirties, tai aš savo matymą galiu pasakyti, bet vėl ištraukti į tai jėgų nėra. Nes tuos metus jau gyvenai tokiu tempu, kad tiesiog turi sustot, nes turi padėti kol gali. Ir teorija sako, kad negali nešti kito naštas, ir neužmiršt savęs. Jei tu pasidarysi tuo, kuriam kiti turi padėti. Labai pasimatė, kad nemažai žmonių neigiamas požiūris, kai jiems reikėjo išsinuomot butus, bet buvo kas ir priėmė, buvo sunku surasti.

A: Tai jūs nenorėtumėte daugiau šioje srityje veikti nes neturite jėgų?

I: Neturiu jėgų. Tai buvo bažnyčios iniciatyva, Carito iniciatyva, tai buvo atsiliepiamas iš širdies į širdį su meile, o dabar kiti dalykai. Dabar valstybė tai tvarkys, Europos sąjunga skiria finansus, tai kai jau užčiuopiau, kad norima lyg ir bažnyčiai primesti tai nebematau, kad aš ką nors galėčiau. Kol širdingai dar kažką galiu, bet aš turiu ir savo gyvenimą.

A: Minėjote, kad tarsi norima primesti bažnyčiai tą pagalbą teikimą. Kaip jūs manote, ar tai turėtų būti ir bažnyčios atsakomybė?

I: Galvoju, kad ne. Tos šeimos kur buvo tai Irako krikščionys. Vieni seniausių krikščionybės atstovų, krikščionys, tikintys. Tai bažnyčia juos pasikvietė ir padėjo. O dabar atvyksta labai daug jų. Kai jie ten turi atvykti jie išsigilina, patikrina ir paaiškėja, kad tai ekonominiai migrantai. Tai tiesiog man jau viso to užteko. Bažnyčia visada padeda kiek gali. Jei valstybė juos priima, su jais dirba, o jei ateina į bažnyčią melstis tai jie nebus atstumti kaip ir visi tikintieji. O užsikrauti bažnyčiai, ir taip visi terioja tikinčiuosius.

A: O jums yra svarbu kokią religiją pabėgėlis išpažįsta?

I: Reikia gerai tas religijas pažinti. [...] Aš nė prieš vieną religiją nesu nusistačiusi, visi mes tikim vieną Dievą, sąžinė yra įgimtas dalykas. Tai ką paprastas žmogus išpažįsta, tai išpažįsta. Paprastas žmogus nekovoja, o didieji politikai mus priešina ir tą katilą verda, tai aš ko neišmanau, to ir nenoriu suprasti. Gatvėj kai matai kad žmogui nutiko bėda padėsi, neklausi tą tiki ar tą.

A: Kaip jūs manote, o jei tie pabėgėliai, kuriuos priėmėte būtų ne krikščionys, o tarkim ateistai, ar jiems taip pat būtų padėta?

I: Keistas klausimas. Kas vyksta Irake - persekiojami ir žudomi krikščionys, tai mes kaip krikščionys atliepėm tuos kurie krikščionys. Tai argi mes kviesim tuos kurie žudo krikščionis. [...] Nors sakau, Kristus savo žodį nešė vienodai, ir žydams ir pagonims, neskirstė. Ir padėjo kiekvienam, ir sakė pagalbos reikia kenčiančiam ir sergančiam, lenkėsi prieš kiekvieną, nors už tai jį prie kryžiaus kalė. Tai aš tai ir matau, kad ne tai nulemia pagalbą, bet lygiai matau ir tai su tėvynainiais lenkais, kurie savo tikėjime labai stiprūs. Bet kai jie savinasi Dievą ir sako, kad tiems lietuviams nieko nereikia, jie šiokie anokie. Ir Kristus yra sakęs, kad jei nemyli brolio šalia esančio, tai nemyli ir Dievo, nes kiekviename žmoguje turi matyti Dievą. Šalia yra žmonės, krikščionys, kurie nemyli savo brolių lietuvių čia Lietuvoj. Aš su tuo susidūriau, tai ir sakau.

A: Ar jūs pastebėjote, kad ta pagalba kažkaip paveikė jūsų gyvenimą?

I: Pasikeitė, neturėjau savo gyvenimo. Kiekviena patirtis įtakoja mus, yra ką iš jų pasimokyti, artimą ryšį giminaičių, dideles šeimas.

A: O jūs tikėjotės kažkokios grįžtamojo ryšio ar asmeninio santykio, dėkingumo?

I: Ne, ne dėkingumo, niekad nieko nedarau dėl pliusiuko ar pinigų, aišku gyventi reikia ir algą gaut, bet svarbiausia jausti kad padarei darbą. Negaliu taip, kaip sako, kaip moka taip ir dirbu. Kartais labai sunku būna, bet nesinori tokiu tapti. Tai tas asmeninis ryšys yra, retinam tuos susitikimus, kad jie išminktų gyvent. [...] Jau žmogaus nėra, tai aišku sunku, aš kaip našlė labai galiu suprast, šalis svetima, viskas svetima, o mylimą žmogų praradau. Bet kad jie dirbtų, užsimirštų, darbas geriausia terapija, bet čia jau tie skirtumai tokie nuo mūsų. [...] Jie nori iš karto labai gerus darbus nori gauti. Išklauso kursus ir jau jaučiasi specialistai, vos ne su aukštuoju, neatitiktumai tose mokslo srityse. Mūsų žmonės su keliais aukštaisiais, su kalbų mokėjimu, kompiuteriu, neranda darbo, tai kaip jiems surast darbą. Ir jeigu gauna tą minimumą tai jie pasibaisėję, ir sakė ne, už tokį atlyginimą aš neleisiu, kad mano sesuo ar mama už tokį atlyginimą dirbtų. [...]

A: Ačiū už pokalbį.

Informantas B4

A: Taigi, pirmiausia, ar jūs pati pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Taip.

A: Gal galėtumėte paaiškinti, kodėl jūs tam pritariate?

I: Na, tiesiog, aš šitoje situacijoje esu - na, būna žmonės vienoje arba kitoje pusėje, ar ne? Arba už pabėgėlius, arba prieš. Aš kadangi savanoriau parapijoje ir globoju irakiečių šeimas, kurios bėgo nuo karo ir mačiau tų žmonių, iš tikrųjų, ir tą sunkią padėtį, ir, kaip žinome, Lietuvoj lietuviai irgi yra karo metu buvę pabėgėliais ir mums patiems, mūsų tautai irgi kažkada labai reikėjo, kad Vokietijoje ar Amerikoje mus priimtų ir neatsuktų nugaros, tai aš kiek kalbu su žmonėmis, tai bandau kažkokią tą nuostatą kitokią trupučiuką, kad nereikia taip baimintis ir nebijoti atverti tiek savo širdies duris, tiek ir Lietuvos duris ir nėra ten tų pabėgėlių tiek daug, ir jie yra žmonės tokie pat, kaip mes. Nors skiria mus ir kultūriniai skirtumai, ir kažkokie tokie dalykai, bet, iš tikrųjų, aš esu už, nes tai mes padedam žmonėms, kurie kenčia nuo karo, nuo persekiojimo nuo karo, dėl religinių įsitikinimų ir panašiai. Mes turime būt žmogiški šitoj situacijoje. Tokia mano nuomonė.

A: O kaip jūs įsivaizduojate, kokie tie pabėgėliai atvyks tada, iš tų 1105-ių, pavyzdžiui?

I: Ką turite minty, kaip įsivaizduoju? Aš įsivaizduoju, kad tai yra žmonės, kurie turi problemų. Nesu informuota smulkiau, todėl aš negaliu komentuoti. Ta prasme, yra žmonės, kurie užsiima tuo priėmimu dokumentų, visa informacija apie tuos žmones. Bet, kiek aš asmeniškai suprantu, tai yra žmonės, kuriems reikia pagalbos. Aš į tai žiūriu taip.

A: O galbūt galėtumėte pasakyti, kaip jūs vertinat tuos žmones, kuriems reikia pagalbos, tuos pabėgėlius?

I: Vertinu kuria prasme?

A: Na, sakykim, ar labiau teigiamai, ar labiau neigiamai, ar jūs kažkokį kitą?

I: Ne, aš vertinu juos teigiamai. Žinoma, žinot, reikia atskirti vėlgį žmones, kurie, pavyzdžiui, na, ieško sakykime, ekonominiai būna pabėgėliai tokie, ar ne, kurie keliauja ieškodami kažkokio lengvesnio uždario ar didesnio, geresnės ekonominės, tos finansinės, tai aš su tokiais žmonėmis nesu susidūrusi. Mano patirtis ir aš kalbėsiu apie tai, apie ką aš esu susidūrusi. Bet mano yra pozicija apskritai bet kokioje situacijoje nesmerkti žmogaus, nes lietuvių yra daug irgi, kurie ekonominiai, dėl ekonominių priežasčių yra ir Anglijoje gyvena, ir Airijoje, ir, iš tikrųjų, mums šitoj situacijoje Dievas mums leidžia tą situaciją išgyventi kaip krikščionims, kaip katalikams.

Tai mes ją ir išgyvenkime taip. Ta prasme, tai yra proga parodyti meilę. Kaip Popiežius Pranciškus kviečia. Na, jeigu mes matysime kiekviename tame žmoguje Kristų, kenčiantį, aš kalbu daugiau vėlgį apie tuos pabėgėlius, su kuriais aš esu susidūrusi, dar kartą pakartoju. Nes su ekonominiais pabėgėliais aš neturėjau patirties. Aš turėjau su tomis šeimomis, kurios bėgo nuo karo ir nuo religinių persekiojimų.

A: O galbūt galėtumėte plačiau papasakoti apie tą jūsų patirtį su tais žmonėmis, sakykime, kaip jūs vertinate tą patirtį, ar jinai labiau teigiama buvo, ar labiau neigiama, ar, galbūt, yra sunku taip atskirti?

I: Tai mano patirtis prasidėjo praeitų metų liepos mėnesį, kuomet Lietuva priėmė tris, ruošėsi priimti keturias irakiečių šeimas, katalikų irakiečių, persekiojimų nuo karo, bėgusių nuo karo visų baisumų. Bet čia atvyko tik trys. Viena šeima neatvyko ir mūsų parapija globojo vieną šeimą: du berniukai ir vyras su žmona. Ir mano tokia patirtis buvo, na, tai buvo nauja man, nes nebuvau susidūrusi iki tol. Ir nežinau, iš pradžių, žinoma, kaip ir dauguma lietuvių dabar, pas mane buvo tam tikras stereotipas, kad pabėgėliai tai yra kažkas ten už spygliuotos vielos, žinote, ten kur Pabradėj. Spygliuota viela ir tu nežinai, kas ten yra, bet tu per daug ir nesigilini, nes yra neįdomu. Tavęs neliečia, žinot kaip yra tas posakis - ne mano pupos, ne mano daržas ir man neįdomu. Ir mano, galbūt, tokia pozicija buvo, na, pabėgėliai kažkas tolima, neaišku ir išvis - geriau kuo toliau.

Bet Dievas davė tokią situaciją ir mano tam žmogiškumui augti, ir širdžiai praplėsti. Ir aš, iš tikrųjų, už tą susitikimą su irakiečių šeima esu Dievui dėkinga. Ir tiems žmonėms dėkinga, nes tai, kaip aš mažiau prieš pusę metų ir kaip aš dabar mažiau, tai yra kardinaliai du skirtingi dalykai. Nes, iš tiesų, mes labai dažnai prikljuojame etiketę žmonėms. Etiketę musulmono, etiketę pabėgėlio, etiketę juodaodžio žmogaus ar čigono ir panašiai. Ir aš, pavyzdžiui, su tais etikečių klijavimais nesutinku. Aš manau, kad yra visur gerų žmonių, ir visur blogų žmonių. Tai nepriklauso nei nuo religijos, nei nuo tavo odos spalvos ir panašiai.

Ir kai aš susitikau su ta irakiečių šeima, tai galiu pasakyti taip ir palinkėti kitiems lietuviams, ar kurie žmonės bijo, pavyzdžiui, tų pabėgėlių - tegu jie ateina ir susitinka ne su tuo žodžiu „pabėgėliu“, kaip kažkoks toks neaiškus, bet su asmeniu. Kai tu susitinki su asmeniu, tu pamatai tokį pat žmogų, kaip ir tu, kuris nori taikos, nori ramybės ir šilumos savo vaikams, savo šeimai, kuris, na mes visi to paties norime, mes visi norim, kad mus mylėtų, mes visi norime ramiai gyventi, turėti būstą, pavalgyti, nueiti, kas tiki, į bažnyčią, susitikt su draugais ir panašiai. Mes iš tikrųjų esame labai panašūs visi, visoje žemėje. Ir iš tikrųjų tik ta situacija, mes dabar Lietuvoje turime taiką, bet mes galime atsukti nugarą ir pasakyti – „Mums neįdomu kas ten toje Sirijoje ar Irake vyksta“. Vat Ukrainoje vyko, žinot, tai jaučiau Lietuvoj didesnį susirūpinimą, nes tam tikra prasme, žmonės bijosi dėl savęs. Suprantat, tai yra žmogiška, normalu. Aš dėl to nei smerkiu, išvis to smerkimo vengiu, nes tai nėra iš Dievo. Smerkimas ar kaltinimas kažkoks tai.

Bet, iš tikrųjų, ir Ukrainos žmonių iš tikrųjų ir gaila, taip, bet Irake ir Sirijoje tie patys dalykai vyksta. Bet kadangi tai yra nuo mūsų toliau ir mums tai yra tolimesnė ir kultūra, ir religija, ir panašiai, tai žmonės kažkaip, kad tai ne mūsų reikalas.

Visi reikalai yra mūsų visų žmonių. Mes gyvename žemėje ir esam jos šeimininkai. Nuo kiekvieno iš mūsų asmeniškai priklauso, kiek toje žemėje bus gerumo. Ir kiekvienas padedam nuo savęs. Nežiūrimė, kad ten kažkas, bet pažiūrėti - tau Dievas davė situaciją, tau duoda atvykimą tų naujų žmonių ir tu gali pasirinkti. Kaip Dievas sukūrė žmogų laisvą.

Laisvą valią davė ir protą, ir galimybę pasirinkti - eiti pykčio keliu, neapykantos, kurstyti kažką, nežinau, gal kažkam tai yra naudinga tokia situacija neapykantos, taip? Pabėgėlių klausimu. Bet yra galimybė kurti taiką ir atverti duris. Ir Popiežius Pranciškus mus kviečia. Ir Kristus pirmiausia mus kviečia. Tai mano toks atsakymas.

A: Dar norėčiau pasitikslinti, jūs minėjote, kad, tarsi kažkokį tai bendrą visų atsakomybę dėl to, koks pasaulis yra. Kaip jūs manote, dėl ko jums taip atrodo, kad visi žmonės yra atsakingi dėl pasaulio, o ne tik kažkuri grupė, ar kažkokie lyderiai arba dar kažkas?

I: Žinote, ta mano pasaulėžiūra yra žmogaus kataliko, kuris per tikėjimo prizmę. Kada tu žiūri per tikėjimo prizmę, tu kitaip negali žiūrėti. Aš nežinau, gal netikintys žmonės lygiai taip pat, kaip ir aš žiūri. Aš nesuvedu tą į tikėjimą ar netikėjimą, bet tiesiog mano požiūris yra toks, kad kiekvieno žmogaus atsakomybė prasideda nuo jo paties. Ir tiek.

A: Aišku. Dar norėčiau pasiteirauti, jūs sakėt, kad tos šeimos iš Irako, kad tai buvo krikščionys katalikai. Ar jums tai buvo svarbu, kad jie būtų katalikai?

I: Žinote, kažkaip kai mes susitikom su tomis šeimomis, tada tai nebuvo esminis klausimas. Esminis klausimas buvo padėti tiems žmonėms. Jie atvažiavo ir aš mačiau tuos žmones, kurie buvo ir išsigandę, ir tokie, na, tiesiog buvo žmogus. Ir kažkaip tas nebuvo pirmam, aš žinojau, kad jie katalikai, bet man tai nebuvo svarbiausias dalykas.

Tai pirmiausia tas žmogiškasis faktorius buvo. Bet po to, kai mes pradėjome bendrauti, ir, kadangi aš irgi esu praktikuojanti katalikė, ir mes kai nueidavom kartu į mišias, tai buvo nuostabi patirtis. Nes tada tu dar labiau pajunti, kad mes esam broliai ir seserys. Bet, sakykim, dabar aš turiu patirties su musulmonų šeima, mes priėmėm musulmonų šeimą. Jie nėra praktikuojantys labai stipriai, bet jie, na tiesiog, musulmonų tikėjimo.

Vėl yra stereotipai sukurti ir tuos stereotipus dažnai mums pateikia žiniasklaida ir televizija. Jeigu mes įsijungiam, tai yra kažkodėl pateikiama tendencingai iš vienos pusės. Kodėl nėra pateikiama pavyzdžiui, gerų? Ar pas mus jau geros žinios nebesukelia žmonių emocijų, ar ne? Reiškia mūsų emocijos - tikrai kuo aščiau. Kuo aščiau, ir mes jau esam, aš nežinau, mums jau laikas atsigręžti nuo visų šitų, kaip pasakyt, žiaurumų, nuo tų visų vaikymosi sensacijų ar kažkokių tai, „Gera žinia - tai bloga žinia“. Pas mus, aš nežinau jau kiek dešimtmečių šitai kaip tęsiasi ir mums reikia gal atsigręžti į tai, kad gera žinia tai, kai pasakai, kad žmogus gera kažką padarė. Kad gerumas - tai yra gera žinia, ar ne? Ir kad nereikia furoro, kad tau ten virpėtų visas kūnas nuo tos žinios, ar ne? Tiesiog tas gerumas, jisai, ar kad pagalba buvo žmogui.

Mums reikia tiesiog ugdyti ir savo vaikus, ir save pačius kita linkme. Kita linkme. Mes esam nusivažiavę, ta prasme, iš tikrųjų, pažiūrėkit, ką mes žiūrime, kuo mes maitiname savo smegenis ir save pačius, kai mes žiūrim televiziją ir skaitom žiniasklaidą. Aš to jau stengiuosi kuo rečiau daryt. Arba labai labai atsirinkti, ką aš žiūriu, ką skaitau, nes tiesiog nesinori užsitersti kažkokia neapykanta ir kažkokiais blogais dalykais, nes nevyksta vien tik blogi dalykai žemėje. Yra daug gerų dalykų. Bet kažkam, galbūt, yra naudinga, aš nežinau kam.

A: O tada gal galėtumėte dar plačiau papasakoti, kaip jūs nusprendėte padėti toms krikščionių šeimoms iš Irako? Jūs minėjot, kad buvote parapijos atstovė, tai kaip jūs apie tai sužinojote ir kas jus paskatino jiems padėti?

I: Žinot, ten jokių paslaptinių ir gilių dalykų nebuvo, buvo viskas žymiai paprasčiau, ta prasme, aš kaip tikintis žmogus, parapijietė buvau ir aš tam tikras veiklas ten parapijoje dariau, bet tiesiog parašė klebonas mūsų parapijos ir sako mūsų parapija turi priimti tas šeimas ir gal galėtum tu? Ir man tai iš tikrųjų buvo iššūkis, nes aš, nebuvo taip, kad man pasakė ir aš ten bėgte degdama nulėčiau ir sakiau taip aš labai to trokštu ir žmogiškai aš išsigandau pačioje pradžioje, nes aš angliškai taip nelabai, ir išvis, ta prasme, man tai buvo iššūkis ir aš to niekada nedarius, o tai yra žmogiška. Kai žmogus nėra kažko daręs, tai jis bijo, kad nepasiseks, kad nežino kaip ten bus ir panašiai. Bet aš po to apsisprendžiau, pagalvojau pirma, kad ne, aš turbūt nesutiksiu, nes tai yra per didelis iššūkis man.

O po to man tokia mintis atėjo, kad aš, na aš atsisakau padėti žmonėms. Ir šitas dalykas buvo man pagrindinis kodėl aš sutikau. Kad atvažiuoja žmonės ir man siūlo padėti. Ne tai, kad kažką, aš nežinau, bet pagalbą. Ir tu kažkaip, koks tu katalikas iš principo arba apskritai, tas žmogiškas faktorius toks suveikė. Galvoju reikia bandyti. Tai nebuvo lengvas apsisprendimas, aš tikrai ir jaudinausi ir bijojau, kad gal nepavyks, nepasiseks, gal aš nesurasiu kontaktų ir mum sakė, kad jie angliškai labai beveik mažai kalba. Net iki tokio lygmens aš nežinau kaip, bet kai jie atvažiavo, šeimos vyras visiškai galima buitine kalba susikalbėti angliškai, berniukai jie irgi kaip jaunimas supranta, na žmona gal silpniau, bet kada tu ateini ir tie žmonės jaučia, kad tu nori jiems padėti, tai tada net jeigu tu tų žodžių nežinai, tai rankom susirodydavom. Žinokit, nėra negalimų dalykų Dievui ir kada tam gailestingumo darbe iš tikrųjų nublanksta kad tu ten kažko nežinai ar ką, išsisprendžia kažkaip ir mes tikrai susidraugavom su ta šeima.

A: O galbūt tada jūs galėtumėt įvardinti, galbūt ta patirtis jums kažką davė arba kažką pakeitė jūsų gyvenime arba turėjo kažkokią įtaką tolesnei jūsų veiklai ar panašiai?

I: Žinoma, kad turėjo, kai aš savanoriauau, visų pirma man buvo labai graži patirtis irakiečių šeimų, nes pas juos yra labai graži šeimos tradicija. Pas mus šeima mūsų laikais jau yra kartais vertinama, nežinau, jaunimas išvis retai tuokiasi ir gyvena susidėję, tai yra problema iš to, kaip sakyt, moraliniu aspektu žiūrint. Jiem tai net nėra problema. Man tie šeimos dalykai kažkaip tokie yra svarbūs ir bendraudama su irakiečiais aš mačiau kokia ten yra šeima pagarboje ir svarbi kokia šeima. Ir būtent vat vyras su žmona susituokę, vaikų auginimas, rūpinimasis, labai stiprūs tarpusavio ryšiai, pavyzdžiui, brolių, seserų, tetos, dėdės.

Jeigu kažkas atsitinka, jie visa giminė padeda ir, žinot, na Lietuvoj kažkaip pas mus yra tas, bet pas mus kažkaip, nežinau, man pas juos daug stipriau tas išreikšta. Man gražu buvo. Alkoholis nėra taip, kaip pas mus, žinot, kiekviena proga: vaikų gimtadienis - vaikiškas šampanas pastatytas. Mūsų tauta baigia prasigerti. Iš tikrųjų, jaunimas, ir pasižiūrėkit, kas darosi. Reklamos vien tik tai eina, ar ne, tik tai visur buteliai ir kaip nuostabiai mes čia kuriam tą

gyvenimą. Tai pas juos tas yra, aš net sakyčiau, nenoriu lyginti aukštesniam lygmeny ar žemesniam, bet, iš tikrųjų, pas juos to aš nemačiau bent jau. Ir ta patirtis buvo graži.

Po to, kas dar konkrečiai pakeitė mano gyvenimą, tai, kad aš darbą pakeičiau. Aš po to tiesiog atėjau dirbti su pabėgėliais. Čia labai kardinali buvo įtaka. Anglų kalba truputėlį geriau dabar kalbu. Nors, aišku, tobulumui ribų nėra ir reikia dar tobulinti. Po to, atradau, iš tikrųjų, draugų naujų. Nes mes, iš tikrųjų, su ta irakiečių šeima ir ne tik mes, bet dar ir kita šeima iš mūsų parapijos, jie net vadina, „mūsų šeima, mūsų draugai“. Nes jie yra labai atviri bendrystei, jie yra pietiečiai. Mes - šiauriečiai, tai visko bijom. Žinot, aš dar pridursiu, dėl ko Lietuvoj, pavyzdžiui, bijo tų pabėgėlių. Mūsų tautos patirtis yra skaudi. Žiūrint į Lietuvos istoriją, mes buvome visą laiką kažkieno engiami. Tai carinė Rusija mus ten, tai sovietų ir panašiai. Tai Sibiro tremtis. Ir lietuviams yra, mes mažiukai, ir aš pati kaip lietuvė, aš juos visiškai suprantu lietuvius. Kad jie, na mažiukai ir mes bijom, kad ten mus net iki tokių, žinot, kad ten mūsų bažnyčias gali uždaryt ir panašiai. Tai yra žmonių baimė. Kai niekas normaliai nepaaiškina žmonėms arba žmonės, pavyzdžiui, nepabendrauja su tais žmonėmis, tai jiems ir kyla baimė. Iš nežinojimo. Bet jeigu tu žmonėms paaiškini, paliudiji ir ypač, žinokit, mano aplinkoj tai ypatingai, pavyzdžiui, artimieji persikeisdavo. Iš pirmo, „Oi, tu ten su pabėgėliais“ tai vos ne pasakai kažkam, kad tu dirbi su pabėgėliais, tai jautiesi iš kart kaltas, kad ta žodį net pasakei. O jei jau dirbi su pabėgėliais, tai jau iš viso, geriau slėpkis.

Vienu žodžiu, žinot, kas juos pakeisdavo labiausiai? Tada, kai jie susitikdavo asmeniui. Būtent tas šeimas, žmones. Tai mano tėtis susitiko poliklinikoje kažkada, mes patys ėjom ir ten ta irakiečių šeima turėjo vizitą pas gydytojus. Ir kai jisai pabendravo, o jų toks yra nuosirdus, jie tikrai labai atviri ir nuosirdūs, ir jie už kiekvieną suteiktą pagalbą jie tau dėkos taip, kad kartais tas lietuvis, žinot, net gali taip ir nepadėkoti, kaip jie. Jie tikrai iš visos širdies. Ir aš matau, kad mano tėtis, pavyzdžiui, pakeitė nuomonę ir jis klausia, „O kaip ta šeima? Kaip jų sveikata?“, nes jie mato asmenį. Tai aš labai linkėčiau lietuviams ir kitom tautom, aš suprantu, dabar yra tikrai ta situacija tokia sudėtinga. Pavyzdžiui, kai mes žiūrim žinias ir kai ten, žinoma, aš nesakau, kad nėra problemos. Aš kalbu apie savo patirtį žmogišką, taip? Su irakiečių šeimom. Iš principo, turi baigtis karai, turi tvarkytis vyriausybės, valstybės atsakingieji.

Dėl ko ta situacija vyksta, dėl ko? Na, ta prasme, jeigu iš principo tą situaciją reikia spręsti, tai nėra gera situacija, kada žmonės turi palikti tėvynę ir vos ne bėgti į kitas šalis ir nuskęsta su vaikais ir panašiai. Tai yra baisi situacija. Bet tai yra kito pokalbio tema, čia politikų, valstybės vadovų ir taip toliau, reikalas. Bet mes kalbam dabar apie pagalbą tiems žmonėms, tai mano nuostata yra, kad reikia padėti. Nebijant. Ir tuo labiau, kad, kai aš dalyvavau vienam susitikime, irgi kalbėjo būtent apie tą 1000 pabėgėlių, tai jau ten specialistai, ne taip, kaip aš, aš tai menkai tą visą išstudijavus esu, bet žmonės, kurie tikrai domisi ir žino.

Tai jie sakė, kad Lietuvai tai yra visiškai nedidelis skaičius, mums tik taip atrodo, bet jeigu mes pažiūrėtume į Lietuvą, imkime Vokietiją, ar ne, kiek ten šimtų tūkstančių jie priima, o pas mus yra tūkstantis. Tai kas tūkstantis palyginus ten su šimtais tūkstančių. Tuo labiau, kad mes esame dar tokia uždara ir pas mus labai mažai užsieniečių, mes iš viso bijome visko ir turi pasikeisti tos kartos, tas požiūris iš tų tarybinių laikų dar kur tęsiasi. Dabar mūsų jaunimas, jie patys visur važinėja į užsienį, Erasmus mokslo programos, žmonės jau nebėra tokie uždari ir nėra uždari kitoms tautybėms, ir kitiems žmonėms. Vadinasi tas judėjimas, vis tiek mes esam Europos Sąjungoje, mes negalime išlikti tokie užsidarę visiškai. Mes buvome Sovietų Sąjungoje uždaryti per prievartą ir dabar yra galimybė mums atsiverti. Aš nesakau, kad ten tik pabėgėliai, o lietuvių žmonių interesų nebėra.

Žinoma, kad ne. Reikia ir savus žiūrėti, bet kaip aš sakiau kažkada juk yra pinigai skiriami Lietuvos vargšams ir atskiras rėmimas pabėgėliams. Tai jeigu pabėgėlius mes remiame, tai nereiškia, kad mes atimame iš Lietuvos vargšų, nereiškia tos priešpriešos daryti. Lietuvos vargšais rūpinamasi lygiai taip pat, bet tik mes dar padedame kaip ir visos valstybės. Mes nesame kažkoks tai unikumas ir mes nepriimame žmonių virš savo jėgų. Dabar aš buvau susitikusi su Carito atstovais iš visos Lietuvos. Ir Vilniaus Caritas, mes kaip tokia jau turinti šiokią tokią patirtį, perduodame kitiems Lietuvos Caritasams. Iš tikrųjų ta integracija ir vyks ir žmonės irgi aš matau, kai kalbu, o kaip? O ką? Nes baisu -- nes tu to niekad nedaręs, tu nežinai. Reiškia iš nežinojimo, o kada mūsų Carito direktorė Ilma pristatė visą strategiją, kaip daryti, nuo ko, koks yra finansavimas. Aš papasakojau apie žmogišką patirtį, kad jeigu ko nežinai susirodai ir, kad tie žmonės atviri. Iš tikrųjų tai yra dovana. Po to supranti, kad tai yra Dievo dovana, nes jie tokią šilumą duoda ir lietuviai, jie pajunta, kad juos irgi praturtina. Mes vieni kitus praturtiname savo žiniomis, kultūra, skirtingumu, bet tuo pačiu ir kad mes esam žmonės.

A: Jūs minėjote, kad ir Jūsų aplinkos žmonės nebuvo palankūs pabėgėliams. Kaip manote ar tai veikia Jūsų pačios nuomonę pabėgėlių atžvilgiu?

I: Žinote, jeigu žiūrėtum, ką kiti pasakys tikrai, aš esu jau įpratusi būti ir stengiuosi su Dievo pagalba būti tiesoje. Tai nėra lengvas kelias, bet jeigu aš jaučiu širdy, aš galiu, aišku, ir klysti, bet jeigu man atrodo, kad aš elgiuosi teisingai, tai net jeigu mano ir artimiausi žmonės, tai aišku yra sunku kada artimiausi žmonės, pavyzdžiui, prieštariauja tau ir atlaikyti tą spaudimą nėra lengva, bet sakykime iš artimiausių žmonių galbūt aš to nepatyrčiau, bet pavyzdžiui, aš esu patyrusi šiaip iš pažįstamų. Pasakiau, kad pabėgėliams padėdu, sako - geriau Lietuvos vargšams. Siauras toks požiūris, neišprusimas žmonių tam tikras primityvumas, toks provincialis, primityvus požiūris.

Jeigu aš padėdu pabėgėliui ir man taip būdavo keista aš galvoju, tai kas iš to Lietuvos vargšo, ką atimu ar duonos aš jam atimu, kad aš einu pas pabėgėlį? Tai yra skirtingos programos, skirtingi žmonės rūpinasi ir tais, ir tais. Juk yra ir vaikų namai ir našlaičiai, yra masė veiklų ir darbų, kur žmonės darbuojasi. Ir jūs klausėte ar tai mane veikia? Galiu pasakyti taip: tai nėra malonu atlaikyti emociškai, nes mes visi esame žmonės ir kada tu darai kažką ir tau dar iš šono pasako čia vos ne Lietuvos priešas esi, tai tu kaip lietuvis toks, tai man sakykim tai nekelia didelio džiaugsmo širdyje.

Bet kai pagalvoji apie Kristaus kelią, kad jis ėjo, buvo tiesoje ir jis buvo spjaudomas, ir buvo apmėtytas, ir ant kryžiaus nužudytas. Kartais tu tiesiog žinai, kad nesulauksi jokio didelio atlygio čia žemėje, amžinybėje galbūt Dievas matys

mūsų visus tuos darbus, bet juk darai ne dėl amžinybės, bet dėl žmonių. Kitiems linkėčiau, kad nepasiduoti, nes spaudimas didelis, iš tikrųjų, ypač dabar labai populiaru tema. Nenatūraliai netgi padidintas dėmesys tiems pabėgėliams, blogąja prasme. Tu gali daug rašyti - geriau padėk iš principo tam žmogui, ta prasme, mažiau ten kelti kažkokių nereikalingų bangų, bet daugiau kažkokios konkrečios pagalbos tiems žmonėms, nes jiems irgi patiems pabėgus nuo visokių karo baisumų, jiems irgi yra įtampa tam tikra ir jie nori ramybės taip pat kaip mes visi. Linkiu visiems kažkaip atlaikyti tą spaudimą, jeigu, pavyzdžiui, tau sako, kad tu taip padedi pabėgėliams tu blogai elgiesi, jeigu aš jaučiu širdį, kad tai yra teisinga, tai tų žmonių problema yra, ne mano.

A: O jūs bandot kažkaip įveikti tą jų negatyvumą pabėgėlių atžvilgiu? Arba kažkaip paveikti tą jų nuomonę, tarsi pakeisti ją arba galbūt daryti tą aplinką šiek tiek palankesnę tiems pabėgėliams?

I: Taip, aš bandau tą daryti pradėdamas nuo savo namų. Pavyzdžiui, šventės - Kūčios ar Kalėdos ir prasideda, tu neturi išieiginių nuo šitų dalykų, nes jeigu tu eini kaip Jėzaus apaštalas, tu supranti, kad tau Dievas duoda pamatyti tą tiesą ir, kad tu turi padėti. Man nesvarbu Kalėdos ar ten kažkokia kita situacija, jeigu man sakys, tai ką, kas širdy, aš nesutinku su tuo ir aš žinau, kad mano patirtis visai kita. Jis, aišku, gali turėti savo nuomonę, mes kiekvienas galime turėti ir mes galime diskutuoti, kažkam gali atrodyti, kad tai yra didžiausias pavojus Lietuvai, bet aš galvoju, kad yra didesnių pavojų Lietuvai. Aš stengiuosi sakyti savo patirtį, bet patikėkite, tai yra tas pats, kas eiti kaip ledlaužis, nes daugiau aplinkoje, kad būtų tokių bendraminčių, kad -- na taip, parapijoje taip buvo keletas šeimų, tokių žmonių, kur tikintys ir jie tikrai norėjo padėti ir suprato tą situaciją ir aš galvoju, kad tokių žmonių yra ir daugiau, bet vis dėlto, kai mes žiūrime žiniasklaidą ir televiziją, mes matome, kad pabėgėlius pateikia kaip kažkokį baubą.

A: O tie jūsų bandymai, kaip jūs manote, ar jie buvo sėkmingi? Ar iš tikrųjų įmanoma tuos žmones taip paveikti, jeigu jie neturėjo tos asmeninės patirties?

I: Manau, kad galima paveikti ne tiek čia mano nuopelnas, bet -- kas yra ugdymas, pavyzdžiui, žmogaus? Sakysim, jeigu vaikui tu nieko nuo pat mažens nesakysi, kas yra blogai, kas gerai, tai jis ir užaugs nežinodamas. Nėra ugdymo, nėra auklėjimo kaip tas Mauglis multike, bet jeigu tu žmonėms -- tai taip ir su suaugusiu žmogumi, jeigu jis, pavyzdžiui mato televiziją tikrai - žinias, ką rodo, skaito laikraščius atitinkamus, kurie ten savo liniją rašo.

Jeigu tu tokiam žmogui paimsi ir paliudysi priešingai. Mano nėra tas tikslas, kad „O! Dabar aš paimsiu ir su tavim iki nukritimo kovosiu, kad tu būtinai atsiverstum ar pakeistum nuomonę“, tu esi laisvas Dievo kūrinys, tu gali galvoti kaip tu nori ir sėkmės tavo kelyje, bet jeigu tu esi išsilavinęs, kultūringas žmogus ir mes galime diskutuoti ne tik tai, kad vienas rėkia, o kitas ar kaltina, ar ne?

Bet, sakysim, aš išklausu tave ir tavo baimes, tavo kažkokią poziciją. Ir aš išsakau savo patirtį ir savo ir galbūt neįvyks kažkoks stebuklingas rezultatas, bet, galbūt, tą žmogų kažkas tai pasieks, kad gal, na, nėra viskas taip jau baisu. Kad yra žmonių, kurie kitą patirtį turi. Tiesiog.

A: Aišku. Tai dabar dar norėčiau pereiti prie tos jūsų parapijos bendruomenės patirties. Galbūt jums yra žinoma, kaip jūsų parapija nusprendė dalyvauti ir padėti tiems pabėgėliams, toms šeimoms iš Irako?

I: Žinot, čia tiesiog buvo tas sprendimas, kad Lietuva priima tas tris irakiečių šeimas ir parapijos tiesiog buvo įtrauktos čia daugiau jau, na Caritas. Carito buvo ta pati pradžia, susitarimas su parapijom. Su klebonais parapijų. Ir aš, pavyzdžiui, kaip parapijietė, aš gavau, na kaip sakyt, impulsą iš klebono. Tam pačiam pačiam pradiniam nedalyvavau, bet vis tiek, aš žinau, kad buvo tartasi su Caritu iš Irako tų šeimų ten, kur atvyko irgi, aš taip suprantu irgi Carito, bet aš tiksliai negaliu pasakyti, su kuo buvo tartasi ar atstovybė. Ir tada buvo paprašyta žmonių ir parapijų, kad klebonas per skelbimus, per kitas informavimo priemones pakviest žmones tiesiog pinigais paremti irakiečių šeimas.

Ir, iš tiesų, Lietuvos žmonės labai draugiškai ir gausiai parėmė ir tikrai buvo surinkti pinigai jiems, keturis mėnesius parapijos buvo įsipareigojusios, ne tik mūsų. Yra, pavyzdžiui, antras dekanatas tai čia Matulaičio parapija, Bosko ir Pilaitė. Po to, kitas dekanatas arkikatedra, Petro Povilo, na, žodžiu, pasiskirstę buvom šeimomis. Ir bendruomenė iš tiesų įsijungė, bent pinigais labai tikrai parėmė žmones, tikrai dėkoju ir irakiečių šeimos dėkingos, ir mes, kurie savanoriavom.

Kažkaip aš pagalvoju, vis tiek lietuviai, kad ir patys, na mes nesam labai turtinga šalis ir, sakysim, kai kurie žmonės gal iš tikrųjų kukliai gyvendami, jie atrado galimybę pinigėlių paaugti ir netgi aukodavo ir kokią sofą atiduodavo ar televizorių, na žinot, tuos dalykus. Tai rodo, kad lietuviai iš tikrųjų turi plačią, gerą širdį. Tikrai jie iš to nežinojimo užsisklendžia. Mano akimis žiūrint. Aš pati lietuvė ir visi gi žino mūsų tą santūrumą, bet jeigu lietuviu -- tu su juo susidraugausi ir jam būsi nuoširdus, tai jis tau visą dūšią gali irgi atiduoti.

O parapija visa įsijungė taip, kaip sakiau, finansais, po to buvo pagalba, šeimos labai gražiai. Na, aš nežinau, ar čia konkrečiai vardais, turbūt jų nereikia? Čia tiesiog šeimos, buvo atskiri žmonės. Mes rengėme parapijoje susitikimus su irakiečių šeimomis, buvo labai gražūs, net ten pasikeisdami kultūriniais, ir giesmes jie pagiedodavo, su tokiom vaišėm ir irakietiška. Tai buvo nuostabi patirtis. Ta prasme, iš tiesų pasikeitimas ir kultūriniais, ir tais visais kitais aspektais. Ir į vasaros stovyklą viena šeima juos nusivežus buvo ir tiesiog globojome. Bet viena šeima ypatingai, kur tikrai susidraugavo ir jie ten sekmadieniais į savo namus pasikviesdavo irakiečius, nes jie kai tik atvažiavo, na tas vienišumas žmonių.

Žmogus yra sociali būtybė, jam reikalingas bendravimas. Ir kada tu esi tik savo terpėje atvažiavęs, na, įsivaizduokit, mes lietuviai atvažiuojam, gal daug kas ir turi tą patirtį, kada nuvažiuoji ten kažkur Anglijoje ir būni tik savo. Nes neatverti tų kitų, tos tautos. Tai labai yra tas svarbus tam žmogui kaip asmeniui nesijaust trečiarašiu, kuris atvažiavo ir laukia, kada jį pakvies. Bet pasijusti, iš tikrųjų, kaip sakyt, dėl ko integracija, pavyzdžiui, pas mus nuo ko sėkminga. Na, finansai - taip, ta pašalpa, aišku Vokietija ten, Švedija didesnius pinigus moka. Bet net ne nuo to priklauso. Priklauso nuo žmonių, šilumos čia gyvenančius, kiek jie šiltai ir draugiškai bendraus su tom irakiečių šeimomis.

Nebūtinai irakiečių, mes turim gi ir čečėnų, rusų. Žodžiu, jeigu žmogus jaučia šilumą ir susidraugauja, tai natūralu. Ir mums taip pat būtų smagu, jei kažkur Airijoje mes sudraugautume su anglais. Ir iš tikrųjų aš net ir nesuprantu kodėl mes kartais tą šaltumą rodome. Juk iš tikrųjų niekas nėra viršesnis, nei koks anglas, nei koks amerikonas, ar koks lietuvis, ar iš Čečėnijos ar koks iš nežinau, iš Afrikos žmogus. Mes visi esame lygūs Dievo akyse, lygūs kaip asmenys. Ir mes turėtume bendrauti būtent tuo principu, žmogiškumo principu, krikščioniška antropologija jau yra kita tema. Bet ką norėjau pasakyti, iš parapijos tikėjau aktyvesnio, daugiau, kad žmonių įsijungs. Nes buvo žmonių, bet kai žinai, kiek parapijoje iš viso žmonių, tai nebuvo didelis skaičius, sakykim taip.

A: O kaip jūs manote, kas motyvavo tuos žmones, kurie jau ne tiktai pinigų aukojo, bet galbūt ir tą asmeninį ryšį užmezgė? Ir jie pasirinko ten tikrai aktyviai dalyvauti tam visam procese. Kas juos motyvavo tai daryti, skirti savo laiką? Juk iš tikrųjų tai yra darbas ir tai yra atsakomybė.

I: Tai pirmiausia gal, ne darbas, nes už tai žmonės negavo jokių pinigų. Ir iš tikrųjų pirmiausiai tai gal tų žmonių reikėtų klausti. Aš už juos negaliu pasakyti, bet manau, žinot, kokią pagalbą mes daugiausiai vis dėlto iš parapijiečių gavome: ir pinigais, ir butą padėjo surasti. Nes pavyzdžiui aš turėjau tokios patirties, kai skambindavau, sakykime, ir ieškojome butą išsinuomoti, tai pasakai, kad pabėgėliams -- aš po to jau sakydavau ten užsieniečiai iš Irako, bet iš karto „ne“ ir „ne“.

Ir pavyzdžiui aš galvojau, man taip buvo skaudu ir galvoju -Jūs net nežinote, pavyzdžiui, kad tie žmonės yra labai švarūs, kultūringi, išsilavinę. Ir jie tam jūsų bute gal daug gražiau ir šauniau gyventų, negu, sakykime, jūs išnuomosite ten lietuviams ar kitos tautybės, bet vėlgi stereotipas veikia žmones. Ir tai yra prilipdyta kaip kažkokia etiketė. Ką noriu pasakyti, kad ta pagalba konkrečiai tokia būtent buvo parapijiečių. Vėlgi, nenoriu pasakyti, kad tikintys žmonės geriau padėjo, negu netikintys. Nenoriu, kad susidarytų -- bet aš, kaip parapijietė, aš liudiju savo patirtį.

Ir ta patirtis mano yra iš parapijos. Tikinčio žmogaus patirtis. Bet, gink Dieve, nenoriu lyginti, kad jie yra blogesni -- netikintys už tikinčius, tikrai ne. Bet kas juos motyvavo, aš galvoju, vis dėlto Jėzaus meile tikintys žmonės, jie vis tiek kitaip žiūri. Jėzus perkeičia širdį ir tu tada jau nesi ta tokia egoistinė, akmeninė širdis, kur tik „man, man, man, na truputį dar ten artimiesiems truputėlį, bet jau ten kur iš toliau, tai jau ne, ne, ne“. Tai reiškia, kažkoks tai yra, galbūt sakyčiau, Dievas tuos žmones motyvuoja, įkvepia tą motyvaciją. Nežinau -- vienas dar dalykas, kad tie žmonės, kurie ateidavo į parapiją, jie matė gyvus asmenis. Ir kai tu matai tą šilumą, kai jie, pavyzdžiui, bažnyčioje palinki iš visos širdies ramybės, ir jie atsisuka, ir tie vaikai tokie šaunūs.

Ir tie žmonės, jie tiesiog patraukia juos. Jie matė asmenis, vėl, dar kartą pakartosiu, kad kada tu matai tik etiketę pabėgėlio, tu nepajudėsi iš savo to, taip ir liksi su ta, bet pačiam žmogui nuo to blogiau likti su ta nuostata. Bet kada tu matai asmenį ir, manau, kad parapijoje būtent žmonės kai matė šeimą, bendravo su jais ir tada užsidegė juk iš tikrųjų tarp žmonių taip ir vyksta: su vienu, pavyzdžiui, bendrauji ir norėtum dar susitikti, o su kitu pabendrauji, na nenorėtum susitikti, kodėl taip? Na yra taip kaip yra, ar ne? Bet, sakykim, su ta šeima iš Irako, iš tikrųjų, manau, aš negaliu už tuos žmones, aišku, sakyti, bet, man atrodo, kad išties, tai buvo tas krikščioniškas toks pagalbos teikimas gal pirmoj eilėj, dėl ko jie iš to gailestingumo, supratimo, kad žmonėms yra blogai, kad nuo karo bėgo, ir po to kai jie pabendraavo su pačiais žmonėmis.

A: Ačiū už interviu.

Informantas B5

A: Ar jūs pati pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą.

I: Iš karto kyla noras tikslinti tą klausimą. Jei taip iš esmės, plačiąja prasme, jei tai yra žmonės bėgantys nuo karo, bado ir nelaimių tai taip.

A: O ar yra kažkoks atvejis, kuriame jūs nepritartumėte?

I: Jeigu tai yra žmonės, kurie nori kažko tai blogo Lietuvai, arba turi kažkokių blogų ketinimų, pradedant kažkokiomis diversijom, tai čia galima prisigalvot, bet aš manau visados... Man labai patiko vienas pasakymas - kai kalbam apie mišką, visada reikia žiūrėti į kiekvieną atskirą, miškas sudarytas iš medžių, tai lygiai taip pat kai kalbam apie pabėgėlius tai žiūrėkim konkrečiai į pabėgėlį arba bent konkrečiai į pabėgėlių šeimą ir jos istoriją.

A: Tai bendrai jūs pritariumėte tų pabėgėlių, kurie bėga nuo karo priėmimui?

I: Vienareikšmiškai, jei tai yra tie pabėgėliai tikrąją žodžio prasme, koks yra apibrėžimas, tai iš tikrųjų tai yra galimybė-gal nėra taip vienareikšmiškai- galimybė priimti. Būkim dėkingi Dievui, kad mes galim priimti, o ne patys bėgti.

A: O kaip jums atrodo, kodėl jūs pritariate tam priėmimui, kodėl manote kad reikia tiems žmonėms padėti?

I: Įsivaizduokit, kad jūs turit susipakuoti savo gyvenimą į 32 kilogramus. Apsižvalgykit po savo kambarį, savo mielus daiktus. Galit sakyti „išsiparduosiu ir turėsiu pinigų“, bet jie niekam nereikalingi ir niekam neįdomūs, tai yra tau brangūs asmeniniai daiktai. Ir tu pats niekam neįdomus ir tu turi nešti savo viską ką turi dvidešimt keturias valandas, dvidešimt valandų, net dienų, nesvarbu... Pabandykit įsivaizduoti save ką tai reiškia priimti sprendimą bėgti iš savo šalies be teisės sugrįžti, nes tu iš karto tampi nusikaltėliu, išduodi tėvynę. [...] man taip atrodo jei tu gali save įsivaizduoti toje situacijoje žmogaus, man atrodo nėra taip sunku priimti tą sprendimą, kad jeigu tu gali - tu gali padėti, ne tik gali - tu ir nori padėti. Manau čia yra vėl skambūs žodžiai „empatija“, „noras padėti“ ir panašiai, bet elementarus žmogiškumas.

A: O kaip jūs įsivaizduojate pabėgėlius, kurie bus perkelti į Lietuvą?

I: Aš neįsivaizduoju, nemanau, kad tai yra pats teisingiausias užsiėmimas. Tuoj bus metai kaip bendrauju su pabėgėliais, kurie JAU čia yra, aš matau kokie jie yra, kaip jie jaučiasi, kaip jie kalba, kas jiems svarbu, kaip jie dėkingi. Mano galva čia svarbiau, kad aš turiu realią patirtį su realiais žmonėmis. Tie įsivaizdavimai gal ir yra viena priežasčių, kodėl tos nuomonės formuojasi į vieną ar kitą pusę.

A: Tai jūs lyg neturite jokie išankstinio požiūrio ar nusistatymo?

I: Iš tikrųjų, kai mes laukėm liepos mėnesį šitų pabėgėlių tai buvo baimės, bet baimės turbūt buvo pagrinde... Kadangi mes žinojom, kad tai krikščionys pabėgėliai ir jų bėgimo pagrindinė priežastis yra ta, kad juos persekioja dėl tikėjimo, ir tai buvo pabėgėliai, kurie buvo kvieisti arkivyskupijos, tai mūsų greičiau baimės buvo, kad mes nesusikalbėsime, kad mes nemokam jų kalbos, jie nemoka mūsų kalbos, mūsų anglų kalbos žinios tokios... Bet tai buvo nuostabiausias dalykas ta širdžių kalba, kur rankom kojom susikalbėjai... Tai tarkim tos baimės buvo tokios. Dabar aš iš tikrųjų save pagaunu, kad žiniasklaidos informacija apie pabėgėlius, konkrečiai musulmonus, supriešinimas konkrečiai religijų, tai aš fiksuojau, pagaunu save, kad jei tai yra kalbama apie pabėgėlius musulmonus aš į tai sureaguojau - ar tikrai čia nebus teroristai, ar tikrai čia nebus tie IS, tikrai reaguojau į tai, bet prisimenu, kad yra ir musulmonų bendruomenė ir apskritai tie teroristai nieko bendro neturi su musulmonais ir jų tikėjimu. Šitoj vietoj aš pripažįstu - pati reaguojau ir pati fiksuojau tą savo reakciją. Manau vienas svarbiausių dalykų yra atskirti tas dvi sąvokas, nes dabar polinkis, man taip atrodo, tai čiut jeigu pabėgėlis, tai iš karto asociaciją iššaukia „terorizmas“, ir jei yra „teroras“ tai kita asociacija „pabėgėlis“, mano manymu čia pati didžiausia neteisybė.

A: Aš paklašiu dar vieno šiek tiek platesnio klausimo. Kaip manote, ar apskritai reikalinga integruoti pabėgėlius į visuomenę, pavyzdžiui, Lietuvoje?

I: Nežinau. Kadangi aš bendrauju, ne tik bendravau, su pabėgėliais, konkrečiai Irakiečiais, aš matau kaip skiriasi mūsų kultūros, tai kas lietuviui savaime suprantama nuvažiavus į Ameriką ar Angliją pulti dirbti, pulti juodžiausius darbus ir kabintis, tai yra mūsų mentalitetas, mums tai savaime suprantama. Tos kultūros žmonėms tai nėra įprasta, tos kultūros žmonėms įprasta, kad vyras turi išlaikyti šeimą - ar tėvas, ar vyriausias sūnus, bet tai nėra kaip pas mus, kai nuo mažiausios Elenytės iki seniausios močiutės visa šeima eina dirbt. Ir čia atsiranda tie kultūriniai skirtumai, kuriuos mes privalom priimti. Aš pastebėjau net su mūsų irakiečiais, jei mes žiūrėsime ie bendrausime su jais per lietuviškus akinius tai labai lengva mums įsižeist ar užsigaut, nes jie tiesiog yra kitokie, kita kultūra. Tai nereiškia, kad lietuvių masteliu jie jau yra dykaduoniai nes praėjus trim mėnesiam po atvažiavimo jie dar neieško darbo, arba jie ten įsivaizduoja, kad tas darbas turi būti kažkoks. Iš esmės ta integracija kaip tokia turi būti, nes tas lokalizavimasis ir užsidarymas tikrai gali... Kiek aš domiuosi tai užsienio klausimais, Belgijos getais, tai nieko gero prie to neprivedė, aš ir anksčiau esu girdėjusi apie turkų miestelius Paryžių ir panašiai, bet kaip tą padaryti, ar tai įmanoma padaryti, šitoj vietoj galima diskutuoti. Mano galva tai tikrai labai sudėtinga nes tai yra skirtingos kultūros.

Ta integracija... Tu negali... Jie vis tiek išlaikys savo kultūrą, savo tapatumą, bet jie priims europietišką gyvenimo modelį? Kur ta riba. Jų kultūroj nešioti čadą priimtina tiek tam vyrui, tiek tai moteriai. Jai tai yra priimtina, jinai nemato tame diskriminacijos. O europietė, ypač šiaurės europietė - jai saugiklius nuo to išmuša [...] integracija yra reikalinga, bet aš, čia nenorėčiau sakyt skeptiška, gal atsargi, nematanti kaip tą padaryt, nes tai yra tikrai su paraleliniais dalykais ir kaip juos...

A: O kaip jūs manote, kodėl ta integracija svarbi?

I: Galbūt aš manyčiau... Vienas dalykas yra integracija, kitas dalykas yra bendradarbiavimas, komunikavimas ar dar kažkas. Bet kokiu atveju jie savo identitetą turi išlaikyt. Europiečių išvykimas į Ameriką ar Europą tai vis tiek, vadinkim, buvo tos pačios kultūros emigracija iš vienos vietos į kitą, o šioj vietoj mes kalbam apie du skirtingus pasaulius, pasaulius kultūrinius, mentalinius, tai tiesiog skirtingi dalykai. Tai tas pats sakyt, kad integruokim [rodo obuolį ir tušinuką]. Kaip iš tušinuko padaryt obuolį ar valgomą tušinuką. Tai yra juokinga, galbūt aš leidžiu sau taip kalbėti nes jau greitai bus metai, tas bendravimas, tikrai labai glaudus bendravimas su ta irakiečių šeima... Aš perėjau daug emocinių pakopų. Vienu metu aš buvau pasipiktinus „kaip jie šitaip“, paskui aš supratau „jie yra tokie“ ir negalima norėt, kad tušinukas gyventų obuolio pasauly ir kalbėtų obuolio kalba.

Aš manau, kad ne integruoti, bet dvi bendruomenės turėtų bendraut - šokti, dainuoti, dirbti, bet ką daryti. Jei tai vadinasi integracija tai taip. Bet man ta integracija, bent kiek aš girdžiu, tai integracija kaip suvienodinimas. Juos įjungti, įterpti. Taip nebus. Jei lietuviai, sakykim, geltoni, o irakiečiai mėlyni, tai netaps ta bendruomenė žalia, neįmanoma taip. Jei mes norėsime juos kiek galima sugeltoninti, tai bus užprogramuotas žlugimas.

A: Kaip manote, kodėl lietuviai turėtų juos priimti tokius, kokie jie yra?

I: Neturėtų - privalo. Tai tada nėra prasmės iš viso jų kvieisti, vežti, leisti, ir panašiai. Nes aš manyčiau prieš priimant sprendimą „taip, mes gelbėjame“, na arba, gerai, po šito „Taip, mes gelbėjame“ mes turim- mes atidarom, ir kitas žingsnis yra mes priimam tokius, kokie jie yra. Ir šitoje vietoje, iš tikrųjų, va tas vat, atvėrimas ir mes įsileidžiame - turi būti ten filtras, ir saugumo, ir žvalgybos, ir dar kažko, ir tegul jis ten būna dvigubai didesnis negu kad dabar yra, nes taip, aš tikrai bijau to terorizmo. Tikrai, nuoširdžiai. Sutinku, kad tas filtras turi būt. Bet kai mes juos jau įsileidom, mes neturėtumėm stebėtis, kad jiems darbas 14 valandų per dieną, keturias dienas iš eilės (koks yra siūlomas) Iki, ar Maximos kulinarijos ceche. Jie nesupranta tokio pasiūlymo (darbo) moterim, merginom. Ir jie tokio darbo atsisako. Ir jeigu aš žiūrėsiu per lietuviškus akinius, na tai jie, veltėdžiai, niekadėjai, siurbėlės imantys iš manęs pašalpą. Dar truputėlį giliau einant į šitą vietą, konkrečiai vėlgi apie tą pačią šeimą kalbant. Irake-- tikrai nesu specialistė, ekspertė šitų visų dalykų, bet tarkim, nežinau, jūs čia pasitikslinkit, kiek metų Huseinas valdė, buvo labai didelės dotacijos. Žmonės atrpato dirbti ir jie priprato gauti iš valstybės. Na tiesiog. Ir dabar jie, kaip sakyt-- jų mentalitetu jie priima skaudų sprendimą, palieka viską. Susideda savo gyvenimą į 30-dešimt kilogramų, ir jie tikisi to geresnio gyvenimo. Ta prasme kad blogiau nebus. Na vet vėlgi, tai yra žmogiška, kaip sakyt, atvažiavus į šalį kur yra žalia, gražu ir ramu, norisi ir gerai gyventi. O tau siūlo darbą už minimumą-- mano asmeninė nuomonė, katorginį darbą. Aš savo dukrai, jeigu turėčiau, tikrai nepasiūlyčiau tokio darbo. Keturias paras po 14 valandų. Keturias dienas po 14 valandų. Numirt galima. Bet tai yra lietuvių, kurie dirba ir kuriems reikia to darbo ir jei uždirba. Bet čia iš karto yra nei ten gerai, nei ten blogai ir neatvirkščiai. Tiesiog taip yra.

A: Jūs minėjote, kad jiems turėtų būti leista bendrai išlaikyti savo identitetą ir Lietuvoje. Ir kad ta integracija jokių būdu neturėtų būti bandymas sulietuvinti ar kažkas panašaus. Tai kaip Jūs manote, kodėl yra svarbu, kad jie tą identitetą išsaugotų? Kodėl mes neturėtume siekti, kad jie būtų kaip mes?

I: Na, žinote, toks-- atsiprašau, čia tikrai kabutėse -- „kvailą“ klausimą net nežinau kaip atsakyti. Ne tai kad kvailą-- jeigu tu gerbi kiekvieną žmogų. Tarkim kiekvieną lietuvį. Leidi jam būti toks, koks jis yra ir priimi jį tiek kiek sugebi, toks koks jisai yra. Ir yra svečias, kitoks, na tai tu lygiai taip pat jį priimi tokį, koks jisai yra. Nei tu savo draugo lietuvio nebando perkeisti pagal savo kurpalių, tai kodėl tu tą svečią nori padaryti tokį, kaip tu pats? Man atrodo čia jau toks bendražmogiškas faktorius veikia. Aš nelabai suprantu kaip [...] Nes man tai yra taip akivaizdu, kad aš net nesugebu jos pagrįsti. Bet jeigu aš rasiu argumentų, aš būtinai pakartosiu. Nes mano galva, visos tos problemos, kurios užtvinko, užpūliavo ir dabar veržiasi ten tose Belgijose ir Prancūzijose, būtent tas ir yra. Mano galva. Juos pabandė supracūzinti, dažniausiai tai vyko tikrai popieriuje, be jokio grįžtamojo ryšio ir to bendravimo. Bet čia galbūt viena iš priežasčių arba mano asmeninė nuomonė.

A: Aišku. Dabar dar norėčiau sugrįžti prie to integracijos klausimo. Kaip jūs manote, ar tai turėtų ateiti labiausiai iš tų atvykstančių pusės, ar tai turėtų ateiti ir iš priimančios visuomenės? Ar tai turėtų būti abipusis ryšys, ar kaip tik ta priimanti visuomenė turėtų daryti daugiau, kad jie būtų priimti, kad jie jaustųsi kaip visuomenės dalim.

I: Vėlgi, labai paprasta. Aišku, galbūt kitaip jaučiasi ir galvoja jauni žmonės, nes aš esu tos vyresnės kartos, ir man yra labai paprasta. Aš netgi turėdama pinigų, leisdama sau nuvažiuoju į kažkokią užsienio šalį, bet aš jaučiuosi nejaukiai. Aš nepažįstu, aš nesuprantu, mano kalba yra „so-so“. Tai čia tarkim-- ir aš bet kada galiu apsisukus, uodegą papūtus grįžti ir man nereikia tų užsienių. Šiuo atveju tai yra įsėdo į lėktuvą, ir į savo namus nebegrįš. Tai prisideda ne tik kad nesaugumas, bet ir įvairūs psichologiniai dalykai, įvairūs frustracijos, stresai, jau nekalbu apie ligas. Ir tarkim psichosomatika - čia dar atskira tema. Aš sakau, iš tikrųjų, jeigu mes ramiai pabandytume (bet taip nuoširdžiai) įsijausti į tą situaciją, į tą būseną, kurioje atsiduria tas žmogus, kuris iš tikrųjų bėga. Aš kalbu apie tą, kuris bėga, ne tą kuris ieško geresnio gyvenimo, nes čia atskira tema. Nors vėlgi, kažkaip lietuviai bėga ir mes geresnio gyvenimo, ir jie ten kažkaip visi geriečiai, o jeigu jau čia tai-- na bet čia ne apie tai. Tai va, tai aš manau jeigu mes iš tikrųjų pabandytume-- nereikia nei penkių minučių, na pora minučių įsivaizduoti tą būseną. Aš manau, kad savaime suprantama, kad didžioji dalis to darbo, kvietimo, netgi galbūt įtikinėjimo, turėtų būti iš tos šalies, iš tuos visuomenės, kuri priima. Nes tai yra normalu. Nes mes esam savo namuose. Mes esam saugūs. Aš manau, kad tikrai labai daug yra psichologinių dalykų, kuriuose-- vėlgi, būkim biedni, bet teisingi --mes, lietuviai, psichologine prasme ar žiniomis nesame išprusę. Tai nei gerai nei blogai, bet tai yra faktas. Ir mes tikrai nepagalvojame, ką jie jaučia, išgyvena, ir ką jie slepia už tų šypsenų, kad „viskas OK, everything is good.“ Nieko ten „good“ nėra.

A: O kaip jūs manote, ar ta visuomenė priimanti, ar čia daugiausiai turėtų veikti kažkokie valstybiniai veikėjai, arba kažkokie valstybės pasamdyti asmenys, ar turėtų įsitraukti kažkokios visuomeninės grupės ir nevyriausybinių organizacijų, ar dar kažkas? Ar tai turėtų būti tikrai valstybės atsakomybė, ar visų piliečių?

I: Kadangi aš turiu savo nuomonę apie politikus ir valstybinių lygmeniu sprendžiamus klausimus, tai šioje vietoje aš vilčių nededu. Aš esu iš tų piliečių, kur aš esu nusivylus, kad per 25 laivės metus mes esam kur esam ir tikrai šitos temos nenoriu liesti, nes man tai yra-- aš tikrai nuoširdžiai laikiu, kada visi tie pirdžiai bus pakeisti jaunais ir tikiuosi, kad tie jauni politikai nebus užsikrėtę tom bacilom, kurios iš tikrųjų veisiasi ir bujoja.

Be abejo, tarkim valstybinių lygmeniu ar vyriausybinių lygmeniu turi būti priimti sprendimai. Įskaitant ir visas pašalpas ir adaptacijas, ir tuos procesus, ten įstatyminiai. Bet, sakau, aš esu iš tų, kur man tie dalykai nepažinūs, ir neįdomūs, aš esu daugiau veiklos žmogus. Taip, aš sutinku, kad visa tai turi būti. Bet su gyvais žmonėmis turi bendrauti gyvi žmonės. Na žinote, taip - darbo birža padeda jiems ieškoti darbo, ir aš esu įsitikinusi, kad dar sėkmingai 15 metų ji padės jiems ieškoti, ir jie toliau sėkmingai dar ateinančius 45 metus nedirbs, na aš čia dabar šaržuuju-- aš netikiu tuo. Man tai visi tie valstybiniai aparatai, kurie surija milžiniškus pinigus, man yra klaidūs. Tikrai aš raminuosi, kad ne pas mus vienus. Visose valstybėse yra tie aparatai, kurie valgo tuos pinigus, ir veikia nieko. Čia kažkodėl taip turi būti. Nesigilinu. O tarkim ką aš, būdama tikinti, pamačiau kad iš tikrųjų tikintiesiems ta galimybė prisiliesti prie kito, lankyti, rūpintis, padėti ir visa kita. Sakau, galbūt man yra paprasta kalbėti nes aš patiriu tą elementarią tiesą, kad tu duodamas gauni dešimteriopai. Tai yra ant tiek akivaizdu, kad tiesiog. Ir aš manau kuo mažesnės bendruomenės-- proto, aišku, ribose -- jos tarkim, nežinau, na vat kaip pavyzdys, kaip popiežius sakė. Viena parapija, paimkit vieną šeimą. Tai neliks tų pabėgėlių. Na bet globoti. Vat būtent, tas labai geras žodis globoti. Padėti jiems, kada jiems reikalinga kažkokia pagalba, patarimas ar dar kažkas. Aišku, visi visuomeniniai judėjimai ir tos mažos organizacijos, tai yra pagrindinis Lietuvos variklis, netgi tie Facebook'o judėjimai „Nepirkit dešros Maximoje“ vat tai gali-- tai turėtų būti ta gyva jėga, bendruomenė, kuri bendrauja, padeda-- su pabėgėliais. Mano galva. Tai būtų realu.

A: O kaip jūs manot, tos grupės, kurios teiktų tą pagalbą, kokią pagalbą jos turėtų ir kokią pagalbą jis galėtų suteikti? Ar jos gali suteikti visą pagalbą, kurie tiems pabėgėliams yra reikalinga?

I: Nežinau, aš netyčia tapau jų draugu. Ir tarkim draugui reikia pagalbos. Jis nežino, kur yra parduotuvė pirmą savaitę. Na aš su jais nuėjau į parduotuvę. Savaitgalį nuėjom į turgų. Paskui ten kažkam buvo blogai su sveikata, nuėjom į polikliniką. Arba tarkim jiems reikėjo-- dabar net neatsimenu ko. Tai tiesiog nereikia, kad ta pagalba yra kažkokia tai-- jokių būdu tai nėra suvedama-- ne tiek jiems reikia pinigų ar daiktų - to materialaus, kiek vat to vat būtent bendravimo, priėmimo jų. Ir aš manau, kad jiems pats svarbiausias dalykas tai yra nesijausti vienišiams. Toje situacijoje kurioje jie yra su asmenine patirtimi, ir su ta situacija, kurioje jie yra dabar. Na tarkim svetimoje šalyje, su svetimais žmonėmis, nesuprantantys ką ten paukščių kalba aplink juos šneka.

A: Tuomet norėčiau pereiti prie tos jūsų asmeninės patirties. Galbūt jūs galėtumėte papasakoti, kaip jūs atsiradote apskritai visame šitame projekte ir įvykyje, ar kaip tai bepavadinti? Kaip jūs išitraukėt į tai?

I: Nenoriu skambiu žodžių, bet aš galėčiau sakyti, kaip Dievas pasiuntė, ir atsidūriau reikiamoje vietoje, reikiamu laiku. O situacija buvo tokia kad tuo metu aš neturėjau darbo, turėjau daug laisvo laiko. Prieš tai turėjau dar labai daug-- ne tai kad daug, bet stiprių asmeninių išgyvenimų, perversmų, gyvenimo prasmų, vadinkim iš tos serijos. Ir kadangi turėjau daug laiko ir buvo kvietimas tikintis kas gali, kas nori pagelbėti, prisidėti, tai aš tiesiog pagalvojau, kad aš noriu pabandyti, aš galiu, aš turiu laiko. Aš tiesiog toje situacijoje ir atsidūriau.

A: Aš dabar dar perklausiu, jūs tai galbūt prieš tai jau minėjote, bet norėčiau iki galo pasitikslinti. Kaip jūs manote, kas jus paskatino išitraukti? Kodėl jūs vis tik norėjote? Nes aš esu tikra kad buvo nemažai žmonių kurie galbūt ir turėjo to laiko, tačiau jie vis tik to nedarė. Tai aš manau, kad kažkas turėjo būt ir daugiau, negu kad tiksliai jūs turėjote laiko tam.

I: Na tai tada reikėtų kalbėti daugiau apie tą tikėjimo patirtį ir tarnystės džiaugsmą. Kai tu gaudamas gauni-- duodamas gauni dešimteriopai, tai tu tiesiog esi laimingas, kad tu kažkam kažką gali duoti, nes tu tada dar arčiau būni Dievo, jauti didesnį džiaugsmą. Tiek gyvenimo, tiek gyvenimo prasmės. Tiesiog norisi.

A: O kaip jūs tą savo asmeninę patirtį vertintumėt? Labiau teigiamai, ar galbūt neigiamai, ar kažkaip niekaip, neutraliai?

I: Patikslinkit patirtį, kokią?

A: Bendravimą su tais žmonėmis ir tą pagalbos teikimo jiems patirtį.

I: Nusivylus aš niekados nebuvau. Aš tikrai prisipažįstu vienu metu buvo, kad aš jų nesupratau. Ir vat toje vietoje, kai aš jų nesupratau, aš supratau, kad aš noriu, kad jie būtų tokie kaip aš - lietuvė. Darbštūs, į bet kurį darbą, bet kada, visada. Na čia imant konkretų epizodą.

A: Tuomet gal dar galėtumėte šiek tiek papasakoti, kaip jūs būtent jiems padėjote? Jūs jau anksčiau minėjote, kaip juos lydėjote į parduotuvę, į turgų, į polikliniką. Galbūt dar galėtumėte plačiau šiek tiek apie tai papasakoti?

I: Na aš neatsimenu, kur aš juos dar lydėjau.

A: Ne, tiesiog galbūt nuo to viso bendravimo pradžios bendrai apžvelgti jūsų bendravimą su jais.

I: Aš tiesiog su jais susidraugavau. Jie tapo mano draugai, jie tapo mano kaip šeima. Man buvo labai gera su jais būti, matyti tuos santykius, kokie yra vat tarp tėvų, su vaikais, ta tikrai tokia-- tikrai tokie vat šilti, nuoširdūs santykiai, ko, drįsčiau teigti-- vėlgį, aš kalbu apie konkrečią šeimą, ką aš mačiau. Nesu absoliutinanti visų lietuvių šeimų, bet mes tikrai neesam, arba aš neesu mačius taip gražiai ir nuoširdžiai, taip giliai bendraujančios šeimos. Tėvų su vaikais. Tai yra asmeninė patirtis. Man tiesiog buvo smagu su jais būti. Norėjosi su jais būti. Norėjosi jiems padėti. Nes iš tikrųjų jie buvo tokie kaip pasimetę, kaip viščiukai. Jie ir angliškai nemokėjo. Nors aišku mes kalbėjom, bet irgi buvo labai įdomu, kadangi mano ta anglų „so-so“, jų „so-so“, tai mes puikiai susikalbėdavom. Ateidavo tarkim vertėjas su anglų kalba, tai aš jam išversdavau. Bet čia yra tas paradoksas, kai du nemokantys anglų kalbą, vis tiek tu naudoji tą-- ar tas konstrukcijas, ar tuos žodžius, kažkaip, bet vat ten yra tie kiti dalykai. Na bet čia į šoną. Ir aš iš tikrųjų labai labai džiaugiuosi, tikrai noriu šitą epizodą papasakot. Mums pavyko-- pirmiausia galbūt dar tai, kad buvo labai gera ir smagu, kiek daug žmonių, nenoriu išskirti, bet kadangi buvo kreiptasi į tikinčiuosius, tai daugiau būtent ta tikinčiųjų bendruomenė atsiliepė su pagalba, ir įvairiausia. Ar reikia puodo, ar reikia antklodžių, ar reikia dar kažkokių tai daiktų. Įskaitant lygiai taip pat kvietė juos. Nes jie atvažiavo vasarą, kvietė juos į savo sodybas pasisvečiuoti, ir vieni ir kiti, ir dar kažkur tai, dabar tiksliai nebeatsimenu. Aš atsimenu-- nes šitoje šeimoje, kurią mes globojam yra, na tiksliau buvo, tėvas mirė-- tėvas ir mama, ir keturi vaikai. Ir ten sūnus, ir trys dukros. Jauniausia dukra, aš atsimenu, jinai taip gražiai, ryškiai ten internete prisižiūrėjus, pamatė Neringą, Nidą, ten visas Juodkrantes, ir ji taip gražiai pasakė „Kaip norėčiau kada nors aplankyti mūsų Baltijos jūrą.“ Ir mes pabandėm tą kelionę suorganizuoti, ir šitoje vietoje, jau sakau-- mano giliu įsitikinu, kaip aš sakau, kas pagal Dievo valią, tai gaunasi. Nes tada staiga atsirado-- na ne staiga, aišku, mes ieškojom -- atsirado autobusiukas, dovanai. Atsirado galimybė juos apnakvindinti - dovanai. Kretingos pranciškonai juos priėmė. Kretingiškiai padarė vakarienę agapę, na vat tą suneštinę, susitikimą tokį. Klaipėdoje irgi viena kavinė sutiko jiems dovanai papietauti. Viskas buvo, ta kelionė, žmonių gerumo- man tai buvo net graudu, iš to gerumo, kai žmonės yra atviri ir nuoširdūs ir besidalinantys. Ta kelionė buvo jiems dovana. Neužilgo po tos kelionės-- gal čia ne tiek svarbu, mėnuo ar kiek, staiga mirė tėvas šitos šeimos. Tai tikrai buvo labai didelė tragedija. Įsivaizduokit, tremty, kažkur svetimose šalyje, ir šiaip tai yra bailsi nelaimė, o čia dar keli mėnesiai po atvykimo. Iš tikrųjų ta šeima patyrė labai didelius išbandymus ir mums, esantiems šalia, tai buvo labai didelis išbandymas. Išbūti, ir padėti, ir palaikyti, ir panašiai. Man dabar jau jie yra kaip giminė.

A: Minėjote, būtent tai, kad susidraugavot, ir panašiai. Kaip manot, ar tai buvo tiksliai su jūsų konkrečiu asmeniu susiję tiksliai? Jūs užmezgėt tokį ryšį, ar ir kiti, kurie su jais bendravo, su ta šeima, arba su kitomis šeimomis, ar jie irgi pajuto tokį artumą, supratimą?

I: Aš negaliu kalbėti apie kitus, bet aš manau, kad tai yra bendražmogiški dalykai. Jeigu tu atliepi, arba tau atliepia, tai ta draugystė ir rutuliojasi. Jeigu tu neinvestuoji į tą draugystę, turi kitus darbus ar prioritetus, kas, vėlgį, yra visiškai normalu, tai tas santykis nebus toks gyvas ir artimas. Man atrodo šioje vietoje didelio skirtumo, ar tu lietuvis ar tu irakietis, ar tai yra du lietuviai ar du irakiečiai, tikrai nėra.

A: O kai jūs sprendėte prisidėti, ar ne, ar jums buvo svarbu, kad jie būtent yra krikščionys? Arba tai, kad jie būtent bėga nuo karo?

I: Aš manau, kad tai, kad jie yra krikščionys, man padėjo. Aš išgirdau tą kvietimą, kas galit - padėkit. Ir buvo iškarto Irako krikščionims. Jeigu tai būtų Irako musulmonai, aš manau, kad aš būčiau svarsčius. Aš šią akimirką net negaliu

pasakyt, koks tai būtų sprendimas, vėlgi, čia dabar svarstyti, kas būtų jeigu būtų, tai nežinau kiek tai turi racijos. Pavyzdžiui dabar, taip, aš lygiai taip pat pasakyčiau „taip“, bet aš norėčiau su jais pabendrauti gyvai, pajauti tą žmogų.

A: O kaip jūs manote, kodėl būtent jūs norit su jais pabendrauti? Ar tai būtų-- kažkaip jūs pasirinktumėt jiems padėti ar ne būtent iš to bendravimo su jais?

I: Vėlgi, yra labai paprasta, nes mano patirtim- atvažiavo trys šeimos. Mūsų parapija globojo vieną šeimą ir dar buvo dvi šeimos. Anokia čia naujiena, kad kaip ir lietuviai yra skirtingi, tai pasirodo ir irakiečiai yra skirtingi, žinokit. Ir vienos šeimos yra labai draugiškos tarpusavyje, o kitos šeimos yra kitokios. Nesakau, kad nedraugiškos, bet jos tiesiog yra kitokios. Ir kaip su vienais lietuviais aš artimiau bendrauju, o su kitais ne taip artimai, tai pasirodo ir su irakiečiais, visiškai taip pat, jie tokie patys, tik kad irakiečiai. Aš čia juokauju. Tai su viena šeima tas kontaktas, tas ryšys, tas bendravimas gavosi, o tarkim su kita šeima nesigavo. Bet aš nemanau, kad čia reikėtų ieškoti kažkokių ten ypatingų tarakonų ar dar makaronų. Tiesiog tai yra žmogiškas faktorius.

A: Dar šiek tiek pasukim šitą klausimą kitaip. Jūs minėjot, kad jeigu jie būtų buvę musulmonai, jūs būtumėt pasvarsčiusi apie tai. O kaip jūs manot, jeigu jie būtų buvę musulmonai, ar apskritai bažnyčia būtų ėmusi jiems padėti? Ar apskritai būtų iškeltas toks klausimas? Kad reikėtų atsivežti musulmonų šeimą ir priimti?

I: Vėlgi, aš negaliu kalbėti už hierarchus, bet aš manau, kad kai yra didelis kiekis kam reikia padėti, galbūt tai nėra teisinga rinktis, kam padėti. Čia galima diskutuoti iki užkimimo, tris metus, kol ten tas karas nežinau, ką jisai padarys, arba galima tiesiog vat čia ir dabar priimti sprendimą - taip, aš padėsiu, aš renkuosi krikščionis. Tai čia toks pasakymas. Ne na filosofuoti kažkaip ne, gal dėl to kad man labai skauda galvą, tai aš įtartinai konkrečiai, nes aš čia užšnekčiau jus.

A: Dar norėčiau pasiteirauti, ar jūs susidūrėte su kažkokiom kliūtim? Minėjot, kad tą kalbos kliūtį jūs sėkmingai perlipote su jais. Bet ar buvo galbūt kažkokių kliūčių kitų padedant jiems įsikurti čia, Lietuvoje? Kliūtys bet kokios gali būti, iš esmės.

I: Taip, buvo kliūtys iš pačių tikinčiųjų bendruomenės. Ar jiems ne per gerai? Ir tikintieji turi tų pačių tarakonų, kaip ir kiekvienas kitas žmogus. Atsiranda tas lyginimas, vertinimas. Netgi ta pati kelionė, kur aš sakiau kad mums pavyko dovanai gaut, kai aš apie ją pradėjau kalbėti, kad vat padarom tokį dalyką, tiesiog padovanojam jiems kelionę prie jūros, tai pirma reakcija buvo „Ar jiems ne per gerai?“ Ar čia ir Palangoj nakvynę jiems pirkti? Arba mokėti už jų nakvynę prie jūros. Tai, suprantant, čia yra labai žmogiški niuansai. Mes esam žmonės ir mes turim tas tokias- nesvarbu, kad man kišenes gal ir neplėšia tie pinigai, bet neduok Dieve, kad gali būt tiems pabėgėliam per gerai. Aš nelinkusi kaltinti, nes jeigu tu iš tikrųjų esi patyręs pats vargo, tai yra lengviau pagalvoti, arba įsijausti, kaip jie jaučiasi. O jeigu tu esi iš tų, kur pilna- pilnos dvi bandelės, tai gal tada ir atsiranda tie visi. Bet, sakau, mane tai tas iš tikrųjų-- pačioje pradžioje sutrikdė, bet aš paskui supratau, kad tai yra bendražmogiški dalykai. O dar kažkokių tai trikdžių-- Vėlgi, čia-- kai jie atvažiavo nuomonė-- bet jie atvažiavo liepos pradžioj. Dar visa ta nuomonė apie pabėgėlius buvo neutrali, ji nebuvo jokia. Nebuvo nei teroro aktų baisių, nei dar kažko tai, ir jie tiesiog buvo priimami kaip kažkokia tai egzotika. Bet kažkaip tai mano kiemo neliečia, tai tegul jie ir būna. Juo labiau kad žiniasklaidoje buvo ir Grybauskaitė palankiai įvertinus, žiniasklaidoje, man atrodo, buvo reportažas apie tai, kaip jie nusileido ir kaip juos priėmė. Kaip ir sakau, kadangi tai buvo neutralus žiniasklaidos vertinimas, tai žmonės pakankamai neutraliai juos ir priėmė. Čia šioje vietoje aš vis dėlto manyčiau, kad didžioji vertinimo arba negatyvizmo šaknis yra žiniasklaida. Mano galva tai yra taip, nes, sakau, pradžioje buvo, kaip sakyt- Ir aš atsimenu jie patys kalbėjo, kad į juos žiūri, bet neutraliai. Ta prasme, tiesiog žiūri, kaip į kito veido, kito gymio žmones, o jau po visų teroro aktų jie susilaukdavo ne replikų ar kažko tai, bet jau žvilgsniai ne tokie buvo smalsūs, o greičiau jie buvo vertinantys arba smerkiantys.

A: Tai jūs manote, kad tas priešiškas iš dalies atėjo iš tos negatyvios patirties visuomenėje - teroro aktų ir panašių tokių dalykų?

I: Mano manymu - taip, nes pats blogiausias dalykas, kas galėjo būti, kad kažkaip yra suliesta - pabėgėlis - iš karto teroristas, arba kažkur visiškai... Ta prasme, asociacija - pabėgėlis, kita asociacija yra teroristas. Padarius tyrimą, aš beveik įsitikinęs, kad asociacija: pabėgėlis - teroristas. Čia yra didžiausias blogis, užkertantis kelią visom integracijom ir geriems norams, darbams, meilei, taikai ir ramybei.

A: Aišku. Tas priėmimas, spėju, ta aktyvioji dalis jau kaip ir baigėsi ir dabar jūs turbūt bendraujate tikrai tiek, kiek jau pati norite. Ar jūs dabar galėtumėte pasakyti, kad tai turėjo kažkokį poveikį jums ir jūsų gyvenimui - tas bendravimas su jais, pagalba jiems ir panašiai? Gal jūs matytumėte kažkokį, drąsų būtų sakyti, rezultatą, bet kažką, kas pasikeitė ar panašiai?

I: Na, aš manau, kad, kaip bebūtų toks nuvalkiotas žodis... Nors čia ne, pradėjau sakyti turėdama omenyje toleranciją, bet aš manau, kad ne tolerancija. Tai yra greičiau žmonių pažinimas arba dar tiksliau turbūt yra kitokių žmonių priėmimas. Aš manau, kad man tai buvo labai labai gera, naudinga pamoka gerąja prasme. Pamoka, ką aš gavau pajusti, patirti iš arti visai kitos kultūros žmones. Ir vat su tuo visu emocijų spektru nuo, tarkim, šilčiausių, nuoširdžiausių jausmų iki maždaug „tai jie čia ką, nori mūsų gerove naudotis?“. Taip, tai buvo, aš neneigsiu. Kol aš priėjau, pamačiau, kad iš tikrųjų taip yra - tai yra normalu, kad jie nesutinka, kur konkrečiai minėjau tą, kur atsisako darbo, ne dėl to, kad jie yra išdidūs ar išpuikę. Na, jiems tiesiog yra tai nepriimtina, kad moteris dirbtų tiek valandų.

A: Aišku. O kaip jūs manote, ar jums pačiai yra svarbi aplinkinių nuomonė šiuo Klausimu? Ar ta negatyvi visuomenės nuomonė apie pabėgėlių priėmimą Lietuvoje, ar tai nekėlė jums abejonių, kad reikėtų jiems padėti, ar nebuvo būtent tų abejonių, kylančių iš to visuomenės nusistatymo?

I: Vėlgi, suprantat-- Tai yra iš Dievo ar su Dievu, tai yra daugiau tarnystė per jautimą, kad tu duodi ir tu gauni, ir kad tai reikalinga, ir tai yra naudinga, ir tau nuo to yra gera. Nežinau, kodėl prisiminiau... Man gaila tų jaunuolių, kurie, tarkim, sėdi troleibuse ir neužleidžia vietos seniems žmonėms, man tiesiog jų gaila. Pykt ant jų? Tai čia kažkas panašaus. Tiesiog žmonės užvėrę, užkietinę širdis, jie įsitikinę savo teisumu. Gaila, tiesiog.

A: Tai ta negatyvi nuomonė jums tarsi nelabai svarbi, bet galbūt buvo kažkokia tai pozityvi arba skatinanti nuomonė, kuri jums buvo svarbi? Galbūt kažkoks žmogus jus labiau paskatino jiems padėti ir tai jus tarsi pastūmėjo prisidėti?

I: Šią akimirką žmogaus aš tikrai neprisimenu, bet buvo ta situacija tokia, kokia buvo, ir kai aš išgirdau, kad aš galiu kažką tai padaryti gero, man buvo gera, kad aš galiu. Čia yra iš tos vietos, kad tai yra malonė gauti, kad tu gali kažką tai padaryti.

A: O galbūt jūs pati asmeniškai susidūrėt su kažkokiomis kliūtimis arba kažkas, kas jus vis tiek stabdė nuo tos pagalbos ir panašiai, ar nebuvo visiškai nieko?

I: Kas mane gal sustabdyti? [juokiasi]. Šią akimirką neatsimenu. Aš sakau, ta vieta, tas epizodas iš tikinčiųjų, kad, maždaug, ar čia nebus jiems per gerai? Man buvo tikrai labai toksai lengvas šokelis, dušelis ir aš galvojau „Tai kaip tu tikintis?“ Kol susivokiau, kad ir tikintis yra irgi žmogus su visomis savo silpnybėmis ir tais vertinimais ir lyginimais.

A: Tai tuomet aš dar norėčiau šiek tiek pasiteirauti apie jūsų bendruomenės patirtį. Galbūt jūs žinote, kaip jūsų bendruomenė, visi tie žmonės, jūsų parapija, nusprendė padėti pabėgėlių šeimoms?

I: Padėti ar nepadėti? [juokiasi] Tarkime, buvo kvietimas, tarkime, arkivyskupo, jeigu neklystu. Kad yra tokia situacija, kad kviečiame šeimas ir kas norit atsiliiepti. Aš manyčiau, tai, ką aš kalbėjau apie save, asmeniškai, tai galbūt kažkokia tai tokia ar kitokia forma kiekvienas atsiliepia.

A: Ačiū už interviu.

Informantas B6

A: Pirmiausia norėčiau pasiteirauti, ar jūs pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Pritariu.

A: Gal galėtumėte šiek tiek praplėsti kodėl jūs pritariate tam perkėlimui?

I: Šiaip esu krikščionis ir vien iš to požiūrio, kad žmogui atsidūrus nelaimėje reikia padėti, tai tuo remiantis aš pritariu, kad būtų perkelti.

A: Galbūt galėtumėte papasakoti, kaip jūs įsivaizduojate, kokie tie pabėgėliai atvykstantys į Lietuvą, kaip jūs juos vertinate?

I: Pirmąsyk, kai neteko dar susidurt su jais, tai aš įsivaizdavau, kad tai bus būtinai musulmonai ir nežinau, man atrodė, kad tai bus labai sudėtingas bendravimas su jais, susikalbėjimo prasme, komunikavimo. Bet šiaip iš patirties tai man asmeniškai taip ir buvo.

A: Buvo sunku?

I: Buvo sunku, kadangi jie angliškai... na, jie kalbėjo geriau angliškai nei aš. Todėl kad mano anglų - šiaip kitą kalbą mokiausi užsienio. Man komunikuoti iš tikro buvo ganėtinai sunku, bet iš tos paskatos, kad norėjau įsijungti į šitą, galima sakyti, tarnystę priimant juos, prižiūrint.

A: Tai galbūt galėtumėt plačiau papasakoti, kaip jūs su jais susidūrėte, kaip juos susitikote?

I: Manęs paprašė koordinuoti, ne tik manęs, bet ir dar kelių žmonių iš mūsų parapijos, tai šitai buvo labiau paraginimas padėti pabėgėliams, priimti juos, integruoti keturiem mėnesiam tokią globą ir palydėjimą. Lydėti juos keturis mėnesius. Tai buvo atvykę krikščionys irakiečiai. Užmiršau ir klausimą.

A: Tai jūs apie tai ir kalbate, kaip jūs su jais susidūrėte savo gyvenime, kaip jie atsirado.

I: Tai va, būtent bažnyčia juos, taip sakant, atsivežė. Aš esu bažnyčios narys, ir šiek tiek daugiau dalyvauju bažnytiniam gyvenime, tai per tai man ir teko susidurt su jais.

A: Gal galėtumėt plačiau papasakoti, kas jus paskatino prisidėti prie šitos veiklos?

I: Turbūt žmogiškas kvietimas padėti artimui. Ką reiškia artimui - tai ne tik tam artimui, kuris gyvena šalia, su kuriuo gyveni, bet artimui žmogiškąja prasme. Kadangi aš kaip pagalvočiau, kad anksčiau lietuviai buvo tremiami ir vietiniai gyventojai, tarkim, Sibire padėjo tai sutapatinant taip pat žmones, kurie kenčia nuo karo, kuriems tiesiogiai gresia pavojus gyvybei. Tai vat priimti tokį žmogų, kurio visiškai nepažįsti, kurio nežinai nei charakterio bruožų, jo tradicijų, tiesiog iššūkis buvo ir pačiam, bet iš to krikščioniško paskatinimo norėjosi kažkuo prisidėti.

A: Dabar, kaip supratau, visa ši veikla jau baigėsi. Ar jūs dar bendraujate su tais žmonėmis?

I: Ne, nebendrauju, bet su tais žmonėmis, su kuriais palydėjom juos šitam kely integracijos, tai kartais tenka susitikti ir natūraliai kyla klausimas „gal žinot kaip jiems sekasi“, vieni būna susirašo žinutėm ar Facebook'e, bet šiuo metu aš asmeniškai nebendrauju su jais. Dėl to galbūt priežastis, kad man komunikuot angliškai sunku. Turbūt dėl to aš atsiribuoju, ne dėl to, kad nenoriu, dėl to, kad mano komunikacija šiek tiek silpnesnė.

A: Aišku. O jeigu dabar kalbėtume jau ne apie tuos pabėgėlius, kuriuos jūs susitikote parapijoje, bet bendrai apie pabėgėlius, kurie bus perkelti į Lietuvą per valstybės mechanizmus, kaip jūs manote, ar dabar jūs norėtumėte padėti šioms žmonėms?

I: Padėti noras yra, bet iš kitos pusės kai matai, kad daug kuriose šalyse su tais pabėgėliais atvyksta į terorizmą linke žmonės, tai natūraliai iškyla baimė ir savisauga. Tai turbūt nežinau, gal tai yra nekrikščioniška, bet labiausiai jausčiausi pats saugus, jei tai būtų krikščionys, o ne musulmonai, bet turbūt gal dėl to, kad nesusidūriau su musulmonais. Gal dėl to ta kyla baimė. Reikėtų pabandyti ir tada sužinotiau.

A: Bet, kaip supratau, jūs neieškojot kažkokios galimybės su tais žmonėmis bendrauti ar veikti per kokias nors programas ir padėti?

I: Ne, ne, neieškojau, kadangi šiaip esu ganėtinai užimtas žmogus, tai gal tas pirmas paskatinimas buvo todėl, kad buvo kvietimas prisidėti. Ir nu tuo tarpu prisijungiau prie to dalyko. Dabar tai nežinau, kvietimo nėra, tai už tai turbūt laikausi nuošaly.

A: Tai tada dar norėčiau užduoti keletą tokių bendresnių klausimų. Kaip manote, tie pabėgėliai, kurie atvyksta į Lietuvą... Kaip jūs manot, kas turėtų atlikti tą priėmimo ir integracijos funkciją?

I: Daugiau turbūt visuomeninės organizacijos, ta prasme kurios ne pelno siekia, Bažnyčia, Caritas, ir šiaip turbūt nebūtinai religinės organizacijos, tai galėtų būt visuomeninės kažkokios, žmonės savanorišku būdu, kurie jungtųsi į šią dalyką, nes kai tu savo noru eini tu visai kitaip žiūri į šią dalyką nei kad kai tavęs kažkas ar už pinigus ar kažką, kai eini savanoriškai tu labiau atiduoti širdį, ir labiau įeini į jų padėtį. Bent jau man taip atrodo.

A: Anksčiau jūs minėjot, kad jums svarbu, kad jie būtų krikščionys, kad jums labiau priimtina, kad jie būtų krikščionys, tai kaip jūs manot, jeigu jūs būtumėt pakviestas bažnyčios padėt pabėgėliams, bet tai būtų ne krikščionys, o musulmonai, tai ar tai būtų kliūtis jums padėti?

I: Ne, nebūtų kliūtis.

A: Tai gal tuomet dar galėtumėte įvardinti, kokios, jūsų nuomone, didžiausios kliūtys labiausiai trukdančios arba trukdžiusios jums padėti pabėgėliams arba prisidėti prie tos veiklos jiems padedant?

I: Ta prasme prie kitos bangos?

A: Galima ir prie tos kitos bangos, sakykim.

I: Nežinau, ta prasme, kito kvietimo kaip ir nebuvo. Šiaip aš taip pasakysiu, kai priėmėm šituos pirmus žmones iš Irako, tai buvo iš Arkivyskupijos kvietimas prisijungti, Vilniaus miesto parapijoms, prižiūrėti, palydėti atvykusius pabėgėlius. Sakė, kad bus dar šeimų. Kaip to šeimų dar neatsirado. Nežinau dėl kokių priežasčių. Kai yra tylą tai tuo pačiu... Buvau kartą paklauses, ar dar bus šeimų, bet kažkaip ir viskas nurimo, tai ir nežinau ką tada.

A: Tai tada norėčiau perklausti: tai iš esmės, jei jūs dalyvautumėte dar kada tokioje veikloje su pabėgėliais, tai per parapijos tinklą?

I: Greičiausiai taip.

A: Dar norėčiau pasiteirauti, ar jūs pastebėjote kažkokį poveikį jūsų gyvenimui ar parapijai būtent to dalyvavimo priimant pabėgėlius?

I: Man asmeniškai tikrai buvo poveikis. Ta prasme, gal taip žiūrint iš meilės darbų artimui. Man pačiam tai dvasiškai daugiau davė nei aš jiems daviau. Man taip atrodo. Man iš kitos pusės žiūrint, tai man labai atrodo, kad jiems ta Lietuva turbūt yra daugiau tarpinė stotelė, nei kad galutinis tikslas ir žiūrint iš šito aspekto darosi turbūt liūdna, kad įdedi daug pastangų, kad jie integruotųsi, ta prasme, ne aš įdedu daug, bet visi labai daug įdeda, ir valstybė įdeda daug pastangų, ir kalbos mokymas, ir sveikatos draudimai visi, ir palydėjimai tie. Jie vis dėl to žiūri labiau į tas Vakarų šalis, kur be abejo, gyvenimo lygis yra aukštesnis, pašalpos yra didesnės, tai turbūt natūralu iš žmogiškos pusės žiūrėt - ieškau ten kur geriau, bet kai jauti, kad tai bus tarpinė stotelė ir tas tavo darbas, na gal jiems ir padeda, bet kažkaip atrodo norėtusi, kad jie čia kurtų. Gal taip galvot yra neteisinga, aš nežinau.

A: Na, jei jau yra toks pojūtis, tai turbūt natūralu taip reaguot. Dar norėjau paklausti, galbūt jūs pažįstat iš šitos jūsų veiklos, iš parapijos žmonių, kurie dabar vis dar dalyvautų galbūt Carito veikloje, užsieniečių, pabėgėlių centre ar panašiai?

I: Kiek žinau šitas projektas baigėsi, jei galima taip pavadinti, ir daugiau negirdėjau, kad kažkas dalyvautų[...]

A: Jūs pasakojot, kad tas kvietimas atėjo tarsi iš Arkivyskupijos tai ar jums svarbu tą tam tikrų religinių autoritetų žodis, arba nuomonė šiuo klausimu, o gal svarbiau aplinkiniai žmonės, o gal žiniasklaida?

I: Nu, kadangi bažnyčia yra hierarchinė institucija, tai be abejo, ką bažnyčios galvą sako tai be abejo kviečia žmogų atsiliepti į Dievo kvietimą. Be abejo, turbūt didžiausias kvietimas yra Popiežiaus, ir į Popiežiaus kvietimą atsiliepti vyskupai. Tai čia viskas gimsta iš Popiežiaus, iš Bažnyčios galvos žemiškąją prasme, tai manau taip [...]

Yra žmonės, kurie gali, kurie atsisaukė. Be abejo, kad tiems, kurie mažiau įsitraukė, tai buvo įdomu, aktualu ir galbūt tos veiklos, kurios buvo bendros, pavadinkim tai "agapė", jos davė žmonėms galimybę pamatyti, kad tie Irakiečiai nėra su nagais, nasrais ir dar kažkuo. Grįžtu prie to pačio, kur klįjuojasi asociacija "pabėgėlis"- "teroristas", be abejo, gali žiniasklaida šituo reikalu dirbti ir tas dvi sąvokas atskirti, bet aš šiuo metu matau patį efektyviausią dalyką tai gyvas bendravimas -pabendraukit su jais, pamatykit kaip jie šypsosi, tada tos sąvokos gal atsiskirs.

A: Jūs minėjot, kad tie pabėgėliai yra be galo dėkingi už tą pagalbą, kurią čia gavo, kaip manote ar parapijiečiam buvo svarbu, kad tas grįžtamasis ryšys, dėkingumas būtų? Arba jums pačiai ar buvo svarbu, kad jie būtų dėkingi, kad būtų kažkoks atsakas, o ne tik pagalba, pagalba, pagalba ir nieko atgal?

I: Matai, kadangi tai yra santykis, ryšys, kadangi tai yra draugystė, tai man šitas klausimas skamba keistai. Aš gavau daug daugiau, aš gavau draugus, aš gavau santykį, gavau ryšį, gavau bendravimą, nekalbant apie tai ką aš gavau apskritai iš to kas vyko tame bendravime. Galbūt, kadangi yra kita patirtis su kita šeima, kuri, negaliu sakyti, kad nerodė dėkingumo, bet tas santykis nebuvo toks nuoširdus ir tas dėkingumas nebuvo toks nuoširdus, tai atitinkamai ir atitolo. Tai tai kad ta šeima, mano supratimu, pasirinko Lietuvą kaip tarpinę stotelę keliauti toliau tai mes čia galim labai pykti, kokie jie niekšai, bet manau lietuvis, ar šeima, turėdami tokią pačią galimybę išvykti į Vokietiją ar į Švediją, tokį patį sprendimą priimtų, tai kodėl mes iš karto trepsim kokie jie niekšai ir niekadėjai. Aš nežinau, bet visiškai esu įsitikinęs nežinodama, kad tikrai yra ne viena ir ne dvi ir ne dešimt tokių šeimų, kur lygiai taip pat naudojasi socialine struktūra ir pašalpom, tai mano galva gaunasi neteisinga čia trepsėti ir grūmoti pirštuku, o ten tą patį, gal net godžiau daro tavo tautietis.

Grįžtant prie to santykio ir to dėkingumo, tai fiksuoji, kad jei tai priima kaip savaime suprantamą dalyką, jei kažkokią pagalbą, ypač materialinę suteiki, ir nespėjus sumontuoti televizijos, nu čia kaip pavyzdys, jau pateikia sąrašą dar kitų dalykų kurių jie nori, tai taip, tai yra žmogiška, kad tu į tai reaguoji, bet lygiai taip pat yra žmogiška tą sąrašą pateikti ir aš norėčiau, kad mes šitoj vietoj tą nuimtume "irakietis" ar dar kažkoks, mes esam ŽMONĖS, tiesiog žmonės, mes gyvenam tokioj santvarkoj, jie gyvena tokioj santvarkoj, tai vat kuo labiau paliktume matymą žmogaus, tuo būtų

lengviau. Kai mes jau uždedam, kad jis irakietis, ir taip jau negali norėt, taip negali kalbėt, o šitaip negražu, kaip jis iš viso drįsta, tada ir prasideda nesikalbėjimas.

A: Dabar norėčiau dar toki bendresnį klausimą apie dabar į Lietuvą perkeliamus pabėgėlius, kaip manote ar paraprijos turėtų dalyvauti juos priimant, siūlyti pagalbą jiems padėti? Kaip jūs manot ar paraprijos turėtų tai daryti?

I: Aš manau, kad paraprijos galėtų tą daryti, tikrai nemanau, kad joms turėtų būti permesta šita problema, kad jūs galit, tai jūs ir rūpinkitės. Iš esmės tada yra neteisinga, nes taip, galim, bet neprivalom, taip yra valstybės lygmuo, kur yra priimti sprendimai pakviesti, aprūpinti, tai lygiai taip pat turi būti valstybės lygmeny priimti sprendimai nes šitom šeimom irakiečių, tai žmonės suaukojo tuos pinigus, kurie jiems buvo išdalinti ir išmokėti kaip socialinės pašalpos tol kol jie gavo tą pabėgėlio statusą. Tai aš manau, kad yra sąžininga, kad paraprijiečiai gali prisidėti tais darbais, pagalba, bendravimu, bet tą finansinį mechanizmą turėtų valstybė užtikrinti. Pasakiau, ir man iš karto norisi pasakyti, kad tegu valdininkai mažina savo premijas ir skiria pabėgėliams, nes tikrai yra suprantama, kaip pensininkai yra nepatenkinti, ar vienišos mamos, ar invalidai, vaikus auginantys, nes tikrai nesveika ta mūsų socialinė sistema ir tos pašalpos sakykim. Jos yra tokios mažos, kad žmonės reaguoja, jau vien dėl pinigų, ne tai, kad pyksta ant pabėgėlių, bet reaguoja iš to savo nepritekliaus.

A: O kaip jūs manote, ar jūsų paraprija dar norėtų globoti kitus pabėgėlius, ar kitą šeimą?

I: Čia jau kiek aš išgirdau, nesužinojau, bet kažkaip ten buvo tų idėjų, tų planų, kad Caritas kaip organizacija, kaip turinti patirtį su pabėgėliais, buvo pasiruošęs Caritas perimti tą "projektą", bet "čia gi pinigėliai nemenki europiniai, tai ne ne ne, mes patys", tai šitai yra neteisybė, kad mes pinigėlius sau, o jūs tikintieji padėsit. Aš čia su nuoskauda kalbu, bet taip yra nesąžininga. Tikintieji yra puikūs verslininkai skaičiuojantys savo pelnus, ir laiką, sąnaudas. Tai mano galva, jei tai būtų teisinga vyriausybei ar valstybei, tai šita integracija ir galėjo toliau vykti su valstybės priežiūra per Caritą, per tikinčiuosius, aš taip įsivaizduoju, aš esu praktikė, bet man yra tokia nuojauta, kad vien dėl to, kad yra dideli europiniai pinigai yra "mes patys", ir dėl to, kiek jau čia to laiko, ir tiek jau daug šeimų priėmė iš to tūkstančio, kad čia liko tikrai keletas ir viskas įvykdyta. [juokiasi]

A: Gal norite dar kažką pridėti?

I: Šią akimirką jau nežinau, ką galiu pasakyti, manau viską ką norėjau leidote išsakyti. [juokiasi]

A: Ačiū jums už atsakymus, ačiū už pokalbį.

Informantas B7

A: Pirmiausia, ar jūs pati pritariate pabėgėlių perkėlimui į Lietuvą?

I: Taip.

A: Gal galėtumėte papasakoti, kodėl jūs pritariate?

I: Aš tai manau, kad reikia padėti. Lygiai pati situacija buvo 45-ais metais, lygiai taip pat lietuviai traukėsi. Lygiai taip pat kažkas juos... Nu ta prasme, panašią situaciją mes turėjom savo istorijoje, gal dar taip ir turėsime, mes negalim žinoti.

A: Gal galėtumėt papasakoti, kaip jūs įsivaizduojat, kokie tie pabėgėliai yra? Kokie bus, kaip jūs juos vertinat?

I: tai yra... Nu, aišku, žiniasklaidos įvaizdis visai vienas, aš turiu visai kitą įvaizdį. Aa.. tai ką aš pati susidūrus su krikščionimis, tai yra labai teigiamas įvaizdis.

A: Mh. Kaip supratau, jūs jau esat asmeniškai susidūrusi su jais, tai gal galėtumėt plačiau papasakoti, kaip jūs su jais susidūrėte, kaip jūs atradote tą veiklą?

I: Visiškai atsitiktinai, nieko aš neieškojau. Ir nieko, dar nebuvo tos visos pabėgėlių krizės, niekas apie tai dar nešneko. Tiesiog dalyvavau krikščionių bažnyčios paraprijos stovykloj, ir ten tiesiog, tiesiog buvo anketos „Kas norite padėti?“. Nu ta prasme, su savanoriais užsiregistruot, pavyzdžiui, užimti savaitgalį, gal buvo ten parašyta: „Pabėgėliai“, aš neprisimenu. Pavyzdžiui, buvo parašyta: „Pavedžioti po Vilniaus miestą“. Aš pagalvojau, kad aš turiu kaime tokius namus ir ten galima nusivežti. Kodėl gi ne? Kodėl nepabūt, nepabendraut su kitų šalių žmonėm... Net neįsivaizdavau, kokių šalių, nei kaip,- išvis nieko neįsivaizdavau, nes niekas apie tai nešneko.

A: Galbūt galėtumėt papasakoti, kodėl jūs norėjot įsitraukti į šią veiklą, kas jus paskatino, kokie motyvai?

I: Aš sakau, kad visai... Pati pradžia buvo visai atsitiktinai, aš nieko nežinojau, niekas apie tai nešneko. Tiesiog norėjosi užsiimti savanoriška veikla, padėti paraprijos veikloj kažką, tiesiog.

A: Tai gal galėtumėt tuomet papasakoti, kokią pagalbą jūs jiems teikėte, ką jūs veikėte galų gale?

I: Tai buvo ta pagalba, kurią aš pirmiausia užsirašiau anketoj. Tiesiog man paskambino iš paraprijos... Aš užsirašiau, ir paskiau nieko nesulaukiau. Po mėnesio susisieki su manim iš paraprijos atsakingas žmogus ir pasakė, kad jau... Nu, ta prasme, papasakojo, kad reikės pagloboti... Ta prasme, kad tai yra irakiečiai, krikščionys, kad juos reikės pagloboti... Tada pirmą kartą išgirdau maždaug. Ir kad savaitgalį tiesiog reikės užimti. Tai vat. Tiek ir buvo visos žinios.

A: Gal galėtumėt papasakoti, kaip jums sekėsi su jais bendraut. Ar tai buvo sudėtinga, ar nebuvo jokių sunkumų?

I: Pirmiausia mane gąsdino, kad jie nešneka angliškai. Iš tikrųjų tai buvo net ne po mėnesio, tai buvo po gero pusantro mėnesio. Beveik tik po dviejų mėnesių mane įspėjo, kad jie liepos mėnesį atvažiuoja į Lietuvą ir nešnekantys angliškai. Uoj, dar užmiršau iš tikrųjų pasakyti: aš šiek tiek apie juos žinojau dar prieš mano susitikimą, nes mano dukra dalyvavo paraprijos tiesiog jų susitikime – priėmime. Žinojau, kad čia krikščionys, kad čia pabėgėliai. Buvau užmiršęs šitą faktą. Čia vyko maždaug birželio pabaigoj, per Jonines, aš užpildžiau tą anketą. Kažkur liepos mėnesį buvo priėmimas paraprijos ir per Žolines aš juos pasiėmiau pas save į kaimą. Tik va gąsdino, kad jie pasakė, kad nekalba angliškai. Bet tai nebuvo problema, nes jie tikrai per tą pusantro mėnesio, kiek buvo Lietuvoj, pramoko šnekėti visai neblogai.

A: Tuomet norėčiau pereiti prie šiek tiek tokio kandesnio klausimo. Ar jūs susidūrėt su kokiom nors kliūtimis, kurios jums trukdytų jiems padėti? Galbūt tada, kai svarstėt dėl to užsirašymo?

I: Ne, visiškai ne.

A: Aišku. Tai tuomet norėčiau pasiteirauti, ar, jūsų nuomone, apskritai yra svarbi į Lietuvą perkeliamų pabėgėlių integracija?

I: Aišku, kad svarbi. Labai svarbi.

A: Gal galėtumėte praplėsti, kodėl svarbi?

I: Todėl, kad labai svarbu, kaip jie čia integruosis. Jeigu gerai integruosis, jie tiesiog įsilies į visuomenę ir gyvens panašiai kaip mes. Ir tiesiog, taps Lietuvos dalim, jeigu jie čia pasiliks ilgiau. O jeigu jie nesiintegruos, tai ką žinau. Aišku, krikščioniui gal tai atvejai nebūdinga, bet gali būti tokie atvejai, kaip užsieny parodė. Yra žmonės, kurie blogai integravosi. Tai labai svarbu integracija.

A: Aišku. Gal galėtumėt papasakoti, kaip jūs įsivaizduojat, kas galbūt lemia sėkmingą jų integraciją?

I: Kas lemia? Visų pirma, jie turi jaustis saugūs, turi jausti saugumą. Ir kada tu atvažiuoji į kitą šalį, kaip jie pasakė: „Net petražolių skonis kitoks“. Viskas! Aš klausiu, klausiau, ta prasme, mergaitės 14 metų. Sakau: „Kaip tu jautiesi mokykloje?“ „Negerai.“ Klausiu: „Kas negerai?“ Ji negali įvardinti. Sakau: „Kaip su klasiokais? Gerai klasė, draugiška, viskas gerai?“ tada ji sako: viskas kitaip. Jūs įvaizduokit: ne tai, kad kultūra kita, oras kitas, klimatas kitas, tų pačių daržovių skoniai kiti – viskas yra kitaip... Iš tikrųjų jiems, na, yra labai sunku. Dar atsiminiau, galiu papasakoti, aš jiems padėjau apsipirkti parduotuvėje, kažkada Akropoly per tas „Jamam“. Jie stovi prie kruopų lentynos ir žino tojų lentynoj tik dvi kruopas – ryžius ir dar kažką. Įsivaizduokit, viskas, tai yra VISKAS kitaip! Aš taip va galėčiau įvardinti, kur jie nesigauja. Ta prasme, labai sunku gaudytis visame kame. Tuo labiau nežinant, ką gausi; tuo labiau nežinant nei anglų, nei lietuvių. Jie mokėjo aramėjų kalbą. Tai yra senovės krikščionių kalba. Aramėjų, kurdų... Dar vieną šitą, palaukit.

A: Kaip jūs manot, ar jiems turėtų būti padedama integruotis, ar jie turėtų patys savarankiškai integruotis?

I: Tai aišku, padės.

A: Kaip manot, kas tuomet turėtų jiems tą pagalbą suteikti?

I: Nežinau, kas, ir kokia ten struktūra turėtų būti, bet bet kokių atveju, manau, tai turėtų būti bendruomenės integracija. Manau... Nes tai - geriausias kelias. Bet kokių atveju, manau, institucija nesuburs tos... Aš sakau, tiesiog reikia paprastų dalykų. Nueiti su jais į parduotuvę. Ta prasme, elementarių žmoniškų kadieninių: susigaudyti padėti buityje, susigaudyti visur. Ir bet kokia valdiška institucija... Nu, aš nežinau. Ta prasme, nesvarbu, ten būtų ta struktūra galbūt ar valdiška, ar kokia, bet vis tiek tai turėtų būti per bendruomenes. Net nežinau, kaip tai turėtų būti. Ar koks finansavimas, neįsivaizduoju.

A: Tai gal tuomet galėtumėt papasakoti, kodėl jūs manot, kad būtent per bendruomenes tai turėtų veikti? Kodėl bendruomenė tarsi būtų geriausia priemonė, geriausia terpė integruoti?

I: Nes sakiau, kad valdiška institucija... Nu čia, sakau, reikia tokios šeimyniškos aplinkos, tokio žmoniško palaikymo. Ir jeigu tu... Nu tu vis tiek turi jaustis kažkaip, kaip sakyti, saugiai, ar ne, saugiai? Jeigu, kai tu nuvažiuoji į kitą šalį ir tu apsigyveni viešbutyje ar pas kažkokią tai šeimą, tai visai skirtingas jausmas, skirtingas suvokimas ir skirtinga integracija, tai čia lygiai tas pats. Ta prasme, tu iš karto įeini į bendruomenę. Bendruomenės nariai gali padėti, ta prasme, tada nėra taip sunku. Jie gali ir keli kuruoti, jie gali padėti susirasti darbą, gali pašefuoti ir taip toliau. Vieni apgyvendino, kiti vedžiojo. Ir darbai buvo per tokius dalykus. Visai viskas kitaip vyksta. Ir jie visai kitaip jaučiasi tada.

A: Norėčiau tuomet pasiteirauti, ar jūs pati svarstėt toliau kokių nors būdų padėti pabėgėliams, perkeliamiems į Lietuvą?

I: Nesvarsčiau, nes, manau, nėra problemos Lietuvoje. Jie tiesiog nepasiliks čia. Ta prasme, kaip visi bijos tos problemos... Jos nėra, jie išvažiuos iš čia, neliks jų čia.

A: Taigi jūs nesvarstėt, nes kaip ir nėra kam padėti čia?

I: Aš tiesiog pati nieiškojau, nes pačios mano santykiais su tais pabėgėliais nutrūko dar galutinai gal prieš metus ir dar šviežia, tai ir negalvoju dar.

A: Gal tuomet galėtumėte pasvarstyti, ar norėtume jiems padėti, padėtumėte, jei būtų toks poreikis?

I: Aišku, kad padėčiau.

A: Kas jus motyvuoja jiems padėti?

I: Tiesiog, ta pati savanorystė, galima taip sakyti.

A: Kodėl ta savanorystė jums yra patraukli, įdomi?

I: Na, šituo atžvilgiu, šituo atveju kas daugiau padės... Daugiau nėra kam padėti.

A: Tiesiog jūs manot, tarsi jūs turit padaryti tą darbą, kurio niekas nepadaro?

I: Taip.

A: Bet jūs dabar nedalyvaujat toje veikloje ir nesvarstėt dalyvauti, tad galbūt yra kokių kliūčių, kurios trukdytų jums jiems padėti ar panašiai?

I: Kliūčių nėra, aš tiesiog nemanau, kad jų čia reikėtų. Aš taip įsivaizduoju, jų reikėtų labai paieškoti, kad surasti, galbūt čia mano toks įsivaizdavimas. Nors tų nelegalių yra ir nemažai čia, Lietuvoje, ir seniai: ir sirų, ir irakiečių, ir visokiausių. Ir aš susidūriau, kad aš girdėjau iš pažįstamų, kas Antavišky globoja, iš tikrųjų tai yra. Tik ko gero daugiau Lietuvoje buvo iki tol nelegaliai. Pavieniai galbūt tokie atvejai. Buvo tas iki tol, tik garsiai nekalbama. Ir Lietuvoje jų yra, ir seniai! Čia nėra šviežias dalykas.

A: Tuomet dar norėčiau pasiteirauti, galbūt jūs kalbatės su žmonėmis, kurie yra aplink jus apie pabėgėlius, ir gal žinot, kokia yra jūsų aplinkinių nuomonė apie pabėgėlius?

I: Iš tikrųjų visiems labai įdomu, visiems įdomu labai pasakoti apie juos. Gal todėl, kad čia toks bumus buvo ir informacijos, ir taip toliau. Kas mane labiausiai, nežinau, nustebino, tai, ką aš laikiau dideliais krikščioniais, tai jie, kaip sakyti, labiausiai neigiamą požiūrį turi. O žmonės, kur jie krikščioniškų vertybių neišpažįsta, tai jie pritarė, tai mane labiausiai nustebino. Labai pritaria, ta prasme. Ir aš jau taip skaičiau, tikintys žmonės, kurie turėtų atjausti, tai čia... Bet aš pati suprantu tą baimę, kai prasidėjo ji čia... Aš suprantu baimę, tai yra natūrali baimė, ir man pačiai tokia yra kartais. Galvoju, o jei man čia, nu... Ta prasme, taip, aš tikiu, kad nemeluoja, bet kartais tas netikrumas prasiskverbia iš tikrųjų. Ta prasme, ar jie iki galo nuoširdūs. Ir aš manau, kad jie buvo iki galo nuoširdūs, bet tu nesi... Na, toksai prasiskverbia tas vis tiek... Na, ta prasme, gal jie maustė mane. Nuveji tas mintis – aišku, kad ne. Bet toks va vis tiek... Net ir bendraujant su tais vis tiek toks atsiranda, tiesiog tokia mintis. Gal kad žiniasklaida buvo tokia neigiama buvo kasdieną, tave taip pradeda... Buvo pernai, pavasarį popiežius organizavo pasauliniu mastu pabėgėlių dieną, tą tokią padėkos dieną. Ir kovo mėnesį buvo mišios Aušros Vartuose, ir vyskupas, ir Carito direktorius pakvietė mūsų šeimą kaip globojančius pabėgėlius. Nutrūko mintis. Apie ką mes šnekėjome? [...] nutrūko mintis, labai atsiprašau, per tą šventę.

A: Nieko, jei atsiminsit, pasakykit. Galbūt yra kokie nors žmonės ar šaltiniai, kas nors, kas taip veikia jūsų požiūrį į pabėgėlius? Galbūt tai kažkoks autoritetas ar?

I: Kokie šaltiniai? Man šaltiniai buvo pati ta šeima, autoritetas. Aš labai daug gavau geros patirties, iš jų galima tik mokintis, mokintis ir mokintis gerų dalykų. Iš tikrųjų tai, pirmiausias mano įspūdis tai buvo pabuvus su jais, kad aš nemačiau jokio skirtumo tarp jų ir savo šeimos. Visiškai jokio skirtumo apart kalbos. Ta prasme, tie patys paaugliai su telefonais, tos pačios nevalgymo... Tos kasdienės smulkmenos, kai būni visą dieną nuo ryto iki vakaro, ta prasme, tai jau pamatai tas tokias... Tai mane labai nustebino, kai pamatai tokias, lygiai tas pats. Tai man net didesnis artumo jausmas buvo nei kad su Lietuvos, pavyzdžiui, kitakalbiais. Atrodo, vos ne draugai kad atvažiuo. Mane labiausiai nustebino, kad aš nemačiau jokio kultūrinio skirtumo absoliučiai. Iš karto pamačius, tai mane labai, labai nustebino tas dalykas. Ir ta šeima, aš galiu pasakyti tikrai teigiamą dalyką. Ir jie, ta prasme, didžiausias šaltinis viso požiūrio, visko. Aišku, žiūri tą žiniasklaidą, bet jau ją labai rūšiuoji ir matai, kiek ten yra melo, netiesos, kiek tikslingų yra dalykų. Ai, norėjau pasakyti, kad važiuoju į tą padėkos šventę, ilgai važiuoju, gal kokią nežinau, pusę valandos, ir noriu pasakyti, tiesiog per radiją, man atrodo, per Lietuvos Radiją, buvo pranešta, kad vyksta pamaldos visam pasauliui ir visoj Europoj, ir gal buvo dvi minutės. Ir po to dvidešimt minučių buvo šnekama apie tai, kaip [...] tie visi neigiami atvejai ten pabėgėlių. Tai koks santykis žiniasklaidos neigiamas ir teigiamas, norėjau pasakyti, toks yra santykis žiniasklaidoje teigiamas ir neigiamas, žinutės kaip formuoja. Ir tas visą laiką labai didelis buvo. Tai man iš tikrųjų tas šaltinis informacijos buvo pati šeima, su kuria bendravau. Ir dar šiek tiek su kitom dviem, šiek tiek. Ta prasme, buvo trys šeimos, mes kuravom vieną šeimą, ir taip susimatydavai su kitom šeimom vis tiek.

A: O kai jūs ištraukėt į veiklą, ar jūs tikėjotės kažko, ar sulaukėt kažkokio poveikio, pasikeitimo jūsų gyvenime, kažko tokio?

I: Poveikio jokio nesitikėjau, tiesiog galvojau, gal savo kalbos žinias pagerinsiu, tai kažkaip poveikio jokio, tiesiog norėjau padėti. O kas mane labiausiai nustebino jau galiu pasakyti po to viso projekto (jis gal dar nesibaigė, aš tikiuosi, vis dar tikiuosi, jis dar turi tęstinumą, nėra visiškai nutrūkęs, gal yra kuriam laikui sustojęs). Didžiausias poveikis man tai, kad galvojau, jog aš jiems padėdau, bet vis dėlto, ko gero, aš iš jų gavau daugiau, negu jie iš manęs. Vat čia man šių metų toks atradimas, ir kažkaip kada jų ir nebeliko, tada pajauti, ką turėjai, ta prasme. Ir bendravimo prasme, ir taip toliau. Nes iš jų tikrai yra ką pasimokyti.

A: Tai tuomet gal dar galėtumėte papasakoti, ar jums svarbu, kokią religiją tie pabėgėliai išpažįsta? Gal galėtumėte papasakoti, kodėl tai yra svarbu jums?

I: Vėlgi dėl to sūkuro, ko gero, nepasitikėjimo, to žiniasklaidinio. Aš sakau, tas baimės toks kirbuliukas sukirba, ir ta prasme, galbūt aš drąsi tokia buvau, nes tai buvo krikščionys, taip? Ta prasme, tuo labiau, kad ir prezidentė su jais susitikusi buvo, ir jie patikrinti tikrai yra. Ta prasme, ten jie biški keitėsi, atvažiuo nauji, tokio kontakto mažiau buvo. O ką žinau, suprantat. Iš kitos pusės, prasidėjo visi tie, ir tu vis tiek, yra tas natūralus žmogiškas, bet dėl tos šeimos aš tikrai garantuota buvau. Bet jei tai būtų musulmonų šeima, aš tikriausiai mažiau pasitikėčiau. Jie patys musulmonais nepasitiki iš jų kalbų. Jie patys gražiai gyvena Irake santarvėje su musulmonais, bet ščia jie visur, sakyčiau, privengia kažkiek. Nes tiesiog, gal jie geri žmonės, bet sukurta žiniasklaidos ta... O gal, o gal jis čia apsimeta? Vis tiek to netikrumo daugiau ar mažiau būtų.

A: Dar norėjau pasiteirauti, nežinau, ar čia klausti, ar daug jūsų parapijos narių ištraukė į veiklą?

I: Labai sunku pasakyti. Buvo aktyviau ir buvo pasyviau. Nes mūsų pabėgėlius ištiko didelė nelaimė, mirė šeimos tėvas ir tada tiesiog mes buvom ko gero, mano šeima ir dar viena moteris buvo, mes buvo aktyviai dalyvaujantys, kiekvieną savaitę po tos nelaimės. Prieš tai mes pakankamai retai bendravom su ta šeima. Dvi savaitės, tik šiek šiek, buvo toks atstumas. Tada atsitiko ta nelaimė ir teko ne man, bet kitai ir nakvoti, ir kiekvieną dieną būti, ir kiekvieną savaitę po to būti, palaikyti. Tai va tada jau. Kiti daugiau mažiau, ta prasme, ne taip aktyvai, prisidėjo, ir butus nuomavo, ir buvo buvo, ir laidotuvėse dalyvavo, nebuvo taip, kad kelių žmonių reikalas.

A: Ir dar gal galėtumėt papasakoti, kad galbūt kalbėjot su tais žmonėmis iš parapijos, kurie nedalyvavo, kurie neįsitraukė į tą veiklą, dėl ko jie nenorėjo ir nepritarė?

I: Nežinau, kad būtų tokių kur siūlytų ir atsiskak – nežinau. Galbūt taip gavosi todėl, kad ne per daug iš parapijos buvo, nes dar vieną šeimą šefavo kelios parapijos. Ir tų šefuojančių žmonių ratas buvo pakankamai didelis, tai buvo ne tik mūsų parapija, bet ir kitos parapijos. Tas ratas buvo didelis. Na kaip, palaikančių žmonių, kai atsitiko ta nelaimė, per mišias buvo tada renkami pinigai ir aukojo visi, aš pati tada buvau pabėgėlių stovykloje. Ir tas palaikymas, ir ta prasme tas bendravimas yra ir aktyvus, ir neaktyvus. Tai sakau, tos formos yra įvairios ir sunku nubrėžti.

A: Gal žinote kaip tos šeimos buvo surastos?

I: [...] tie krikščionys daugiausia bazuojasi Šiaurės Irake. Ir tada netoli sprogo bomba. Jie pradėjo ieškoti galimybių išvažiuoti ir per šeimos tėvą ten draugas pasakė, kad Caritas, per Caritą galima. Reikia kreiptis į Caritą ir Lietuvos Caritas priėmė tą, kaip sakyti, pagalbą prašymą. Tai taip atsidūrė Lietuvoj, tiek ir žinau. Caritas labai daug apie juos šefavo ir labai daug apie juos žino, ir labai daug su jais bendrauvo. Aš labiau bendravau iš šeimyninės pusės, jie labiau iš tos tokios... jie tą tokią valstybinę politiką. Aišku, jie patys neatstovauja valstybei, bet kaip institucija. Tai vat. Ir sakau, įsivaizduokit: jūs atvažiuojat į šalį, kur viskas kitaip, jūs kalbos nežinot, nieko nežinot. Aš vis lyginau: jeigu mane išmestų į Afganistaną. Juk viskas kitaip! Ir pasiūlytų, pavyzdžiui, darbą – ožkų į kalnus ganyti. Visgi žinot, aš su aukštuoju išsilavinimu, gal ne. Ir pozicija tokia buvo Lietuvoj. Ir ten nepuolė tikrai tų pirmų darbų pasiūlyt ieškot. Bet aš visada bandydavau pastatyt save į jų poziciją. Nes jie, jie iš tikrųjų yra labai nusivylę Lietuvos pagalba, jie buvo labai pikti po metų, kada pradėjo pasibaiginėti pagalba. Aš, pavyzdžiui, nu, nežinau, kiek jie žinojo, kiek nežinojo, kad ta pagalba yra, ta prasme, trumpalaikė. Nes, kaip tik kai jie atvažiavo, buvo uždėtos vienos sąlygos tuos visus pinigus sumažint. Jeigu pasikeitė sąlygos... Ir jie buvo, sako: „Mums žadėjo. Mums žadėjo Prezidentė, kad gausim darbus, kad gyvensim.“ Jie tikėjosi dirbt, tiesiog, kad gyvens panašų gyvenimą kaip pas save šaly. Jie dirbs panašius darbus, ta prasme, prie stalo, kaip sakiau, tuos tokius. Vyras tai ne, bet moteris tikėjosi mokykloje ar tiesiog panašiai. Nes kai buvo pasiūsti patys žemiausi darbai (supermarketuose ar panašiai), tai jie sako. Aš visad bandydavau pastatyt juos į savo padėtį. Sako, aš dvylika valandų už minimumą... Ta prasme, jie, jie nesuvokia. Jiems, aišku, viskas brangu čia buvo – be galo brangu. Nes tas, kas kainuoja ten pas juos centais, pas mus eurai. Jie gal tikėjosi... Bet koku atveju aš supratau, kad jie – mano šeima ne tiek, bet kitos šeimos – vis tiek jie turėjo viltį Vokietiją. Jie galvojo, čia gal kaip tarpinė stotelė, gal pavyks. Gal konkrečių planų neturėjo, bet čia mes mažai pabūsim ir išvažiuosim. Čia gal pavyks į Vokietiją per tą Lietuvą, aš manau, jie turėjo tokių, nes mokėsi kitos šeimos vokiečių kalbos pas mane. Mano šeima buvo labai inteligentiška, labai, tikrai labai graži šeima. Ir jie, aišku, nu tai vat. Jie tikėjosi čia susikurti gerą, normalų ir ekonomišką gyvenimą. Nes tie pabėgėliai, jie visada, manau, susiję su... Kaip sakyti, tie ekonominiai pabėgėliai ar karo pabėgėliai – aš manau, neįmanoma atskirti, jie susiję. Mano šeima, konkrečiai, jei būtų žinoję, ką ras Lietuvoj, jie nebūtų bėgę net iš Irako. Nes jie man pasakė, jie buvo ant galo labai pikti: mums pažadėjo, mes nieko negavom. Ir gal tiesiog yra, sako, pas mus Irako pabėgėliais geriau rūpinasi negu ščia. Jie taip pasakė. Sako, pastato pas mus namelius, jie kad ir tos bendruomeninės pagalbos. Sako, pas mus žmonės suneša ir visokius daiktą, viską, ta prasme, tiems pabėgėliams, išvis jie gyvena kaip viena šeima. Ir pas mus, sakau, tas integravimas į bendruomenę yra lašas jūroje, ką jie turėjo tenai. Jie negali atsistebėti mūsų santykiais, pavyzdžiui, kaip galima troleibuse, vienas žmogus griūna ant kitų, kitas jį pastumia koja. Sako, taigi jūsų tautietis, kaip jūs galite taip elgtis? Tai va, tai jiems ir tie santykiai mūsų tokie... Aišku, jiems šalti jie yra. Jie ten šiltai bendrauja, nesvarbu, šeimos tavo narys ar tautietis. Kitoks bendruomeniškumas. Kad mes čia nors dalelę turėtume to ką jie turi.

A: Atrodo, jūs nemažai žinot, kur jie gyvena, būklę ir panašiai. Tai jūs pradėjot daugiausia domėtis jau po to, kai pati įsitraukėt?

I: Nu, aš kartą pas juos per savaitę ateidavau pas juos, ir mes ten praleisdavom kelias valandas, tai prie arbatos ir šneki, ta prasme, sakiny po sakinio, ir, ir. Jie, suprantat, gal jei atvažiuotų patys, reikėtų patiems kabintis į gyvenimą, jie kitaip elgtų. Jie, matyt, dabar prisiklausę... Aš įsivaizduoju, kad jie buvo prisiklausę apie Vokietiją, Švediją, kaip ten gerai moka, kaip ten didelės pašalpos ir kaip ten gerai. Ta prasme, jie atvažiavę čia dalinai to ir laukė. Aišku, jie supranta, kad čia Lietuva, kad taip nebus, bet jie iš vienos pusės irgi buvo toks laukimas, kad jais rūpintųsi. Mūsų gal lietuvių charakteris kitoks. Mes tiesiog visur pripratę eiti, domėtis, žiūrėti, lįsti, pas juos tokia vėlgi situacija buvo. Įsivaizduokit, atvažiuoji su šeima į kitą šalį, visiškai kitą, klimatas kitas, viskas. Ir miršta šeimos tėvas, ant kurio stovi visa šeima, ar ne? Ir tada, ir ta prasme pati šeima tada labai byra, mergaitė vyresnioji - buvo labai sutrikusi sveikata, mes iš viso galvojom, kaip jau viskas bus blogai. Nu, ta prasme, jiems buvo didžiulė krizė. Ne tai, kad atvykimo čia, bet krizė šeimyninė, viskas sutapo. Kitas dalykas, mergaitė tai ir neprisigijo mokykloje, nes jai 13 metų, ji turėjo eit į 9-ą klasę. Ji pagal amžių turėjo eit į 9-ą klasę, bet kaip pas mus Lietuvoj yra sistema, kad turi eit metais vėliau. Bet tokiuose metuose yra labai svarbu ir tas augimo šuolis, ir brandos šuolis, jie gal dar ten anksčiau bręsta, ir ta prasme, kad su tais vaikiukais, aštuntokais... Bet vaikai ją gerai priėmė. Nežiūrint to, gal dėl to, kad ta mergaitė, įsivaizduokit - 13-os metų, jai keitėsi viskas, ji išvažiavo iš šalies, išvažiavo nuo kitų artimųjų. Tu, pavyzdžiui, sėdi chemijos pamokoj, gal tu tos chemijos net, tu sėdi lietuvių kalba, gal tu tos chemijos net nesimokinai, aš čia kaip pavyzdį. Gal tu visai kitą dalyką mokinai. Įsivaizduojat? Bandykit save pastatyti į tą poziciją. Nu vat kaip, kaip jaustumėis, ar ne? Sako: „Blogai jaučiuosi“. „Kodėl?“ „Tiesiog viskas, viskas kitaip.“ Ten pamokų nebūdavo, ščia yra. Ant tiek daug ant jų užgriūva visko, nu reikia keist visą savo elgesį, viską. Ir dar kai tokia nelaimė užgriūva šeimoj... Tai vat, tai, jei būtų žinoję, kaip sakė, mes net nebūtume važiavę čia iš Irako. Nu gal jie tiesiog iš tokio piktumo pasakė. Irakas – šalis didelė, kaip ir Ukraina, vienoj vyksta, kitoj, bet vis tiek yra pavojus. Pavyzdžiui, kur jų dukra gyvena, kažkur yra miestelis kalnuose, kaip supratau, to miestelio galva, nežinau, kaip įvardinti, ne meras, kažkaip kitaip ten jie įvardina, neįleidžia musulmonų. Nei vieno. Tai pakankamai saugi tada bendruomenė, suprantat, nu ta prasme, pakankamai. Nežinau ten, nu vat, Irake nėra tokio atviro, turbūt viskas vyksta naktim ir kitokiais būdais visokiais.

A: Sakykim, tai, kad jūs žinojote, kad jie tuose gyvena pavojuose, ar tai kažkaip jus skatino priimti sprendimą su jais bendrauti?

I: Ne, aš nieko nežinojau. Ta prasme, mane skatino daugiau bendrauti ta nelaimė šeimoje. Suprantu, kad žmogui reikia palaikymo. Įsivaizduokit, kaip žmona, kaip moteris įsivaizduoju, nes sutuoktinis yra tavo ramstis, tavo viskas. tu atvažiuoji į visai kitą šalį, netenki to ramsčio, lieki visiškai viena su kad, nors tie vaikai ir nemaži, bet vis tiek tau vaikai ir turi jais rūpintis. Nu tai, lieki su vaikais visiškai nežinomybėje, plius vyresniajai dukrai parėjo sveikata, visiems yra blogai, suprantat, visiems yra blogai. Iš tikrųjų didžiulė krizė, didžiulė krizė. Tai tos pagalbos tada, atitinkamai ir duodi

daugiau. Aš nieko nedarydavau, aš tiesiog nueidavau pas juos pavakarieniauti. Nu ta prasme, arbatos išgerti, taip galima pasakyt. Ir visa pagalba tokia. Padėjau supirkti laidotuvių produktus, bet čia per laidotuves, tose laidotuves dalyvavom. Bet tai tokie vat buvo. Vakaraus pabūdavom, keturias dienas, kada laukė atskrendant artimųjų iš Europos šalių, iš Irako dukters. Ta prasme, tai tiesiog ta pagalba tokia labai paprasta. Bet aš suprantu, kad jie man daugiau davė šeimynine prasme, kaip reikia šeimoj bendrauti, kaip reikia padėti, kaip reikia viską. Aš supratau, kad aš iš jų daugiau išmokau. Iš principo, jie man padėjo, o ne aš jiems. Aš gal jiems daugiau fiziškai, jie man dvasine, sakyčiau, iš tikrųjų. Daugiau aš gavau, aš suprantu, kad jie man davė.

A: O jūs gal dar palaikot su jais kokį nors ryšį?

I: Uoj, gavosi toks dalykas, kad jie matyt, kai jau ta visa paranoja finansinė pradėjo baiginėtis, aš irgi, man buvo vasaros atostogos, aš buvau išvažiavus ir jiems nerašiau, jie man irgi nerašydavo. Aš gal po kokio pusantro mėnesio aš jiems pradėjau, jie tada išsikėlė kitur, ir aš ta prasme pradėjau, kad aš ateisiu, kad mūsų nėra namuose ta prasme. Po kiek laiko pagalvojau, kas čia darosi, sutikau tą pačią, kur mane rekomendavo, ir ji sako, nu kad jie, ta prasme, Švedijoje. Aš žinau, kad jie buvo nuvažiavę į Vokietiją pasižiūrėt, jiems labai nepatiko Vokietijoje, nes ten daug musulmonų. Labai nepatiko. Sako, ten nereikia net anglų kalbos, tu gali šnekėti arabiškai parduotuvėse, visur. Bet jiems patiko, kad jų giminaitis ten dirba kepykloj, uždirba, gali normaliai gyventi. Tai tas jiems patiko. Nu ir jie pamatė, kad čia finansai baigėsi, tų darbų galėsi imti tikrai juodadarbiais už minimumą, 12 valandų, visos viltys jų tokios pradėjo atsišipinti. Vaikams sakydavau, jie dar neįsivaizduoja, kas jų laukia. Jie po gerų metų suvokė, sako, jie, suprantat, patys nebuvo labai aktyvūs, gal kad Caritas jais labai rūpinosi. Nes aš tom mergaitėm sakydavau, viena mergaitė prieš čia atvažiuodama IT studijavo. Jinai čia tą patį norėjo daryti. Sakau, galbūt reikia, galbūt reikia įeiti į tą tinklalapį, galbūt pasidomėti, jinai sako, gerai gerai, bet taip ir. Jie iš viso gal tos pagalbos nelabai prašydavo. Bet, galvoju, jeigu čia būtų lietuvės, mes ten eitumėm, pasižiūrėt, bet sakau, gal ta tragedija šeimoj, dar pas jų tokios tradicijos, kad niekur nesilankyti, niekur neiti, tai irgi apriboja labai tą kontaktą su bendruomene, ta prasme, plačiau. Pas juos tiesiog tokios tradicijos. Labai sėdėjimo namuose, kad pas juos ateitų. Ir, ir, jie nėra tokie aktyvūs kaip mes. Nežinau, ar dėl tų tradicijų, ar kad jais čia Caritas rūpinosi. Jiems labai. Jie, aš įsivaizduoju, neįsivaizdavo to, kaip Caritas tą pagalbą suteikdavo. Nes jie atsisakė ir anglų kalbos mokytojos. Suprantat, man tik po kiek laiko išryškėjo jų mentalitetas. Bendravimo, ar ne? Susirgo ta šeimos moteris, operacija buvo, visi šeimos nariai sėdėjo ligoninėje. Visi, žinokit. Visi sėdėjo prie jos lovos. Tai jiems čia normalu yra. Ir.. Ir jie ką tik grįžo iš tos ligoninės, jiems turėjo būti anglų paskaita, o anglų vesdavo savanoriai. Jie gal įsivaizdavo, kad Caritas samdo juos, aš kažkaip įsivaizduoju, kad jie įsivaizdavo, kad Caritas yra turtinga organizacija. Ir kad bent tuo atžvilgiu bus gerai. Ir atėjo ta anglų mokytoja pas juos į namo, sako, mes ką tik grįžę iš ligoninės, pavargę dar, ta prasme, galbūt ta moteris nebuvo tokia maloni, tai pakėlė triukšmą, kodėl jūs čia ne pamokoj. Tai jie nuėjo į Caritą ir atsisakė jos. Tai vat, čia jau šitie skirtumai per vat tokius vat dalykus. Įsivaizduokit, aš jiems aiškinu, kad ta anglų mokytoja, kad ji savanoriškai jus moki, jinai pinigų už tai negauna, pradėjau aiškinti, kad Caritas pas mus nėra turtinga organizacija. Gal Amerikoje kur nors, pas mus, sakau, nėra. Paskiau jie sužinojo, kad lietuviai gauna 600-700 už kiekvieną tą pabėgėlį. Sako, kur tie pinigai? Nu aš jau nebesakau, kad tiek kartų gulėjo ligoninėj, kad tiek kartų kviestos greitosios ir operacijos. Ir kad ir tas atvejis Santariškėse gulėjo. Tai buvo, ta prasme. Galbūt tai ne tiek svarbu. Aišku, jie įsivaizdavimą kitą turėjo. Viskas ir jiems kitaip. Kiek žinau, buvo išvažiavę į Švediją ir ten, ten, mačiau nuotraukas salonuose, ten jau yra jų bendruomenės. Vokietijoje jie gali nueiti į saloną, kur jaunąją, pavyzdžiui, sušukuos pagal jų tas tradicijas papročių, vestuvių. O čia, suprantat, niekas. Jiems yra dėl to ten Švedijoje, Vokietijoje geriau. Jie ten gali rasti savo maisto. Važiavo per atostogas į Vokietiją, parsivežė ten savo produktų, sunku jiems čia leisti iš tikrųjų šaknis, prie ko jie čia yra pripratę. O kitur – Vokietijoje, Švedijoje – yra. Nu ta prasme, nu šnekant apie kitas šalis. Ir jie buvo biški ten išvažiavę, paskui čia prieš Kalėdas grįžę. Žinokit, nebežinau aš jau. Nutrūko mano bendravimas. Bet aš jau ir taip ir įtariau. Ta prasme, kad aš Carito atstovė, vos ne šnipė tokia neoficiali. Pasirodo, taip ir buvo. Va ta moteris sako, jie grįžę, su darbininkais kažkur įmonėj įsidarbina, pasikvietė ją į svečius. Bet aš ir nežinojau, aš ir Facebook'o neturiu, žinokit. Tai, nu, tada. Aš juos kviečiau per Kalėdas į svečius, bet jie parašė ne, aš turiu kitų planų, bet labai ačiū, mes susisieksim, bet kaip ir viskas. Įvardino mane kaip Carito šnipę. Tai man labai gaila, kažkaip norisi pasakyti, bet jie ir manim nepasitiki, va kaip gaunasi. Tas netikėjimas, jis kažkuria puse abipusis. Žodžiu, įdomu, santykiai įdomiai vystosi.

A: Bet, kaip supratau, labiau teigiama, kaip supratau?

I: Man tai tikrai. Aš supratau, kaip man jų trūksta šiomet. Kad man tais penktadieniais nėra ką veikti, kaip aš noriu važiuoti pas juos, išvažiuodavau pilna energijos iš jų. Ir tie santykiai šeimyniniai labai gražūs, kaip jie rūpinasi vienas kitu, kaip užstoja. Tai va, tai labai gražu.

A: O dabar jeigu būtų toks pasiūlymas, per bendruomenes, tarkim, ar įsitrauktumėt?

I: Nu taip, bet tai taip jau gal biški. Matot, aš gal esu tokia šita prasme nusivylusi. Tu atidavei savo žmogiškos šilumos, ir reikia tam gal priprasti. Ir dabar gavos toksai, nu.

A: Vis tik šiek tiek nusivylus?

I: Nu taip, bet sakau, bandau žmogiškai pateisinti. Aš suprantu, aš bandau tą patį modelį įgyvendinti, kur Caritas ir turėjo. Ir aš manau, kad taip žiūrint atgal, trūko jiems tos paramos. Ir vėlgi, sakau, situacija buvo kitokia, nes pas juos buvo gedulas. Pavyzdžiui, į tą padėkos šventę nėjo, pusiau nėjo. Bet iš tikrųjų didelis sukrėtimas buvo. Ir gal jie kitom aplinkybėm visai kitaip būtų buvę. Nes norėjo parapija priimti į stovyklą šeimų nemokamai, bet jie nevažiavo. Nes, nes kada juos žino daug žmonių, ir sakau, ir darbus galėtų kitokius pasiūlyti, nes daug bendruomenės narių turi įmones ir taip toliau. Kada tu iš gatvės priimi pabėgėlį, tai vienas dalykas, bet kai priimi tą, kurį matei, su kuriuo bendravai savaitę, tai jau visai kitas dalykas. Galbūt galėtų pasiūlyti, bet jie nedalyvavo. Bet, kaip aš supratau, pas jų buvo tas

kitoks nei pas mus bendravimas. Aš dar parodyčiau nuotraukas, kaip mes ten linksminamės, dainuojam, tai buvo tas toks labai, dėl to jie ir nedalyvavo (juokiasi). Jie nenorėjo ten šokt ir dainuot, nes pas juos gedulas (juokiasi).

A: Tai ačiū jums už interviu.